JACK EL-HAI

NAZİ VE PSİKİYATRİST

HERMANN GÖRING,
DR. DOUGLAS M. KELLEY
ve
İKİ SIRA DIŞI
ZİHNİN ÖLÜMCÜL
BULUŞMASI

PEGASUS

NAZİ VE PSİKİYATRİST

JACK EL-HAI

PEGASUS

"ABD Ordusu psikiyatristi genç Dr. Douglas Kelley ve onun Nazi lideri Hermann Göring üzerine yaptığı gizli araştırmaların tüyler ürpertici hikâyesini Jack El-Hai, kötülüğün derinliklerine ustaca inen yürek parçalayıcı bir dille anlatıyor... Kelimenin tam anlamıyla büyüleyici bir kitap."
Gilbert King

"Bir hapishane doktoru ile Üçüncü Reich'ın en üst düzey yetkililerinden birinin eşsiz ilişkisi... El-Hai'ın heyecanlı hikâyesi, Amerikan tarihinde tüyler ürpertici bir sayfa açıyor ve kötülüğün entrikalarına dair huzursuz edici bir tefekkür sağlıyor."
Kirkus Reviews

"Jack El-Hai'ın yazdığı ordu psikiyatristi Douglas Kelley'nin biyografisi, üst düzey Nazileri bekleyen mahkemeye dair dikkat çekici bir bakış açısı sunuyor ve şeytanla girilen samimiyetin tehlikeli gücünü gözler önüne seriyor."
Minneapolis Star Tribune

"Tarihteki en korkunç suçlulardan biri olan, Adolf Hitler'in sağ kolu Hermann Göring'le hastalıklı ve tehlikeli bir ilişkiye giren hırslı bir Amerikan ordusu psikiyatristinin derin araştırmalar sonucu elde edilmiş hareketli psikodraması... İç içe geçmiş korkunç kaderlerinin öyküsü, hem Nazilerin zihniyetine hem de kötülüğün doğasına büyüleyici bir pencere açıyor. Kesinlikle ilgi çekici bir kitap."
Debby Applegate

"Gazeteci El-Hai'ın etkileyici tarihî hikâyesi, insanlığın zarar verme kapasitesine dair kafalarda soru işaretleri yaratıyor... Baştan sona merak uyandıran bu hikâyede El-Hai, şakacı savaş suçlusu ile hırslı ve bilinçli psikiyatrist arasında bariz bir zıtlık bulamıyor."
Publishers Weekly

NAZİ
VE
PSİKİYATRİST

Pegasus Yayınları: 1561
Tarih: 5

NAZİ VE PSİKİYATRİST
JACK EL-HAI
Özgün Adı: The Nazi and the Psychiatrist

Yayın Koordinatörü: Yusuf Tan
Editör: Rumeysa Nur Ercan
Düzelti: Kemal Küçükgedik
Sayfa Tasarımı: Meral Gök

Baskı-Cilt: Alioğlu Matbaacılık
Sertifika No: 11946
Orta Mah. Fatin Rüştü Sok. No: 1/3-A
Bayrampaşa/İstanbul
Tel: 0212 612 95 59

1. Baskı: İstanbul, Ocak 2017
ISBN: 978-605-299-068-1

Türkçe yayın hakları © PEGASUS YAYINLARI, 2017
Copyright © 2013, Jack El-Hai

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Nurcihan Kesim Telif ve Lisans Hakları Ajansı aracılığıyla Perseus Books, Inc.'den alınmıştır.

Bu kitabın ilk baskısı Perseus Books Group'un alt markası Public Affairs tarafından Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Bu kitapta yer alan fotoğraf/resim ve metinler Pegasus Yayıncılık Tic. San. Ltd. Şti.'den izin alınmadan fotokopi dâhil, optik, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla kopyalanamaz, çoğaltılamaz, basılamaz, yayımlanamaz.

Yayıncı Sertifika No: 12177

Pegasus Yayıncılık Tic. San. Ltd. Şti.
Gümüşsuyu Mah. Osmanlı Sk. Alara Han
No: 11/9 Taksim / İSTANBUL
Tel: 0212 244 23 50 (pbx) Faks: 0212 244 23 46
www.pegasusyayinlari.com / info@pegasusyayinlari.com

JACK EL-HAI

NAZİ VE PSİKİYATRİST

Hermann Göring, Dr. Douglas M. Kelley ve İki Sıra Dışı Zihnin Ölümcül Buluşması

İngilizceden çeviren:
TOLGA YALUR

PEGASUS YAYINLARI

ESTELLE EL-HAI VE DR. ARNOLD E. ARONSON'A

sevgi ve saygılarımla

İÇİNDEKİLER

Ana Karakterler *9*

1. BÖLÜM: Ev 11

2. BÖLÜM: Mondorf-les-Bains 14

3. BÖLÜM: Psikiyatrist 38

4. BÖLÜM: Harabeler Arasında 65

5. BÖLÜM: Mürekkep Lekeleri 94

6. BÖLÜM: Müdahaleci 128

7. BÖLÜM: Adalet Sarayı 153

8. BÖLÜM: Nazi Zihniyeti 188

9. BÖLÜM: Siyanür 217

10. BÖLÜM: Ölüm Sonrası 254

Teşekkürler *269*

Notlar *273*

Bibliyografya *309*

Dizin *331*

ANA KARAKTERLER

NÜRNBERG HAPİSHANESİ PERSONELLERİ

Albay Burton Andrus, Kumandan

Yüzbaşı John Dolibois, Sosyal Hizmetler Memuru

Teğmen Gustave Gilbert, Psikolog

Binbaşı Douglas McGlashan Kelley, Psikiyatrist

Howard Triest, Tercüman

NÜRNBERG SANIKLARI

Karl Dönitz, Amiral ve Hitler'in atanmış halefi

Hans Frank, Nazi İşgalindeki Polonya Genel Valisi

Wilhelm Frick, Radyo Bölümü Başkanı, Almanya Propaganda Bakanlığı

Walther Funk, Ekonomi Bakanı

Hermann Göring, Reich* Mareşali ve Alman Hava Kuvvetleri Komutanı

Rudolf Hess, Führer Vekili

Alfred Jodl, Alman Başkomutanlık Karargâhı Harekât Amiri

Ernst Kaltenbrunner, Güvenlik Polisi Müdürü

Wilhelm Keitel, Alman Başkomutanlık Karargâhı Kurmay Başkanı

Robert Ley, Alman Emek Cephesi Amiri

* Sözlük anlamı imparatorluk, krallık, devlet ve zenginlik olan; tarihte ise Almanların dünyada söz sahibi olduğu devirlere verilen addır. Tarihte üç adet Reich dönemi vardır. (ç. n.)

Konstantin von Neurath, Dış İşleri Bakanı (1938'e kadar)
Franz von Papen, Alman Hâkim Yardımcısı
Erich Raeder, Alman Deniz Kuvvetleri Başkomutanı
Joachim von Ribbentrop, Dış İşleri Bakanı
Alfred Rosenberg, Nazi Partisi filozofu ve Doğuda İşgal Altındaki Toprakların Reich Bakanı
Fritz Sauckel, Çalışma Yönetimi Genel Müfettişi
Hjalmar Schacht, Reichsbank* Başkanı ve Ekonomi Bakanı (1937'ye kadar)
Baldur von Schirach, Hitler Gençliği Lideri
Arthur Seyss-Inquart, Avusturya Şansölyesi ve Hollanda Reich Komisyon Üyesi
Albert Speer, Silah ve Cephaneden Sorumlu Reich Bakanı
Julius Streicher, *Der Stürmer*** editörü

ULUSLARARASI ASKERÎ MAHKEME MEMURLARI
William "Vahşi Bill" Donovan, Başsavcının Özel Asistanı
Robert Jackson, Nürnberg Mahkemeleri ABD Başsavcısı
Hâkim Geoffrey Lawrence, Mahkeme Başkanı

DOUGLAS MCGLASHAN KELLEY'NİN AİLESİ
Charles McGlashan, Büyükbaba
June McGlashan Kelley, Anne
George "Doktor" Kelley, Baba
Alice Vivienne "Dukie" Hill Kelley, Eş
Doug, Alicia ve Allen Kelley, Çocuklar

---

* Almanya'da özel sermayeyle kurulmuş merkez bankası. (ç. n.)

** Der Stürmer (Saldırgan), Julius Streicher tarafından yayınlanan, şiddetli Yahudi aleyhtarı ifadeler içeren haftalık tabloid formatında bir Nazi gazetesi. (ç. n.)

1
EV

Kelleyler, California'daki Berkeley şehrinin kuzeyindeki Kensington tepelerinde, Highgate Road'da yer alan geniş bir Akdeniz-tarzı villada yaşıyorlardı. Kırmızı kiremitli çatısı, körfezin dizginsiz sularından uzakta yükseliyordu fakat daha yakında bulunan tepedeki dört sıra ev ve taşlık yolların ötesinde, sekoya ve meyve ağaçlarıyla dolu bir bayırın aşağılarında Güneş Manzarası Mezarlığı'nın mezar taşları dikeliyordu.

Kelleylerin U şeklindeki evlerinin avlusunun ortasında küçük bir atlıkarınca ve bir çocuk havuzu vardı. Ön kapı, sol tarafında doktorun büyük fırını, fast-food ızgarasını ve kıyma makinesini kullanarak aileye yemekler yaptığı mutfağın bulunduğu koridora açılıyordu. Mutfak, derin donduruculu bir kilere bağlanıyordu. Evin en büyük oğlu, bir keresinde bu uğuldayan makinenin üzerine oturup babasını bir baltayla öldürmeyi düşünmüştü.

Giriş koridoru, sağ taraftan –1958'in ilk gününde tüyler ürpertici bir sahnenin gerçekleştiği– bir banyoya çıkıyordu, daha ilerisinde bir şömine, uzun bir kanepe ve doktorun yeşil derili koltuğu bulunan oturma odası vardı. Odaya hah döşenmişti ve misafirlere yer açmak için mobilyalar duvara dayanmıştı. Dr. Kelley bazen burada en büyük oğluyla oyun oynardı. Çocuk odadan çıkar

ve doktor orta sehpadaki bir kalemi oynatırdı. Çocuk odaya geri geldiğinde neyin değiştiğini bulması gerekirdi.

Oturma odasının ilerisinde Dr. Kelley ve Dukie'nin yarım dönümlük arsaya bakan yatak odaları vardı. Çocuklar, koridordan geçerek gizlice girdikleri küçük bir gömme dolaptan ebeveynlerinin kavgalarını dinlerlerdi.

Oturma odasındaki kara lekeli merdivenler ikinci kata çıkıyordu. Yukarıdaki kilimin altına gizlenmiş mermi deliği, uzun pencerelerden giren güneş ışığıyla parlayan bir koridorun ahşap zeminini yaralamıştı. Dr. Kelley'nin ofisinde biten koridorda, doktorun gösterilerinde kullandığı sihirbazlık numaralarını ve aksesuarlarını gizlediği bir dolap vardı.

Ofisin penceresinden Golden Gate körfezinin görkemli manzarası ve Alcatraz Adası'ndaki hapishane kulesi görünüyordu. Dr. Kelley manzaraya bakmak için sandalyesini çevirdiğinde, Alcatraz'a gözlerini diker ve bir başka hapishanede, Nürnberg'de çalıştığı aylarını hatırlardı. Masası düzenliydi. Dolaplarda ve küçük bir laboratuvarda kemik testereleri, bir laboratuvar masası, havanlar, alkol yakıcılar, dereceli silindirler ve beherglaslar, kristal koleksiyonları, lamlar üzerine konulmuş bitki örnekleri, iki insan kafatası ve çoğu zehirli olan çeşit çeşit kimyasal vardı.

Çocuklar zemin kattaki odalarda uyurlardı. Dr. Kelley'nin beklenmedik gece ziyaretlerinden korkuya kapılırlardı. Merdivenden inerken çıkardığı gıcırtı sesini duyduklarında birbirlerine sarılmak için birkaç saniyeleri olurdu; çünkü doktorun nasıl bir ruh halinde olacağı belli olmazdı.

Son tartışma, mutfakta başladı. Dr. Kelley ve Dukie kavga ettiklerinde, kadın sık sık çantasını toplar ve günü dışarıda geçirirdi. Bu defa Dr. Kelley mutfaktan bağırarak fırladı ve merdivenleri bir hışımla çıkıp ofisine gitti. Kapıyı çarptı ve kapının porselen tamponu parçalara ayrılarak merdivenlerden aşağı saçıldı. Birkaç

dakika sonra ofisten çıktı, elinde bir şey gizliyordu. Merdivenlerden inip merdiven sahanlığında durdu; buradan oturma odasının tamamı bir sahne gibi görünüyordu. Karısını, babasını ve çocuklarını dehşete düşüren ve şaşırtan bir şeyler bağırdı. Ardından ağzına bir şey atıp yuttu.

2
MONDORF-LES-BAINS*

Küçük bir Piper L-4 modeli olan uçak, yerinden kıpırdayamadı. Tek yolcusu olan –Birinci Dünya Savaşı aslarından, bir dönem korku salan Hava Kuvvetleri'nin başında bulunan Nazi Almanyası'nın yaşayan en üst rütbeli subayı– Hermann Göring, güvenli bir kalkış için çok ağır geliyordu.

Göring için bu alışılmadık bir hareketsizlikti. Haftalar boyunca sürekli hareket halindeydi, belirsizlik ve tehlike içindeydi. Çok sevdiği av evi ve parti mülkü olan Carinhall'dan çıkarılmıştı. Nazi hükümetinin kontrolünü –kendisine göre kahramanca bir şekilde– ele geçirme denemesinin ardından, Adolf Hitler'in emriyle zorunlu hapiste tutulmuştu. Kısa süre sonra, Alman güçlerinin onu öldürmesi için Martin Bormann'ın emir verdiğini öğrendi ve Koruma Timi (SS) hapsinden kaçtı.

Almanya'nın teslim olduğu gün olan 7 Mayıs 1945'te, Piper'ın havalanmasından kırk sekiz saat kadar önce, Göring dağılan savaş hattı üzerinden ABD komutanlığına bir mektup gönderdi. Nazi Almanyası'nın çöküşünü kabullenip Müttefik Kuvvetleri'nin Reich'ın yeni hükümetini kurmalarına yardım etmeyi önerdi. ABD Ordusu

* Mondorf-les-Bains, 1930'larda Nazi Almanyası'ndan gelen göçmenler tarafından işgal edilen, güneydoğu Lüksemburg'daki bir komün ve kasabadır. (ç. n.)

Tuğgenerali Robert I. Stack, mektubu gönderenin cesaretine hayret etmişti ve çok geçmeden Göring'i yakalamaları için ciplerle bir konvoy asker gönderdi. Avusturya kasabası Radstadt yakınında, Göring'in kendi araç konvoyunu yakaladılar. Göring, kurşungeçirmez camları olan bir Mercedes-Benz kullanıyordu.

Şoför, Göring'i dürterek, "İşte Amerikalılar, Sayın Reich Mareşali," dedi. Göring, karısı Emmy'ye doğru eğilerek, "Bununla ilgili içime iyi şeyler doğuyor," dedi. Stack, ABD Ordusu aracından çıktı ve adamlar karşılıklı selam verdiler. Bir zamanlar Avrupa'daki en güçlü çiftlerden olan Göring ve eşi, kendi savaşlarının sonuna gelmişlerdi. Emmy ağlıyordu. Mültecilerle dolu bir yolda, düşman askerleriyle karşılaşmak, "kesinlikle çok acı verici bir andı bizim için," diye yazmıştı kadın daha sonra.

Stack, Avrupa Müttefik Kuvvetleri Yüksek Komutanı General Dwight D. Eisenhower'ın saha ofisini aradı ve Göring'in yakalandığım haber verdi. Kendini en karizmatik ve en çok uluslararası beğeni gören Alman lideri gibi düşünen Göring, Eisenhower'ın çok geçmeden onu serbest bırakacağına inanıyordu. Amerikan askerleri, Göring'e ve ailesine Zell am See yakınlarındaki Fischorn Kalesi'ne kadar eşlik etti; ailesi ikinci kattaki odalara yerleşirken, Göring kendini esir alanlarla şakalaştı ve Stack'le akşam yemeği yedi. Göring, Emmy'ye ertesi gün Eisenhower'la görüşmek için ayrılacağını ancak çok geçmeden döneceğini söyledi. "Bir ya da iki güne dönmezsem endişelenme," dedi Emmy'ye. Biraz düşündükten sonra, "Aslında her şeyin yoluna gireceğini düşünüyorum. Sen de öyle düşünmüyor musun?" dedi.

Göring, geceyi Kitzbühl'deki ABD Yedinci Ordu Karargâhı'nda geçirdi; burada da tekrar geçiş izni ve Eisenhower'la görüşme talep etti. Göring'i esir alanlar, böyle bir buluşmanın kesinlikle mümkün olamayacağını söylediler. Yine de Stack ve ekibi, Göring'e epey kibarlıkta bulundular: Amerikan askerlerinin yanındaki Nazi lideri

kabul törenleri boyunca şampanya içti, fotoğraf çekilmek için pozlar verdi ve bir basın konferansı düzenledi; devletin en üst rütbeli son temsilcisi olduğuna inanıyordu ve son kez buna uygun karşılandı.

Ertesi sabah, inci rengi Hava Kuvvetleri üniformasını giyen Göring, yakınlardaki bir hava pistine, Piper'ın dar kabinine götürüldü ve uçağın 120 kiloluk cüssesini taşıyamayacağı anlaşıldı.

Başka biri, biraz daha büyük bir uçak buldu: Nazi tutsağını taşıyacak beygir gücüne sahip bir Piper L-5. Göring uçağa binip arka koltuğa yerleşti ancak güvenli uçuşa başka bir mani daha ortaya çıktı. Emniyet kemeri beline yetişmiyordu. Göring gevşek kayışı kaldırıp omzunu silkerek, "*Das gut,*"* dedi kontroldeki ABD Hava Kuvvetleri pilotu Kaptan Bo Foster'a. Ardından Foster uçağı kalkış pistine kadar sürüp havalandırırken, soğukkanlılıkla dirseğini pencereden çıkarıp uçak gövdesinin üzerine dayadı.

Elli beş dakika sonra Piper, Yedinci Ordu Amerikan istihbarat memurlarının bekledikleri, Almanya'nın Augsburg şehrine ulaştı. Yol boyunca Göring ve Foster, Almanca ve İngilizce karışık konuşarak aşağıdaki manzaralardan bahsettiler. Göring, tanıdığı havaalanlarına ve sanayi sitelerine işaret etti. Başka şeyleri de konuştular. Foster, Almanya'nın ne zaman jet motoru geliştirmeye başladığını sordu; Göring, "Çok geç," diyerek güldü. Reich Mareşali esprili ve neşeliydi. Foster'ın omzundaki kılıfta 45'lik bir tabanca vardı ancak uçaktaki uzman pilotun tutsağı, aralarındaki yakın mesafeden istifade edip uçağın kontrolünü eline almaya kalkarsa, Foster'ın bir elini aletlerden çekip kendini savunması imkânsızdı.

* (Alm.) "İyi böyle." (ç. n.)

Kendisi ve dünyanın en ünlü savaş tutsağı, birbirlerine karşı savunmasızdılar.

İniş yaptıktan sonra Foster, Göring'den boş bir uçuş raporunu imzalamasını istedi. Göring'le yaptıkları bir saatlik samimi uçuş, onu rahatsız etmişti. "Sanki bizim kendi askerlerimizden biri gibi olduğunu görebiliyordum; tutuklanmış bir askerimiz gibiydi," diye hatırlamıştı onlarca yıl sonra. "Bunun savaş görüşümü değiştirdiğini söyleyemem ancak gösterdiği üzere bazı şeyler..." Cümleyi tamamlamadan, havada bıraktı. "Pekâlâ," diye devam etti, "bu kötü insanlarla ilgili bildiğimiz her şeyden şüphe ettim."

Reich Mareşali'nin karısı Emmy ve beş yaşındaki kızı Edda Göring, Veldenstein Kalesi'ne, ailenin Franconia'da sahip olduğu mülke nakledildiler.

Augsburg'da, Göring'in ayrıcalıkları elinden alındı. Gardiyanları, iki kiloluk fildişi sapla, altın kartallarla, platin haçlarla ve 640 elmasla süslü ve kendisine 1940'ta Hitler'in armağan ettiği değerli Reich Mareşali bastonuna el koydular. Ancak yine de memur yemekhanesinde zevkle yiyecek ve likör tüketmeye, Amerikan askerlerinin korkunç bakışları önünde, uluslararası basının ilgisinden memnun bir şekilde devam etti (belki de sorgulamalarda daha çok iş birliği yapması içindi). Savaş sırasında Çek direnişçilere eşlik eden ve ezilen Yahudilere sık sık yardımda bulunan Nazi karşıtı küçük kardeşi Albert'la son defa konuştu. Albert'a göre, Göring uzun süre gözaltında kalacağını biliyor gibiydi. Söylenilenlere göre, "Sen yakında çıkarsın," dedi Albert'a, "karıma ve çocuğuma iyi bak. Hoşça kal."

Eisenhower, Göring'in "erkek erkeğe" görüşme taleplerini görmezden gelmeye devam ediyordu; çok geçmeden tutsak, 20

Mayıs'ta bir başka nakle hazırlanması gerektiğini öğrendi. Bir yaverini yanında getirmesine izin verilen Göring, emektar uşağı Robert Kropp'u seçti.

Göring'in varış yeri, Amerikalıların Çöp Kutusu kod-adlı bir sorgulama merkezi kurduğu Lüksemburg'daki Mondorf-les-Bains'di (Aynı saygısızlıkla, İngilizler de düşman gözaltı merkezlerine Çöp Kovası adını vermişlerdi). Göring gideceği yeri öğrendiğinde keyiflenebilirdi; zira Lüksemburg'un Fransa ve Almanya sınırları arasında kalan Mondorf, üzüm bağlarıyla, parklarıyla, çiçek tarlalarıyla ve iyi otelleriyle ünlü, eski bir spa kasabasıydı. Ancak Göring varmadan önce, Nazi tutsaklarının gelmesine hazırlanan ABD askerleri, süslü ama düşüşte olan Palace Otel'in mobilyalarını almışlardı; misafir odalarında sadece katlanan yataklar ve hasır şilteler bırakmışlardı. Kasabanın büyüleyici manzarasına yakışan pencere çerçeveleri ve avizeler, metal çubuklar ve kırılmaz plastik camlarla değiştirilmişti. Askerler aynı zamanda otelin etrafını kazık çitlerle çevirmişlerdi, makineli silahlarla kontrol edilen dört gözetleme kulesi vardı ve yakında projektörlü ışıklandırma, elektrikli dikenli teller ve ek makineli tüfek noktaları olacaktı.

Böyle dekoratif dokunuşların ardından, Çöp Kutusu'nun yeni kumandanı ABD Ordusu'ndan Albay Burton C. Andrus için eski otelin amacını gizlemek zordu. Ancak diğer önemli Naziler buraya gelirken bile gizlemeyi denedi. İlk gelenler arasında Nazi Almanyası'nın son Devlet Başkanı Oramiral Karl Dönitz (Hitler, Göring'e karşı halefi olarak onu son derece hoşnutsuzluk içinde seçmişti); Silahlı Kuvvetler Kumandanı Wilhelm Keitel ve vekili Alfred Jodl; bir esir olarak yeme içmeyle ilgilenmeyen ancak acilen bir kadın refakatçi isteyen akli açıdan dengesiz Nazi İşçi Direktörü Robert Ley; tutukluyken iki başarısız intihar girişiminde bulunmuş olan Polonya'nın eski Reich Valisi Hans Frank; savaş sona erdiği sırada içki içerken ayağını burkmuş olan Nazi felsefesinin

yazarı Alfred Rosenberg; Alman merkez bankasının müdürü olan ve savaş sırasında Hitler'e karşı geldiği için bir toplama kampına gönderilen Hjalmar Schacht; kötü şöhretli Yahudi aleyhtarı gazete *Der Stürmer*'in özgürlüğünün son günlerini Bavyera Alpleri'nde manzara ressamı olarak geçiren yayıncısı Julius Streicher vardı. En nihayetinde Andrus, Mondorf'taki elli iki üst rütbeli Alman ordu mensubu ve hükümet memurundan sorumluydu. Alman tutsaklara dışarıdan gelecek saldırılardan, "ya esirleri kurtarmaya çalışacak fanatik Naziler ya da sırf [savaş sırasında] zulüm gördükleri Nazilerden değil, tüm Almanlardan nefret eden Lüksemburg yurttaşları tarafından gelebilecek saldırılardan" korktuğunu hatırlıyordu. Bunlar arasında, Dachau toplama kampının dehşetinden sağ çıktıktan sonra Mondorf'ta yeniden sağlığına kavuşan ve yüz yetmiş altı Lüksemburgludan oluşan bir grup vardı ki Nazi liderlerini linç etmek istedikleri için suçlanamazlardı.

Andrus işini ciddiye alıyordu. Parlak vernikli miğferiyle, metal çerçeveli gözlüğüyle, yutarak konuşmasıyla ve dik duruşuyla askerî zindeliğin bir örneği gibiydi; Nazi tutsaklarının kendine birlik komutanı gibi saygılı davranmalarında ısrar ediyordu. *Time* dergisi onu "şişirilmiş, suratsız bir güvercine benzeyen tombul, ufak bir figür," şeklinde tarif etse de, Albay atletik yapılı bir su topu oyuncusuydu; Washington Eyaleti'nde doğmuştu, 1.78 boyunda ve 73 kiloydu. Birinci Dünya Savaşı sırasında süvari subayı olmuş ve aynı zamanda Georgia'daki Fort Oglethorpe'taki askerî gözaltı merkezinde müdür olarak görev almıştı. Fort'a gelmeden önce, hapishane disiplini felaketti. Sık sık firar edenler olmuştu ve cinayetten hükümlü katiller, Andrus'un "kanguru mahkemesi" dediği bir teşkilatla kendi kurallarını koymuşlardı. Georgia hükümlüleri, Andrus'a göreve hoş geldin demek için isyan başlatıp hücre bloğunu yıktılar. Andrus, kargaşa sorumlularını dağınıklığı toplamaya zorladı, tecrit hücreleri inşa etti ve yeni davranış kuralları yazdı.

Gardiyanlara, kaçma teşebbüsünde bulunan herhangi bir tutsağı vurma emri verdi. Sonrasında disiplin kusursuzdu.

Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda Andrus, hapishane ve istihbarat yetkilisi olarak hizmet vereceği California'daki Monterey Garnizonu'nda görevlendirildi, 1920'lerde, Filipinler'de bir süvari bölüğünü yönetti. Meslektaşları onu resmî, oldukça sert, otoriter ve kurallardan sapılmasına müsamahasız davranan birisi gibi görüyorlardı. ABD Ordusu, İkinci Dünya Savaşı sonunda bu niteliklerin, en üst düzey Nazilerin bulunduğu hapishaneyi yönetmek için kusursuz olduğunu düşündü.

Göring, kendini uçak pistinden alıp götüren sakız çiğneyen Amerikan askerlerinin saygısızlığından rahatsızlık duyarak Çöp Kutusu'na geldi. Andrus'un ofisine girdiğinde hâlâ Hava Kuvvetleri üniformasını giyiyor ve çok terliyordu, Andrus tanıştıkları andan itibaren ondan hoşlanmadı. "Ceketinin altında sallanan lüks yaşam zırıltısıyla adam, heybetli bir görüntü sergiliyordu," diye gözlemledi Andrus, Göring'i ve "pişmiş kelle gibi sırıtan bir sersem" gibi gördüğünü de ekledi. Göring, Kumandan'ın yargılayıcı bakışlarına içten içe kızdı.

Uşağı Kropp'la beraber Göring, bir düzine monogramlı valiz ve büyük, kırmızı bir şapka kutusu getirdi. Hapishane personeli, tüm öğleden sonra, mücevherle süslenmiş askerî madalyonlar, elmaslı ve yakutlu yüzükler, gamalı haç süslemeli takılar, yarı değerli taşlarla süslenmiş kol düğmeleri, Göring'in Birinci Dünya Savaşı'ndan kalma Demir Haçı, ipek iç çamaşırı, dört askerî üniforma, yatak çarşafları, pofuduk terlikler, bir sıcak su torbası, dört gözlük, iki puro makası, bir sürü saat, kıravat iğnesi ve sigaralık arasında kaçak mal var mı diye detaylı arama yaptı. Göring aynı zamanda 81.268 İmparatorluk Markı* ederinde (günümüzde bir milyon dolarlık satın alma gücü

* Reichsmark: 1924 ve 20 Haziran 1948 arası dönemde Almanya'da kullanılan para birimidir. (ç. n.)

eşdeğerinde) nakit de taşıyordu. Yüzüklerden birinin, değerli taş koleksiyonculuğu deneyiminde gördüğü en büyük zümrüde sahip olduğunu söyleyerek övündü. Taş, iki buçuk santimetre uzunluğunda ve bir buçuk santimetre genişliğindeydi. Bu eşyaların çoğu, işgal edilen milletlerden çalınmıştı; savaşın parıldayan ganimetleriydi.

Bir kutu kahvede ve Göring'in giysilerinin dikişlerinde gizlenen küçük sarı ampulün içinde, beyaz çökeltili şeffaf bir sıvı vardı; ölümcül potasyum siyanürü. İç İşleri Bakanı ve Alman Polis Kuvvetleri Amiri Heinrich Himmler ve muhtemelen Propaganda Bakanı Joseph Goebbels dâhil birçok üst düzey Nazi, benzer siyanür kapsüllerini kullanarak intihar etmişlerdi ya da edeceklerdi. Göring, uşağı Kropp'a en azından bir siyanür kapsülünü hücresinde saklamayı başarabildiğini söyledi.

Kumandan, Göring'i hücresine gönderdi; eskiden lüks möbleli, duvarları muhtemelen kâğıt kaplama, manzaraya bakan bir penceresi olan bu oda artık boş sayılırdı; çürük bir masa, sandalye ve yastıksız bir yatak vardı içeride. Andrus'un aktardığına göre, Göring sandalyeyi üzerine ilk oturuşunda kırmıştı. "Masaya otursa hemen ayakları kırılırdı," dedi Andrus, "sonuçta tutsaklar üzerine çıkıp intihar etmesinler diye yapıldı bu masa." İntihar kaygıları nedeniyle Andrus, kendilerini boğamasınlar ya da ayaklarını bağlayamasınlar diye tutsaklara beş santimetrelik ayakkabı bağcığı dağıttı.

İlk tıbbi kontrol, Göring'in oldukça fazla kilolu olduğunu onayladı. Nabzı seksen dörttü ve düzensiz hızdaydı; sık ve hızlı nefes alıp veriyordu, elleri titriyor ve muayene eden doktora göre "fiziksel durumu çok kötü" görünüyordu. Göring, önceden kalp krizleri geçirdiğini söyledi.

Başlangıçta gardiyanlara kaba davranan ve cinayet şüphelisi olarak tutuklanmasına kızgın olan Göring, sık sık dikkat çekmeye çalışıyor, selam veriyor, hapishane ekibinin yanında topuklarını birbirine alaycı ses tonlarında vuruyordu ve Eisenhower'ı protesto

etmeyi sürdürüyordu. Mondorf'ta "en üst düzey Alman subay ve mareşali olarak beni derinden sarsan," bir muamele gördüğünü ifade ederek halinden şikâyet etmişti. Odasında ışık ya da kapı tokmağı olmamasından şikâyet ediyordu; neredeyse tüm kişisel eşyaları ondan alınmıştı; madalyonlarına ve mareşal bastonuna el konulması utanç vericiydi; daha alt düzey Müttefik Kuvvetleri subayları onu kötülüyordu ve belki de en üzücü olanı, kişisel hizmetkârı Kropp'un hizmetlerinden mahrum kalmasıydı; Müttefik Kuvvetleri otoriteleri onu bir savaş tutsağı olarak başka bir işle görevlendirmişti. (Göring'i neredeyse ağlatan Kropp'un Mondorf'tan ayrılışı öncesinde uşak, efendisi için son bir görevi yerine getirdi: Bir yastık çaldı ama Amerikalılar anında geri aldılar.) Göring, Mondorf'tan ayrılıp ailesini görmeyi ve Kropp'un ya da başka bir Alman hizmetçinin uşağı olarak kendisine atanmasını Eisenhower'dan istedi. Müttefik Kuvvetleri komutanı yanıt vermedi. Ancak Andrus öfkeliydi, tutsakları azarladı:

> Sözde mülk hırsızlığı ya da diğer insan hakları ihlallerine yönelik yazdığınız mektupların önüne geçmeyi istemesem de zorluklar ya da rahatsızlıklara dair mektup yazmak yahut sizin nazarınızda herhangi bir saygısızlık veya savunma konusunda fikir beyan etmek, nafiledir ve otoritenin midesini bulandırır... Komutan, üstleri, Müttefik Kuvvetleri hükümetleri ve dünya milletleri, Alman hükümetinin, askerlerinin ve resmî memurlarının işlediği vahşete kayıtsız değildir. Ekstra konfor için faillerin ve tarafların bu durumlara dair gerçekleştirdiği herhangi bir başvuru, kendileri için hissedilen herhangi bir horgörüyü daha da güçlendirecektir.

Azara rağmen Göring, hapishanenin usandırıcı eleştirmeni haline geldi; her şeyde hata buluyordu, özellikle de yemeklerde. Andrus,

gıdanın hapishane muhafızlarınınkilerle karşılaştırılabileceğinde ısrar etti. Hapishanenin programına göre Göring ve diğer tutsakların erken kalkması ve 07.30'da, karanlık ve kemerli bir girişi olan yemekhanede çorba, mısır gevreği ve kahveden oluşan kahvaltı için sıraya girmesi gerekiyordu. Öğle yemeği genelde bezelye çorbası, et kavurması ve ıspanaktan oluşuyordu; akşam yemeğinde ise yumurta tozu, patates ve çay oluyordu. Her tutsağın kendine ait bir kaşığı vardı ve kendi tütününü kendi sarıyordu. Andrus, tutsakların yemek için nereye oturacaklarını belirledi; bazen birbirlerinden nefret edenleri yan yana oturtuyordu. Komutan, Göring'in bir Alman savaş esiri olan hizmetliye, "Bu yemek köpeklerime verdiğim yemek kadar bile iyi değil," diyerek ağlayıp sızlandığına dair bir hikâye anlatmıştı. Savaş esiri de, "Evet, söylenenler doğruysa, biz Hava Kuvvetleri'nde sizin emrinizdeyken köpeklerinizi bizden daha iyi besliyormuşsunuz," demişti.

Doğruluğu muhtemelen şüpheli olsa da bu anekdot, Andrus'un Göring'e duyduğu düşmanlığı anlatıyor. Bu Nazinin geçmişteki ve günümüzdeki birçok muhalifi gibi Andrus da Göring'i standart bir film tiplemesi olan acemi idareciyle karıştırmış olabilirdi; tıpkı İngiliz Nürnberg müfettişi Airey Neave'in Göring'i, "zengin yemek masasından katiller çetesini yöneten, beyazperdede sık rastlanan şişko bir adam" şeklinde tasvir edişi gibi. Ancak Neave'in keşfettiği üzere Göring, "Bütün yüzeysel karakterlerden çok daha kurnaz ve tehlikeliydi."

Yakalandığında elli iki yaşında olan Hermann Göring, Güneybatı Afrika'da (günümüzde Namibya'da) bulunan Alman kolonisindeki bir hâkim ve koloni yetkilisinin oğluydu. Eskiden birinci sınıf bir pilot olan ve bir defasında vurulan, Birinci Dünya Savaşı sırasında

Almanya için yirmi iki düşman uçağını yok eden Göring, efsanevi konumunu, savaşın sonunda Müttefik Kuvvetleri'ne teslim olmayı reddedip kumandanlığını yaptığı uçaklar birimini Almanya'ya yönlendirerek kazanmıştı. Başarıları için, dönemin en yüksek askerî ödülü olan Pour le Mérite verilmişti kendisine.

1920'lerin başlarında Göring, Adolf Hitler'i ilk defa bir konuşma kürsüsünde dinlediği Münih Üniversitesi'nde bir öğrenciydi. "Tehlikelere karşı size destek olacak süngüleriniz olmalı," diye hatırlıyordu Hitler'in mesajını. "Duymak istediğim şey *buydu* aslında. Almanya'yı güçlendirecek bir parti kurup, Versay Antlaşması'nı bozmak istiyordu. Kendime, 'Peki, *bu* benim partim! Lanet Versay Antlaşması'nın canı cehenneme! Benim özüm bu!' dedim." Kariyerinin gidişatından emin olmayan ve Almanya'nın silahlı kuvvetlerinin dağılmasından acı duyan Göring, Hitler'in milliyetçilik, Yahudi aleyhtarlığı ve antikomünizm karışımını sindirdi. Almanya'da oluşan Weimar Cumhuriyeti'ne nefretini ifade etmek, çöküşüne yardım etmek ve yerine geçecek hükümette iktidar sahibi olmak için Nasyonal Sosyalist hareketi destekledi; o dönemler hareket küçük çaplıydı ve kısa sürede liderlik pozisyonlarına yükselebilecek yeni üyelere açıktı. Nazi Partisi'nin çiçeği burnundaydı ancak, "Bu, yakında burada büyük bir adam olabileceğim anlamına geliyordu," dedi Göring daha sonraları. Fırsatçılık ve kişisel iktidarla dolu planı, nihayetinde gerçekleşmişti. "Hermann ya büyük bir adam ya da büyük bir suçlu olacak!" diye öngörmüştü annesi.

Hitler, emekleme çağındaki Nazi hareketini kurarken, Göring'in sadakatinin ve savaş kahramanı geçmişinin sağlayabileceği faydaları fark etti. Kahverengi Gömlekli Taarruz Bölüğü milislerini yönetmesi için Göring'i atadı; bir Nasyonel Sosyalizm lideri olarak Göring'in üstleneceği çok sayıdaki pozisyondan ve mükâfattan biriydi bu. Tarihçi Eugene Davidson'ın gözlemlerine göre: "Hitler'in nazarında Göring, iş adamlarının ve eski ordu subaylarının saygısını

kazanabilecek bir üstün orta sınıf cengâveriydi ve her şeyden önce vefalı, sadık bir adamdı." Weimar memurlarının baskısı altındayken Göring, Almanya'yı terk etmiş, birkaç yıl İsveç'te ve İtalya'da yaşamış, Nazi Partisi'nin yükselişini uzaktan izlemişti.

1927'de, Reichstag* üyelerinin seçim arifesinde Hitler, Göring'i daha güçlü bir Nazi organizasyonunda karşıladı. Nazilerin 1932'de iktidara gelmesinin ardından Göring, üst düzey bir parti organizatörü olmuştu ve rejimin en kötü şöhretli eylemlerinin bazılarını ya planlamış ya da gerçekleştirilmesinde önemli rol oynamıştı: Hitler'e tehdit oluşturan muhalif Taarruz Bölüğü liderliğini ortadan kaldıran 1934'teki Uzun Bıçaklar Gecesi,** Gestapo'nun (gizli polis) kuruluşu, Nazizm düşmanları için ilk toplama kampının kuruluşu ve Hitler'in 1933'teki Reichstag yangınından sorumlu tuttuğu siyasi muhaliflerine işkence yapılması gibi. 1930'ların geri kalan yıllarında Göring, davranışları Hitler'e ve kendine tehditkâr görünen sayısız Nazinin ve ordu mensubunun belirlenmesinde, Alman Yahudilerinin insan haklarını kısıtlayan Nürnberg Yasaları'nda, Yahudilerin yok edilmesini yasallaştıran kararlarda, Hitler'le samimi bir müşarekette bulunmada, Almanya'nın savaş hazırlıklarında ve birçok başka eylemde başrol oyuncusuydu. Nazi Almanyası'nın en kötü suçlarına böyle kökten müdahil olması, daha sonra Nürnberg mahkemeleri ABD savcısı Robert Jackson'ın, "Göring'in bodur parmağı her pastanın içindeydi," demesinde etkili oldu. Jackson'ın ifadesi mahkeme sırasında Almancaya tercüme edildiğinde Göring kahkaha patlatmıştı.

İkinci Dünya Savaşı boyunca Göring'in unvanlarının –Naziler arasında yalnızca Hitler'in şeref payelerinin sayısı onunkileri geçi-

---

* Reichstag; Hitler'in Almanya'nın başına geçişine kadar Almanya Parlamentosu'nun toplandığı yerin ismidir. (ç. n.)

** Uzun Bıçaklar Gecesi: Nazi Almanyası'nda 1934'te politik cinayetlerle yapılan tasfiyedir. (ç. n.)

yordu– arasında şunlar bulunuyordu: Reichstag Başkanı, Hitler'in vekili, Prusya Başbakanı, Havacılık Reich Bakanı ve Hava Kuvvetleri Kumandanı, Ekonomi Bakanı, Gizli Kabine Meclisi üyesi; ayrıca Feldmareşalliği, Ulusal Savunma Reich Meclisi, Orman ve Avcılık Reich Uzmanlığını bir araya getiren Kitlesel Hermann Göring İşleri. Göring'in şeref payeleri arasında en değerli olanı –altı yıldızlı bir generalinkine benzer bir rütbe olan– Reich Mareşali'ydi ve bu daha önce sadece bir defa, iki yüzyıl evvel Savoya Prensi Eugene tarafından taşınmıştı.

Hitler'in tek ikinci otoritesi olan Göring, 1935'te Führer'in resmî halefi olarak düşünüldü. Görevlerine inanılmaz enerji harcıyor ve kendini Nazi hükümeti için fazlasıyla değerli kılıyordu. Aynı zamanda muazzam zenginliği, hırsızlık ve yolsuzlukla artıyordu. Nazi rejimindeki birçoklarının aksine Göring, savaşın erken yıllarında şakacılığıyla askerlerin ve pilotların gönlünü kazandı. Şatafatı, kostümleri ve madalyonları severdi; bir defasında resmî giysi giyilmesi gereken diplomatik konferanslar döneminde, ABD Başkanı Herbert Hoover'ı, üstüne zümrüt broşla tutturulmuş bir şal attığı kırmızı bir ipek gömlekle karşılamıştı. Prusya kırsalındaki büyük oyunevi olan ve ilk eşinin adını taşıyan Carinhall'da, evcil aslanlar toplamış, konuklarının karşısına mızrak, on altıncı yüzyıl savaşçı kıyafeti ve başlığıyla çıkmıştı; savurganca tasarlanmış bir oyuncak demiryolu yaptırmıştı; kovboy ve Kızılderili filmleri izler, Avrupa'daki müzelerden ve koleksiyonculardan çalınmış sanat eserlerini sergilerdi.

Savaş, Almanya'nın ve Hava Kuvvetleri'nin aleyhine döndüğünde, Göring'in şamataları cazibesini kaybetti. Hitler üzerindeki etkisi azaldı ve özellikle Heinrich Himmler, Joseph Goebbels, Albert Speer ve Martin Bormann kendi yerini aldıkça danışmanlığı değer kaybetti. Toplumdan uzaklaştı; savaş hatlarından uzakta kaldı; daha çok avlanarak, sanatla uğraşarak ve oyuncaklarıyla oynayarak

geçiriyordu zamanını. Almanya teslim olduğunda, unvanlarından geriye sadece Reich Mareşali kalmıştı. Göring'in hayatını kurtaran tek şey, Gestapo şefi Ernst Kaltenbrunner'in Hitler'in infaz emrini yazılı bir onaylama olmadan gerçekleştirmemesi oldu.

Göring'in valizini arayan muhafızlar, içinde ne olduğu bilinmeyen çok sayıda küçük hap buldular. Göring'in gelmesinin hemen ardından, bir muhafız Andrus'a pahalı bir deri seyahat çantası gösterip, "Bunu görmeniz gerektiğini düşündüm, efendim," dedi. Andrus çantayı açıp, "Hayatımda gördüğüm en büyük hap koleksiyonu," diye ifade ettiği şeye baktı; ayrıntılı incelenince yirmi bin hap olduğu anlaşıldı ve Andrus derhal Göring'i ofisine çağırdı. Göring, kalp rahatsızlığını iyileştirmek için günde kırk ilaç almayı alışkanlık haline getirdiğini söyledi. Ancak bu haplar, hiçbir normal kalp hastalığı tedavisinde kullanılmıyordu. Savaşın sonunda Göring, Andrus'u dehşete düşürenden çok daha büyük bir uyuşturucu zulası biriktirmişti; hapların çoğunu, çok ilaçla yakalanmanın onursuz olacağına inanarak tuvalete atmıştı.

Andrus, Göring'in ilaçların içeriğine ve etkisine dair söylediklerine inanmadığı için bir örneğini Washington'daki FBI Başkanı J. Edgar Hoover'a gönderdi. Hoover da bunu ABD Halk Sağlığı Hizmetleri'nin Narkotik Araştırmalar Bürosu'ndaki ilaç bağımlılığı araştırmalarında bir öncü olan doktora dereceli Nathan B. Eddy'ye gönderdi. Eddy'nin analizine göre, haplar kalp ilacı değil, etkili bir ağrı kesici olan parakodin idi; Hoover, "Birleşik Devletler'de kullanılmayan, etkili ve nadir bulunan bir uyuşturucu," diyerek aktardı bunu. FBI parakodinin morfin gibi bağımlılık yaratıcı olduğuna hükmederek Mondorf hapishanesi görevlilerini, Göring'den bu ilacı bir anda kesmemeleri yönünde uyardı. Hoover, Nazinin tedavisi

konusunda bilgilendirilmek istedi. (Göring elbette FBI'ın analizinden haberdar değildi fakat iki FBI ajanı Mondorf'a gelerek büronun Washington'daki müzesi için bir hatıra istediklerinde, Hoover'ın ilgisini fark etmişti. "Ünlü FBI müzesinde John Dillinger'ın* silahı ve Baby Face Nelson'ın** maskesinin yanında sergilendiğimi düşünün," diye haykırdı Göring. "Harika bir fikir bu!" Ancak bu isteğin imalarını anlayınca aniden durdu. "Evet, ben zaten dava açılmış, kötü şöhretli bir suçluyum. Gelecekte Amerikalı çocuklar, tehlikeli Reich Mareşali'nin FBI koleksiyonundaki hatırasını görünce dehşete kapılacaklar." Nihayetinde ajanlar, Göring'i askerî apoletlerinden birini bağışlama konusunda ikna ettiler.)

Göring'in Alman üreticilerden aldığı hap hazinesi, neredeyse dünyanın sentetik ilaç stokuna eşitti. Kırk yıl önce Alman eczacılık firmalarınca geliştirilen parakodin, kimyasal açıdan afyondakine benzeyen aktif bir içeriğe sahip bir sakinleştiricidir. "Parakodin, kodin ve [ilaçların] morfin grupları arasındaki boşluğu doldurur," diye yazıyordu yirminci yüzyıl başlarından bir Alman eczacılık dergisinde, "Parakodin, tıpkı kodin gibi küçük dozlarda verildiğinde, çoğunlukla kodinden daha yoğun bir şekilde etkinleşir. Kodine kıyasla, ilacın daha yatıştırıcı bir etkisi vardır."

Göring bir bağımlıydı ve ihtiyacını tatmin etmek için kendisine has düşük dozajlı haplar geliştirecek eczacılarara sahipti. Her bir tablette uyuşturucudan on miligram bulunuyordu; beş hap, altmış beş miligramlık morfininkine eşit bir uyuşturucu etki bırakıyordu ve bu sıradan bir kişiyi uyuşturmak için fazlasıyla yeterliydi. Savaşın sonunda, Göring hap alabilmek için sık sık iş ve toplantıları bölüyordu.

---

* John Herbert Dillinger, 1930'larda Amerika'nın Ortabatı Bölgesi'ni kasıp kavuran banka soyguncusudur. (ç. n.)

** Lester J. Gillis, namıdiğer Baby Face Nelson (Bebek Yüz Nelson), 1930'ların Amerikalı banka soyguncusudur. (ç. n.)

Andrus, hapishanesinin bir bağımlıya ev sahipliği etmesini hoş karşılamıyordu. 26 Mayıs'ta, Göring'in Mondorf'taki altıncı gününde Andrus, hapishanenin –Ludwig Pflücker adlı bir Alman doktor ile Amerikalı hekim William "Clint" Miller'dan oluşan– sağlık çalışanlarından tutsağı parakodin bağımlılığından uzaklaştırmalarını istedi. Göring'in günlük hap kullanımını otuz sekize düşürerek başladılar ve 29 Mayıs'ta on sekize düşürdüler. Kaygılı Göring, aldığı hapları saymaya başladı ve Andrus'un hapishane kayıtlarındaki notlarına göre, "midesinin bulandığını gösterdi ve başka bir etki göstermedi." Ancak iki gün sonra Göring bronşite yakalandı ve Mondorf personeli, hap bırakma sürecine geçici olarak ara verdi. Miller, Andrus'a, "Bana göre ilaç dozajını daha fazla azaltmak ya da kullanımı tamamen durdurmak, bu kişide aşırı zihinsel ve fiziksel tepkimeye neden olur," dedi. Göring'in tedavisi konusunda karar alınması için birkaç hafta daha geçecekti.

Göring'in ilacı bırakma süreci hâlâ bitmemişken, ağustos başlarında Mondorf'a yeni bir personel katıldı. Bir psikiyatri danışmanı olarak çalıştığı ve binlerce ABD askerinin psikiyatri hizmetinden sorumlu olduğu ABD Ordusu'nun Avrupa Harekât Alanı 130. Genel Hastanesi tarafından Mondorf'ta görevlendirilmişti.

Görünümü çocuksu, kahverengi saçları dalgalı, sağlam yapılı ve bakımsız bir yakışıklılığı olan Yüzbaşı Douglas McGlashan Kelley, California doğumlu bir doktordu. ABD Ordusu'ndaki tıbbi hizmetinin üçüncü senesinin sonuna yaklaşmıştı. Andrus'un açıkladığı üzere Mondorf'taki sorumluluğu, Göring'in ve diğer Nazi tutsakların, durumlarına karar verilene kadar zihinsel sağlıklarının devam etmesini sağlamaktı.

Yerleşmesinin ardından Kelley, Mondrof'taki yüksek rütbeli Nazilerle vakit geçirdi fakat tıbbi muayene yapmak için ilk önce Göring'le tanıştı. Göring, belki de beklediği soğukluğun ve akademisyen tutumunun bu psikiyatristte olmadığını anlamış olmalıydı. Kelley yüksek sesle ve doğrudan konuşuyordu, vurgu için gür kaşlarını sık sık indirip kaldırıyordu. Öncelikle Nazinin tıbbi geçmişini soruşturarak yavaş yavaş başlangıç muayenelerine başladı. Kelley, kötü şöhretli hastasından ne beklediğini bilmiyordu. Göring'in "Machiavelli-vari bir zalim ya da şişman, zararsız bir harem ağası" ağzıyla konuştuğunu, "kendini genelde Hitler'in günlerini madalyonlar, zaferler ve zenginlikler arayarak geçiren tek uydusu olarak tanımladığını" duyduğunu yazmıştı Keller.

Hapishanenin en adı çıkmış tutsağını önceden tanıyan bir başka Mondorf personeli de istihbaratta çalışan, samimi yüzlü ve dostane bir Lüksemburglu olan ABD vatandaşı John Dolibois'ydi. Ailesi Ohio'nun Akron kentine taşınmadan önce, henüz bir çocukken Grand Otel'i şatafatlı yıllarında ziyaret etmişti. Mayıs 1945'ten beri hapishanede çalışıyordu ve tutuklulara adının John Gillen olduğunu söyleyerek Almanya'daki akrabalarını korumaya çalışmıştı. Dolibois, tutsaklar arasında "yolunacak kaz" diye ün kazanmıştı; bir sosyal hizmetler memurunun görevlerinin –problem ve ihtiyaçları konusunda esirlere yardım ederek ve şikâyetlerine sık sık sempatik bir anlayışla yaklaşarak– esirlerle düzenli bir şekilde görüşen askerî müfettişlere bilgi aktarmak olduğunu varsaymıştı. Nazilerin çoğu, rahat rahat konuşabiliyordu, çünkü suçları için yargılanacaklarına asla inanmıyorlardı. "Tutsaklarımızı konuşturmak için yapay cihazlara hiç ihtiyacımız olmamıştı," diye hatırlıyordu Dolibois. "Hatta bazen susturmakta zorlandık. Çöp Kutusu'ndaki adamların neredeyse tamamı konuşmaya yatkındı. Birisi birkaç gün onları sorgulamasa, ihmal edildiklerini hissediyorlardı." Dolibois'nin akıcı Almancası

ve Miami Üniversitesi'nden aldığı psikoloji derecesi, Almancası zayıf olan Kelley için onu ideal bir tercüman haline getirdi.

Sosyal bir adam olan Göring, sosyal heyecanlara açtı. Doktorun ilgisini hoş karşıladı ve ilk görüşmelerinden birinde bedenine iyi baktığını Kelley'ye söyleyerek övündü. Esasen Reich Mareşali, kendini Almanya'daki en takdire değer fiziğe sahip kişi ilan etti. Kelley, hastanın geçmişini tutmaya başladıktan sonra, "Tenindeki her bir yara ve lekeyi ince detaylarla" tanımladığını yazmıştı:

Doğumda 5,4 kilo. Şişman değil, bir çocuk için zayıf. Kilo almaya 1923'te başladı.

1916–16 Kasım. Vuruldu, sağ yanında mermi, metal parçacıkları ve kaplama var. Ocak 1917'de hastaneye gitti – 16 cm'lik yara.

9 Kasım 1923'te Münih'te üst uyluğundan vuruldu. 1923'ten Mart 1924'e kadar.

O sırada kendisine şırıngayla morfin verildi. Hastaneden ayrıldıktan sonra ağız yoluyla ½ yıldan 3 yıla kadar kullandı.

Kelley, Göring'le beraber Çöp Kutusu'na gelen dağ gibi eşyayı merak etmeye başladı. Tutsağın tuvalet malzemeleri ve aksesuarları, psikiyatristi etkiledi; eşyalar arasındaki losyonu ve vücut pudrasını not düştü ancak söylentilerin aksine makyaj malzemesi yoktu. Kelley'nin dikkatini asıl çeken şey, Nazinin hazinelerinin arasındaki üç yüzüktü. "Gerçekten büyük ve gösterişlilerdi," diye yazdı Kelley; birinin başında büyük bir yakut, diğerinde mavi bir elmas ve üçüncüsünde bir zümrüt vardı. Göring, esir alınana kadar, "her gün hangi rengin ruh haline daha iyi uyduğunu seçmek için bu yüzükleri hep yanında taşıdığını," söyledi Kelley'ye. Psikiyat-

rist, Göring'in eşyaları arasında bulunan büyük bir zümrüdün de ayrıca notunu düştü.

Göring, sağlığından, dirayetinden ve sportmenliğinden Kelley'ye gururla söz etti. "Her zaman atletik birisiydim," dedi esir kulübesinde yan yana otururlarken. "Savaşın son yıllarına kadar kayak yaparak, ava çıkarak, dağcılık yaparak çok zaman geçirdim." Göring, asıl tehlikenin kendini asla tehdit edemeyeceğine inanıyor gibiydi. Gençken bir defasında Avusturya'daki Alpler'deyken etrafına düşen çığı kendisine eşlik edenler güvenli bir yer bulmak için kaçışırlarken durup izlemişti; bir başka seferinde de arkadaşlarını, üzerinde bulundukları kayık şelalenin uçurumuna doğru yol alırken panikledikleri için topa tutmuştu. "İlerlersek ölürüz ve bunun için yapabileceğimiz bir şey yok, o zaman niye telaşlanıyorsunuz?" diye arkadaşlarına bağırdığını hatırlıyordu Göring.

Kelley, Göring'e kişisel alışkanlıklarını sordu ve Göring ağzının tadına düşkün olduğunu, makul miktarda alkol aldığını ve bazen puro içtiğini söyledi. "Normal bir cinsel yaşamı olduğunu öne sürüyor ve 1920'lerde kilo almasından beri bunun değişmediğini ifade ediyor," diye not aldı Kelley.

Psikiyatrist, daha sonra Göring'in bağımlılığı konusuna döndü. Göring, Kelley'ye, yirmi beş yıl öncesinde Nazi Partisi üyelerinin Alman Bavyera eyaletinin kontrolünü devralmaya yönelik başarısız girişimi olan Hitler'in kötü şöhretli Münih "Birahane" Darbesi'nde yer aldığını açıkladı. Hitler'in ana yardımcılarından biri olan Göring, isyanın planlanmasına yardım etmiş; vatandaşların gözünü korkutarak hükümet binalarını ele geçiren ve yüksek rütbeli Bavyera yetkililerinden Gustav von Kahr Münih Birahanesi'nde konuşma yaptığı sırada toplanan kalabalığı kışkırtan Nazi fırtına birliklerini örgütlemişti. Yirmi dört saatlik rehin alma ve kargaşa sonrasında Naziler ve Bavyera Devlet Polisi, Münih sokaklarında silahlı çatışmaya girmişti; yirmi kişi ölmüş ve birçok kişi yaralanmıştı. Hitler

ve destekçileri hezimete uğratıldı ve Göring'in uyluğuna bir mermi isabet etti. Enfeksiyon oluştuğu için aylarca hastanede kaldı ve bu sırada uyuşturucu bağımlılığı kök saldı. Doktorlar, bacağıyla ilgilenmiş olsalar da Göring acısını dindirmek için üst üste morfin dozları aldı. Yarası yavaş yavaş iyileşti ancak morfin ihtiyacı devam etti. Doktorlar iğneleri bıraksalar da Göring kara borsadan hap morfin elde etti. Darbedeki rolü nedeniyle Almanya'dan sürgün edildikten sonra, 1924'te ilk eşi Carin'le beraber İsveç'e taşınarak uçuş danışmanı olarak iş aradı.

Bağımlılığı orada da devam etti. Bacağındaki acının dayanılmaz hale geldiğinden ve işsiz olmanın tembelliğinin kendisini amaçsız bırakmış olmasından şikâyet ediyordu. Günlük morfin kullanımını artırdı. Uyuşturucu bazen onu kuruntulu, güvenilmez, konuşkan, taşkın, tantanalı bir hale getiriyor ve uykusuz bırakıyordu. Havai fişek gibi duygu patlamaları yaşatıyordu; öfke ve şiddet krizlerine sebep oluyordu. Göring, dairesindeki mobilyaları atmıştı. Morfin, hormonal salgılarını fazla uyarmıştı ve kilo alıyordu, neredeyse 140 kilo olmuştu. Birinci Dünya Savaşı'nın ince yapılı, atılgan havacılık kahramanı grotesk bir şekilde büyümüştü.

Göring, Carin için hayatı zindana çevirdi. Doktorlar, Göring'in kendisine ve başkalarına tehlike teşkil ettiğini anlattılar kadına. Carin, Göring'i Aspudden Hastanesi'ne götürdü; orada dönemin bağımlılık tedavisi uygulamalarına ek olarak İsveçli doktorlar, Göring'in morfine erişimini birden azalttılar. Göring hastaneye isteyerek girdi ancak onu bekleyen acıları öngöremedi. Doktorlar daha çok morfine yönelik isteğini reddettiler ve bırakmaya adam gibi devam etmesini söylediler. Acı, açlık ve mahrumiyet arttıkça, bir hemşireye saldırdı, hastanenin ilaç deposuna gizlice girmeye çalıştı ve intihar etme tehdidinde bulundu. Göring'in daha güçlü bir enstitü olan Langbro Akıl Hastanesi'ne gitmeden önce deli gömleğine girmesi gerekti.

Langbro'da geçen birkaç ayından sadece korku dolu, karmaşık birkaç imge hatırlıyordu. Bakıcılar onu günlerce duvarları yastıklı bir hücreye bağlayarak kendine zarar vermesini engellemeye çalıştılar. Göring'in morfinle ilişiği kesildi ve uyuşturucuyu birden bırakmanın yürek burkan etkilerinin ağır darbesine katlandı. Karısının bakımına alınmak üzere bırakıldığında, Göring'in bağımlılığı yeniden nüksetti ve bir başka bırakma seansı için Langbro'ya döndü. Tedaviyi Almanya'da 1927'de tekrarladı ve Kelley'ye, son morfin dozunu 1928-1929 kışında boğaz ağrısını tedavi etmek için aldığını söyledi. Göring'in uyuşturucu kullanımı, Carin'in 1930'daki ölümü ve Nazilerin Almanya'da iktidara gelmesi süresince bile birkaç sene için sona erdi.

Diyet ve uyku haplarının kontrollü ve ara sıra kullanımına rağmen, Göring uyuşturucu alışkanlığından kurtulmuş gibiydi. Ancak 1937'de bir değişim oldu ve diş ağrısı onu bağımlılığa tekrar yönlendirdi. Dişçisi, ağrıya sinirinin ve endişesinin neden olduğuna kanaat getirerek ağrı dinene kadar her iki saatte iki hap almak üzere Göring'e bir şişe parakodin verdi. Beş gün sonra ağrı ve ilaçlar bitince, Göring artan morfin açlığını defetmeyi arzu ederek doktordan daha fazlasını istedi. Dişçi, potansiyel bağımlılığa karşı onu uyardı ve vermeyi reddetti ancak Göring yeni bir kaynak bulmada zorluk çekmedi. Çok geçmeden günde on hap almaya başladı.

Göring, fiziksel ve psikolojik bağımlılığa dair dişçinin uyarılarını dinlemeliydi. Parakodin kendini iyileşmiş gibi hissettirmese de, iyimserliğini, kıvraklığını ve cazibesini artırmak için ilaca bağımlı oldu. İlaç aynı zamanda sevinç ve depresyon arasında bir ruh hali dalgalanmasına neden olurken, Göring'in enaniyete, laf bolluğuna ve giyim kuşamdaki ihtişama olan eğilimini abartmasına neden oluyor gibiydi. Hapları, evindeki antik Venedik cam vazolarında tutuyordu ve ne zaman açlık hissetse kolaylıkla bu uyuşturucuya ulaşabiliyordu.

Reich Mareşali, Kelley'ye parakodini 1940'a kadar oldukça düşük dozda aldığını söyledi; savaş stresi artınca da günde yüz altmış hap kadar almaya başlamıştı. Böylesine ürkütücü tüketim miktarını savaş devam ederken azaltmıştı ancak Almanya'nın mağlubiyeti belli olunca tekrar yükseltti. "Yakalandığı sırada, günde yüz hap alıyor olduğunu söyledi," diye yazdı Kelley muayene notlarına, önerilen en yüksek günlük dozun neredeyse üç katıydı. Kelley bu miktar için, "Olağan dışı yükseklikte bir doz değil. Zihinsel sürecini herhangi bir zaman etkilemeye yetecek kadar yüksek değil," dedi.

Kelley, Göring'in fiziksel dinçlik gururundan ve bırakma sürecini hızlandırmaya olan cesaretinden medet umdu. Tutsağa, diğerlerinden daha güçlü ve heybetli olduğunu, haliyle hızlıca bırakabileceğini önermenin ne kadar kolay olduğunu anladı. Göring, Kelley'nin övgüsüne heyecanla cevap vererek özellikle belirtmesi gerekmediği sürece ayak ağrılarını ve diğer bırakma semptomlarını gizledi. Kelley, Göring'in parakodin alımını hafifçe azalttı ve 12 Ağustos'ta tutsak, uyuşturucudan kurtulmuştu.

Doktor, Göring'i psikolojik açıdan nasıl kontrol edeceğini öğreniyordu. Ancak Nazinin kendi düşünüşünü nasıl etkilediğini görmüyordu. Bırakma rahatsızlığına dair bilgiyi gizleyen Göring, Kelley'yi parakodin bağımlılığının düşük olduğuna ve hatta bağımlılık bile olmadığına ikna edebilmişti. Kelley bunun daha çok bir "alışkanlık" olduğuna karar verdi. "Elleri ve ağzıyla bir şey yapma, alışkın olduğu ve yapmaktan hoşlandığı bir şeyi icra etme ihtiyacıydı," diye yazdı. "Tıpkı sigara içenlerin masalarında her sabah bir sigara ve tütün stoku taşımaları gibi, Göring de masasına küçük haplarından yüz tanesini içeren bir şişe koyuyordu. Ardından, konuşmalar ya da tartışmalar süresince bunlara ulaşıyor, şişeyi açıyor, eline birkaç hap alıp ağzına atıyordu ve konuşmaya devam ederken bunları istediği gibi çiğniyordu." Kelley sözlerine şunları da ekledi: "Bağımlılığının çok ciddi olmadığına şahitlik edebilirim."

Mondorf'taki diğerleri, Göring'den başka şeyler duydular. Komutan Andrus'a, bırakma sürecinde başının acıdığını ve uyuyamadığını söyledi. Eski parakodin dozajının yeniden verilmesini istedi. Anlayışlı biri olmayan Andrus, "Sütten kesilmesi boyunca mızmızlandı ve şımarık bir çocuk gibi şikâyet etti," diye not aldı.

Göring'in afyon ve türevlerine olan bağımlılığının uzun tarihi ve stresli savaş zamanları boyunca parakodin kullanımını sınırlandırmaya yönelik başarısız teşebbüsleri, Kelley'nin zayıf bağımlılık fikrini boşa çıkardı. Göring'in 1930'lar ve 1940'larda on binlerce parakodin almasının nedeni endişeydi, bacak ağrısı değil. Günümüzde ABD Uyuşturucuyla Mücadele Dairesi, parakodini ikinci dereceden madde sayarak (yani bağımlılığa neden olabilir) kanunen kısıtlıyor. William Burroughs'un *Çıplak Şölen* romanındaki esrarkeş William Lee, parakodini eğlence amacıyla alınan uyuşturucular arasında en sevdiklerinden biri olarak sayıyor.

Reich Mareşali, Kelley'nin profesyonel gururuyla oynadı, doktorun yönlendirmesine kendini adadıkça onun gururunu okşadı. Kelley, süreç boyunca Göring'i yönlendirdiği yöntemden memnundu ancak kimin kimi yönlendirdiği belli değildi. İlişkilerinin ilk haftalarında Kelley, Göring'in gizleme, manipülasyon ve etrafındaki insanların dürtülerini zekice idrak etmedeki başarılı tarihini, Hitler Almanyası'ndaki yükselişi boyunca bilenen becerilerini pek de takdir etmiyordu. Sıradan bir bağımlı değildi.

Parakodin alışkanlığının üstesinden gelirken Göring, Kelley'nin kilo vermedeki yardımını da kabul etti. Beş ay süren yağ yakma programında Göring 27 kilo verdi. Göring'in kalbini korumak, Kelley'yi bu kilo düşüşü için motive etmişti ancak doktor, hastasına başka bir gerekçe verdi: Kilo vermek Göring'in daha iyi görünmesini sağlıyordu. "Tekrar Hava Kuvvetleri kahramanı gibi görünmek hoşuna gidiyordu," diye gözlemledi Dolibois, "Birinci Dünya Savaşı'nın ünlü Richthofen hava filosunun birinci sınıf

komutanı gibi." Göring, kilo verme programına uydu ve daha az yedi. Hapishane giysisi ve üniformasında değişiklikler de talep etti. Pantolonunun belinin on beş santimetre daraltılması gerekiyordu. "Bu imtiyaz verildi," diye kabul etti Kelley. "Göring'in görünüşüyle ilgilendiğimizden değildi bu; daraltma olmazsa pantolonu belinde durmayacaktı."

Artık daha sağlıklı olan Göring, kendini esir alanlara olan düşmanlığının bir kısmından da kurtulmuştu ve tavırları düzeldi. Ancak endişeli olmaya devam etti, bazen gardiyanları kendini öldürmeyi planlamakla suçluyordu. Yalnızlıktan hoşlanmıyordu; bir gece yıldırımlı ve gök gürültülü bir fırtınada hücresinde yalnızken, ilk bakışta kalp krizi gibi görünen bir şey geçirdi. Bir doktor bunun sadece bir çarpıntı olduğunu söyledi. Yakalanmadan önce Avrupa'nın geniş bölgelerine hâkim olan iktidar politikasının kendinden emin ve kurnaz oyuncusu Hermann Göring'in tenine yavaşça girmişti doktor. Göring, güven veren derecede dikkatli olan ve söylediği her kelimeyi sebatla dinleyen bu psikiyatristten etkilendi ve ona karşı daha rahat ve konuşkan biri oldu.

3
PSİKİYATRİST

Douglas Kelley, Çöp Kutusu'na adım attığında, savaş suçlularıyla ilgili hiç deneyimi yoktu ve uyuşturucu bağımlılarının tedavisi üzerine çok az deneyimi vardı. Görevi, 4 Ağustos 1945'te beklenmedik bir şekilde geldi; ABD Ordusu'ndan, "Lüksemburg'un yaklaşık 15 kilometre güneyinde bulunan Mondorf-les-Bains'deki Palace Otel'de... Yüzbaşı Miller'la irtibata geçeceksiniz," şeklinde bir idari emir aldı. "Yüzbaşı Miller görevinize dair size belli talimatlar verecek." Kelley, bu emirlerin hayatında yeni bir sayfa açacağını bilmiyordu.

Önceki iki ay boyunca, birçok psikiyatrist ve başka doktorlar Mondorf'a gelmek ve üst düzey Nazi tutsaklarının davranışlarının nedenlerini araştırmaya yönelik izin almak için başvuruda bulunmuştu. Bunlardan biri, Amerikalı psikanalist John Millet'tı, "Almanların karakterine ve arzu âdetlerine dair bilgi birikimimize katkıda bulunmayı" umuyordu. Nazilerle görüşme yapmak isteyen diğerleri, kendilerine verilen zamandan çok daha fazlasını istiyorlardı. "Bazıları faillerin beyinlerini... parçalara ayırıp inceleme önerisinde bulunacak kadar ileri gitti: Adamların göğüslerinden vurularak öldürülmelerini ve beyin dokularının zarar görmemesini gerektiriyordu bu," diye yazıyor tıbbi tarihçi Daniel Pick. ABD

Ordusu, bu başvuruların hepsini reddederek böyle bir talepte bile bulunmayan kendi psikiyatristlerinden birini seçti.

Herkese nasip olmayan bir görevdi, yüzyılın en kötü suçluları addedilen adamlarla buluşmak demekti. Kelley'nin birkaç psikiyatrik hastanenin üst denetçisi olarak geçirdiği dönemi, ona anormal davranışların genelde gizemli ve heyecan verici kaynaklarının olduğunu öğretmişti; kalemini eline alıp görevinin hedeflerini belirledi. Nihayetinde, Nazi liderlerinin ortak bir kusurunun emarelerini aramak için tutsakları soruşturmaya hevesliydi: Şeytani eylemlerde bulunma arzusu. Davranışlarında zihinsel bir bozuklukları ya da psikiyatrik bir nedenleri var mıydı? İğrenç davranışlarının sorumlusu olan bir "Nazi kişiliği" var mıydı? Kelley bunları bulmayı amaçlıyordu. "Avrupa'nın mahvoluşu, milyonların ölümü, modern kültürün neredeyse yıkılması, böyle bir kaosa sebep olan güçler hakkında doğru çıkarımlar yapamazsak beyhude sayılacaktı," diye yazdı Kelley sonradan. "Nazi başarısının nedenini öğrenmeliyiz ki böyle bir şeytanlığın yeniden gerçekleşmesini önlemek için adım atabilelim."

Kelley, Göring hakkında ilk izlenimlerini oluşturmuştu. Diğer Nazi tutsaklarıyla görüşmelerinden, Göring'in "kesinlikle hapishanedeki en göze çarpan kişilik olduğunu, çünkü zeki olduğunu" fark ettiğini tıbbi notlarına yazdı; "Zihinsel açıdan iyi bir gelişimi vardı; boylu posluydu; pelerinin altındayken iri ve güçlü bir bedene sahipti ve yürürken sallanan yağlarını görmüyordunuz. Uzaktan iyi görünümlü, güçlü ve dinamik biriydi." Ancak ilk başlarda hücre içlerinde gerçekleştirdikleri, politikaya, savaşa ve Nazizm'in yükselişine hafifçe dokunan konuşmalarının ardından Kelley, Göring'in kara tarafının bilincine vardı. Eski Reich Mareşali, gaddarlık, narsisizm, ailesi ve arkadaşlarının ötesindekilere yönelik soğukkanlı bir ilgisizlik gösteriyordu. Göring'deki bu özelliklerin birleşimi –takdire değerlik ve tekinsizlik– Kelley'nin ona olan ilgisini artırdı. Ancak

böyle çekici, becerikli, zeki ve onca hayatı tarumar eden ve sona erdiren bir adam, insan ruhunun Kelley'nin şiddetle keşfetmek istediği alanlarına işaret edebilirdi.

Büyük hırslar, Kelley'nin ailesinde var olan bir özellikti. Kelley'nin annesi June'un ailesi olan McGlashanlar, California'nın en erken büyüyen ve garip zümrelerindendi. Kelley, bu ailenin abartılı destanıyla gurur duyuyordu. Obsesif başarılı insanlardan, koleksiyonculardan ve gösterişli yapı (özellikle de kendilerine ait anıt) mimarlarından oluşan, gerçeküstü bir aileydi McGlashanlar. Aile reisi, California'ya yedi yaşında Wisconsin'den gelen Charles Fayette McGlashan'dı; enerjik bir ceza avukatı, gazete yayıncısı, patent kâşifi ve sahibi, doğayı seven amatör bir tarihçiydi.

Yirminci yüzyılın başlarında Charles McGlashan'ın evi, Sierra Nevada'daki Tahoe Gölü'nün mavi büyüsüne tepeden bakan, engebeli bir Kuzey California kasabası olan Truckee'yi izleyen bir tepeyi taçlandırıyordu. Etrafı gelincikler, mavi kantaron çiçekleri ve leylak çalılarıyla kaplıydı; mikayla ışıldayan uzun bir kaya üzerine kurulu bu ürkütücü evin beyaz Yunan sütunları ve güneşle parlayan uzun, kemerli pencereleri vardı. Truckee sakinleri, ayın parlattığı karlar arasından yükselen bu garip evin manzarasını, titreyen elektrik lambalarıyla aydınlanan pencerelerini uzun süre unutmadılar. Her odanın hikâyeler anlatan bir hazinesi vardı: İran halıları, Edison müzik kayıtlarıyla dolu çantalar, heykel ve hatıralar, epey düşünüp taşınarak seçilmiş mobilyalar.

"Evimiz, tepeden şarkı söylüyordu, bir düğün pastası gibi göze çarpıyordu," diye hatırlıyordu Kelley'nin kuzenlerinden biri. Charles McGlashan, üstü kubbeli yuvarlak odada, dağın zirvesinin müthiş

manzarasına bakan, en sevdiği yastıklı deri sandalyesine otururdu. Bir yaya köprüsü, bölgenin doğal garipliklerinden birinin tepesinde yer alan, eve benzer bir tasarımı olan dairesel kuleye bağlardı evi: On altı tonluk, en ufak bir itelemeyle ileri geri yatmasıyla ünlü, hassas dengeli, Sallanan Kaya. Geçen onlarca yıl boyunca, Washoe Kızılderili kabilesinin üyeleri, yiyecek arayan hayvanları hareket ederek korkutan kayanın tabanında yiyecek depolamışlardı.

Kule, McGlashanların yirmi bin kelebekten, Kızılderili antikalarından ve ülkenin en kötü trajedilerinden birinden kalan eserlerden oluşan büyük koleksiyonuna barınaklık ediyordu. 1845-1846 kışı süresince, batıya göç eden birkaç aile kar fırtınasına yakalanmışlardı ve Truckee yakınlarındaki dondurucu dağlarda aylarca kalmaları gerekmişti. Donner Topluluğu diye bilinen bu gruptakilerin çoğu ölmüştü ve kalanlar kurtarılmadan önce grubun açlıktan ölmek üzere olan üyeleri, çareyi aile üyelerinin cesetlerini yemede bulabilmişti. McGlashan yıllarını grubun yakınlardaki dağlarda kurdukları kamp alanlarından kalıntılar toplamakla geçirdi; evini de Donner Gölü'nün, trajedinin en kötü aylarının geçtiği manzaranın sadece dört kilometre doğusunda inşa etti. Sallanan Kaya'daki müze kulesi, birçok ürkütücü esere ev sahipliği etti; grubun bir ateş kuyusundan çıkarılmış olan kazazedelerinden birinin parmak kemiği gibi. Böylesine uyumsuz bir çift bina, daha önce Sierra Nevada'nın hiçbir yerinde var olmamıştı.

McGlashan yıllar boyunca alnı asilce açık olan, asabi bakışlı, etkileyici bir figürdü; at üstünde bölgede dolaşırdı, koleksiyonuna kelebek aramak için dururdu. "Bana bir dağ çayırı verin, dünyanın bütün metropolleri sizin olsun," dedi bir defasında bir arkadaşına. "Truckee çayırlarında kelebek aramayı, herhangi bir şehirde pozisyon, bahşiş ve şöhret için rekabet etmeye tercih ederim. Küçük kuyuda büyük kurbağa mı? Bana uyuyor."

Ancak Charles McGlashan, şöhret ve münakaşa aramaktan kendini alamıyordu. Bir gazeteci olarak, 1857'deki çok tartışılan Mormon Dağ Çayırları katliamının* ipuçlarını takip etmek için Utah'a seyahat etti. Yirmi yıl sonra, Donner Topluluğu'ndan sağ kurtulanlardan biri olan James F. Breen'le karşılaştı ve bu, bölgedeki insanların çoğunun unutulmasının daha iyi olduğunu düşündüğü bu trajedinin hikâyesini hayatı boyunca takıntılı bir şekilde araştırmasına neden oldu. Donner Topluluğu hikâyesinin grubun diğer üyelerinin ölümünü hızlandıran kötü adamı olan Lewis Keseberg, özellikle ilgisini çekiyordu. Çoğu insanın inandığı gibi bu adam bir şeytan mıydı? McGlashan, Keseberg'in izini Sacramento'da sürdü, onunla görüştü ve masumiyetine hüküm verdi.

McGlashan, Donner Topluluğu ailelerinin çürümüş kulübelerinin yerini tespit etme sorumluluğunu üzerine aldı. Otuz bir yaşındayken, *History of the Donner Party* adlı kitabı yazdı. Hayatta kalanlarla yapılan görüşmelerden oluşan, güvenilir bir kaynak olan bu kitaba günümüzde erişilebiliyor. Takip eden onlarca yıl içerisinde McGlashan, kulübelerden birinin yerinde Donner kurbanları için büyük bir anıt inşa etmeye girişti. Başkaları için Donner trajedisi, Sierra bölgesinin yabancı olmadığı bir dehşet hikâyesiydi ancak McGlashan için kişisel önemi olan bir meseleydi. Ona göre göçmenlerin üzücü hikâyelerini çağdaş belleğe taşımak, kendisi ve ailesi için bir farklılık getirmişti ve bu felaketli kışı sahiplendi. Donner Topluluğu olayları üzerine yaptığı araştırmayı sadece bir insan felaketinin çığır açan bir yorumu olarak değil, kendi itibarı ve başarısının bir kanıtı gibi görmeye başladı. McGlashan'ın varisleri de bu görüşü kabul ettiler. Ailelerinin farklılığı, topraklarının çok yakınlarında gerçekleşen tüyler ürpertici insan felaketinin belgelerinde yer alıyordu. McGlashanlar, Donner Topluluğu'nun hep

* 7 Eylül 1857'de başlayan ve dört gün devam eden bir dizi saldırı sonucu toplamda yüz yirmi kişinin öldürüldüğü katliam. (ç. n.)

hatırlanacağının teminatıydılar. Dolayısıyla, Donner Topluluğu, McGlashan ailesinin kimliğinin temel öğelerinden biri oldu. Güçlü, garip ve iki taraflı bir ilişkiydi bu.

Bu tüketici proje, McGlashan'ın ailesine büyük zarar verdi. Eşi Nona, adamın sık sık ortadan kaybolmasından ve işine olan bağlılığından hoşlanmıyordu; bu da McGlashan'ın soğuk davranmasına ve evdeyken gergin olmasına neden oluyordu. En ufak gerekçede Donner kulübelerine yürüyüşe çıkıyordu; yıkılmış temeller ve ağaç kökleri arasında oturmaktan, onlarca yıl önceki korkunç kışı hayal etmekten memnundu. Donner Topluluğu kulübelerinin kütüklerinden kıymıklar topluyor, bunları daha sonra küçük şişelere koyarak Donner anıtının inşası için tanesi bir dolardan satıyordu. McGlashan, Nona'nın aileleri için hazırladığı yemeklerde olmadığında, "boş tabağı, kadının gözlerinde masayı kaplayana dek büyürdü," diye yazdı kızlarından biri. "Gerçeği bilmek isterseniz," dedi Nona hayatının sonraki yıllarında, "Donner Topluluğu'nun ızdırabını en çok çeken kişi bendim."

McGlashan'ın ansiklopedik ilgisi, onu birçok konuya yönlendirmişti; politika (1884'te California meclisi üyesi ve daha sonra kötü şöhretli Çinli Karşıtı Grup'un başkanı olmuştu. Aynı zamanda İşçi Partisi tarafından eyaletin yönetimi için aday gösterilmişti) ve biyoloji (Kelley'nin annesi June'la beraber *Melataea Macglashanii* diye bilinen bir kelebek türünü keşfetti) dâhil. İşkolikliğe alışkın olmayanlar için McGlashan, ilgili, zarif, keskin zekâlı ve duyarlı biri gibi görünüyordu. Hipnotik bakışları, kır saçları ve kendisine otoriterlik katan bir bıyığı vardı ve seyirci önünde oldukça rahattı. California, Hollywood eğlence sektöründen önceki yıllarda emperyal ailelerle iftihar edecekse, McGlashan bunlardan biriydi.

Kızı June, babasının yolundan gidip hukukla ilgilendi ve California barosuna kabul edilen ilk kadınlardan biri oldu. Birkaç sene beraber çalıştılar; mahkeme gözlemcileri, June'un babasının

konuşma ve ikna ateşini devraldığını fark etmişlerdi. McGlashan, utangaç meslektaşı June'a başkalarının kendi motivasyonlarını anlamasını sağlamanın boşuna olduğunu öğretti. En iyisinin ne olduğunu düşünüyorsa onu yapmasını, başkalarına açıklama zahmetine katlanmamasını ve başkalarının kendini takip edip etmeyeceğini görmesini söyledi ona. Farklı düşünceleri ve başkalarıyla ilişki kurmanın önemini göz ardı eden, kibirli bir yaklaşımdı bu.

Charles McGlashan, hukuk, hükümet, tarih ve bilim çalışmaları için çok takdir edilmişti; etrafındaki insanların çoğu onun büyük bir adam olduğunu düşünüyordu ve o da insanlardan gelen takdirle besleniyordu. Herkesin önünde kendine meydan okunduğunda, hemen yardımını çekip sertleşirdi; tıpkı Donner Topluluğu heykelinin dikilmesini kontrol eden komite, kaya üzerinde yazan yazıyı değiştirdiğinde olduğu gibi. June da babasının, insanlar arasında belirgin olmayan, gizemli ve derin düşünceli yanını paylaşıyordu. Öfkesini bastırır ve gerginliğini kontrol etmeye çalışırdı. Mahkemede bir görüş öne sürmeden önce yumruklarını öyle çok sıkardı ki kanı akardı. Babası gibi June da tükendiğini hissettiğinde enerji toplamak için köşesine çekilirdi.

1909'da June, yarı zamanlı hukuk pratiği yapan Truckeeli dişçi George "Doktor" Kelley'yle evlendi ve babasının ofisinden ayrıldı. Doktor, cana yakınlığıyla ünlüydü. Kasabanın olağan hayatına dalıp gitmiş, basit merakların adamıydı ve aslında June'un kız kardeşiyle flört etmişti. June, birkaç yıl bölge savcısı vekili olarak çalışmaya devam etti; bazen savunma avukatı olan babasıyla karşı karşıya gelmesini gerektiren bir işti bu. "Metalin sesi ve kılıçların çarpışması, jürilerin ve tanıkların sandalyelerine sinmesine neden oluyordu," diye hatırlıyordu McGlashan ailesi üyelerinden biri. "Birbirlerini yoğun ve ağdalı bir küçümseme gösterisiyle, karmaşık bir şekilde aşağılıyorlardı, haliyle ikisinin de dramatik duyguları tavan yapıyordu."

Ağustos 1912'de, June'un bir oğlu oldu; Douglas McGlashan Kelley. Aile, Truckee'den San Francisco'ya taşındı ve Doktor, elli yıldan fazla çalışacağı Ninth ve Irving'de bir dişçi muayenehanesi açtı. Genç Douglas, June'un yoğun sevgisini ve koruma içgüdüsünü hissediyordu; onun aksine Doktor'unki ise rahat ve kaygısız bir arkadaş sevgisiydi. June için oğlu, McGlashan soyundan geliyordu; kocasında yavaşça fark ettiği gibi, sevimli bir hiçlik değildi. Douglas öğrenciyken zekâ aktiviteleriyle ilgileniyordu: Yerel bilim sergileri için üç boyutlu görüntüler oluşturuyor, bu takımyıldızları tanıtan kartları satıyor, kır çiçekleri topluyor, pul biriktiriyor, iştahla derin okumalar yapıyordu. Bu zamanlarda tuttuğu araştırma notlarında, kendi astrolojik burcu olan aslan burcundaki kişilerin davranışlarını anlatıyordu (ve elbette bunları kendine yakıştırıyordu): "Aşırı canlılık, cesaret, acelecilik, kibarlıkla zaman öldürmemek, girişkenlik, enerji, atılganlık, dikkatli, dik kafalı... Oldukça alıngan, tutkulu... Belki de dâhi... Hangi işi seçerlerse seçsinler zirveye yükselirler."

Düşünsel yargıları ve özgüveni gitgide artan, erken büyümüş bu çocuk, çok geçmeden California'daki üstün zekâlı çocukların yaşamlarına dair bir çalışma yapmaya hazırlanan, Stanford Üniversitesi'nden bir psikolog olan Lewis Terman'ın ilgisini çekti. Oğlunun zihinsel farklılığının bilincinde olan June, onu Terman'ın sayısız muayenesine ve değerlendirme seanslarına götürdü. Douglas'ın IQ sonuçları, çalışmada yer alması için yeterince yüksekti, 135'in üzerindeydi. Psikolog aşırı zeki çocukların yetişkinliklerinde de birer dâhi olup olmadıklarını anlamak istediği için, Douglas ve Terman sonraki kırk yıl boyunca iletişimi koparmadılar. Terman, deneklerin hepsini yetişkinliğe girerken yakından takip etti fakat bu süreçte Kelley'nin, çalışmada yer alan 1.444 çocuk arasında en ilginç ve anlaşılmaz olanlardan biri olduğunu düşünmeye başladı.

Douglas on beş yaşına geldiğinde, kır çiçekleri, mantar ve yosun koleksiyonları yapmıştı; İzci grubunun bir lideriydi (çok

geçmeden Amerika'daki izcilerin en üst rütbesi olan Kartal İzcisi olacaktı); lisede münazara topluluğuna katıldı ve botanik kulübünün başkanlığını yaptı; kerestecilik ve okul kantininde işçilik yaparak para kazandı. Düşünsel hedeflerinde gayretli bir çocuktu, bir beyin canavarıydı. Başarılı olma, biriktirme, bilgiyi sınıflandırma ve tüm güçlüklere rağmen yükselme eğilimi vardı.

Yıllar sonra, Douglas'ın kendi genç evlatları bile, babalarının denediği her şeyde ehil olma ihtiyacını ve başkalarının kendi ustalığını kabul ettiğinden emin olma arzusunu anladılar. Ergenlik yıllarında, sahne sihirbazlığını hobi edindi; başkalarını etkilemeyi isteyen bir çocuk için doğru bir uğraştı. Bir sihirbaz, ister kartlarla ve numaralarla, isterse de diğer illüzyonlarla performans sergilesin, her zaman izleyicilerinin nereye baktıklarını ve ne algıladıklarını kontrol eder. Douglas dergilerden ve el kitaplarından öğrendiği basit numaralarla daha karmaşık illüzyonlar geliştirdi. California Üniversitesi'nin Berkeley kampüsünde bir tıp öğrencisi olduğu zamanlarda sihirbazlığa olan ilgisi daha da arttı. Üniversitenin gazetesi, Douglas'ın sihirbazlık numaralarının eğlenceli tanıtımlarını yapıyordu ve olabildiğince fazla öğrencinin izlemeye gelmesini sağlıyordu. Bu tanıtımlardan birinde, gözleri kapalı ve başı örtülü olan Douglas, kampüste bir arabayı sürüyordu; görünüşe göre Berkeley polis şefi bu numarayı onaylasa da, "hem Kelley'ye hem de kasaba bölgelerindeki trafiğe tehdit" oluşturduğu söylenmişti. Harry Houdini'ye* özenen Kelley, halka açık alanlarda demir denizci sandığına yerleştirilmiş ağzı kapalı bir mektup çuvalı içindeyken ellerindeki kelepçelerden kurtuluyor, kulüp etkinliklerinde ve yemeklerinde numaralarını sahneliyor, hokkabazlık yeteneklerinin reklamını yapan kartvizitler bastırıyordu. Daha sonra San Francisco Sihirbazlar Topluluğu'nun başkanı olarak hizmet verdi. Kelley'nin

* Asıl adı Erik Weisz olan Amerikalı illüzyonist, bağlı halde girdiği kilitli bir sandıktan kurtulma numarasıyla ünlüdür. (ç. n.)

daha sonra notlarında yazdığı gibi bir sihirbaz olarak çalışmak, performansçının özgüvenini güçlendirir ve izleyicisi üzerinde ona bir üstünlük sağlardı. Başkalarının önerilerini kabul etmek, ilgilerini çekmek ve gözlemlerinden sonuç çıkarmak üzere eğitilen tahsilli insanların, sihirbazlık şovundaki bir numara beklentilerine ters düştüğü zaman en çok şaşıranlar olduğunu öğrendi. İllüzyonun dezavantajını da görmüştü: İzleyici, mucizeden zevk alıyordu ancak sihirbaz bunun bir numaradan öte, zeki bir aldatmaca olduğu bilgisine de sahipti.

Douglas bir yetişkin olurken, annesi gibi buyurgan bir kişiliğe sahip oldu ve babasının yörüngesinden çıktı. Doktor, genç Douglas'a yaptığı okumalarla ve bilimsel deneylerle, zaman geçirdiği İzci grubunun aktiviteleriyle ilgili nadiren soru soruyordu. Düşünsel açıdan, Douglas bir sünger ile kızgın bir boğanın karışımıydı ancak Doktor, oğlunun tutkularını anlıyor gibi görünmüyordu. Üstelik McGlashan soyunun aksine, Doktor beklenenden daha az başarılı bir kimseydi; işini yapmaktan ve neşeli mizacını göstermekten memnun bir adamdı. Bu da büyük bir adam olmaya yönelik güçlü düşünsel eğilimden yoksun olduğunu gösteriyordu. Douglas, babasının dürüstlüğünün ve iyi mizacının farkındaydı ki bu özellikleri onu zayıf biri gibi gösteriyordu. McGlashanlar, hayatta gayesizce yaşamaktan asla tatmin olmadılar; yükseklere tırmanmaya, mevkilerinde ustalaşmaya ve üstünlük iddiasında bulunmaya eğilimlilerdi. Kendi alanlarını kontrol ederlerdi. Douglas, bu hayat yaklaşımını June'dan almıştı ve bu yoldan asla sapmadı.

Charles McGlashan, 6 Ocak 1931'de öldü. En son isteklerinden biri June'u görmekti ancak o da hastalıktan yataklara düşmüştü. Üç yıl sonra da Nona hayata gözlerini yumdu. Birkaç yıl içinde, Truckee'deki görkemli McGlashan evi yanıp kül oldu; alevlerden kaçamayan Sallanan Kaya kulesi de yıkıldı. En kötüsü, kaya sallanmayı bırakmıştı. Mülkün bekçileri, akın eden ziyaretçileri ezmesini

önlemek için kayanın sallama boşluğunu doldurmuşlardı. Arazinin sihri tamamen ortadan kalkmıştı.

Douglas Kelley, California Üniversitesi, Berkeley'deki tıp okuluna devam etti ve yirmi dört yaşında mezun oldu. 1.73 boyundaydı, sağlıklı ve yapılıydı. Bir beyin cerrahı olmak istiyordu ancak ellerinin bu uzmanlık için çok küçük olduğunu düşünüyordu. Bu yüzden psikiyatri alanına yöneldi; belki de McGlashanların bir deliler sürüsü olduğunu biliyordu. Bu alanda başarılı oldu ve Columbia Üniversitesi'ndeki Rockefeller Enstitüsü'nden bir yıllık yüksek lisans bursu kazandı ve ardından 1941'de Columbia'nın Doktorlar ve Cerrahlar Fakültesi'nde tıbbi bilimler doktorasını yaptı. Buradayken, New York Psikiyatri Hastanesi'nde saatler geçiriyordu. New York'taki araştırması, Kelley'ye zihnin işleyişlerine dair, geniş alanları kapsayan yeni düşünme şekilleri kazandırdı. Meslektaşlarıyla beraber, alkol tüketimi duyarlılığını ölçmek için, alerjen ölçümleri için kullanılanlara benzeyen bir cilt testi keşfetti. *The Psychoanalytic Review* dergisinde yayınlanan, dolunayın zihinsel hastalardaki etkileri gibi garip ve gizemli konularla da amatörce ilgilendi.

Görece yeni bir test olan Rorschach mürekkep lekesi yöntemi, Kelley'nin kariyerinde daha etkili oldu. Hastaların psikiyatrik durumlarını anlamaya yardım eden bu test, eğitimli klinik tedavi uzmanlarına, on kartlık standart bir setteki bazıları gri, bazıları renkli olan simetrik ve soyut mürekkep örneklerine hastaların verdikleri tepkileri yorumlama imkânı veriyordu. Aslında mürekkep lekeleri hiçbir şey göstermiyordu. Hastaların onlara bakınca gördükleri şeyler, içsel kişiliklerinin bir yansımasıydı.

"Sıradan bir birey, her bir mürekkep lekesine iki ila beş cevap verir," diye yazıyordu dönemin dergilerinden birinde. "On ya da daha fazlası hırs –başarıya yönelik şiddetli bir dürtü; salt nitelik yetersiz olur diye niceliksel bir başarı elde etme isteği– göstergesidir. İkiden daha az sayıda verilen cevap, özellikle de belirsiz ve kötü

ifade edilmişse, deneğin kendi içine kapanmış olduğunu, hayal gücünden ve düşünsellikten yoksun olduğunu gösterir. Ancak az sayıda verilen cevaplar açık ve netse ve doğru şekilde ifade ediliyorsa, bireyin becerili ve özgüveni olan biri olduğunu gösterir. Ne istediğini biliyor ve bunun peşinden gidiyordur." Yaklaşık bir saatlik bir test sürecinde, araştırmacılar genelde deneğin mürekkeple ilgili neler söylediğini tamamen kaydederler; cevabın sadece içeriğini değil, deneğin tüm lekeye mi yoksa bir kısmına mı odaklandığını, resimde gördüğü hayvan, insan, fantezi figürleri ve diğer imgelerin sayısını da kayda geçerler. Hile yapmak imkânsız, diye düşünüyordu Kelley; denek ne kadar gizlemeye veya saptırmaya çalışırsa çalışsın, kişiliği herhangi bir tepkide ortaya çıkıyordu.

1921'de İsveçli psikiyatrist Hermann Rorschach'ın bulduğu mürekkep lekesi testi, psikiyatride ve daha sonra da psikolojide kişilik incelemesi konusunda önemli bir etki yarattı. (Psikolojideki yüksek statüsünü günümüzde de koruyor.) 1960'larda Rorschach verisini yorumlamanın standart metotları ilgi görene dek, testin değeri, yorumcunun sonuca varmadaki beceri ve deneyimine bağlıydı. Kelley, ABD'de Rorschach testinin öncülerinden olan Bruno Klopfer'la tanışmış ve profesyonel açıdan yakınlaşmıştı. Kelley'nin üstün yetenekli bir yorumcu olduğunu herkes doğruluyordu. "Metot her zaman teşhise bir yardım gibi görülmeli, kendi içinde bir bütün gibi düşünülmemelidir," diye yazdı notlarında Kelley. "Düzenli kullanıldığında, psikiyatristin tedavi araçlarına katkıda bulunan bir tekniktir, ona ek bir objektif teşhis metodu sağlar." Bazen Rorschach testlerini, ince bir dilim kek kesmeye benzetirdi Kelley: "Kek yiyen herkesin bildiği gibi, ince bir dilim, kekin tamamına dair iyi bir fikir verir."

Rorschach testi kullanımı, zamanla psikiyatrik bozuklukların teşhisinin ötesine yayıldı: Hükümet, ordu, şirketler ve işe personel alımında kişilik belirlemek isteyen herhangi bir merci, güvenlik

önlemi almak isteyen kişiler ya da uygun bir kariyer isteyen kimseler tarafından kullanılmaya başlandı. Ancak Rorschach sadece Kelley'nin testi geliştirmede öncül bir rol oynadığı 1930'lar ve 1940'ların başlarında yaygın kullanılıyor gibiydi. 1942'de Klopfer'la beraber *The Rorschach Technique** adlı, teste hâkim olmak ve yorumlamak üzerine detaylı bir rehber kitabı yazdılar. Kelley'nin kitaba katkısı, Rorschach'ın klinik durumlarda kullanımına odaklanıyordu.

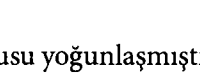
Kelley için aynı derecede heyecan verici olan, genel semantik çalışmalarının ortaya çıkmasıydı. Bu çalışma alanı, 1933'te ilginç bir mühendis, fizikçi ve eskiden kont olan Polonyalı Alfred Korzybski tarafından geliştirildi. Etkileyici birisi olan kel Korzybski, keskin bakışlara ve güreşçi ellerine sahipti, parmakları arasında sürekli bir sigara olurdu. Önerdiği düşünme metodunun aptallığa son vereceğine ve akıl sağlığını özellikle de birebir insan ilişkileri hususunda geliştireceğine dair inancı tamdı. Türümüzün bir nesilden diğerine kolektif bilgiyi aktarma yetisi anlamına gelen "zaman-bağlama" ilkesine ağırlık veriyordu. Duygusal ve irrasyonel düşünme, zaman-bağlamayı zorlaştırmakta, imkânsızlaştırmakta, beşeri ilerlemeyi tehlikeye sokmaktadır. Korzybski, bu düşünceleri, önemli kitabı *Science and Sanity: An Introduction to Non-Aristotelian Systems and General Semantics*'te** şekillendirdi. Çalışmanın çoğunu evinde, iki ev maymunu kucağında otururken yazmıştı.

Bu fikirleri psikiyatriye uygulamaya hevesli olan Kelley, Korzybski'ye ve yeni bilimine kendini adadı. Kelley genel semantiği, iletişim çalışması ve önemli fikirlerin korunması gibi görüyordu. "Bu iletişim özgür ve karşılıklı olmalıdır, yoksa kişiler ve ülkeler, hayvani bir statüye düşerek öz yıkıma neden olacaklardır," diye açıklamıştı. "Yüksek fikirlerin devamı ve ilerleyişi, insanlar ve hayvanlar ara-

* (İng.) Rorschach Tekniği. (ç. n.)

** (İng.) Bilim ve Akıl Sağlığı: Genel Semantik ve Aristotelesçi Olmayan Sistemlere Giriş. (ç. n.)

sındaki temel farktır." Kelley, klinik psikiyatride genel semantiğin birçok uygulamasını araştırdı. Uyarıya tepki veren ama bunların rasyonel açıklamasını düşünemeyen hayvanların aksine, insanların davranışlarını değiştirme ve nedenleri, koşulları, çözümleri anlama becerileri vardır. Bir asker, savaş alanı tehlikelerine koşullanabilir ve ne zaman gürültülü ses duysa, felce uğramışçasına kaygılanabilir ancak genel semantiğin terapideki kullanımı, bu seslerin sadece belli çevrelerde ve belli kaynaklardan ortaya çıktığında tehlikeli olduğuna ikna eder. Rasyonel düşünme, duygusal tepkilerin zararlı sonuçlarına sık sık üstün gelebilir. Benzer şekilde, yetenekli bir münazaracı, öfkeyle tartışarak değil, dikkatle dinleyerek muhalifini ikna edebilir; karşıtının duygusal düşünüş noktalarını saptar ve onu bu şekilde davranmaya neyin zorladığına karar verir. Kelley'ye göre farklılıkları çözmek, başkalarını yönlendiren uyarı ve işaretlerini anladığınızda çok daha kolaydır.

Kelley'nin sihre olan tutkusu yoğunlaşmıştı. 1930'ların ortalarında, saygın Amerikalı Sihirbazlar Topluluğu'nun bir üyesi oldu ve bir sihirbazlık dergisi olan *GENII*'de birkaç eğitsel makale yazdı. Bunlardan biri, iskambil kartlarını yalandan karıştırarak izleyicilerden birine fark ettirmeden dört as çektirmeyi anlatıyordu. Okurlara, "Kelley Kumar Ödülü Numarası", bir başka kart hilesi olan "Şehir Masası Numarası" ve "Bırak Tahmin Etsin" gibi diğer hileleri de sundu. "Psikoloji kelimesi herkesin dilinde olmadan önce," diye yazdı Kelley, "sihirbazlar psikolojinin ilkelerini yanlış yönlendirme terimi altında kullanıyorlardı."

Korzybski'nin sihre olan ilgisini fark etmişti. Polonyalı adam genel semantiğin ilkelerini açıklarken, Kelley'nin aklına sihir geliyordu. Korzybski'ye göre sihirbazlık hileleri, nasıl yapıldıklarını

anladığımızda artık bizi kandıramazlar. Ceviz kabuğu ve bezelye oyunu (shell-and-pea game), bezelyenin kabuğun içinde nasıl gizlendiğini öğrendiğimizde büyüsünü kaybeder. "Bir yapı meselesi bu," dedi Korzybski. "Bildiğiniz gibi, bilim tamamen bir yapı arayışıdır. Bir şeyin yapısını anladığımızda, aldanmayı ve kendimizi aldatmayı bırakırız. Savaş dâhil olmak üzere ortak deneyimlerimizi ve dili açıklama nedenlerimden biri bu. Ancak bunun kesinliği, çıplak gözle görülemez."

Douglas Kelley, New York'ta üç yıl eğitim gördü ve Columbia'daki tezini, Rorschach testinin alkolikleri incelemek için kullanımı üzerine yazdı. Bu süre boyunca, bir dizi kişilik testleri ve mesleki testler yaptırdı. Mesleki değerlendirmelerden birinde, psikologluk, mimarlık ve mühendislik gibi mesleklere uygunluğu ölçen kategorilerden birinden zayıf not alırken, kendine en uygun işler emlak satıcılığı, çiftçilik, kâtiplik, müzisyenlik ve yazarlık gibi yalnız gerçekleştirilen meslekler çıkmıştı. Kelley'nin özgüveni, profil önerilerini dikkate almamasını sağladı ve 1941'de bir sonraki kariyer hamlesini gerçekleştirerek California Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne bağlı bir enstitü olan San Francisco Psikopati Hastanesi'nde koğuş yönetimine geçti ve burada psikiyatri öğretimine de başladı.

Körfez Bölgesi'ne, ailesi ve en yakın arkadaşlarının yanına döndüğünde, Amerikan psikiyatrisinde belki de eşsiz olan, çığır açıcı bir mesleki terapi türü, Kelley'nin dikkatini çekti. Hastalara sihirbazlık hileleri yapmayı öğretti; zihinsel sağlığı yerinde olmayanların tedavisi için diğer terapi formlarından daha etkili olduğunu öne sürdüğü bir aktiviteydi bu. *Occupational Therapy and Rehabilitation** adlı dergide 1940'ta yayınlanan bir makalede, sihirbazın izleyiciyi eğlendirmedeki zekâsının ve hayal gücünün önemine dikkat çekerek gözün değil, zihnin nasıl aldatıldığını anlattı ve en çok ilgisini çeken sahne sihrinin niteliklerini sıraladı: "Bu

* (İng.) Mesleki Terapi ve Rehabilitasyon. (ç. n.)

kadar az pratikle, başka hiçbir eğlence türü böyle etkili olamaz. Tek bir dersin ardından, herhangi bir kimse basit mekanik numaraları ustalıkla yapabilir. Ancak başarı duygusu, zekice bir hamleyle ortaya çıkar ve bu nedenle kolaylıkla öğrenilerek, öğrenciyi daha zor sunumlara yönelik güdüler. Öğrenci, sihir sanatçısının gerçek hile becerisini yavaş yavaş edinir."

Kelley, depresyon, şizofreni ve nörotik hastalarının mesleki terapisine son derece uygun olan sihirbazlığın, hastaların özsaygılarını yeniden oluşturabileceğine, sosyal gruplarda onları ayırt edici kılabileceğine ve kendilerini önemsenmemiş hissetmelerine engel olabileceğine inanıyordu. (Aynı nedenlerle, paranoyak, vesveseli ve yüksek egolu kimseler için bunu uygunsuz buluyordu.) "Sihir, izleyiciyi her kandırışında hastaya bir üstünlük hissi verir," diye anlattı bir gazeteciye. "Sonunda teşhirciliğe doğru hafif bir eğilim de oluşturabilir. Utangaç ve içe kapanık kişiliklerde, bu faktör çok önemlidir." Bir terapi yöntemi olarak sihirbazlık, uyumlu, ucuz ve intihara meyilli hastalar için bile güvenliydi. Hastalarına ceviz kabuğu ve bezelye illüzyonunu kusursuzca yapmayı, bozuk para saklamayı, kesilmiş kordonları birleştirmeyi ve diğer salon hilelerini öğretmek için saatlerce çalıştı. Numaraların "zekâ gerektirmediğini ve yanlış yapılma ihtimalinin olmadığını" dile getirdi. Başkalarıyla konuşma korkusuyla gücünü yitiren bir satıcının tedavisinde sihirbazlık yardımı kullanmaktan gurur duydu. "Diğer hastalarda uygulamak üzere üç hile öğrendikten sonra satıcı iyileşti ve işine geri döndü," diye yazdı bir muhabir.

Bu terapi, bir başka sihir türü de kazandırmıştı: Kelley'yi basının ilgi odağı haline getirdi, el çabukluğu üzerine yaptığı bu beklenmedik terapi türüne dair çok sayıda makale yazıldı. San Francisco'da, psikiyatrideki bir takım meseleleri konuşmak için başvurulan bir bilirkişiye dönüştü. Yaygınlaşan akıl hastalığı salgını, tesis eksikliği ve psikiyatrik hastaların tedavisi için mevcut finans-

man, zihinsel nedenlerle reddedilen yüksek sayıda gönüllü asker ve Birinci Dünya Savaşı'ndan beri psikiyatrik hizmet ihtiyacında olan gazilere hizmet sağlama mücadelesi gibi çeşitli konularda, Kelley'den alıntılar yapıldı.

Ayrıca, Rorschach testini almayı reddeden veya başka inceleme şekillerini kabul eden hastaların teşhisinde bulunma yollarını ortaya çıkardığı için gazeteler, Kelley'nin San Francisco'daki çabalarını sık sık haber yaptılar. Kelley'nin özellikle sevdiği istemdışı teşhis metotlarından biri, sodyum amitalin dikkatli kullanımıydı; sözde hastanın direnişini kıran bir gerçeklik serumuydu bu, Kelley ilacı değerli buluyordu; küçük dozlarda alınması hastaların kendilerinden geçmelerini ve uyumlu davranmalarını sağladığı için, genelde uyuşturucu ve yatıştırıcı olarak kullanıyordu. Böyle bir durumdaki hastalar, ikinci bir sodyum amital iğnesinden sonra tüm soruları gönülden cevaplıyorlar ve Rorschach testinin zorluklarına katlanabiliyorlardı.

Bunlar olup biterken Kelley, Tennessee'nin Chattanooga şehrindeki varlıklı ve muhafazakâr bir ailenin kızı olan Alice Vivienne Hill'le tanışmış ve flört etmeye başlamıştı. Lâkabı Dukie (zeki ve gururlu varlığının tatlı bir göstergesi olması için "Little Dukie-Do"dan alınmıştı) olan Alice, ilkin Chattanooga'daki Kızlar Hazırlık Okulu'nda okumuştu ve prestijli bir okul olan, son sınıfın başkanlığını yapıp onur öğrencisi olarak mezun olduğu Nashville'deki Ward-Belmont Üniversitesi'nden geliyordu.

Dukie'nin Kuzey California'da akrabaları vardı ve sık sık ziyaretlerine gelirdi. Bu ziyaretlerden birinde, bir kuzeni San Francisco'daki Kartal İzciler toplantısında onu Kelley'yle tanıştırmıştı. Kalgay asistanı olan Kelley, toplantının devasa ateşini yakmaktan sorumlu olduğu için ilgi çekmişti. Yaptıkları muhabbette, Kelley'nin gürleyen sesi –tambur gibiydi, bir müzik grubunun şarkısına egemen olabilirdi, kalabalığı delip geçebilir ve her odanın en arka-

sına kadar gidebilirdi– Dukie'nin yumuşak Tennessee sesiyle bir müzik oluşturuyor gibiydi. Dukie, genç psikiyatristle flört etmek istiyordu. Yakışıklı, yapılı, neşeli ve fikirlerle dolu bulduğu Kelley, onun ciddiyetine şaka yollu takılmıştı ve bu Dukie'ye kendini özel hissettirmişti. 1930'ların sonlarından bir aşk mektubunda, Kelley ona şöyle söyleniyordu: "Hayat bunun yarısı kadar bile ciddi değil... Hem zaten... Muhtemelen kavuşacağız. Öyleyse neden yol boyunca ayrıntıları bu kadar dert edelim ki?" Dukie güçlüydü, Kelley'nin zorlu kişiliği için iyi bir eşti. Efsaneye göre, kadının ailesi Connecticut'ın, Kelley'ninkiler de California'nın kurulmasına yardım etmişti. Ekim 1940'ta evlendiler. Chattanooga gazeteleri, magazin bölümlerinde, Dukie'nin düğün davetinde vaşak işlemeli, Venedik mavisi yün döpiyes ile uyumlu bir türban, siyah eldivenler ve bir orkide moru korsaj giydiğini yazdılar.

Karı koca olarak beraberlikleri kısa sürmüştü. Altı ay içinde Amerika, İkinci Dünya Savaşı'na girmişti ve evliliklerinden yaklaşık on sekiz ay sonra, Kelley ABD Ordusu'na bir yüzbaşı olarak katılmış ve bir ay sonra Avrupa'ya gönderilmişti. Gidişi yaklaşırken, Dukie el yazısıyla süsleyerek yazdığı ve alaycı bir sahte askerî emri, mumla mühürleyerek Kelley'ye verdi; yeni subayın geliniyle irtibatta kalmasını söylüyordu. Kelley'ye, kadınına "yalnızlık ve endişe için deva" mektupları göndermesini, onu olabildiğince çok düşünmesini, güzel rüyalarında onu görmesini ve kadının "sonsuz aşkı + sadakati + sabırsızca bekleyişi"ni hatırlamasını emrediyordu. Belge, bu emirlerin savaş sonuna kadar uygulanmasını ve Kelley'nin "yukarıda adı yinelenerek geçen ebedi Bayan Kelley'yi kucaklamak" üzere dönmesi talimatını veriyordu. Kocasının karşılaşmak üzere olduğu savaş deneyimlerine dair en ufak bir fikri olmayan genç bir kadından gelen neşeli, esprili, sevgi dolu bir nottu.

Birinci Dünya Savaşı meydanlarında, askerler korkunç psikolojik acılar çektiler. Öyle ki nörologlar, psikiyatristler, doktorlar, hemşireler ve diğerleri, tehlikeyi anlamak ve tedavi etmek için mücadele ettiler. Savaşın sonunda zihnen travmatize olmuş ancak fiziksel yara almamış askerler vardı –bazıları cepheye yaklaşmamıştı bile– felçliler, körler, taş kesilenler, başı dönenler, unutkanlaşanlar, dehşete kapılanlar, halüsinasyon ve kâbus görmeye başlayanlar vardı. Birinci Dünya Savaşı'nda sadece Müttefik Kuvvetleri arasında 1,6 milyon asker, zihnen yaralandı. Psikanaliz, bilinçdışındaki eski çatışmaların bazen çocukluğa uzandığını öne sürerek, bu yeni fark edilen savaş sonrası nevrozuna açıklama getirdi. Diğerleriyse, hasta numarası yapıldığından şüphelendi. Hasta bakıcılar, etkilenen askerleri yatağa aldılar, yalnız kalma hapsi ve disiplin cezaları, elektrik şokları verdiler ve askerlerin sağlıklarına tekrar kavuşmaları için karakter oluşturma konuşmaları yaptılar. Psikiyatrideki son gelişmelerden haberdar olan pratisyenler, konuşma terapisini, hipnozu ve reedükasyonu kullandılar. Bu hastalar delirmiş miydi, korkak ve zayıf iradeli miydi yoksa başka bir şey mi vardı?

İkinci Dünya Savaşı'nın dehşeti, tüm savaşçılar için aynıydı. Çok sayıda Amerikalı, bir önceki savaştan daha çok psikolojik travma yaşadı. Bölüğün ızdırabını hafifletebilen herhangi birisi, üstüne üstlük askerleri cepheye tekrar gönderebilirse, askeriye için bir kahraman olabilirdi. Pearl Harbor ve savaşın sonu arasında, ABD askeriyesi 1,1 milyon sakatlık ve psikiyatrik travmayla bozguna uğradı. Çoğunlukla sebep, korku ve stresti. Bir ordu psikiyatristi olarak hizmet veren Kelley, problemi "savaş sonrası nevrozu" ve "savaş yorgunluğu" diye ifade etti.

Ordunun Avrupa harekât alanındaki en üst rütbeli psikiyatristi Lloyd J. Thompson'ın emrinde olan Kelley, 30. Genel Hastane'nin

nöropsikiyatrik koğuşunu kurdu. Burası, Müttefik Kuvvetleri'nin yorgunluk vakaları ve savaş stresiyle mücadele edecek doktorların eğitimi için ayrılmış ilk tıbbi enstitülerinden biriydi. Kelley'nin elinde psikolojik açıdan sıkıntılı birçok asker vardı ve İngiliz hastanesindeki doksan yatağı, savaş sonrası nevrozunda tedaviye en çok direnen hastalar için ayırdı. Başka doktorlara savaş psikiyatrisi eğitimi verme amacıyla, gerçek doktor ve hastaları aktör olarak kullanarak, tedavi teknikleri sahneledi. (En sevdiği sihirbazlık hilelerinde kart seçmek için kullandığı Ördek Oscar'ı hastane personeli ve hastalara göstermekten kendini alamıyordu. Önceden San Francisco'da yaptığı gibi hastaların rehabilitasyonunda Oscar'ı kullandı.) Hastane daha sonra, cephenin daha yakınlarında olan Belçika'nın Ciney şehrindeki eski bir okul binasına taşındı.

Kelley ve meslektaşlarının, travma geçirmiş askerleri savaşa geri dönmek için mi yoksa savaş dışı bir görev için mi tedavi edebileceklerine ya da hastaların ileri tedavi için ABD'ye gitmesi gerekip gerekmediğine karar vermeleri gerekiyordu. (Önemli sayıdaki askerin, psikopat, zihinsel açıdan sorunlu ya da psikozlu oldukları için orduya hiç alınmamış olmaları gerektiğini fark etmişti.) Cepheye yakın olmak, Kelley'nin, delirmemiş olduklarını iddia ettiği yaralı askerleri kısa sürede, üç hafta içinde tedavi etmesini sağladı. Sıcak bir banyo, leziz ve sıcak bir yemek ve yüksek dozda insülinin ardından çekilen derin ve uzun bir uykuyla yaralıları dinlendiriyordu. Sonrasında onları, başlangıçta uzun bir bireysel psikoterapi içeren bir tedavi rejimine alıyordu. Ancak hastalar biriktiğinde bunun uygulanması imkânsızlaşınca, Kelley Ocak 1944'te yeni bir tedavi sürecine başladı. Sık sık narko-hipnozu uygulayıp, sodyum pentatol ya da sodyum amital gibi uyuşturucuları kullanarak zihinsel bir sarhoşluk yaşayan hastaların tutukluklarını ve travmatik, acı veren anılarını hafifletebildi. Kelley, askerleri, problemlerini bilinçli bir şekilde fark edebilmeleri için tasarladığı yoğun psikoterapi grupla-

rına yerleştirdi. Kelley ve genel semantiğin klinik uygulamalarına aşina olan hastane personeli, dört-beş saatlik toplantılarda, on ila yirmi arasındaki savaş yorgunu askerden oluşan gruplara dersler verdiler. Hastalara, semptomlarının tıbbi açıklamalarını yaptılar ve askerleri, başlarına gelebilecek savaş sonrası nevrozunun semptomlarına yönelik hazırladılar. Grup seansları, her zaman hastaların sorularına ve savaşın şoklarına verdikleri kişisel tepkilere dair konuşmalarla kapandı. Grup psikoterapisinin herhangi bir yerinde ilk defa böyle bir konuşma biçimi kullanılıyordu ve Kelley bunun başarısını, "hastaya, semptomlarının gelişimine dair makul ve kabul edilebilir nedenler göstermek ve bunların üstesinden gelebilmesi için ona bir takım teknikler [sunmak]," şeklinde tarif ettiği Korzybski metoduna bağladı. "Esasen, Korzybski'nin metodolojisinden alman teknikler, şartlı tepkileri bozmanın bir formülünü temsil ediyor." Genel semantiğin klinik uygulamasının tipik bir yaklaşımına göre, hastalar utanç verici nörotik semptomlarını, hastalıklarının rasyonel ve bilimsel bir açıklamasıyla değiştirebilirlerdi.

Kelley'nin travma ve savaş sonrası nevrozu geçirmiş askerleri tedavi etmesi, Müttefik Kuvvetleri ordularının başına dert olan bir psikiyatrik tedavi ihtiyacını karşıladı. 1943'te Kuzey Afrika'daki Kasserine Geçidi'nde gerçekleşen ölümlerin yüzde yetmiş beşi, görünür yaraların olmadığı psikiyatrik vakalardı. Savaşın ilk senelerindeki Kuzey Afrika seferlerinde, savaş yorgunluğu kurbanlarının sadece yüzde ikisi göreve tekrar dönebilmelerine yetecek kadar sağlıklarına kavuşabildi. On altı ay sonra, Normandiya Çıkarması gününde, savaş sonrası nevrozu geçiren askerlerin yüzde doksan beşinden fazlası göreve döndü. Kelley'nin ABD askerî hekimlerine verdiği eğitim, hiç şüphesiz bu istatistiğe katkıda bulunmuştu. İyileşmenin nedenlerinden bazıları, güvenden başka bir şey değildi. Kelley, savaştan dolayı travma geçiren askerlere sıkıntılarının açıklamasını yaparak duygularını kontrol etmelerine yardımcı oldu. Metodolo-

jisine özgüven aşılama özelliği eklemişti ve hastalarının güvenini, çocuksu ve bazen de afacan coşkunluğuyla kazanmıştı.

Askeriyedeki arkadaşları, metodolojisine her zaman inanmasalar ve üst düzey bir tıp uzmanı mı yoksa birtakım numaraları olan bir sihirbaz mı olduğuna emin olmasalar bile Kelley'nin taşkın canlılığını takdir ettiler. Kelley'yle savaş hastanelerinde çalışan asker dostlarından Howard Fabing, "Kalbinde çok fazla saf sirkat vardı... Hilekârlığı, üçkâğıtçılığı ve tuzakları seviyordu. Savaşımız esnasında, dönem dönem sıkılarak geçen aylarda iyi kahkaha attıran nadir insanlardan biriydi," diyordu. Ağustos 1944'teki unutulmaz günlerden birinde, Kelley ABD Deniz Piyade Teşkilatı'nın uçuş hekimine bilimsel bir deneyde yardım etme cesareti gösterdi. İngiltere'nin Essex şehrindeki Ridgewell'de başlayan bir uçuş sırasında, 7-8 kilometre yükseklikteyken, etkilerinin araştırılması için kırk beş dakikalığına oksijen maskesini çıkardı. Oksijen eksikliğinin bir semptomu olarak neşelilik, yorgunluk ve geveleyerek konuşmanın yanı sıra cildinde mavileşme olsa da, "Kelley'nin azalan barometrik baskıya toleransı, gördüklerimin hepsinden daha yüksekti," diye bildirdi hekim. Eski Kartal İzcisi, oldukça güçlüydü.

Mayıs 1944'te binbaşılık rütbesi alan Kelley, gitgide artan sorumluluklar alıyordu. Savaşın geri kalanında, savaş yorgunluğunu tedavi etmek için yeni metotlar geliştirmeye yönelik tüm araştırmaları yönetti. Avrupa'daki tüm psikiyatrik vakaların tedavisini üstlendi, ordunun psikoloji kliniklerini organize etti ve Mart 1945'te, Avrupa harekât alanının klinik psikoloji danışmanlığına atandı. Almanya'nın teslimiyeti yaklaşırken, Kelley'nin işi yavaş yavaş sona eriyordu. Kelley'nin asker dostlarından biri, "Çok yakında onun ve birliğindeki diğerlerinin evlerine dağılacağını tahmin ediyorum," diye yazmıştı Dukie'ye Mayıs 1945'te. Öyle olmayacaktı.

Nazi hemcinslerine benzeyen Hermann Göring, 1945 yazının ortasında, hapishanede sağlığına kavuştu. Kendinden emin ve karizmatik olan Göring, tekrar dünyaya meydan okumaya can atıyordu. Mondorf'a istemeden yolu düşen birkaç tutsak dosttan oluşan bir grubun enerjik lideri olmuştu. Göring gibi, Karl Dönitz de General Eisenhower'a mesaj göndermiş ve gördüğü muamelenin, savaşta yakalanan kendi rütbesindeki tutsaklar için Cenova Anlaşması standartlarına uygun olmadığını söyleyerek protesto etmişti. Eisenhower, Dönitz'e olan yaklaşımda bir değişiklikte bulunmayı reddetti, bir basın açıklamasında bazı Nazilerin esir alınmalarının peşi sıra gelen günlerini neredeyse lüks koşullarda geçirdiklerini hoşnutsuzlukla işaret etti. "Kıdemli Almanlara, sadece minimum ve temel konfor sunulacak, ayrıntılı dekorasyon olmayacak ve tüm tutsaklara, belli kategorilerdeki Alman tutsaklar için onaylanmış oranlara sıkı sıkıya bağlı kalınarak gıda verilecek."

İki aydan sonra, Göring'in ve diğer üst düzey Nazilerin Mondorf'taki varlığı artık bir sır değildi. Gazeteciler, tutsakların lüks bir otelde zaman harcadıkları haberini yaydılar. Moskova Radyosu, dinleyicilerine Nazilerle ilgili garip ve fantastik bir tanıtımda bulundu; Nazilerin, kendilerine leziz yemekler ve gümüş tepsilerde bağ mahsulü içecekler sunulan, hapishane arsasında lüks otomobillerle gezdikleri bir saraya kapatıldıklarını söyledi. Bu uydurmalar sebebiyle telaşlanan Albay Andrus, 16 Temmuz'da gazeteciler için herkese açık bir davet ilan eti ve hapishaneyi değerlendirmeleri için davetiyeler gönderdi. Kendi gözetimi altında hiçbir Nazinin şımartılmadığını göstermek için bu fırsattan faydalandı. Gazeteciler, hapishaneye geldiler ve sıradan yemeklere, tutsakların iç çamaşırlarındaki durumlara, hücrelerin düzenliliğine (ya da düzensizliğine), çitlere ve hapishaneyi çevreleyen silahlara dair yazılar yazdılar.

Gazetecilerin anladığı üzere, Andrus'un disiplini numara değildi. Tutsakların çoğunun sinir olduğu davranışlarda bulunulmasını emrediyordu. Naziler, Müttefik Kuvvetleri ziyarete geldiğinde ayağa kalkmalıydılar. Mesela bir defasında Dönitz, eski bir devlet başkanına uymayacak bir şekilde kendisine davranıldığım düşünen Göring gibi ayağa kalkmadı. "Kaldırın şu adamı!" diye bağırdı Andrus ve Dönitz isteksizce sandalyesinden kalktı. Ancak ilk basın haberleri, kamuoyunu çoktan sallamıştı bile. Müttefik Kuvvetleri yetkilileri, Göring ve diğer üst düzey Nazilerin gerçek bir hapishaneye nakledilmelerini istediler.

Göring, diğerleri arasında kendini hâlâ devletin esir alınmış reisi gibi görüyordu ve devam eden hapsinden dolayı şaşkın olduğunu yineliyordu. Yaklaşmakta olan davayı düşünememekle beraber, hapishaneden sonunda serbest bırakılmayı bekliyordu (devlet başkanlarının yargılandığı örnekler çok azdı). Diğerleri daha öngörülüydüler; Nazi rejiminin ilk yıllarından beri Almanya'nın başhâkim yardımcısı olan Franz von Papen, gardiyanlar kendini Göring'in hücresinin yakınına nakledince korkmuştu. Ancak Müttefik Kuvvetleri'nin kendileri için ne planladığının tamamen bilincinde olan çok az tutsak vardı. İngiliz gözaltı merkezi olan Çöp Kovası'nda, tutsaklar radyo dinleyebiliyordu. Eski Nazi savaş cephaneliği başkanı Albert Speer, bir savaş suçları mahkemesinin planlandığını duymuştu. Diğer tutsaklardan, Göring'inki gibi bir siyanür kapsülü istedi ama bu gerçekleşmedi.

Daha sonra Merkezi İstihbarat Teşkilatı CIA'i kuracak olan ABD'nin Stratejik Servisler Ofisi (OSS) yöneticisi William "Vahşi Bill" Donovan, yakınlarda başlayacak olan savaş suçları mahkemesinin ilk tatbikatlarında çalışıyor ve Mondorf'u sık sık ziyaret

ediyordu. Dört Müttefik Kuvveti, nihayet 8 Ağustos'ta bir mahkeme olması yönünde anlaştılar. Fransa, Büyük Britanya, Amerika Birleşik Devletleri ve SSCB, Nazi sanıklarına iş birliğiyle dava açıp yargılama yapabilseler de, Uluslararası Mahkeme'nin liderlik rolünü ABD üstlendi ve Amerikan Yüce Mahkemesi hâkimlerinden biri olan Robert Jackson, başsavcı olmayı kabul etti. Jackson'ın ekibi, Hitler'in yokluğunda en üst düzey Nazi olarak Göring'i hedef aldı ve enerjisinin çoğunu, onu mahkûm etmek için harcadı.

Göring, Mondorf'a geldikten üç ay sonra, onunla beraber seçilmiş bir grup üst düzey Nazi, başka bir naklin onları beklediğini öğrendiler. Nereye ve ne zaman gideceklerini bilmiyorlardı. Muhtemelen bu nakle hazırlık amacıyla, Kelley 6 Ağustos tarihinde Göring'in ayrıntılı bir fiziksel, nörolojik ve psikiyatrik değerlendirmesini yazdı. Hastasının uyanık, hapishane çevresine kusursuz uyumlu ve iş birlikçi olduğunu anlattı. Göring'in çevresi, duygularını çok zor etkiliyordu; aksine, "güçlü ve değişken" biriydi, duyguları "öncelikle içeriden geliyor"du. Aynı zamanda Kelley, Göring'in başkalarının işlerine hiç ilgi göstermediğini fark etmişti. Askerî eğitimi ve öz disiplini nedeniyle, Göring başkalarının acılarının kendini ilgilendirmediğini öne sürdü. Kelley nihayetinde onu kendisine gözlerini dikmiş, "agresif ve narsist bir birey" ilan etti.

Parakodini bıraktıktan sonra Göring'in uyku sorununa yardım etmek amacıyla, Kelley fenobarbital adlı bir uyku ilacı yazmıştı. Psikiyatrik raporu şöyle bitirdi: "Savaş tutsağı, akıl sağlığı yerinde ve sorumluluk sahibi biridir. Herhangi bir psikopatik sapma emaresi göstermemektedir." Göring'in temel akıl sağlığının böyle değerlendirilmesi, sonraki aylarda da değişmeyecekti.

12 Ağustos sabahının erken saatlerinde, ABD Ordusu ambulanslarından ve diğer araçlarından oluşan bir konvoy, Palace Otel'in önündeki yolda belirdi. Sırt çantalı on beş tutsak, araçlara bindi. Yakında birer sanık olacak bu tutsakların üzerinde bir kemer, bağ

veya bağcık yoktu. (Geri kalan Nazi tutsakları, ayrı ayrı götürüldüler). Her araçta üç silahlı gardiyan vardı ve Andrus, en öndeki araca bindi. Muhafız, siren ya da içeride önemli yolcu olduğunu belirten herhangi bir işaret yoktu konvoyda; sessizce Mondorf'u geride bırakarak Lüksemburg şehrine, onları bir hava üssünde bekleyen birkaç C-47 taşıma uçağına doğru yol aldılar.

Kırmızı şapka kutusunu taşıyan ve boş eliyle de bol pantolonunu yukarı çekip duran Göring, ambulanslardan ilk inenlerdendi. Ne taşıyacaklarından habersiz olan pilotlar, Nazilerin uçaklara binmesini hayretle izlediler. Esirler, uçaklar boyunca uzunlamasına dizilmiş koltuklara oturdular. İçeride seyyar klozet ve pisuvar dışında bir şey yoktu.

İki gardiyan vardı. Birinde 45 kalibrelik bir tabanca, diğerinde ise süpürge sopasından yapılmış bir cop vardı. Silahlı bir gardiyan, her uçağın arkasından tutsakları izliyordu. Uçaklar kalkıp güneydoğuya hareket ederken uçak tuttuğu için rahatsızlanan Julius Streicher dâhil tutsakların çoğu sessizdi. Tek istisna Göring'di. "İyice bakın şuna," dedi diğerlerine Ren Nehri üzerinden uçarken, "son görüşünüz olabilir." Göring daha sonra en öndeki kontrol odasına bakmak istedi. Albay Andrus isteği reddetti. Nürnberg şehri önlerinde uzanıyordu.

Nazilerin ardından Kelley de Nürnberg hapishanesine gitti. Yeni emirleri, en üst düzey yirmi iki kişinin, mahkemede yargı önüne çıkmaları için akıl sağlıklarını değerlendirmekti. Mondorf'taki Nazilerle ve özellikle Göring'le olan deneyimleri, resmî görev kaygılarını aşan düşüncelere dalmasına neden olmaya devam etmişti. Bu tutsaklarda ortak olan zihinsel bir kusur var mıydı? Üçüncü Reich* döneminde iktidarın cani işlerinde yer almalarına neden olacak bir psikiyatrik bozukluğu paylaşıyorlar mıydı? Bu

* Üçüncü Reich (Nasyonel Sosyalist Dönem), 1933-1945 yılları arasını kapsayan Nazi Almanyası dönemidir. (ç. n.)

Almanlar arasında çalışırken, bu müstacel soruları cevaplayıp cevaplayamayacağını merak ediyordu Kelley. Belki de bu adamların zihinleri üzerine yaptığı bilimsel çalışma, gelecekte Nazi benzeri rejimlerin önlenmesinde faydalı olacak açıklamalar getirebilirdi.

Acilen cevaba ihtiyaç vardı. Kelley, resmî bir yaptırım olmadan, tutsak Nazi liderlerinin beyinlerinin psikolojik dehlizlerini keşfetmek için bir plan yapıyordu.

4
HARABELER ARASINDA

Alman şehri Nürnberg yıllarca büyük Nazi Partisi kongrelerine ev sahipliği yapmıştı. Şehrin adı, Alman Yahudilerini temel insan haklarından alıkoyan bir dizi kanun için kullanıldı ve semt, Avrupa faşizminin ilkelerinin bir sembolü haline geldi. Ancak 1945 senesi ortasında, ayakta zor duruyordu. Yoğun top ateşi ve kırk hava saldırısı, şehri un ufak etti. Ocak 1945'teki tek bir İngiliz hava saldırısı, Nürnberg merkezini dümdüz etti ve bin sekiz yüz kişiyi öldürdü. Şehrin sakinleri, cenazeleri bulmak ve gömmek için gece gündüz çalıştı. Nürnberg'deki evlerin yarısından fazlası enkaz oldu ve şehir merkezinde bu oran yüzde doksandı. Yüz binlerce Alman, bölgeden kaçtı. Kalanların çoğuysa rutubetli kilerlerde yaşadı.

Albay Andrus ve Alman esir alayı, şehrin ürkütücü sahneleri arasında ilerlediler: Dışarıda yakılmış ateşlerin etrafında toplanan insanlar, duvarları yıkılmış ve odaları her yerden görünen evleri işgal etmiş aileler ve yeraltı harabelerinden çıkıp komşularına mezar olmuş tuğlalar arasında dolanan aç Nürnbergliler. Merdivenler, açık havaya çıkıyordu. Para olmadığı için karaborsacılar, sigarayı para birimi olarak kullanıyorlardı. Su içilebilir değildi. Şehrin sakinleri, öfkeli ve tehlikeliydiler. Bölge ölüm, toz ve dezenfektan kokuyordu.

Nürnberg'deki insanların çok azı –yerliler, orada ikamet edenler ve mahkûmlar vb.– bunu anlamış olsa da, bu harap olmuş şehir, on yıl önce dünyanın dört bir yanında gösterilen haber filmlerini dolduran Nazi mitinglerinden çok daha önemli bir olaya ev sahipliği yapacaktı.

ABD Ordusu, Nazi Partisi mitingleri sırasında konuklara ev sahipliği yapan ve şehrin sosyal bir merkezi olan Grand Otel'e el koymuştu. Nürnberg'de tadilat gören ilk büyük binalardan biriydi; bir bomba, otelin çatısını delip sokağa düşmüştü. Bölge, eskiden Müttefik Kuvvetleri için riskli bir konumdaydı, Nürnberglilerin sık sık saldırı ve hırsızlık yaptıkları bir yerdi. Otelin yeni fonksiyonu, gelecekte savaş suçları için çalışacak olan askerî ve sivil adamları ağırlamaktı. (Kadınlar, birkaç blok ötedeki "Kadınlar Kasabası" lâkaplı başka bir binada kalıyorlardı.) Uzun zaman boyunca otel, kasabadaki elektrikli aydınlatması olan tek büyük binaydı; geceleri etrafı çevreleyen karanlığı kesiyordu. "Dördüncü kattaki odama varmak için, bir Müttefik Kuvvetleri bombardımanında açılmış başka bir büyük deliğin üzerine kurulmuş geçici bir iskeleden yürümem gerekiyordu," demişti Müttefik Kuvvetleri işgalcilerinden biri. "İskelenin bir tarafında ince bir korkuluk vardı ve tüm mekanizma, üzerinde yürürken sallanıyordu." Burada mahkeme personeli kalıyor ve Marble Room adlı, Alman sivillere kapalı olan, Amerikan usulü bir restoranda içip dans ediyordu. (Aynı şekilde, Nürnberg'deki Amerikalıların Alman bar ve restoranlarına gitmelerine izin verilmiyordu.) Barın stoku iyiydi. Yemekler, fraklı garsonlarca sunuluyordu ve fiyatı 60 sentti. Otelin koridor ve pencerelerinden, zafer müzikleri yayılıyordu; ziyaretçilerden birinin "ucuz ve etkili" diye hatırladığı bir müzik. Rus işgalciler, bazen yalnızlıklarını bozup burada devasa partiler veriyorlardı.

Bir hava saldırısı çatısına zarar vermiş, üst katlarını yangınla delik deşik etmiş ve saat kulesini devirmiş olsa da Adalet Sarayı,

Nürnberg'deki yıkıma uğramamış büyük binalardan biriydi. Savaşın son günlerinde, Müttefik Kuvvetleri Mayıs 1945'te onları mağlup etmeden önce, Waffen SS tümenleri son savunmalarını gerçekleştirirken bu binada kaldılar. Aylar sonra bile, mağlubiyet buranın altı yüz odasını ve sonu gelmeyen koridorlarını renklendiriyordu. Kaçan Almanlar ve işgalci Müttefik Kuvvetleri, Adalet Sarayı'nın ana mahkeme salonunun altını üstüne getirmişlerdi; pencereler kırılmıştı, sandalyeler devrilmişti ve Coca Cola kasaları, zarar görmemiş avize ve barok saatin altındaki masaların üzerine yığılmıştı. Savaş esnasında, kötü şöhretli Nazi hâkimi Oswald Rothaug liderliğindeki özel bir mahkeme, Nazi rejiminin politik ve ırksal muhaliflerine karşı hükümler vermişti. Amerikalılar, etraftaki yüzlerce kilometrelik alandan beş milyon dolarlık inşaat malzemesi toplayarak binayı yenilemeye ve mahkeme salonunu yargılamalar için büyütmeye çalışıyorlardı. Yine de dışarıdakilerin çok azı bu durumun farkındaydı. Alman işçiler, yüksek tavanlı odalardaki cam ve çöpleri temizlediler. Rekonstrüksiyon sırasında bir gün mahkeme salonu gürültüyle zemini üzerine çökerek Nürnberg'de ayakta kalan binaların bile nasıl güvensiz olduğunu hatırlattı. Bu esnada, tanklar, silahlı askerler ve uçaksavar silahları, bir SS ayaklanmasına ya da Nazi partizanlarının veya çökmüş rejimin kurbanlarının herhangi bir saldırısına karşı korumak üzere konuşlandı.

Albay Andrus'un en üst düzey Nazi kafilesi, on dokuzuncu yüzyılda inşa edilen, sıra halinde üç binadan oluşan bir hapishane tesisine yönlendirildi. Kelley, hapishanenin şeklinin devasa bir sol eli anımsattığını düşündü. En üstteki üç kanat, parmak gibi uzanıyordu. Başka bir kanat, batıdaki serçe parmağını oluşturuyordu ve Göring'le diğer önde gelen Nazilerin evi olacak son koridor da, doğudaki başparmağın yerini alıyordu. Hapishanenin bir kısmında, başka bir komutanın emrindeki Alman sivil suçlular tutuluyordu ancak Andrus'un yönettiği bölgede, 250 kadın ve adam üç binalı

hapishanede tutukluydu ve çoğu, yaklaşmakta olan savaş suçları davalarının tanıkları veya olası sanıklarıydı. Binada ciddi hasar vardı, duvarları ayakta tutmak için kalaslar ve içinden kamyon geçecek büyüklükte delikleri olan dış duvarları yeniden inşa edecek işçiler gerekiyordu. Tamiratı, çoğu hâlâ SS üniforması giyen Alman savaş tutsakları yaptı. Savaş tutsaklarının bazıları geceleri hapishanedeki hücrelerde köşelerine çekilip dinleniyorlardı. Elli tutsağa bakan sadece bir gardiyan vardı. "Hapishane avlusuna yukarıdan bakmalarını engelleyen hiçbir şey yoktu," diye gözlemlemişti Andrus. "Bir anda silahlarını çekip içeri girmelerini engelleyecek hiçbir şey yoktu... Fanatik bir grup çıkıp bir kamyon patlayıcıyla duvardan hapishaneye girse, hepimiz havaya uçardık." Amerikalılar, tesise yeterli personel göndermemişti ve bu tehlikeli bir durumdu. Andrus, eski kıyafetleri ve zayıf aktörleriyle güvenlik birliğini düşündü. Kendisi ve üst düzey Nazilerin içine girdiği nizamsız güvenliğe sinirlendi ve Nürnberg'e çok erken geldiklerini düşündü.

Albay çok geçmeden hapishaneyi daha çok gardiyanla güçlendirmeye çalıştı. Nürnberg'in "karanlık sırrı" dedi buna; güvenlik personelinin, "kötünün kötüsü" olduğunu, hapishane işlerinde deneyimsiz olduğunu ve eve dönmeyi kafaya taktığını söyledi. Kimileri tutsakların hücre duvarlarına grafiti yaparak kendilerince eğleniyordu; kimileriyse bir tabancayı nasıl tutacağını bile bilmiyordu. Tutsakların olası intihar girişimini yarım dakikadan daha az aralıklarla kontrol edecek yeterli sayıda adam yoktu. Sonunda gardiyan personelini artırabilse de, Andrus en iyi nitelikte olan adamları, hapishanenin güvenlik kanadı için almakta başarılı olamadı. Sonraki on sekiz ay boyunca personel değişim oranı yüzde altı yüzdü.

Kelley'nin yeni bir işi vardı ve Avrupa'daki savaş görevi o kadar uzamıştı ki Dukie kendine savaş dulu demeye başlamıştı. Mondorf'taki gibi en üst düzey Nazilere doktorluk yapmasının yanı

sıra, şimdi de tutsakların akıl sağlıklarını değerlendirme görevi verilmişti ona. Otuz sekiz yaşındaki Baldur von Schirach'tan yetmiş iki yaşındaki Konstantin von Neurath'a, tüm tutsakların yaklaşan mahkemeye katılmaya zihnen uygun olduklarına hüküm vermesi gerekiyordu. Resmî görevlerini tüm ciddiyetiyle kabul etse de Kelley tutsakları kendi kişisel hırslarına göre konumlandırdı. Nürnberg'deki amacının, kendi deyimiyle "sadece savaş suçları mahkemesine çıkacak olan adamların sağlıklarını korumak değil, aynı zamanda bir araştırmacı olarak onları laboratuvarda incelemek olduğunu" da anlamaya başladı. Nazizm, insanları her yerde etkileyebilecek bir hastalıksa ve dünyanın dört bir yanındaki salgın hastalıkların oranlarına yetişebiliyorsa, o zaman Nürnberg hücrelerinde ziyaret ettiği adamlar, hastalığa karşı koruyucu bir aşı üretebileceği, izole edilmiş bir kümeyi temsil ediyordu. Tutsakların davranışlarının nedenleri, resmî amacının dışında olsa da, Kelley'nin kendi kişisel hırslarını tatmin etmek için daha derine inmesi gerekiyordu. Kendine heyecan verici, resmî onayı olmayan ve zamanla kısıtlanmış bir amaç edindi. "Bu adamların kişilik modellerini ve bir derece iktidar kazanmak ve ellerinde tutmak için kullandıkları teknikleri incelemeyi üstlendim," diye yazdı. Kendine atadığı vazife, Nazi zihniyetini anlamaktı. "Elbette suçlu olup olmadıklarıyla ilgilenmiyorduk," dedi Kelley daha sonraları bu dönemi anlatırken. "Terapisel bir çareye de yönelmiyorduk. Sadece Nazilere dair olabildiğince çok bulgu elde etmek istedik."

Nürnberg'e varmasının hemen ardından hapishanede tur attı. Üst düzey Nazi tutsakları, doğu koridorundaki zemin katta yer alan ve Savaş Suçluları Meydanı adı verilen yerdeki tecrit hücrelerine kapatılmışlardı. "Hücreler, koridorun iki yanında yer alıyorlar. Her iki uçtaki dairesel merdivenler, iki hücre dizisine daha çıkıyor," diye gözlemledi Kelley. Üçe dört metrelik hücreler, sadeydi ve tutsağın intihar girişiminde bulunacağı herhangi bir şeyden arındırılmıştı.

Yataklar, duvarlara vidalanmıştı. Şilteler samanla doldurulmuştu. Rutubetli duvarların sıvaları dökülüyordu. Masalar, bir adamın ağırlığını taşıyamayacak kadar inceydi, tutsağın en küçük kişisel eşyaları için yapılmıştı ve diğer eşyalarının ise yerde, bir yığın halinde durması gerekiyordu. Tutsaklardan biri olan eski ekonomi bakanı Hjalmar Schacht, masaları, "Sabit durmayan bacaklarıyla, üzerine ince bir karton levha çivilenmiş ince, ahşap bir torna tezgâhıydı. Sürekli sallandığından üzerinde yazı yazmak tam bir işkenceydi," diye anlatmıştı.

Hücrelere biraz ışık veren, parmaklıklı birer pencere vardı. Sandalyeler, kurallar gereği duvara yüz yirmi santimetreden daha yakın değildi ve geceleri toplanıyordu. Esirlere uyumak ya da taş zemin üzerinde volta atmaktan başka yapacak bir şey kalmıyordu. Giriş kapılarında otuz santim genişliğinde gözetleme pencereleri vardı, hiç kapatılmıyorlardı ve yemekler de buradan veriliyordu. Kapının dışına bağlı tek bir lamba, gün boyunca yanıyordu. "Bu adamların aklından geçen şeyin birazıyla bile, böyle küçük bir hücrede duran biri aklını kaybedebilirdi," diye not düşmüştü Andrus.

Albay Andrus, hücre bloğunda sessizlik istiyordu. Gardiyanlar bile, tutsaklara emir vermek veya kuralların ihlaline işaret etmek dışında sessizdiler. Ancak her hapishanede olduğu gibi, Nürnberg cezaevinde de zorunlu hapsin sesleri yankılanıyordu. Kapılar çarpılıyor ve sert zeminlere vuran topuk sesleri duyuluyordu. Anahtarlar tıngırdıyordu. "*Hava* tamamen hapis kokuyordu," demişti Andrus tatmin olmuşçasına. Tel örgüler, spiral merdivenleri çevrelemiş ve bir tutsağın aşağı atlayarak intihar girişiminde bulunması engellenmişti. Koridorda dizilen gardiyanlar (başlarda her dört tutsağa bir gardiyan düşüyordu), kapı pencerelerinden tutsakları kontrol ediyorlardı; hücre kapısının köşesindeki tuvalet alanı dışında tüm odayı görebiliyorlardı. Ancak bu dar alanı mahremiyet için kullansalar bile, oturaksız ve kapaksız bu tuvalet alanından ayakları

görünebiliyordu. Nöbetçiler gece gündüz tutsakları gözetliyorlardı. Kelley, en üst düzey Nazilerin bu kapatılmayı aşağılayıcı ve haysiyetsiz bulduklarını, onları "kendi kibirli sözlerinin acı aromasını tatmaya" zorladığını fark etti. Modorf'la karşılaştırılınca, burası zorlayıcıydı.

Tutsakların davranışlarını, diğer kurallar kontrol ediyordu. Andrus, esirlerinin eski rütbesine bakmıyordu. Hücrelerinde çok az sayıda kişisel şey bulundurabiliyorlardı: Aile fotoğrafları, hapishane kütüphanesinden kitaplar (Nazi metinlerinden arındırılmıştı), tuvalet gereçleri, sigara ve yazma gereçleri. Uyuyacakları zaman, soğuktan korunmak için battaniyelerine gömülmek isteseler bile tutsakların başları ve elleri, gardiyanların görebileceği şekilde olmalıydı; tutsaklar bu kurala uymadığında, bekçiler geceleri hücrelerine kör edici ışık tutuyorlardı. Tutsakların arkalarını dönmeleri yasaktı. Mektup yazımları kısıtlıydı ve denetleniyordu; çok az posta alabiliyorlardı. Gözetlenen sıcak banyolar, haftada bir defayla sınırlandırılmıştı. Güçlendirilmiş iç avluda, bir defada sadece iki tutsak bulunabiliyordu ve cılız ağaçların altında, günde on beş ila otuz dakika egzersiz yapıp yürüyebiliyorlardı. Egzersiz yapan tutsakların, aralarından geçen bir duvar boyunca ya da birbirlerinden en az dokuz metre mesafeyle yürümeleri gerekiyordu. Silahlı nöbetçiler etraftaki gözetleme kulelerinden onları izliyordu.

Düzensiz aralıklarla, gardiyanlar tutsaklardan soyunup hücrelerinin köşesine geçmelerini istiyor ve kaçak eşya araması yapıyorlardı: İntihar ya da firar için kullanılabilecek herhangi bir şey, yasak gıda ve onaylanmamış okuma materyali gibi. Kelley, "Bu aramalar öyle ayrıntılıydı ki tutsakların hücrelerini tekrar düzene sokmaları dört saat sürüyordu," diye yazmıştı notlarında. Herhangi bir tutsak kaçmaya yeltenirse, Andrus Fort Oglethorpe'taki demir kuralını uyguluyor ve gardiyanlara cevap vermesi için tam yetki

veriyodu: "Zaman yeterse ateş etmeden önce 'DUR' diyecekler. Komutan, tamamen gardiyanların eylemlerinin ardında olacak."

Ayrıcalık ve iktidarı bir anda kaybetmiş olan, uyumsuz giysileri içinde sefil görünen ve hisseden tutsakların çoğu, hınçlarını Andrus'a yöneltmişlerdi. Komutanı despot, aksi, gülünç derecede resmî ve saygısız buluyorlardı. Andrus, tutsakların yüzlerine, durumlarının veya kaderlerinin hiç de umurunda olmadığını söyledi. Göring onu "itfaiye albayı" diyerek küçümsüyordu; Schacht ise Andrus'un nefesinin alkol koktuğundan şikâyet ediyordu. Bazı tutsaklar, kendi hücrelerini temizlemeleri gerektiği için kendilerini aşağılanmış hissediyorlardı ve dayatılan sessizlik ise diğerlerini deli ediyordu. Temizlik işlerini kötü yaptığı için Joachim von Ribbentrop'un adı çıkmıştı. Keitel'se askerî titizlikle çalışıyordu.

Yine de ara sıra Andrus şaşırtıcı bir şefkat de gösteriyordu. Eski Propaganda Bakanı Hans Frizsche, bir gece yarısı Rusların gözaltısından nakil olup hapishaneye geldiğinde, Albay mutfak kapalı olduğu için bu saatte sıcak yemek yapamayacağını söyleyerek özür dilemiş ve acıkmış olan adamın hücresine bir parça kek göndermişti. Bir başka seferinde, Andrus ayakkabı bağcığı yasağını kaldırdı. Bağcık kullanımının yürümeyi kolaylaştırması, olası intihar tehlikesinden daha ağır gelmişti. Komutanın aynı zamanda klişe ama öngörülebilir bir mizah anlayışı da vardı, bazen en sevdiği şakaları durmaksızın yapardı.

Tutsakları "Tanrı'nın dünyada yaşamalarına izin verdiği en kötü insanlar arasında sayılabilecek bir grup adam" olarak gören Albay Andrus, boğucu bir günlük rutin uyguluyordu. Erken kalkmanın akabinde, tutsaklara diğer savaş esirleri tarafından yıkama suyu veriliyordu. Tutacak kısmı olmayan bir metal tepside gelen kahvaltıda genellikle mısır gevreği, bisküvi ve kahve olurdu. Görevliler her kaşığı izlerdi; bıçak ve çatal kullanmak yasaktı. Öğle yemeği genelde ekmek, çorba, et ve sebzeden oluşurdu. Tutsakların

çoğu, iştahla yerdi. Akşam saat 18.00'deki yemek, günün aydınlıkta yapılan son etkinliği olurdu. Günlük varoluşlarının sıkıcı uyurgezerliğiyle akşam saat 21.30'da yatak zamanında başladıkları uyku arasında çok da fark yoktu.

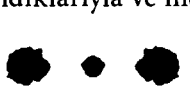
Kelley, Savaş Suçluları Kanadı'na sınırsız erişimi olan az sayıdaki personelden biriydi. Bir diğeriyse iyi niyetli Alman doktoru Ludwig Pflücker'di. Kendisi de bir savaş tutsağıydı, Mondorf'ta olduğu gibi Nürnberg'de de tutsakların günlük sağlık ihtiyaçlarıyla ilgilenirdi. Pflücker'in kan basıncını ölçtüğü bir ameliyat odası vardı ve eski Feldmareşal Wilhelm Keitel'in düztabanı ve eski genel vali Hans Frank'in el felci gibi rahatsızlıklarını tedavi ediyordu. Almancaları akıcı olan Lutherci din görevlisi Henry F. Gerecke ve Roma Katolik papazı Sixtus O'Connor, bir mihrabı ve orgu olan geçici hapishane şapelinde haftalık dini hizmetler veriyorlardı. İstihbarata ve mahkemenin tatbikatına çalışan Müttefik Kuvvetleri sorgu yargıçları, tutsaklarla hücrelerinde konuşamasalar da, soru-cevap seansları için en üst Nazileri sık sık hücrelerinden alıyorlardı. Sosyal hizmetler memuru John Dolibois, başka bir yerde askerî istihbaratta çalışıyordu, bu yüzden Kelley'ye çeviri yapmak için başkaları gelmişti.

Kapatılmış, susturulmuş ve kısıtlanmış olan en üst rütbedeki tutsaklar, dostluğa açtı. "Herhangi biriyle, psikiyatristle bile konuşmaktan çok memnundular," diye gözlemledi Kelley. Tutsaklar genelde özgürce, sel gibi, sufle vermeden ve Müttefik Kuvvetleri'nin resmî soruşturmalarında olduğundan çok daha açık konuşuyorlardı; bu sebeple Kelley'nin yaptığı en kolay psikiyatrik görüşmelerdi. "Her adam, komşusu üzerinde bir otoriteydi," dedi psikiyatrist, "A kişisiyle ilgili bir şey bilmek istiyorsanız, B'yle onunla ilgili konuşurdunuz. B'nin A'daki en kötü özelliklerden söz ettiğine emin olabilirdiniz. Göring, Ribbentrop hakkında; Streicher, Frick hakkında konuşurdu, böyle sürer giderdi. Kendileri hakkında sadece,

konumlarını yüceltmek, zekâlarını veya masumiyetlerini vurgulamak istediklerinde konuşurlardı."

Yalnızlık ve tecrit, konuşma akışlarını yükseltmişti ancak Kelley'nin bir muayene denetçisi olarak becerileri, aynı zamanda Nazilerin engellerini kaldırmalarını sağladı. Görüşmelerini dile getirilmeyen ancak hissedilen bir hasta-doktor saygısı temeline dayandırıyordu. Tutsaklar, Kelley'nin onları canavar ya da birer kâbus karakteri gibi görmediğini, kendilerinin düşünce ve motivasyonlarını anlamak istediğini fark ettiler. Genel semantikteki geçmiş deneyimi, Kelley'yi tutsakların kelimelerine duyarlı hale getirmişti; konuşmalarındaki ses uyumlarının, beden hareketlerininin önemini anlayabiliyor ve onlara fark ettirmeden çokça bilgi topluyordu. Sadece yanlış hareketlerinin ne olduğuyla ilgilenmediğine, *onları* anlamak istediğine bu yüksek egolu, gözü korkmuş adamlar takımını ikna eden tek kişi oydu.

Kelley, Nazi liderleriyle her gün saatler geçirdi. Onları dinledi, inceledi ve düşüncelerini kaydetti. Hepsine hayatlarındaki ilk zihinsel muayeneyi yaptı. Kelley için Alman dili araya engel oluyordu ancak tutsakların çoğu düzgün İngilizce konuşuyorlardı. (Mesela Göring, İngilizceyi çok iyi anlıyordu. Birçok Amerikalı, bunu çevrilen konuşmalar sırasında yüz ifadesindeki değişikliklerden öğrendiler.) Her durumda tutsaklarla görüşmeleri bir tercümanla beraber oldu. Bir tercümandan diğerine geçerek, Kelley tercümanların becerisini de kontrol etmişti. Tutsakların olumlu bir izlenim bırakmak için her şeyi söyleyebileceğinin farkında olan Kelley, onların mektuplarını da okudu, konuşmalarının deşifrelerini buldu, bastırdıkları fena kitapları güçlükle okudu ve Nazi haber filmleri izledi. Tutsakların, izini sürebildiği tüm tanıdıklarıyla ve meslektaşlarıyla görüştü.

Albay Andrus, Naziler için belanın Nürnberg cezaevine her yerden sızdığına inanıyordu. Savaş esirleri ve suçlular, değerli tutsakları için

birer risk teşkil ediyorlardı; mesela Nazi liderlerini, hapishane ve Adalet Sarayı arasında yürürlerken bir şekilde silahla vurabilirlerdi. Bir defasında Göring bir korumayla yandaki binaya götürülürken, albayın korktuğu başına geldi. Silahlı gardiyan, kural gereği Göring'in altı adım arkasından gidiyordu. Aniden havada tiz bir ses duydu ve ardından bir güm sesi geldi. Göring'in arkasındaki ahşap kaplamaya, yirmi santimetrelik bir SS harp bıçağı saplanmıştı. Bekçi yukarı baktı ancak kimin attığına, hedefin kendisi mi yoksa Göring mi olduğuna karar veremedi. "Eğer Göring ölseydi, bunu bir Amerikalının yapmadığını kim kanıtlayabilirdi?" diye endişelenmişti hançeri bir anı olarak saklayan Andrus. Komutan, suikast ve firarın önüne geçmek için derhal bu adalet tesisinin bölümleri arasına üstü kapalı ve duvarlı bir yürüyüş yolu yaptırdı.

Tutsaklar yerleştikten sonra, ABD askerî güvenlik uzmanları, yandaki Adalet Sarayı ile hapishane arasında, firarı önleyen bir yöntem olmasını umdukları bir hareket kontrol mekanizması oluşturdular. Mahkeme alanından başlayarak, engeller, bariyerler, ziller, silahlı ve coplu bekçiler, gözetleme delikleri, arama noktaları, parmaklıklar, katı bürokratlar, uyarı işaretleri, kilitli kapılar, izin zorunlulukları, tesisin iki bölümü arasında geçmeye çalışanların karşılarına çıkacak metal kaplı yüzeyler yerleştirdiler.

Zayıflamış ve parakodin kullanmayı bırakmış olan Hermann Göring, hayata bir tutsak olarak en iyi adapte olanlardan biriydi. "Her isteğinin yerine getirildiği bir ortamdan, sadece tek bir yatağı, bir masası ve bir tuvaletinin olduğu küçük bir hücreye hapsedildiği bir duruma aniden geçmesi, oldukça şoke edici olmalıydı," diye gözlemledi Kelley. "Yine de Göring, daha az şikâyette bulundu ve hapishane rutinini neredeyse gruptaki diğer herkesten daha nazikçe kabul etti." Gene de Kelley'ye bazen bunaldığını itiraf etti. "Psikolojik açıdan böyle hissediyorum çünkü artık ortam çok durgun,"

dedi Göring psikiyatriste gönderdiği notlarından birinde. "Fiziksel açıdan da, nüks eden kalp çarpıntıları dışında fena değilim."

5 numaralı hücrenin ziyaretçileri, genelde onu büyük ve el yapımı bir pipo içerek kitap okurken buluyorlardı. Misafirlerden biri, Göring'in sahnedeymiş gibi iyi göründüğünü, teninde kahverengi bir ton olduğunu fark ettiler; "makyaja ve kostüme alışmış bir emektar yıldız gibi." Hâlâ bir yozlaşma havasına sahip olsa da sanki tutsak olmak onu daha sağlıklı yapmış gibiydi; tıpkı bir zamanlar saygın olan bir adamın ahlâksızlığa düşmesi gibi.

Daralan vücuduna giydiği inci rengi üniformasında potluklar vardı. (Bir New Yorker muhabiri olan Rebecca West, bunun ona bir "hamilelik havası" kattığını söylemişti.) Hâlâ enerjik ve coşkuluydu. "Her gün hücresine gittiğimde," diye yazdı Kelley, "sandalyesinden sıçrar ve elini uzatıp, geniş gülümsemesiyle beni karşılar, yatağına doğru bana eşlik eder ve büyük eliyle yatağın ortasına hafifçe vururdu. 'Günaydın, Doktor. Beni görmeye gelmenize çok memnun oldum. Lütfen oturun Doktor, şuraya oturun.'" Bu tecrübeli bir manipülatörün işiydi ve Kelley'nin bir psikiyatrist olarak yetenekleri ve sezgileri, duygularının Göring'den etkilenmesine engel olamamıştı. Aslında Göring'in hücresinin rutubetli, sıvalı duvarları arasındaki bu çukurda, kendinden oldukça emin iki egoist karşı karşıya gelmişti.

Göring'in sosyal rahatlığı ve liderlik varsayımı, eski meslektaşlarının da kulağına gitti. O ve tutsak hemcinsleri, egzersiz avlusunda sohbet etme yolu buldular. Göring diğerlerine moral vermeye çalışıyordu. Kendisinin yaşayan en saygıdeğer Nazi olduğunu düşünüyordu. Nürnberg tutsaklarına gelecekte verilecek şerefleri öngörüyordu; tıpkı Nazi rejimi üyelerinin huzur mekânlarına, sevgili Alman halkının önünde sonunda koyacağı mermer taşlar gibi. Kelley, Göring'in ısrarla şimdiki zamanda yaşadığını öğreniyordu. Realist birisiydi ve değişime harika uyum sağlıyordu. Hedeflerine

giden arayışlar ve sorumluluklara odaklandı ve her sabah, o günün "her zaman daha iyi bir geleceğin kızıl şafağı"nı sunduğuna ikna olmuş olduğunu gözlemledi Kelley.

Bu iyimserlikle Göring, mahpuslukta bir mizah keşfetti ve hücre bloğunun şampiyon şakacısı haline geldi. Kelley onun şakalarını nadiren gülünç buluyordu ancak hapishanenin şakacısı olarak gözleri ışıldayan Göring, kimse şakalarından keyif almasa bile kendi kendine eğleniyordu. Kelley, "masala değil, anlatana" hayran olmuştu, tıpkı Göring şu rutinini yaparken olduğu gibi:

> "Bir Alman, hoş bir adam demektir; iki Alman birleşince organizasyon kurar; üç Alman bir araya gelince savaş çıkar. Öte yandan, bir İngiliz tek başına aptaldır; iki İngiliz hemen bir kulüp kurar; üç İngiliz bir araya geldiğindeyse İmparatorluk. Bir İtalyan her zaman tenordur; iki İtalyan düet yapar; üç İtalyan bir araya gelince de inzivaya çekilirler. Bir Japon, gizemlidir; iki Japon yine gizemlidir. Ama üç Japon? Onlar da gizemlidir!"

Gülmekten yerlere yatan Göring, şakanın en can alıcı noktasına zar zor gelirdi. Tuttuğu bir Alman "yeraltı" şakaları not defterinden de alıntı yapmayı severdi. Kendisinin, Hitler'in ve diğer Nazi liderlerinin zayıflıklarıyla dalga geçen şakalar vardı burada.

Ancak kendi kişisel hayatına, tam bir ciddiyetle eğilirdi. Hücresindeki masasında karısı Emmy'nin ve genç kızları Edda'nın çerçeveli fotoğraflarını tutardı. Onlara kendini adamış olması, Kelley'yi etkilemişti. Andrus, Göring'i tutsaklar arasında en verimli mektup yazarı olarak görüyordu ve Reich Mareşali'nin hapishane hayatından şikâyet ettiği tek rahatsız edici durum, karısıyla iletişim kurmakta zorlanmasıydı.

1920'lerde Göring, göz kamaştırıcı sarışın şarkıcı Carin von Kantzow'la evlenmişti. Kadın, onun narkotik bağımlılıktan sağ çıkmasına yardım etmişti ve beraber sık sık seyahate çıkmışlardı. Ünlü bir aktris olan Emmy Sonnemann, 1931'de, üstü açık bir otomobilde Kochberg şehrindeki devlet erkânına özel bir performans vermek için giderken bu güçlü çiftle ilk kez tanıştı. Göringlerin arkadaşları, kadının arabasının yanından yüksek hızla geçmişler, Emmy'yle beraberindekilere çamurla taş sıçratmışlardı. Emmy, Göring'le resmî olarak gösteri sonrasında tanıştı. Daha sonra 1931'de Carin, İsveç'e gitti ve tüberkülozdan hayatını kaybetti. Ancak Göring, Hitler'le Nazi davasını ilerletmek için Almanya'da kaldı. "Kadının son hastalığı, Göring'in yeni merakları varken ortaya çıkmış," diye gözlemledi Kelley soğukkanlılıkla.

1934'te Göring, Carin'in cenazesini İsveç'ten taşıyıp Schorfheide ormanındaki (şimdiki adı Carinhall) görkemli malikânesine getirdi. Av bölgesi ve dans salonunda, son karısına gösterişli bir tören yaptı ve Carinhall'u bir türbe olarak yaşattı. "İhtişam ve seremoni gösterisiyle, Göring vicdanını rahatlatmaya çalıştı," diye not aldı Kelley. "İlk eşine gösterdiği davranışlar nedeniyle derin suçluluk duygusu hissediyor olmalıydı. Ne de olsa kendisiyle evlenmek için kocasından ayrılmıştı Carin. Göring de ölmek üzereyken karısının yanında olamayacak kadar politikaya bulaşmıştı. Karısına olan bu ilgisizliğinin hikâyesi, tüm Almanya'ya yayılmıştı."

Göring, Emmy'yle 1935'te evlendi. Carinhall'dan en sevdiği dinlence yeri olarak söz etmeye devam etti ancak başka bir av bölgesine de Emmyhall adını verdi. Emmy, kızları Edda'yı doğurduğunda üç yıldır evliydiler. Göring, kutlama için Hava Kuvvetleri'nin beş yüz uçağına, Berlin üzerindeki gökyüzünde yarış yapma emir verdi (Emmy bir erkek doğurmuş olsaydı, bu sayıyı iki katına çıkarmış olacağını söylemişti). Nürnberg tutsağı ve yayıncı Julius Streicher, bir yayında Göring'in gey olduğunu ve hamileliğin yapay döllenmeyle

gerçekleştiğini ima etse de, "Karısının 1938'de dünyaya getirdiği kızın Göring'in çocuğu olduğuna gayet eminim," diye yazdı Kelley. Göring'in Emmy'ye yazmaya kendini adamasını gören Kelley, evliliklerinin mutlu bir aşk beraberliği olduğuna, politik bir anlaşma olmadığına ikna oldu.

Yüksek rütbeli bir Nazi memurunun destekleyici karısı olan Emmy Göring, rejimin eşsiz hatalarında sorumlulukları paylaşıyordu. Kocasının yakalanmasının ardından Valdenstein Kalesi'nde yaşarken, kendi davalarının cefasını çekti. Bir defasında bir Amerikan askeri gelip, ona Göring'in ABD askerî mahkemesince tüm suçlardan aklandığı yönünde bir yalan haber iletmiş ve Göring'in yakında ona döneceğini söylemişti. Emmy de ona zümrüt bir yüzük hediye etmişti. Çok geçmeden başka bir asker de kötü niyetle veya yanlışlıkla, Göring'in vurulduğunu söylemişti. Ne olursa olsun Emmy, Reich Mareşali'nin karısı vasfını sürdürmeye devam etti. Edda, babasına benziyordu ve iyi huylu, neşeli bir çocuktu.

Göring'i ve Nürnberg'deki diğer Nazileri, sivil hayattaki hastalar gibi tedavi etmeye yetecek kadar psikiyatri deneyimi olan Kelley, onların korkunç eylemleriyle ilgili hiçbir fikir beyanında bulunmadı. Yargılayıcı değildi ve Göring ile Nazi meslektaşlarını, hükümetlerine ve buradaki rollerine dair soruları özgürce cevaplamaları için teşvik etti. İlgiye aç olan Göring, konuşabileceği izan sahibi bir kişi olmasından memnundu.

Konuşmalarının birkaçında, Göring hayvanlara olan duygusal bağından söz etti. Birçok avcı gibi o da avlanmayı seviyordu ve Nazi Almanyası'nın avcılık ve orman kanunlarını, hayvanlara iyi muamele edilmesi için yeniden düzenlemişti. Ayrıca hayvan deneylerine karşı merhametli ve devrimci bir yasa geliştirmişti. Yasayı ihlal edenler, kendilerini tecrit kamplarında bulmuşlardı. Kelley bir doktor olarak, bu hayvan deneyleri karşıtı kararının, halk sağlığı üzerindeki ve hayat kurtaran aşı gelişimindeki etkile-

rini onaylamıyordu. Onun gözlemlerine göre: "Hermann Göring'in difteri antitoksini üretimini yasaklaması sayesinde, Almanya'da metrekare başına düşen difteri sayısı, dünyadaki diğer ülkelerden daha yüksekti."

Kelley, Göring'in empatisini diğer türlerle, ciddi miktardaki insan türdeşine olan zalimliğiyle uzlaştırmak için çaba harcadı. Bu adam sokak köpekleri ve kedilerini korumak için ağırlığını yasamanın ardına koymuştu ancak düşmanlarını kanla temizlemişti, düşmanlarını yargı süreci olmadan infaz etme hakkını ilan etmişti. Nazilerin 1940 senesinde Rotterdam işgali sırasındaki hava bombardımanının ardındaki Hava Kuvvetleri Komutanı olarak, binlerce sivilin ölümüne ve seksen beş bin kişinin evsiz kalmasına neden olmuştu. "Arkadaşlarına ve ailesine gelince... Hiçbir şey yeterince iyi değildi. Ancak bu yakın çevresinden olmayan herhangi bir canlı söz konusu olunca tamamen kayıtsızdı," diye gözlemledi psikiyatrist.

Kelley yavaş yavaş, en üst rütbeli hastasının bir profilini çıkarıyordu. Göring'in örnek bir tutsak olma çabaları ve kendini en pohpohlayıcı şekilde sunması, işe yarıyordu. Beraber geçirdikleri zamanlar, Kelley'ye cazibeyi, inandırıcılığı ve Göring'in "mükemmeliyetin eşiğindeki üstün zekâ"sını gösterdi. Nazi neşeli, karizmatik, efendi ve kültürlü biriydi. Ancak bu takdire şayan nitelikler, psikiyatristin Göring'in içindeki kötülüğü görmesine engel olmadı. Göring'in "ne kadar zalimce olursa olsun, herhangi bir politikayı sürdürme yeteneği," Kelley'nin ilgisini çekmişti.

Askerî taktiklerden yaklaşan Soğuk Savaş'a kadar, sıklıkla gerçekleştirdikleri konuşmalardan Reich Mareşali'nin keyif aldığı belliydi. Göring, Kelley'nin ilgisini çekmişti ve tutsak bu ilgiye önem verdi. Pratik zekâlı Kelley'yi, hapishanedeki diğer personelden daha çok seviyordu. Göring, belki de psikiyatristin bu cezaevi duvarları arasında güvenebileceği tek kişi olduğunu düşünüyordu.

Bir defasında Kelley, Göring'e Nazi Partisi'nin Ari ırkından gelmeyen ırkların daha aşağıda olduğu yönündeki görüşüne katılıp katılmadığını sordu. "Kimse bu zırvaya inanmaz," dedi Göring. "Altı milyon insanın ölümüne neden olduğunu söyleyince," diye hatırladı Kelley, "Göring, 'Politik propaganda olarak iyiydi,' diye ekledi." Bu konuşmadan Kelley, tutsağın "ahlaki değerden tamamen yoksun" olduğunu çıkardı.

Göring, Kelley'yi ilgisi nedeniyle ödüllendirmek istedi. Hücresindeki buluşmalarından birinde, yakalandığında yanında olan çarpıcı zümrüt yüzüğü vasiyet bırakmayı önerdi Kelley'ye. Reich Mareşali, yüzüğün beş yüz bin dolar değerinde olduğunu söylemişti. Kelley, böyle değerli bir armağanı kabul edemeyeceğini, ayrıca Göring'in savaş sırasındaki ganimetlerinin artık kendisine ait olmadığını söyledi. Göring üzgün görünüyordu, "Birden fakir olduğunu anlayan bir adamın değil, daha çok planladığı şeyi yapması engellenen bir çocuğun tepkisiydi bu," diye söyledi Kelley daha sonraları. Tutsak hemen toparlanmıştı. "Peki, bu da onun kadar iyi bir şey," diyerek Kelley'ye yirmiye yirmi beş santimetrelik, askerî bir üniforma giydiği bir fotoğrafını verdi.

Kelley, Göring'e ilgisi ve yakınlığına rağmen, denetimindeki tüm tutsaklara zaman ayırıyordu ve hepsinde ilgisini çeken bir şeyler bulmuştu. Kelley'nin sürekli orada bulunmasına farklı tepkiler veriyorlardı. Çoğu ona bir doktor olduğu için saygı duyuyordu ve işinde bir profesyonel olduğunu düşünüyorlardı, kendilerinden bilgi almak için suçlayıcı ithamlarda bulunan bir düşman gibi değildi. Neredeyse hücre hapsine çarptırılmış mahkûmlar gibi olan tutsakların hepsi, doktoru dış dünyayla olan az sayıdaki bağlantılarından biri gibi görüyor ve ziyaretlerini, yalnızlıklarına ve donuk varoluş-

larına verdikleri bir ara gibi, hoşnutlukla karşılıyorlardı. Kelley'nin işini "kasvetli bir meslek" addeden Schacht gibi, ziyaretlerinden hoşlanmayan sadece birkaç kişi vardı.

Eklem ağrısından dolayı topallayan, espri anlayışı olmayan, Nazi Partisi kültürü ve felsefesinin bir yazarı ve öğreticisi olan Alfred Rosenberg, içki içerken düşüp hastanelik olunca Müttefik Kuvvetleri'nin hapsinde bulmuştu kendini. Sıkıcı yazılarının gerektiğinden fazlasını okuyan çok az Nazi vardı, kimileri ise dili oldukça ağır olan *The Myth of the Twentieth Century** kitabına saygı duyuyordu; Amerikalı bir psikiyatrist, bu kitap için "tarih, din ve Almanya'nın her iki küredeki öneminin son derecede paranoyak bir versiyonu" demişti. Almanya'da okumuş olan Estonya doğumlu Rosenberg, Hitler'den evvel Nazi Partisi'nin öncüsü olan Alman İşçi Partisi'ne katılmıştı. Akademik geçmişi mühendislik ve mimarlık alanında olmasına karşın, Rosenberg'in yazıları Almanlar gibi İskandinav halkların ırksal üstünlüğünü, Nasyonel Sosyalist hareketin Hristiyanlığın ötesine geçmesini, Avrupa'nın motive edici esin kaynağı gibi düşünüyor; Marksist ve kapitalist Yahudilerin, bölgenin politik kontrolünü eline almaya çalıştığını anlatan senaryoları merceğe alıyordu. Bu fikirler, Hitler'in *Kavgam* kitabında kök salmıştı. Sıradan bir politik örgütçü olan Rosenberg, Naziler için en çok partinin hedefleri ve sosyal teorilerinin bilimsel açıdan karakterize edilmesi bakımından değerliydi. Kulağa Yahudi gibi gelen soyadını soranlara her zaman, İzlandalı atalarından gelen bir putperest ismi olduğunu söylerdi.

Nazi hükümetinde çeşitli görevleri oldu. Bunlar arasında taşınması zor bir unvan da vardı: Führer'in Bütün İdeolojik Eğitimin Kontrolünden ve Partiyle Devlet Adına Nasyonal Sosyalist Felsefenin Korunmasından Sorumlu Yardımcısı. Ancak en çok istediği iş olan dış işleri bakanlığına hiç yükselememişti. Hitler onu, Almanya'nın

* (İng.) Yirminci Yüzyıl Miti. (ç. n.)

SSCB'yi istila etmesinin ardından 1941'de İşgal Altındaki Doğu Toprakları'nın Nazi bakanı yaptığında, bir Nazi hükümeti yetkilisi olarak asıl etkisi zirveye çıktı. Onun gözetiminde milyonlarca sivil, tehcir edilip öldürüldü. Başarısız bir yöneticiydi -emrindekiler direktiflerini göz ardı ediyorlardı- ayrıca Göring ve Alman enstitüleri için sanat ve mobilya çalıyordu.

Nürnberg hücresinde oturuyor olmak, Rosenberg için olağanüstü bir düşüştü. Sekiz yıl önce bu şehirde Hitler'den ilk Alman Ulusal Sanat ve Bilim Ödülü'nü (Nobel Ödülü'nün bir Nazi versiyonu) almıştı. Göring'in dağlarca mülküyle karşılaştırılırsa, Rosenberg hapishaneye fakir eşyasıyla gelmişti: Bir şapka, bir ceket, bir mendil, anahtarlar, bir lastik mühür ve bir gecelik. Kelley'nin karşılaştığı hükümet tarafından atanmış tek filozof olan Rosenberg, cezbedici bir denekti. Kelley'ye "görünüşü fanatizmini ve zalimliğini gizleyen, uzun, ince, güçsüz, kadınsı yaratık," diye saldırmıştı. Psikiyatrist, Rosenberg'in sabit fikrine hayret etmişti; onunla yaptığı herhangi bir konuşma, ırk saflığına gelebilirdi. "Bir psikiyatrist olarak, Rosenberg'de bilinen bir gerçekten tamamen farklı bir düşünce sistemi geliştirmiş bir kişilik bulmak normalden çok ilgimi çekti. Teorilerini düzeltmeyi tamamen reddediyor ve üstelik kullandığı kelimelerin büyüsüne inanıyordu." Ancak kullandığı dilin sihirbazlığına rağmen, Rosenberg sık sık cümlelerini, düşünceleri yönünde toparlayamıyordu.

Rosenberg asla herhangi bir suç işlemiş olma ihtimalini düşünmüyordu. Kelley çok geçmeden, tutsağın sersemliğinin ve kafa karışıklığının onu kendi düşüncesinin sınırlarından ve yalanlarından, diğer tutsaklardan daha çok yoksun bıraktığını anladı. Kelley'ye göre Rosenberg, entelektüel bir beceriksizdi, puslu ve anlamsız bir felsefenin mühendisiydi.

Daha az entelektüel nitelikleri olan Julius Streicher, Yahudi aleyhtarı gazete olan *Der Stürmer*'in yayıncısı ve yüksek rütbeli

Nazi partisi memuruydu. 1940'ta Göring'in erkekliğiyle dalga geçene kadar ise Nürnberg'i de kapsayan Franconia eyaletinin genel valisiydi. Diğer tutsaklar arasında dışlanmış durumdaydı. Kelley, hücresindeki Streicher'le tanıştığında, bu adamın nefret dolu bir ideolojinin pazarlamacısı olduğuna inanamadı. Streicher, "karyolasına yayılmış, kel kafalı, göbekli, gevşek derili, eski asker-işçi üniforması giymiş bir adamdı," oldukça gösterişsiz bir figürdü.

Yahudilerin şeytan ve insanlık dışı olduğuna ilk takipçilerinden olduğu Hitler'den bile daha çok inanan dinç, konuşkan ve kaba bir yayıncıydı, tüm politik inancını Yahudi aleyhtarlığı şekillendirmişti. Eli kırbaçlı Streicher, diğer Nazilerle parçalı ilişkilerine rağmen, Führer'in en güçlü ve gür sesli destekçilerinden biri olmaya devam etti. Onun gazetesi makalelerde, saldırgan karikatürlerde ve başyazılarında, yanan sinagogların, Yahudi mülkünün tahribatının ve Yahudilere yönelik saldırıların haberlerini neşeyle desteklemişti. Gazetecilik kisvesi altında, İsa'nın Ari kökenleri, pedofiliye izin verip Hristiyanlara hediye verilmesini yasaklayan Yahudi yasaları ve İsa'nın annesinin bir fahişe olduğuna yönelik Yahudi inancı hakkında sahte hikâyeler yayınladı. Yahudi aleyhtarlığının Almanya'da bir sınırı yoktu; daha yumuşak tonlarda, Nazi rejiminin politik, askerî ve ekonomik hedeflerini fitillerdi ve neredeyse her Nazi memuru buna abone olurdu.

Ancak diğer Nazi tutsaklar, Mondorf'tayken Streicher'le konuşmamış veya beraber yemek yememişlerdi. Hatta Amiral Karl Dönitz, Andrus'a bir dilekçe sunarak Streicher'in ortak masada yemek yemesinin yasaklanmasını bile istemişti. Kısmen bir sadist, tecavüzcü ve pornografi koleksiyoncusu olduğu içindi bu. (Gazeteler Streicher'in pornografi koleksiyonu için "türünün dünyada bulunan en büyük kütüphanesi" demişti.) Nürnberg'de yolları onunkiyle kesişenlerin çoğu ona hemen kötü sözler söylüyordu. "Parklarda başınıza dert açan türden, pis bir ihtiyardı," diye yazdı *New Yorker*

temsilcisi Rebecca West. "Aklı başında olan bir Almanya, onu çok önceden akıl hastanesine gönderirdi." Holokost'a ve toplu katliama neden olan Yahudi aleyhtarı nefreti körükleme sorumluluğunu üstlenmeyi reddetti. Streicher, Nürnberg cezaevine yabancı da değildi, eskiden buraya hükümlülerin kırbaçlanmasını sağlamak için gelirdi.

Streicher, cinselliğine yönelik yapılan kaba imaları kale almazdı; hücresini temiz tutar ve sabah egzersizlerini çıplak yapar, baştan aşağı bir kova su dökerek egzersiz seansını bitirirdi. Kendini davasına adamış bir şehit gibi düşünür ve birkaç dakikalığına "Yahudi meselesi" üzerine kendi kendine konuşmadan herhangi bir konu üzerinde konuşamazdı, diye öğrendi psikiyatrist. "Günde yirmi dört saat, her düşüncesi, her bir eylemi inançlarına örnek teşkil ediyordu," diye yazdı Kelley. Büyük ve adı çıkmış pornografi koleksiyonu bile, Streicher'in dediğine göre, Yahudi düşünüşünü anlamaya ışık tutuyordu. Çünkü Yahudiler her zaman edebiyatta müstehcenliğin kökeni olmuşlardı ona göre. "Koleksiyonları hayranlıkla tanıtması, bahsettiği kökenle ilgilenmekten daha fazlası olduğuna dair şüphelendirdi beni," diye not aldı Kelley.

Streicher'le yakınlık kurabilecek hoşgörüde olan tek tutsak, ülkedeki sendikalarla yer değiştiren ve köle işçiler dâhil Nazi iş gücünü yöneten Alman İşçi Cephesi'nin eski başkanı Robert Ley'di. Ley, savaşın ardından Berchtesgaden'daki Nazi köşkünün yakınındaki dağlarda Tirol halkına özgü kıyafetlerden giyerek saklanmaya çalışmıştı. Yakalanmasının ardından, Ley üç kere intihar teşebbüsünde bulundu.

Kelley, Ley'in Streicher'le tıpatıp aynı görüntüye sahip olduğunu fark etti: Bodur, kel ve göbekliydi; üzerine tam uyan, ıskarta bir asker kıyafeti giymişti. Birinci Dünya Savaşı sırasında, Alman Hava Kuvvetleri'nin bir emektarı olan Ley, 1917'de uçağı vurulunca ciddi derecede yaralanmıştı. Kelley, bu kaza üzerine ayrıntılı notlar aldı: "2.900 metreden düşen pilot ölmüş. Motor kapağının fırlamasıyla

alnından darbe alan Ley, kırık ya da çatlak olmasa da 2-3 saat şuurunu kaybetmiş. Yarım günlüğüne sekteye uğrayan konuşma becerisi yavaş yavaş iyileşmiş. Hâlâ biraz kekeliyor." Ley'in kekemeliği, en çok heyecanlandığında belli oluyordu; özellikle de 1924'te Hitler'in ateşli bir taraftarı olduğundan beri. Konuşma aksaklığına, birkaç kadeh Amerikan viskisinin her zaman iyi geldiğini öne sürerdi ve sık sık şımarırdı.

Bir kimyager olan Ley, işvereniyle politik tartışmalarının ardından işini kaybetmiş ve politikaya tam zamanlı atılmıştı. Nazi Partisi'nin en meşgul konuşmacılarından biri olmuştu. "İçeriden gelen bir ses, beni bir av oyunundaymış gibi ilerletiyordu," diye anlattı Kelley'ye. "Aklım bana farklı şeyler söylese, karım ve ailem sürekli bana yaptıklarımı bırakıp sivil ve normal bir hayata dönmemi söylese de, içimdeki ses bana, 'Zorundasın, yapmak zorundasın,' dedi ve bu dayanılmaz güce, kadere itaat ettim. İster mistik deyin, ister Tanrı." Ley mağlubiyette bile asla ateşli Hitler taraftarlığından vazgeçmedi. "Entelektüel açıdan yetenekli, hayat dolu ve güçlü olma izlenimi veriyordu," diye hatırlıyordu tercümanlardan biri, "ancak en üst rütbeli zevzeğin tekiydi."

Kelley, Ley'de psikolojik açıdan bir şeylerin arızalı olduğunu fark etti. Onunla muhabbet etmek imkânsızdı, sözlü bir kaosun içine düşmek gibiydi. "Hücresinde ne zaman onunla konuşsam, sıradan bir muhabbete başlardı ve ilgilenmeye başladıkça ayağa kalkar, odada yürür, kollarını açar, daha da şiddetli jestler kullanır ve bağırmaya başlardı," diye yazdı Kelley notlarına. Ayrıca Kelley, İşçi Cephesi lideri Ley'in Almanya işçilerinin yararına tamamen mantıksız program önerilerinde bulunduğunu öğrendi: İşçileri keyif gezilerine çıkarmak için yüz gemi inşa edilmesi, ülkenin konut kıtlığını azaltmak için büyük rezidansların yapılması ve işçiler için yeni araçlar tedarik edilmesi, bu öneriler arasındaydı. Hitler'i o kadar kalpten idolleştirmişti ki ona bir methiye kitabı bile yaz-

mıştı ve Hitler bunu hoş göremeyerek, baskının imha edilmesi emrini vermişti.

Tutsağın, muhakeme gücünden yoksun olduğu ve kontrolsüz duygularla hareket ettiği açıktı. Ley'in sorunu tam olarak ne olabilirdi? Daha fazla öğrenmek için Kelley, İşçi Cephesi liderinin eski sekreteriyle bir görüşme ayarladı. Kadın, Ley'in bir idealist olduğunu söyledi: "Dünyayı hep tozpembe görürdü. Hep sarhoştu ve dolayısıyla insanları olduklarından daha iyi görürdü her zaman... Gerçeklikten uzakta bir dünyada yaşardı." Kelley için, Ley'in sözlü kontrol eksikliği, kötü muhakemesi ve kendine ket vurmaktan yoksun olması, bir beyin hasarı teşhisine işaret ediyordu.

Kelley'nin merakını birkaç tutsak daha uyandırmıştı. Rosenberg'in Nazi dış işlerinde rakibi olan ve Hitler'in 1938'den savaşın sonuna dek dış işleri bakanlığını yapan Joachim von Ribbentrop, 7 numaralı hücrede keyifsiz bir halde kalıyordu. Müttefik Kuvvetleri'nin sorgu yargıçlarına, meşru bir hükümet memuru olduğu için, tutuklanmış olduğuna şaşırdığını söylemişti. Sadece ortaokul eğitimi almış ve kendine politik deneyim veren likör işinde bir geçmişi olan Ribbentrop'un, herhangi bir yetersizliğe duyarlılığı vardı. Bunlar arasında diplomat hemcinslerinin onun sadece bir "şampanya satıcısı" olduğuna dair fısıldaşmaları da bulunuyordu. (Yapmacık ifade ve beden hareketlerinden dolayı "film aktörü" lâkabı da takılmıştı) Aşağılık hissi, onun Hitler'e güçlü bir şekilde bağlanmasına neden oldu. Kelley, Ribbentrop'un uzun zamandır Hitler'i bir baba figürü gibi gördüğüne inandı ve Führer'in intiharı, Dış İşleri Bakanı'nı yetim bırakmıştı. Hapishane koğuşundaki düzensizlik, Ribbentrop'un zihinsel düzensizliğine ayna tutuyordu. Kelley'yi, "Ne yapacağım ben, Doktor? Ne yapacağım?" gibi sorularla kıyamete hazırlıyordu sık sık. "Hücresinde volta atıyor, kendi kendine mırıldanıyor. Anne babasından kopmuş ve kendisine de uzaklaşması söylenmiş küçük bir çocuk gibi. Ne yapacağını bilmiyor," diye not düşmüştü Kelley.

Tutsaklar arasındaki en üst rütbeli Gestapo lideri Ernst Kaltenbrunner, eski bir avukattı. Tutsaklar arasında en uzun boylusu oydu ve yüzündeki yaralar, ona şeytani bir görünüm veriyordu. Talihsiz kurbanları, terör şefinin yüzündeki yaraların düellodan geldiğini düşünürdü fakat aslında bir trafik kazasında aracın penceresinden fırlamasıyla yaralanmıştı. Kelley, ürkütücü görünüşüne rağmen bu adamın bir korkak olduğunu saptadı: "Tipik bir kabadayı, iktidardayken sert ve kibirli ama mağlubiyette bayağı ve ödlek. Hapishane yaşamının baskılarına bile katlanamıyor."

Kelley, tutsaklarla ilgili daha derin bilgi edindikçe, üst rütbeli Nazilerin hâkim karşısına çıkacağı Uluslararası Askerî Mahkeme dura kalka ilerliyordu. Çok sayıda resmî Nazi belgesi, Müttefik Kuvvetleri sorgu yargıçlarına ve savcılara ulaşıyordu. Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Britanya, Fransa ve SSCB'nin temsilcileri, yargısız infaz olasılığının reddedilmesinin ardından, bir savaş suçları mahkemesinin nasıl gerçekleştirilebileceğine ve ilk önce kimin yargılanacağına karar vermişti. Böyle bir uluslararası mahkeme, daha önce hiç bir araya gelmemişti. Sovyetler, her bir mahkemenin otomatikman ölüm cezasıyla sonlanmasım istediklerini açıkça ifade etseler ve İngilizler de sessizce bunu onaylasalar da, Nürnberg'e yüzden fazla Amerikalı yargı personelinin ulaşması, yasal prosedürler ve adalet standartlarının düzenlenmesinde ABD'nin diğer ülkelere liderlik edeceğini gösteriyordu. Amerikan savaş istihbaratı ajansı olan Stratejik Hizmet Ofisi (OSS), şüphelilerin sorgusunu resmen sürdürüyordu. Eski başkanı William "Vahşi Bill" Donovan, başsavcı Robert Jackson'la beraber Nazilere karşı kanıt toplama işini yürütüyordu. Savaş suçları ve diğer uluslararası hukuk ihlallerinin yanı sıra, Yahudileri ölüme götüren ölüm kamyonlarında, Auschwitz'deki gaz odalarında ve Holokost'un diğer dehşetlerinde mahkûm edici kanıtlar bulunmuştu.

Kelley, sorumluluğundaki tutsakların sosyal ve politik hiyerarşisini daha net görmeye başladı. Ona, son CEO Adolf Hitler'in liderliği altındaki şirket yöneticilerini hatırlatıyorlardı. Göring ve Rosenberg'i de içeren bir grup, Kelley'nin deyimiyle "beyin grubu", Nazi ideolojisini ve politikasını şekillendirmişti. Hitler'in fikirlerini dünyaya satan, Baldur von Schirach, Franz von Papen, Konstantin von Neurath ve Ribbentrop gibi tüccarlar da vardı. Askerî ve yerel destekçiler arasında Kaltenbrunner, Wilhelm Keitel, Alfred Jodl, Erich Raeder ve Karl Dönitz vardı; silah ve cephane alımında bulunmuş ve alım satımı sağlamlaştırmışlardı. En sonunda Üçüncü Reich A.Ş. kendi "takipçi"si olan hukukçu ve bürokratları işe almıştı. Tutsak Nazi liderleri, hep beraber mağlup olmuş rejimlerinin "yönetim kurulu"nu oluşturmuşlardı; bir ulusu işleten ancak birbirleriyle çok az iletişimi olan, egemen bir grup.

Ancak diğer şirket yöneticileri kurullarının aksine, bunlarınki dünyaya altı yıllık bir savaş açmışlardı. Utanmadan uluslararası anlaşma ve uzlaşmaları göz ardı etmiş, sayısız masum insan topluluklarını silip süpürmüş, milyonlarcasını köleleştirmiş, milyonlarca insanı kamplarda öldürmek üzere toplamış, ırkçılık ve terörü yasallaştırmıştı. Bu adamları suçlu yapan şey neydi? Birçoğumuzu cezbeden fırsatlardan mı nemalanmışlardı? Şeytani eğilimlerle mi doğmuşlardı? Davranışlarının sorumlusu sayılabilecek, bir Nazi "düşüncesi" türü olan, ortak bir psikiyatrik sorunları mı vardı? Kelley, yüzyılın en cani ve en kötü şöhretli suçlularından oluşan bu gruba erişiminin, kendisine cevaplar ve şöhret getireceğini anlamıştı.

Bırakın yaklaşmakta olan davanın savcılarını, hapishane otoriteleri bile Kelley'nin merakını uyandıran bu sorularla ilgilenmiyorlardı. Nürnberg'de hiç kimse, üst düzey Nazi pozisyonlarındaki bu insanların, böyle menfur hareketlerde bulunmalarına neden olanın ne olduğunu bilmek istemiyordu.

Nazi zihniyetinin işleyişini diğerlerinden ayırmaya çalışan Kelley, tartışmalı bir çalışma alanına giriyordu; psikiyatri ile kriminolojinin kesişimi. Sosyologlar, uzun zamandır kriminal davranışın nedenleri üzerine spekülasyonda bulunuyor ve suça neden olan toplumsal güçleri araştırıyorlardı. Ancak psikiyatristler, suçlulara pek başarılı bir şekilde bakamamışlardı. Duygusal durumlarda, bilinçdışı motivasyonlarda ve zihin hastalıklarında uzmanlıklarını çok kullanamamışlardı. Onlarca yıldır, on dokuzuncu yüzyılın Amerikalı doktorlarından Benjamin Rush'ın öncü psikiyatrik çalışmalarından beri doktorlar, insanlarda sapkın davranışların nedenleri olacak kusurlar aramışlardı. Bu erken dönem araştırmacıları, anlaşılması güç kusurların biyolojik olduğunu; bedende kusurlu bir şey ya da evrimsel açıdan gerileyen bir şey olduğunu düşünmüşlerdi. Ancak ya kusur organizmada değil de, akılda idiyse? On dokuzuncu yüzyılın öncü kriminoloğu Cesare Lombroso, suçluların doğalarıyla uyumlu hareket ettiklerini öne sürdü: Doğuştan kötüydüler. Suçluların doğuştan gelen fiziksel ve zihinsel karakterlerini araştırmaya başladı. Lombroso'nun çalışmalarının çoğu, doğru olmadığı, ırkçı ve bir çeşit toplumsal Darwinci olduğu söylenerek dışlandı. Ancak suçlu kişilerin psikolojik durumlarını ölçme teşebbüsünde bulunarak, kriminolojiyi psikiyatri alanına çekmişti. Suçluların dürtüsel, olgunlaşmamış, duygudan ve kendini dizginlemekten yoksun olduklarını saptamıştı ki bunların tümünü daha sonraki çalışmalar doğrulamıştı. Suçluluğun tohumları psikolojikse, bu gibi davranışlara yol açan teşhis edilebilir zihinsel bozuklukları tespit eden veya daha ölçülebilir bir hale getiren zeki bir araştırmacı, acaba şöhret kazanır mıydı, merak konusu olmuştu.

Ardından psikiyatristler, mahkemelerde suçlanan kişilerin akıl sağlığını kanıtlamaya başladılar. Akıl uzmanları, kriminal açıdan

akıl sağlığı yerinde olmayan bir ruh hastası fail profiline nasıl uyduklarına değil, suçlanan kimsenin doğruyu yanlıştan ayırt edip edemeyeceğine işaret ediyordu. Yirminci yüzyılın ilk yıllarında, birçok alandan bilim insanı, hükümlülerin paylaştıkları varsayılan çeşitli zihinsel bozukluklara odaklandılar. Charles Buckman Goring (Hermann Göring'le bir akrabalığı yok), 1913'te Britanya'da zayıf zekânın, incelediği suçluların paylaştıkları tek ortak özellik olduğunu ortaya çıkardı. Daha sonraki çalışmalar, belli psikoz ve nevrozların, suçluları düşük zekâdan daha iyi teşhis ettiğini söylediler. 1930'larda, New York Eyaleti hapishanelerinde gerçekleştirilen çok sayıdaki suç psikiyatrisi çalışması, kişilik bozukluğunun kriminal davranışların çoğunun kıvılcımı olduğuna işaret etti. Bu bozukluklar, antisosyal davranış, narsisizm ve paranoyayı da içeriyordu.

Nihayetinde, suçlularla çalışan insanlar suçu gitgide bir tıbbi problem olarak görmeye başladılar. Amerikan adalet sisteminde, polis memurları, sosyal hizmetliler, avukatlar ve hâkimler, psikolojik etkenlerin kriminal davranıştaki önemli rolünü kabul ediyorlardı. Yüzlerce psikiyatrist, yeteneklerini hapishanelerde uyguladılar.

1943'te, İkinci Dünya Savaşı'nın ortasında, Amerikalı psikiyatrist Richard Brickner, *Is Germany Curable?** adlı kitabını yayınladı. Kelley'de de bu kitap vardı. Brickner, Alman hükümetinin suçlarına, bir hastasının davranışlarını inceler gibi bakmaya çalıştı. Birçok Almanın zihnen sağlıklı olmasına rağmen, uluslarının davranışının, "psikiyatristin bulgularına göre fazla endişe yaratacak türden bireysel davranışın tipik bir örneği" olduğuna kanaat getirdi. Savaşın ilk aylarında, gazeteci William L. Shirer'ın ABD'ye gönderdiği haber telgraflarında, Alman zihinsel bozukluğunun kanıtlarını keşfetti. Shirer bunlardan birinde, Berlin Operası'nda izleyicilerin Hitler'e verdiği kitlesel selamı anlatmıştı. "Yüzleri, histeriyle buruşmuştu, ağızları sonuna kadar açılmıştı, bağırıp duruyorlardı, yeni tanrı-

* (İng.) Almanya Tedavi Edilebilir mi? (ç. n.)

dan, Mesih'ten başka bir şey görmeyen gözleri fanatiklikle alev alev yanıyordu." Shirer ayrıca Almanların, Freiburg'daki İngiliz bombalı saldırısına öfkelenirken, kendi askeriyelerinin Belçika ve Hollanda'daki şehirleri ve binaları harap etmesinden zevk aldıklarını yazmıştı. Brickner de, Göring'in savaş açıklamalarında Almanya'nın kendi gıda ihtiyacını karşılamak için tüm Avrupa'yı açlığa sürüklemeye hazır olduğunu söylediğini aktarmıştı. Bu olaylar, özel bir adalet düşüncesini gösteriyordu; "Benim için bir yasa, dünyanın geri kalanı için de başka bir yasa," diye yazdı Brickner.

Brickner, Nazi rejimi dâhil tüm Alman halkının paranoyadan muzdarip olduğuna kanaat getirdi: "[Paranoya] psikiyatristin kendisini korkutan tek zihin durumudur. Çünkü kontrol edilmezse, cinayetle sonuçlanır... Cinayet, paranoyanın dünya görüşünün mantıklı bir sonucudur." Paranoyak insanlar, başkalarına hükmetme, zulmetme ve dünya görüşlerine uygun şekilde geçmişi yalanlama ihtiyacı demek olan megalomaniden muzdariplerdir. Faşizm, öfke ve Yahudi aleyhtarlığı, Nazi Almanyası'na acı veren semptomlardı. "Bunun yerine, ellerindeki iktidarı herhangi bir şekilde, herhangi bir hükümet sisteminde, yoğun ve dehşet verici bir biçimde uygulayan bir grupla karşı karşıyayız." Brickner, birçok Almanın ya kendilerinin paranoyak olduklarına ya da başkalarından gelen paranoyak etkilere çok hassas olduklarına inanıyordu.

Brickner, tüm Almanların zihinsel bozukluğa sahip kötü kimseler olduğu yönünde bir iddiada bulunmaktan itinayla kaçındı. Paranoyak davranışın, Amerikan Ku Klux Klan hareketi dâhil, birçok başka ülkede de filizlendiğini bildirdi. Demek istediği, paranoyanın Almanya'nın ana akım kültürüne nasıl sızdığını göstermekti. Bu şekilde başka ülkelerin buna tepki vermelerine yönelik yollar önerdi; tıpkı bir psikiyatristin hastasını tedavi etmesi gibi. Savaş sonrası Almanya'yı, açık zihinli Almanların, diğerlerine sağlıklı davranışın faydaları olduğu ve paranoyak davranışların ülkelerine zarar

vermiş olduğu açıklamalarını destekleyerek "zihinsel restorasyon" altında konumlandırmayı önerdi. Ancak Brickner, uluslararası bir mahkemeden önce Nazileri suçlarından dolayı sorumlu tutmanın faydasız olduğunu dile getirerek devam etti. Alman liderlerinin yargılanması, Almanların paranoyak sanrılarını güçlendirir, halklarının zulüm görmüş şehitler olduğunu düşünebilirlerdi.

Fakat kötü şöhretli savaş suçlularında ortak olabilecek psikolojik özellikleri tespit etmeye çalışmak ile savaş halindeki bir halkın vatandaşları arasında sinirliliğe neden olabilecek, grupça paylaşılan bir bozukluğu teşhis etmek aynı şey değildir. Kelley'nin, Göring gibi adamların kriminal eğilimlerinin tedavi edilip edilemeyecekleriyle ilgili hiçbir fikri yoktu. Nürnberg'deki hastalarına hiç bu şekilde davranmamıştı. Daha ziyade, onları birer denek gibi incelemeye başlamıştı; bir biyoloğun laboratuvar kafeslerindeki hayvanları incelemesi gibi. Onları gözlemlemekten fazlasını da yapabilirdi. Rorschach mürekkep lekesi testi gibi yıllardır ilgisini çeken muayene araçlarını kullanarak, ruh ölçümlerini yapabilirdi.

Kelley, etik bir ikilemle karşı karşıyaydı: Kime hizmet ediyordu? Tutsaklara mı yoksa onları mahkûm edip cezalandıracak olan mahkemeye mi? Tutsaklarla, onların problemlerini teşhis etmek ve konuşmak için tanıştığında, hapishanenin bir ajanı mıydı yoksa tutsakların sağlığının bir avukatı mı? Bu sorularla, otoriteye saygı duyan, güçlü bir otorite yanlısı olarak (çocukları daha sonra bunu anlayacaktı) yüz yüze geldi. Bir Nürnberg doktoru olarak görevi, tutsakların sağlıklarını devam ettirmekti, onları iyileştirmek veya geliştirmek değil. Görevlerini dikkatle ve etraflıca gerçekleştirebilirdi. Tutsaklara zarar veremezdi. Nazilerin yargı önüne çıkmalarına yönelik muazzam bir baskı vardı üstünde ve Nazi savaş diktatörlerine dair kendi merakını tatmin edebildiği sürece Kelley, bu girişim için kendine düşeni içtenlikle yapacaktı. Kelley, Nürnberg hapishanesinin bir psikiyatristin oyun parkı olduğunu biliyordu.

5
MÜREKKEP LEKELERİ

Olayların bir şekilde diğer işgalci Müttefik Kuvvetleri'nin yöneticilerini afallatacak hale gelmesi, Kelley'yi Nürnberg hapishanesindeki operasyonlar için oldukça önemli bir konuma getirdi. İngiliz askerî temsilcisi Airey Neave, tutsakların psikiyatrik ve psikolojik incelemesinin, "Nürnberg'deki Amerikan yaşam tarzı için hayati" olduğunu söyledi. Diğer ordular, psikiyatrik değerlendirmenin diline yabancıydı ancak Kelley, Amerikalı bağlamında bile yeniliğini bir avantaja çevirdi. Birçok Nazinin sırrını açıklamak veya en azından gayrı resmî konuşmada bulunmak için kendini rahat hissettiği bir otorite figürüne dönüşmüştü Kelley. Naziler, davacı kafalı resmî soruşturmacılarla yapılan seanslarda anlatmadıkları şeyleri Kelley'ye anlatıyorlardı. Varlığı, tepkileri ve açık kulağıyla Kelley, Nazi davranışını aydınlatma hedefini sürdürdükçe hapishanede insancıl zamanlar yaratıp yönetmeye devam etti.

Kelley'nin sınırlı Almanca bilgisi nedeniyle, çalışması için iyi tercümanlar hayatiydi. Birkaç haftalık yokluğunun ardından, sosyal hizmet görevlisi John Dolibois geri dönmüştü ve bu en çok Kelley'yi rahatlatmıştı. Dolibois, kolej derslerinde edindiği psikoloji bilgisini Kelley'nin abarttığını düşünse de birlikte mutlu mesut çalışmaya devam ettiler.

Birkaç hafta sonra, Eylül 1945'in sonunda, başka bir değerli tercüman geldi: ABD Ordusu Astsubayı Howard Triest. Münih'te doğmuş bir Alman ve Omaha Sahili'ndeki Normandiya Çıkarması'nda tecrübesi olan Triest, sarı saçlı ve mavi gözlüydü. Yahudi kimliğini, Nürnberg tutsaklarından saklamıştı, böylece daha rahat konuşacaklarını düşünüyordu. Nazilerle aynı odada oturmak bile, çelik gibi bir sinir ve büyük bir öz kontrol gerektiriyordu, çünkü Triest'in ailesinin çoğu Auschwitz'de can vermişti. "Herhangi birinden etkilenmek için çok fazla şey yaşamıştım geçmişte," diye ifade ediyor Triest. "Etkilemek için söyleyecekleri herhangi bir şeyin lanet bir yalan olacağını biliyordum." Kelley'yle iyi anlaştıklarını hatırlıyor. "Birçok şeyin sarsacağı türden bir adam gibi gelmiyordu bana... Asla özel hayatından veya geçmişinden bahsetmedi. Nereli olduğuna, [savaştan önce] ne yaptığına ya da ailesinin nasıl olduğuna dair hiçbir fikrim yoktu."

Kelley daha sonra yirmi iki sanığın her biri için en az sekiz saat harcadığını öne sürdü (muhtemelen abartı, zira böyle olsa ne Nürnberg'de ne de Mondorf'ta diğer işlerini yapacağı vakti olmazdı) ancak hem bilimsel zorunluluk gereği hem de tercihen zamanının çoğunu Göring'le geçirdi. Göring'in hücresindeki sınırlı eşyanın (mektuplar, istihkak yemeği paketleri ve bir kutu Amerikan Lejyonu iskambil kâğıdı ve bazen de yatağının üstündeki çamaşır yığını) ortasında dostane bir ilişki kurdular ve birbirlerinden büyülenerek vakit geçirdiler. Birbirlerine sempati veya saygı duymakla tamamen aynı şey değildi bu. İkisi de bir diğerinin ne dediğini ve nasıl hissettiğini anlıyor, birlikteyken şöyle ya da böyle kendisi olabileceğini fark ediyor ve diğerinin refakatinden zevk alıyordu. Göring, ruh halini düzeltmek için ilgi bekliyordu; tarihsel vasiyetini ve arada bir de

isteklerini gerçekleştirmesine yardım edebilecek, kulağı açık, zeki bir muhabbet ortağı istiyordu. Kelley ise, bu ilgi çekici ve faydalı psikolojik denekten özellikle etkilenmişti ki Göring, tutsak bir bilgi kaynağıydı: Kriminal davranışının ezici kanıtıyla yüzleşen, duygusal tepkileri değerlendirilebilecek bir tutsak.

Kelley'nin görebildiği gibi, Nazizm'i kucaklayan Göring, kendi kişisel planlarını ve iktidar açlığını yatıştırma arayışındaydı. Partiye olan sadakati, Hitler'le ya da Almanya'yla ilgili değildi, Ari ırkının korunmasıyla ise hiç ama hiç alakası yoktu. Amacı, Hermann Göring'i ilerletmekti ve Nazilere, yükselmekte olan bir partiye liderlik etmek için katılmıştı. Bencilliği, diğer narsistlerle karşılaştırınca bile dikkate değerdi. Göring, Kelley'nin deneyimlediği en katıksız benmerkezciliğe sahipti.

Psikiyatrist, Göring'in trajik kaderini anladı, en azından Reich Mareşali'nin gördüğü buydu. Savaşın son günlerindeki karmaşa ve ihanetlere dek Hitler'in resmî halefi olan Göring, Almanya'ya liderlik etmek, Hitler intihar edince ikinci Führer olmak yönündeki büyük düşünü neredeyse yakalamıştı. Ancak o zaman, dava kaybedilmişti. "Hedefine çok geç ulaştı," diye bildirdi Kelley. "Nürnberg'de ülkesiz bir Führer, ordusuz bir mareşal olarak barışçıl insanlara karşı saldırganca savaş açmakla ve milyonlarca insanı kasten öldürmekle suçlanan bir tutsaktı."

Öte yandan Göring, Hitler'in bir yardakçısı olmadığını Kelley'nin bilmesini istiyordu. Savaş artarak devam ettikçe, Hitler'in yanlış hesaplarını ve hatalı tahakkümlerini görmüş olduğunu ve Führer'in dikkatini bunlara çeken az sayıdaki Nazi liderlerinden biri olduğunu öne sürdü. Nürnberg'deki tutsaklar arasında Hitler'le tek tartışanın kendisi olduğunu söyledi. Kelley, Amerikalıların Göring dâhil tüm üst rütbeli Nazileri, Hitler'in yardakçısı olarak gördüğünü söyledi sinsice. "Olabilir," dedi Göring, "ama lütfen bana

günümüzde Almanya'da mezarı boylamamış ve 'yardakçı olmayan' bir adam gösterin."

Tutsak, muhabbet ederken genelde sıcakkanlı ve dostaneydi. "Aslında, Göring böyle yaparak bizi çekiciliği ve rahat muhabbetiyle ikna etmeyi denedi hep," diye hatıladı Dolibois. "Mahkemede bekleyeceği şeye meydan okuduğunda bile, bunu gülümseyerek ve arkadaşça bir istihzayla yaptı. Elbette... Göring iyi yanını, ziyaretçisinin anlayışlı olduğunu anlayana kadar göstermiyordu."

*The Mask of Sanity** kitabında psikopat konseptinden bahseden Amerikalı psikiyatrist yazar Hervey Cleckley'nin çalışmasına aşina olsaydı Kelley, Göring'e bu yakıştırmayı yapabilirdi. Ancak Kelley'nin, Cleckley'nin kitabını henüz okumuş olduğunu gösteren bir kanıt yok. *The Mask of Sanity*, psikopatları, halk arasında normal davranış gösteren, vahşi dürtülerini ve empati yoksunluğunu gizleyerek sosyal normlara uyuyormuş gibi yapan insanlar olarak niteliyor. Kelley, Göring'i veya diğer Nazi tutsakları nitelemek için hiç *psikopat* terimini kullanmadı ancak konuşma notları, klasik psikopat davranışını ifade ediyor.

Mesela konuşmalardan birinde, Nazi Partisi'ndeki ilk yıllarını kaleme alırken Göring, 1920'lerde Ernst Roehm'le beraber iş birliği yaparak Taarruz Bölüğü'nü, yani örgütün kahverengi gömlekli fırtına birliklerini kurduklarından bahsetmişti. Kelley, Nazi Partisi için hayati olan bu zor işin, Göring ve Roehm'i arkadaş yaptığını gördü. Ardından Göring, bu meseleyi daha çok anlatmadan, Hitler'in ilgisini çekmek için Roehm'le nasıl rekabete girdiklerini anlattı. Rekabet, Göring'in 1934'teki kanlı parti tasfiyesinde (Uzun Bıçaklar Gecesi) Roehm'in öldürülmesini emretmesiyle sona erdi. Hikâye bitmişti: Göring, Kelley'ye yeni bir konuya geçmeye hazır olduğunu açıkça söylemiş oldu.

---

* (İng.) Akıl Sağlığı Maskesi. (ç. n.)

"Ancak nasıl olur da eski arkadaşınızı öldürtebilirsiniz?" diye pat diye sordu Kelley. Göring sessizce oturdu ve gözlerini Amerikalıya dikti. Bakışından şaşkınlık, sabırsızlık ve acıma okunuyordu. Göring sanki şöyle düşünüyor gibiydi: "Dr. Kelley, sizi hafife almış olmalıyım. Bir aptal mısınız?" Yıllar sonra Kelley, Göring'in daha sonra ne yaptığını unutmamıştı: "Ardından büyük omuzlarını silkti, avuçlarını kaldırıp yavaşça, basitçe ve tane tane şunu söyledi: 'Ama yoluma engel oluyordu...'"

Omuz silkmesi, yoldaşının iyilik ve çıkarlarını düşünme sorumluluğundan yoksun olduğunu göstermişti. Göring gibi bir adam daha başka ne yapabilirdi ki? Başka kaygıları vardı. Kelley bazen bu sosyopatça düşünceyi boş veriyordu; zira akıl sağlığı ne yerinde olan ne de olmayan birine, sosyal ve kültürel deliliğin alacakaranlık bölgesine ait gibi geliyordu. Başkalarıyla ilgilenmediğini ve kendi narsistik hedeflerine odaklandığını bildiğimiz psikopatlar, Kelley'nin radarında değildi.

Ancak başka zamanlarda Kelley, Göring'le tartışırdı. Reich Mareşali bir keresinde emirlere, yasa dışı olanlarına bile uymanın, toplumsal düzeni ve askerî disiplini korumak için savunulabilir bir şey olduğunu söylemişti. Kelley karşı çıktı: "Askerî disiplinin canı cehenneme. Uygarlık sürüncemedeyken, militarizme ilk ve son olarak bir son vermeliyiz. Tüm çabamızı, bir başka savaştan sakınmak için harcamalıyız, zira bir sonraki insanlığın sonunu getirecek." Eski Hava Kuvvetleri Komutanı, bunu doğal karşıladı. "Evet, son savaştan sonra düşündüğüm şey buydu," dedi. "Ancak her ulusun kendi bencil çıkarları oldukça, pratik olmak zorundasınız. Her neyse, insan kendi kaderini kontrol etmek için ne kadar çaba harcarsa harcasın, daha üst bir güç onu iteliyor." Konuşmadan etkilenen Kelley, Göring'in sinizmine ve "mistik kaderciliğine" dair notlar aldı.

Benzer şekilde, Göring nihayetinde kendi kişisel rahatsızlığını hapishanede üzerinden attı. Tutuklulukta oldukça iyi hissettiğini, çünkü ortamın sessiz olduğunu söyledi Kelley'ye. İncil/Mezmurlar'da (78:26) Tanrı'nın, başıboş gezen İsrailoğullarına yemek verdiği bir pasajı da alıntı yaptı: "Doğu rüzgârını estirdi göklerde ve gücüyle güney rüzgârına yol gösterdi." Göring, her zaman geçimini idare edebilen, mücadeleci birisi olduğunu psikiyatristin bilmesini istedi.

Göring'in mevcut durumunu kabullenirken bir amacı vardı. Yapacağı işleri vardı. Müttefik Kuvvetleri'nin kendini ve meslektaşlarını birer savaş suçlusu olarak yargılamaya hiçbir hakları olmadığını şiddetle söylese de, galip gelenlerin mağlup olanlara ceza vermelerinin kaçınılmaz olduğunu kabullendi ve bunu bir fırsat olarak gördü. Dünya onları izlerken, Nazi politikalarının bir savunmasını yapabilir ve şöhretini yeniden kazanabilirdi. Bu hedefler, önemsiz bir tutsak olarak şikâyetlerini ve rahatsızlıklarını azalttı. "Bütün zamanını, Hitler dâhil tüm parti adamlarını kötülemek ve itibarsızlaştırmaya çalışmakla geçiriyor. Böylece tarih kitapları, sadece onu hatırlayacak," diye anlattı Kelley birkaç ay sonraki bir röportajda.

> Diğerleri gibi, savaşın vahşetine dâhil olmaktan sakınıyor; toplama kamplarının ilk yılları olan 1933-1935 arasında, bu vahşetler Göring'in kontrolü altında gerçekleşmiş olsa bile kendisine sorarsanız tamamen masum. Elbette, katliamın ve cinayetin tamamı, Himmler emrindeki zamanlara kadar gelişmedi.

Göring, Kelley'ye ve diğer Nürnberg personeline, sadece ailesine yönelik yanlış bir davranış gördüğünde şikâyette bulundu. Kelley'ye, Amerikalılara teslim olduğunda, tek istediği şeyin Emmy ve Edda'ya iyi bakılması olduğunu söyledi. Göring, mektup yazarkenki enerjisinin çoğunu karısına ve kızına harcıyordu. Kelley'den ve tercüman

Dolibois'den, onları bulmalarını ve mektuplarını onlara ulaştırmalarını istemişti. (Çalışma Yönetimi Genel Müfettişi olarak Nazi hükümetinde üç yıl geçiren tutsak Fritz Sauckel de, irtibatı kaybettiği ailesiyle iletişim kurmak için Kelley'den yardım istemişti. Karısı ve en son savaş bitmeden iki ay önce haber aldığı asker oğluyla iletişimi kopmuştu.)

Reich Mareşali, hüsranını belli etmiş ve Emmy'ye Ekim 1945'in ilk haftasında yazdığı bir mektubu, Kelley'ye vererek güvenini göstermişti:

> Üç aydır size yazıyorum ancak cevap almadım... Bugün size doğrudan bir mektup gönderebiliyorum: Beni tedavi eden ve tamamen güvendiğim doktor Binbaşı Kelley, mektubu size getiriyor. Onunla özgürce konuşabilirsiniz. Ruhumun en büyük işkencesi, şimdiye kadar nerede olduğunuzu ve nasıl idare ettiğinizi bilmiyor olmam. Binbaşı Kelley aracılığıyla bana bir cevap gönderebilirsiniz. Bunu nasıl istediğimi anlayacaksınızdır... Burada neler yaşadığımı size anlatmama gerek yok. Vatanımızın acı kaderi, sizle ve geleceğinizle ilgili işkence eden hüzün, ruhumun en ağır yükleri. Sevgili karım, sana tüm kalbimle minnettarım; bana verdiğin tüm mutluluk, sevgi ve her şey için. Küçük Edda olanlara nasıl dayanıyor? Eddalein'a Babiş'inden bir öpücük ver ve herkese benden selamlar ilet. Hermann'ın seni en içten sevgisi ve hasretiyle öpüyor ve kucaklıyor.

Emmy Göring, birçok Amerikalıyla iletişim kurmaktan kaçınsa da, Kelley'yi görmeyi hemen kabul etti. Kelley'den gelen mektubu aldığında, kocasının son vedası olacağı düşüncesiyle açıp okumaya korktu. Okumadan yeğenine verdi ve yeğeni, iyi haber olduğunu bildirdi. Sonrasında Emmy de mektubu okudu. Bitirdiğinde, "samimi ve oldukça insancıl bir adam," dediği Kelley'yle konuştu. "Kocam

nasıl?" diye sordu. "Fırtınalı denizdeki bir kaya gibi davranıyor," diye cevapladı Kelley.

Emmy orada bir cevap yazdı ve Kelley, mektubu kocasına götürdü:

> Sonunda, sonunda senden bir mektup geldi. Ne kadar mutlu olduğumu sana anlatamam. Aşkım ve düşüncelerim her an seninle. Biz iyiyiz, yiyeceğimiz ve odunumuz var... Tek düşüncem, her gece ettiğim dualar bizimle bir kere daha birlikte olman için. Sağlıcakla kal. Tanrı'ya şükürler olsun, Edda kaygılarımızı hissetmek için çok küçük... Hermann, seni her şeyden çok seviyorum, inancını koru. Tanrı bizi bir araya getirecek. Herkes sevgisini gönderiyor ve hepimiz seni kucaklıyoruz. Sana eskiden verdiğim ve gelecekte de vermek istediğim tüm öpücükleri gönderiyorum. Seni seviyorum, ebediyen eşin, Emmy.

Mektuba kızı da bir satır ekledi: "Sevgili babacığım, çabuk bana dön. Seni çok özlüyorum. Binlerce öpücük, kızın Edda."

Göring, Emmy'nin mektubunu heyecanla aldı ancak sabır ve pişmanlık da gösterdi:

> Güzel mektubunu alınca ne kadar tarifsiz bir mutluluk yaşadığımı gayet tahmin edebilirsin. Bu kara dönemin ilk ışığıydı... Gazetelerde, sözde savaş suçlusu olarak davamın 20 Kasım'da başlayacağını öğreneceksin. En kötü sonuç için kendimizi hazırlamamız gerekiyor. Yine de Tanrı'dan ümidim, tekrar bir araya gelebilmemiz. Her gün dua ediyorum, gücümü ve saygınlığımızı korumak için. Zira saygınca ölmek, onursuzca yaşamaktan daha iyidir. Sadece seni düşünüyorum ve beni tek inciten şey, senin rahatınla ilgili endişem. Seni ne kadar sevdiğimi her

zaman bildim ve hissettim. Ancak artık aşkımızın derinliği bana ilk defa aşikâr oldu. Sevginin bana verdiği büyük mutluluk için sana sonsuz teşekkürlerimi gönderiyorum. Seni ve Edda'yı ne kadar özlediğimi ve ne kadar sıla hasreti çektiğimi bilmelisin. Bazen hasretinizden öleceğimi düşünüyorum. Neden böyle olması gerekiyorduki sanki? Böyle bir şeyden şüphe bile etseydik, kesinlikle başka bir yol bulurduk. Şimdi her şeyi Tanrı'nın isteğine bırakıyoruz...

Edda'yı yanından asla ayırma.

Bu mektubun arkasına, Göring bir not düştü: "Bu mektubu sana getiren Binbaşı Dr. Kelley, olağanüstü bir adam. Ona eşlik eden Üsteğmen [Dolibois], çok sıcakkanlı ve insancıl birisi ve ikisini birkaç aydır tanıyorum. Onlara tamamen güvenebilirsin."

Göring daha sonra Emmy'ye tekrar mektup yazdı: "[Edda'nın] güzel el yazısını görmek, sevgili ellerinin bu kâğıt üzerinde gezdiğini bilmek – hepsi ve yazdıkların beni derinden etkiledi ve çok mutlu etti... Bazen kalbimin aşktan ve özlemden kırılacağını düşünüyorum. Güzel bir ölüm olurdu bu."

"Bayan Göring'in, kocasının duygularını tamamen paylaştığını ve sonuna dek ona tamamen sadık kaldığını düşünüyorum," diye yazdı Kelley daha sonraları. Ancak kocasının, kızları Edda için yaptığı ürkütücü plandan Emmy Göring'in haberinin olup olmadığını kimse bilmiyor. Kelley'den, eğer babası ve annesi ölürse Edda'yı ABD'ye götürüp ona bakmasını istedi. Kelley, aylar sonra yuvaya döndüğünde, karısına bu istekten bahsetti. Dukie'nin, bir Nazinin kızını evlat edinme olasılığına nasıl tepki verdiği bilinmiyor. Göring'in Kelley'ye saygısını gösteren bu hayret verici istek, psikiyatristi duygulandırdı. Edda'nın babası için ne kadar çok şey ifade ettiğini biliyordu. Göring'in ricasına nasıl bir cevap verdiğini

hiç kaydetmemiş olsa da, Kelley bunu muhtemelen profesyonel zeminde reddetmişti.

8 Ekim'de, güvenlik memuru dolu iki ordu cipi, hızla yol alan bir ambulansın Nürnberg hapishanesine kadar eşlik etti. Gergin gözlerinin üzerinde kıvrımlı kaşları olan, inci rengi Hava Kuvvetleri üniforması, eski bir manto ve buruşmuş bir şapka giymiş olan cılız bir adam, tıbbi aracın arkasından çıktı ve etrafına göz attı. Giysisinde askerî bir rütbe işareti yoktu ancak giydiği gösterişli botlar, ona belirgin bir askerî duruş veriyordu: Yumuşak siyah deriden yapılmaydı, her birinde yılan taşı fermuar vardı ve dizlerine kadar uzanıyordu. Rudolf Hess, dört yıldır ilk defa Alman topraklarındaydı.

10 Mayıs 1941'de Hess, astroloğunun tavsiyesi üzerine, Bavyera'da tek başına bindiği Messerschmitt savaş uçağını Kuzey Denizi üzerinden, İskoçya'nın yeşil tarlalarına uçururken paraşütle atlayarak paçayı kurtardı. O sırada kırk altı yaşında ve sağlıklı bir adamdı. Führer Vekili olarak güçlü biriydi ve Hitler ile Göring'in ardından en yüksek rütbeli üçüncü Naziydi ve pilot botlarını giyerken bu bir nebze anlaşılıyordu. Kelley daha sonra Hess'e neden uçuş esnasında uçaktan atladığını sormuştu. "Öyle bir uçağı daha önce hiç kullanmamıştım ve indirip indiremeyeceğimden emin değildim," dedi Hess. "İngiliz arsalarının konumundan da emin değildim. İyi bir iş çıkardım gerçi. Planladığım yerden dört metre öteye düştüm."

İngiliz İç Güvenlik Kuvvetleri, Hess'i yakalayıp sorguladı. Bir barış vazifesinde olduğunu açıkladı paraşütle atlarken incinen bileğini ovalarken ve Douglas Douglas-Hamilton'la konuşmayı talep etti. 1936'da Berlin Olimpik Oyunları'nda, muhafazakâr bir politikacı olan on üçüncü Hamilton Dükü'yle şahsen tanışmışlardı.

Hess, muhtemelen dükün Alman davasına sempati duyduğunu düşünmüştü. Douglas-Hamilton, Hess'i davet etti ve Nazinin Kral VI. George'la tanışma, Winston Churchill'i defetme ve Sovyetler Birliği'ni iş birliğiyle mağlup etmek üzere Britanya'yla bir ateşkes yapmak için arabuluculuk etme isteğini şaşkınlıkla dinledi. Britanya kendi imparatorluğunu kontrol edebilecek, Almanya ise Avrupa'nın geri kalanına hükmedecekti. Bolşevik belası ortalıktan kaldırılınca, iki güç de var olabilecekti. Hitler, Hess'in görevini onaylamamıştı. Bunu duyunca öfkelenip, herkesin ortasında Hess'i lanetlemişti, hatta onun aklını kaçırdığını söylemişti.

Hess'in sürpriz ziyareti, bir Marx Kardeşler filmi izleyen Churchill'i bölmüştü. Başbakan, Hess ile kral arasında bir görüşmenin söz konusu olmadığına karar verdi. "İngiltere'de bir yerde bir hapishaneye götürüldüm ve bana hep askerî olaylarla ilgili sorular sordular," diye anlattı daha sonra Hess, Kelley'ye. "Askerî olaylarla ilgili bilgim olmadığını söyledim ve hükümet temsilcisi olarak haklarımı talep ettim. O zaman da İngilizler, 'Hükümet temsilcisi olduğunu gösteren herhangi bir şeyin var mı?' diye sordular. 'Elbette yok. Ben Führer Vekili'yim,' dedim. Bunun üzerine bana, 'Seni Führer mi gönderdi?' diye sorduklarında, 'Görevimle ilgili hiçbir şey bilmiyor,' dedim. İngilizler de, 'O zaman tutsak bir pilotsun, bir savaş esirisin. Bize birliklerinin tertibatını anlat,' dediler."

Hess, İngiliz savaş tutsağı olarak geçen dört yılın bir kısmında Londra Kulesi'nde tutuldu. Bu süreçte askerî soruşturmacılar dışında birkaç hükümet yetkilisiyle ve psikiyatristle görüştü. Soruşturmacılar, geçmişini biliyorlardı. Mısır'ın İskenderiye şehrinde doğmuştu. Anne babası Alman tacirlerdi. Birinci Dünya Savaşı sırasında, 16. Bavyera Rejimi'nde Hitler'le beraber askerdi (gerçi ikili, savaş sonrasına kadar birbirlerinden haberdar değildi) ve pilotluk eğitimi almıştı. Münih Üniversitesi'nde okurken, antidemokrasi

provokatörlerinden etkilenmiş ve Hitler'in Nazi hareketinin ilk üyelerinden biri olmuştu. Başarısız Birahane Darbesi'nin ardından, Landsberg Hapishanesi'nde, geleceğin Führer'iyle beraber mahkûm oldu. Burada Hitler'in *Kavgam* kitabını deşifre etti. Naziler politik güç kazandıkça, tüm enerji ve ilgisini, liderini yüceltmeye ve yükseltmeye adadı. Nazi üyeleri, onu Hitler'in en sarsılmaz destekçisi olarak biliyordu.

Hitler, Hess'i özel sekreteri yaparak partinin siyasal tertibatının yönetimsel kontrolünü ve 1933'te Führer Vekili namını vermişti. Rivayete göre Hitler'in bu dönemde halefi olarak Göring'i Hess'e tercih etmesinin nedeni, Hess'in ev mobilyasındaki donuk zevkiydi. 1930'ların ortalarında, Uzun Bıçaklar Gecesi'nde Nazi Partisi'nin istenmeyenlerinin öldürülmesi, Nürnberg Yasaları ve diğer Yahudi aleyhtarı kanunların geçmesi, diğer ülkelerle Alman taraftarı ilişkiler kurulması ve Holokost'a yol açan azınlık gruplarına zulmedilmesi gibi hükümetin en baskıcı eylemlerinde yer alan Hess'in etkisi giderek artmıştı. Yeniden silahlanmayı desteklemek için "tereyağından önce silah" sloganını bulan Hess, parti toplantılarında sık sık konuşur, Hitler'i kitlelere takdim eder ve savaşa giden yolda Almanya'yı halkın desteklemesini isterdi. Renksiz ve yalan dolansız Hess'in, etkileyici bir karizması yoktu. Pasifçe Hitler'in muhakemesine saygı gösteriyordu. Hess'in karısını bile Hitler'in seçtiği söyleniyordu.

Yakalanışının hemen ardından Hess'i muayene eden Dr. N. P. Dicks, Hitler'in onun için bir baba figürü olduğunu ancak savaşın çıkmasıyla Hitler'in zalimlik ve acımasızlığını gördüğünü dile getirdi. Sonrasında Hess, evlatlık duygularını Kral VI. George'a transfer etmiş ve barış planını yapmıştı. Hess'in İngiltere'deki ilk psikiyatristi J. R. Rees, bu değerlendirmeye katılmış ve Hess'in gözetimini yapmıştı. Ekim 1943'te başlamak üzere, on altı ay boyunca Hess, geçmişine dair çocukluk dönemi de dâhil hiçbir anısının olmadığını öne sürmüştü. İngiliz doktorlar, anestezi uyuşturucusu

evipanı kullanarak onu narkohipnoza almışlar, yapılan telkinlerle çocukluğunu hatırlamasını sağlamaya çalışmışlardı. Ancak teşebbüsler başarısız olmuştu ve Hess, benzer tedavilere tekrar girmeyi reddetti. Ardından, Şubat 1945'ten başlayarak, önceki amnezisinin numara olduğunu söyledi. (Kelley daha sonra Hess'inki gibi kişilikler için "böyle uydurma iddiaların tipik" olduğunu gözlemleyecekti.) Sonra Hess tekrar çılgına dönerek amnezisinin Temmuz 1945'te yeniden nüksettiğini bildirdi. Kendisini tutanlara, Yahudilerin, kendi psikiyatristleri dâhil dünyadaki insanları hipnotik bir şekilde kontrol ettiklerini söyledi.

Barış misyonunun başarısız olmasından hayal kırıklığına uğrayan ve sinirlenen Hess, İngiliz muhafızların kendini öldürme planı yaptıklarını hayal etti. Her zaman hastalık hastası olan ve uzun süredir doğal gıdaya inanan biriydi ve kendisine verilen yemeklerden şüphe etmeye başladı ve zehirlenmemek için bazen diğer mahkûmlarla yemek tepsisini değiştirdi. Doktorları, o izlerken ilâçlarını bile test etmişlerdi. Hess yine de hayatının tehlikede olduğuna inanıyordu. Bozuk olduğunda ısrar ettiği yemek örneklerini paketleyip sakladı. Paranoyası Ruslar, Yahudiler ve diğer düşmanlar tarafından işkence edildiği yönünde sanrılara döndü.

Hess, İngilizlerin tutsağıyken, kendini iki kere öldürmeyi denedi. 1941'deki ilk teşebbüsünde, bir psikiyatristi hücresine çağırdı, doktoru kenara itip açık kapıdan kaçarak merdivenlere koştu. Tırabzandan atlayıp beceriksizce yere düştü ve sol uyluğunu üç yerinden kırdı. 1945'te, bir ekmek bıçağını göğsüne saplayıp gardiyana, "Bak! Kendimi kalbimden bıçakladım," dedi. Kör bıçak yalnızca iki dikiş gereken bir yaraya neden olabilmişti. Hess, Yahudilerin onu kışkırtmak için bıçağı yanına bıraktıklarını söyledi. Düşünme şekli o kadar dağınıktı ki Churchill onu bir savaş suçlusu olarak Nürnberg'deki Uluslararası Mahkeme'ye göndermek yerine Almanya'ya iade etmeyi düşünüyordu. Ancak Ruslar, onu mahkemeye getirmekte ısrar ettiler. İngiliz bir doktor, Nürnberg'e

gitmek için ayrılmasından hemen önce onun paranoyak ve kuruntulu olduğu hükmüne vardı.

Albay Andrus, Hess'e Nürnberg hapishanesinde eşlik etti. Birkaç dakika içinde, koridorda Göring'le karşılaştılar (planlanmış bir karşılaşma değildi). "Hess, Göring'i hemen tanıdı ve durdu. Kolunu Nazi selamı vermek için kaldırdı," diye hatırladı Andrus. "Göring şaşırmış görünüyordu ancak selama karşılık vermedi, hapishanede yasaklanmıştı. Hess'e: 'Bir daha böyle selam verirsen hoş karşılanmayacak! Bu hapishanede aşağılık bir hareket sayılır bu,' dedim. Derin ve kara gözleriyle bana baktı. Sakince, 'Nazi selamı, aşağılık değildir,' dedi."

Andrus, eski Führer Vekili'ne hapishanenin diğer yönetmeliklerini açıklarken, Hess karşılık vermedi, ifadesizce oturup, "Bana soğuk, donuk gözleriyle baktı." Hess sonunda, İngilizlerin yemeğini zehirlemeye çalıştıklarından hararetle söz etmeye başladı. Hess, sahip olduğu tüm eşyalarla beraber (kişisel eşyası arasında bir cep saati, anahtar, Hava Kuvvetleri saati ve gümüş mum mührü vardı), İngiliz hapishanesinde sakladığı sözde paketlerce bozuk şeker, çikolata ve krakeri, kırmızı mumla mühürleyerek teslim etti. Andrus hemen tutsağın akli dengesizliğinin numara olduğuna karar verdi. "O sırada yazılı ve sözlü raporlarımda ifade ettiğim gibi, o adam kesinlikle numara yapıyordu."

Daha sonra Kelley'yle tanışan Hess, yıllardır başına bela olan karın ağrılarından şikâyet etti. Ancak ilâç kullanmayı reddederek, bitkisel ve homeopatik tedavileri ve vitaminleri tercih ettiğini söyledi. (Almanya'da, Hess kendi adını taşıyan bir alternatif tıp hastanesi kurmuştu, "oradaki tek mecburiyet, çalışacak kişilerin tıp doktoru olmamasıydı," diye bildirmişti Kelley).

Hess, hücresindeki ilk görüşmelerinden birinde Kelley'de güçlü bir izlenim bıraktı. Hâlâ İskoçya uçuşundan kalma Hava Kuvvetleri üniformasını ve deri uçuş botlarını giyiyordu. Geçmişini, ne doğum

gününü ne de doğduğu yeri hiç hatırlayamadığını söyledi ancak cebindeki zehirli olduğu varsayılan yemeklerin alınmış olmasından kaygılıydı. (Kelley daha sonra bu paketlerin bir kısmını alıp ABD'deki evine götürdü.) Hess İngilizceyi akıcı bir şekilde konuşsa ve kusursuzca anlasa da, "tavırları tamamen resmî ve kibar olmasına rağmen, yine de beni ürkütürdü... O dalgın bakışları, onu pek de normal olmayan biri gibi ötekileştiriyordu," diye hatırladı Kelley'ye tercüman olarak eşlik eden Dolibois. Hess'le ilgili duyduğu şeylerden –hastalık hastası olmasından, paranoyasından, astrologlara ve sahte doktorlara olan yakınlığından ve sözümona Nazi geçmişini hatırlayamamasından– yola çıkan Dolibois, tutsakla ilgili, "acayip ve aşağılık biri... Çok iyi rol yaptığını düşünüyordum," dedi.

Eski Führer Vekili'nin davranışı, cezaevi personelindeki diğer kişilerin sık sık kafasını karıştırdı. Bir defasında bir dolarlık ABD banknotuna Nazi imzaları toplayan bir gardiyan, Hess'in hücresine yaklaşıp imza istedi. "Hess gülümsedi, imzalamayı kabul etti, banknotu aldı ve hücresinde geriye doğru gitti," diye yazdı Kelley defterine. "Ardından askere baktı, tekrar gülümsedi, başıyla selam verdi ve banknotu küçük parçalara ayırarak pencereden attı. Askere tekrar gülümseyen Hess, 'Bizim Alman imzalarımız değerlidir,' dedi."

Hess o sırada aklı başında ve psikoza girmemiş olsa da Kelley, "histerik türden şiddetli sinir hastası" olduğundan kaygılanıyordu; dava yaklaştıkça bir çöküş yaşayabilirdi. "Hayatım boyunca insanların beni öldürebileceklerini düşündüm," dedi Hess psikiyatriste. İntihara teşebbüs bile edebilirdi, "öncesinde bir takım histerik hareketlerde bulunma ihtimali de çok yüksekti."

Psikiyatrist, Hess'in uzun zamandır amnezi numarası yapmış ve bir süre sonra buna inanmaya başlamış olabileceğini yazdı defterine. Hess'in amnezisinin, histerik öz-telkin ile bilinçli hastalık numarasının karmaşık bir kombinasyonu sonucu olduğuna karar verdi. Hess'in zihinsel sağlığı için genel olarak, "sokağı akıl sağlığı

ve kaldırımı delilik gibi düşünürsek, Hess'in zamanının çoğunu kaldırımın kenar taşında geçirdiği anlaşılıyor," diye not düştü Kelley.

Kelley, tutsağın hafızasını yerine getirmek için yapılacak en iyi şeyin, İngilizlerin narkotik ilaçlarla yapılan hipnoz tedavisini sürdürmek olduğunu düşündü. Ancak evipan yerine, savaş yorgunu askerleri iyileştirdiği ilaçlardan birini, sodyum amitral ya da sodyum pentotali kullanmayı düşünüyordu. "İki gün içinde amnezinin ne kadarının gerçek, ne kadarının yalan olduğunu Hess'e damardan enjeksiyon yaparak anlayabilirdik," dedi Kelley daha sonra. Ancak savaş şoku yaşayan askerler üzerine yaptığı çalışmalarda, bu uyuşturucu ilaçların küçük çaplı ve ölümcül bir tepki riski taşıdığını fark etmişti: "Binden fazla vakayı böyle tedavi etmiş olsam da, hiç ölen birini görmedim." Narkotik ilaçlarla yapılan hipnozun potansiyel değeri, zararlarına baskın geldi. Hess'in amnezisi gerçekse, Kelley tam bir iyileşme olacağını öngörüyordu. Hess numara yapıyorsa, tedavi yapılmasa da bunu gösterebilirdi. Kelley, Andrus'tan tedaviyi onaylamasını istedi.

Albay Andrus, Hess'e ilaç verilmesinden sakınıyordu. "Hess, İngilizlerin onu zehirlemeye çalıştıklarına ya inandı ya da inanıyormuş gibi yaptı," diye yazdı yaklaşmakta olan davanın Amerikalı başsavcısı olan ABD Yüce Mahkeme Hâkimi Robert Jackson'a. "İlaçla tedavi, Hess'in bize aynı şüphe ve suçlamayla yaklaşmasına neden olabilir. Geri dönülemez bir endişe, hasta için zararlı olabilir," adli takibat da cabası. Ailesinde bir amnezi hastası olsaydı, tedaviyi onaylardım, diye itiraf eden Jackson, eğer Hess'e gelecek en ufak bir zarar olasılığı söz konusuysa, bu tedaviyi kullanmayı kabul edemeyeceğini ifade etti. Kelley, Jackson'ın kararını öğrenmeden önce, Hess'ten amnezisinden kurtulması için narkotik ilaçlar kullanarak hipnoz tedavisi görmeyi düşünmesini istedi. Hess, tedavinin "her zaman işe yaradığım" öğrenene kadar bu fikre sıcak bakıyor gibi görünüyordu. Ardından vazgeçti ve herhangi bir hipnoz tedavisi

görmeyi reddetti. "Uzun zaman boyunca, Wassermann [frengi] testi için kan örneği almamıza bile karşı çıktı fakat bu konuda yüksek yetkililerce destekleniyorduk," diye yazdı Kelley.

Bunlar olup biterken, ABD Ordusu soruşturmacıları, Hess'in amnezi kalkanını indirmeye çalışıyorlardı. Eski jeopolitik profesörü ve akıl hocası olan Karl Haushofer'i getirdiler. Profesör, "Beni hatırlamıyor musun, Rudolf? Eskiden yürüyüşe çıkar ve kitaplardan konuşurduk?" diye sordu. Hess, tanımış gibi görünmüyordu. Daha önce onun kâtipliğini yapan sekiz kişiyle de onu karşı karşıya getirdiler ancak Hess boş boş bakmakla yetindi. Göring'le bile tekrar yüz yüze getirdiler. Göring'in Hitler'in favorisi olmak için yarıştığı bu eski rakibine olan öfkesi, Hess'in gerçek ya da numaradan unutkanlığını bozmaya çalışmasına neden oldu. Deşifre edilen konuşmaları, Hess'in kayıp anılarından çok Göring'in kibrini ortaya çıkardı:

GÖRİNG: Beni tanımıyor musun? Hatırlamıyor musun?

HESS: Şahsen tanımıyorum ama adını hatırlıyorum.

GÖRİNG: Ama eskiden çok muhabbet ederdik.

HESS: Beraberdik; ondan olmalı. Führer Vekili olarak... Senin gibi üst rütbeli kişiliklerle tanışmış olmam gerekiyor. Ne kadar istesem de kimseyi hatırlayamıyorum.

GÖRİNG: Dinle Hess, Ben Hava Kuvvetleri'nin Genel Komutanı'ydım ve sen de benim uçaklarımdan biriyle İngiltere'ye uçtun. Hava Kuvvetleri'nin Genel Komutanı olduğumu hatırlamıyor musun? Öncesinde Feldmareşal'dim, sonra Reich Mareşali oldum, hatırlamıyor musun?

HESS: Hayır.

GÖRİNG: Senin de katıldığın Reichstag parlamentosu toplantısında beni Reich Mareşali yaptıklarını hatırlamıyor musun? Bunu hatırlamıyor musun?

HESS: Hayır.

GÖRİNG: Reichstag toplantılarından birinde Führer, eğer kendisine bir şey olursa, onun yerine benim geçeceğimi, bana da bir şey olursa, benim yerime senin geçeceğini söylemişti. Hatırlamıyor musun?

HESS: Hayır...

GÖRİNG: Wilhelmstrasse'de bana ait olan bir saraya Prusya Başbakanı olarak taşınmıştın ama orada oturmanı ben sağlamıştım ya hani?

HESS: Bilmiyorum.

Kelley'nin, "Nazi Partisi'nin güçlü adamlar için yapıldığı hikâyesini sürdürmek istediğine" inandığı Göring, sonunda bu inancından nefretle vazgeçti ve Hess'i "tamamen deli" ilan etti. Dolibois'ye, "Hess'in hiç normal olmadığını hep biliyorduk. İngiltere'ye uçuşu bunun bir kanıtı," dedi. Göring, Hess'in Nazi rejiminin yıllarca gerçekleştirdiği zaferleri hatırlayamamasından en çok rahatsız olan kişiydi. Ancak Dolibois, Reich Mareşali'nin yaklaşmakta olan davaya, akli sağlığı yerinde olmayan üst rütbeli bir yoldaşla gitmekten korktuğundan şüpheleniyordu.

Steicher, "mükemmel bir İskandinav" olduğunu düşündüğü, Yahudi olduğunu gizleyen tercüman Howard Triest'le hapishane koridorunda samimi ilişkiler geliştirmişti. Almanya'daki dinsel gruplara yönelik suçlar üzerine yapılacak dava için bilgi toplayan Triest,

Streicher Yahudiler hakkında verip veriştirirken Streicher'in hücresinde sakince oturup notlar alıyordu. "Bir Yahudinin kokusunu bir kilometre öteden alabilirim," dedi Triest'e. Kelley'nin bir Yahudi olduğundan şüphe ediyordu. "Yüzlerinden, gözlerinden, saçlarından, yürüme şekillerinden ve hatta oturuş biçimlerinden anlayabilirim. Senin de saf bir Ari olduğunu biliyorum." Her Yahudiyi itici bulmadığını söyleyen, hatta daha önce kendisini tedavi eden Yahudi doktoru öven Streicher, Yahudi aleyhtarı yayınlarının karışan ırkların tehlikelerine karşı dünyayı uyararak iyi bir iş yaptığını iddia etti. İngilizceye çevrilmesi gereken bazı yazıları için Kelley'ye ya da diğer olası Yahudilere güvenmiyordu. Hepsini Triest'e verdi. "Al," dedi Streicher, "çeviriyi sen yap. Sen iyi bir Almansın."

Alfred Rosenberg, çekingen ve uzak olmaya devam etti. Hapishane personeliyle konuşurken, Nazizm'in yükselişi ve Alman Yahudi karşıtlığı üzerine asılsız teoriler ortaya atmaktan nadiren geri duruyordu. Bu konularda konuşurken, uykulu yüzü canlanıyordu. Rosenberg, *The Myth of the Twentieth Century* adlı kitabı üzerine konuşmayı seviyordu. Kelley kitabı inceleyip, "inanılmaz derecede belirsiz ve anlaşılmaz," demişti. Gerçi Filozof, Avrupalı insanlarının kendi aralarında çok kaynaştıklarını, ırksal farklılıkların çoğunlukla ortadan kalktığını kabul etse de –Asya ve Arap kökenli olduğuna inandığı– Yahudilerin, dinsel gelenekleri nedeniyle ırksal saflıklarını koruduklarına inanıyordu. Ayrı bir ırk olan Yahudiler, İskandinav insanlarla evlenerek onların homojenliğini bozabilirlerdi. Irklar arası evliliği bir suç addetmek, Almanların ırksal saflıklarını korumak için attıkları ilk adımlardan biriydi. Rosenberg'e göre, İskandinav kökenli Amerikalılar, uluslarını ancak farklı ırksal grupları uzak coğrafi bölgelere sürgün ederek koruyabilirlerdi. Üçüncü şahıslar müdahale etmeyerek Nazileri yok olmaya bırakmamış olsaydı, Almanya bu gibi önlemleri alabilecekti. Diğer grupları köleleştirerek

ve öldürerek İskandinav halkını yükseltme planının, üç ya da dört nesilde ciddi etkileri olabileceğini anlattı Kelley'ye.

Tercüman Dolibois'yle Rosenberg'in hücresine yaptığı bir ziyarette, Kelley tutsağa basılan kitaplarından biri üzerine sorular sordu. Dolibois'nin bir Katolik olduğunu bilen Rosenberg, tercümanın elindeki kitabı sakince kapattı ve Dolibois varken bunu konuşmayı reddetti. "Bu genç subay, ülkesi için çalışıyor," dedi Kelley'ye Rosenberg. "İyi bir asker ve iyi bir Katolik. Onun yaşam tarzını değiştirmek istemiyorum. Eğer bu kitabı okursa, Kilise'yi derhal terk eder." (Dolibois daha sonra Rosenberg'le olan bu konuşmalar için, "Aptalca konuşmalar," dedi.)

Bu sırada Ribbentrop, kendiyle Rosenberg kadar bile başa çıkamıyordu. Hapishane personeli, onun kendi kendine acıyan, içine kapanık, pasif, hüsrana uğramış ve depresif biri olduğunu söyledi. Elli iki yaşında birisi için dermansız görünüyordu. Az uyuyor ve baş ağrısı çekiyordu. Hep dağınık olan hücresi, birçok ziyaretçi için karman çorman olmuş bir zihnin göstergesiydi. Diğer tutsaklar, şaşırmamışlardı. Schacht, Ribbentrop'un "olağanüstü aptallığından", görgüsüz ve samimiyetsiz olduğundan bahsetti. Kelley, Ribbentrop'un intihar riski taşıdığına kanaat getirdi. "Ancak iyi bir ihtimalle, hüküm giydiğinde ve depresyon sorunu ortadan kalktığında, tüm kibri geri dönebilir. Eğer böyle olursa, mahkûmiyetini metanetle karşılamalıdır. Ancak sonunda yıkılması da olasıdır."

Eski Nazi Gençliği Lideri ve Viyana Valisi olan Baldur von Schirach, sorunlarından kaçmak için şiir yazmaya başlamıştı.

Psikiyatristin onayıyla yazdığı bir şiir, "*Dem Tod*" ("*Ölümüne*"), gelecekle ilgili neler öngörebildiğine işaret ediyordu:

O kadar çok baktım ki kara gözlerine,
Eski bir dostum gibi oldun benim.

Kurşunlar ateşlendiğinde, hedefte sen vardın
Ve bana baktın. Sağa sola düştü
Komşum. Yine de dönüp gittin.
Bütün mezarları yalnız selamladım.
Bombalar yağarken göklerden,
Bana evin sessiz misafirini getirdin.
Ama benimle henüz işin bitmiş değil.
Biliyorum, dostum, gözlerin üzerimde.

Schirach'ın hücresini ziyarete gelenler, adamın zayıf ve tekinsiz göründüğünü düşünürlerdi, belki de bir hapishane şairine yakışan bir görünüştü bu. Kelley'ye başka hiç kimseye, kendi savunma avukatlarına bile söylemek istemediği bir sırrını emanet etti. "Ölümü pahasına, toplama kampından birkaç Yahudiyi kurtarmak için müdahale etmiş. Zira tek bir Yahudiyi bile kayırması yasakmış," diye yazdı Kelley 27 Ekim'de yaptıkları bir görüşmenin ardından. "Ancak toplu katliam kurbanlarının nazarında, bağışladığı birkaç kişi yüzünden merhamet dileme seviyesine düşmek, diğer bazı tutsaklar gibi acınası bir savunma yapmak istememiş."

Tutsaklar için Nürnberg hapishanesinde hayat devam ediyordu. Ya kendilerinin getirdiği ya da personel tarafından verilmiş ayaktakımı tarzında giysileriyle egzersiz alanında yürüyorlardı. Göring, gardiyanların göz koyup almak için paket paket sigara teklif ettiği, sarı ve fiyakalı çizmeler giyiyordu. Rosenberg, zemini uçtan uca yürüyordu ve Schirach, bir çeşit askerî kamuflaj ceketi giyiyordu. Streicher çekingen olsa da ve Schacht diğer tutsaklardan kaçınsa da, geri kalanların hepsi küçük gruplar oluşturup haber paylaşıyorlar,

ailelerini merak ediyorlar, gelecekleriyle ilgili fikir ortaya atıyor ve şikâyet ediyorlardı. Göring her zaman onların umutlarını yüksek tutmaya çalışıyor ve onlara Alman liderleri olarak konumlarını hatırlatıyordu. Yaptıkları tek yanlışın, Müttefik Kuvvetleri tarafından mağlup edilmek olduğuna inandırıyordu onları. Destekçi Göring'in işi zordu, zira Kelley neredeyse tüm Nazi tutsaklarının depresyonda olduğunu düşünüyordu.

Albay Andrus, tutsakların geceleri rüyalarında ne gördüklerini merak ediyordu. Mahkûmların çoğunun rüyasında kendisini görmesine şaşırmadı. "Ben onlar için yüzleştikleri şeyin bir sembolüydüm," dedi Andrus. "Hapishanede tutulan tüm insanların, hapishane müdürlerinden nefret etme eğilimi vardır. Yaptıkları kötülükler için yüzleşmeleri gereken cezanın bedenleşmiş halidir hapishane müdürü." Ancak hapishanenin papazları, en azından hizmetlerine katılan tutsaklar için daha iyi bir şey ifade ediyordu ki o tutsaklar arasında Rosenberg, Streicher ve Hess yoktu. Protestan papazı Henry Gerecke ve Katolik papazı Sixtus O'Connor, tutsaklar arasında popülerdi ve kendi cemaatlerinin adilikleriyle ilgili birbirlerine şaka yapıyorlardı. "En azından biz Katolikler, suçluların sadece altısından sorumluyuz," demişti Peder O'Connor, Rahip Gerecke'ye. "Siz Lütercilerin hanesinde on beş kişi var." Gerecke, en üst düzey Nazilerin "ayrı bir soy"dan gelmediklerini iddia etti. Önyargı ve hırsla zehirlenmiş olsalar da onları başka insanlara benzer görüyordu.

Göring, iyi bir yer kapabilmek için şapel hizmetlerine genelde erken gidiyordu ve Gerecke'nin en sık gördüğü tutsaklardandı. Sade süslemeli mihrabın yanına otururdu, yakınlardan orgun sesi gelirdi. Göring ilahileri herkesten daha sesli söylerdi. "Sesi orgu bile bastırıyordu neredeyse," diye hatırladı Andrus. Göring, şapeli sadece sosyal imkânları için seviyor olabilirdi, zira sapmış bir Lüterci olduğunu söylemişti Gerecke'ye.

Nazi işgali döneminde Polonya Valisi olan, hafif kel ve asık suratlı Hans Frank, 1923'te Nazilerin "Birahane" Darbesi'nde yer almıştı. Nürnberg hapishanesinin örnek tutsaklarından biri olan Frank, 25 Ekim'de kendisini hücresinde vaftiz eden Peder O'Connor'dan etkileniyordu. Hitler'in bir zamanlar kişisel dava vekilliğini yapmış bir avukat olan, zamanla milyonlarca Yahudi ve Polonyalının ölümünden sorumlu zalim bir yöneticiye dönüşen Frank, bölgesinden Yahudi ve Polonya kültürünü silmeye çalışmıştı. Şimdi de hapishane personelinin ilgisini çekmek için, onlara teşekkür etmeyi ilke edinmişti. Duygusal görünüyordu ve söylediğine göre, Führer savaşın başında birçok politik rütbesini ondan aldığında, bunu Hitler'in ihaneti diye nitelendirerek Katolik inancında huzuru bulmuştu. (Frank, Nazi Partisi'ne katıldığı yıllarda kiliseye gitmeyi bırakmıştı.) "Esasen suçlu hissediyor ancak kiliseye yeniden gitmek, koruma amaçlı bir sükûnet getirdi," diye gözlemlemişti Kelley. "Frank'in kendisini, müthiş büyük bir figür ve Tanrı'nın ruhunu satan ancak hayatı pahasına geri alan bir temsilcisi olarak gördüğü aşikârdı," diye not aldı Kelley. Frank'in mutaassıp tavrı –Doktor, buna "kutsal huzur" diyordu– psikiyatristin damağında kötü bir tat bırakmıştı.

Amiral Karl Dönitz'den daha olumlu bir izlenim almıştı Kelley. Dönitz, dostane ama biraz mesafeli birisiydi. Her zaman keskin bir mizah anlayışı sergiler, hiçbir depresyon işareti göstermezdi. Ağaran saçları ve afacan bakışlarıyla Dönitz, hapishane yaşamının, münzevi yemeklerinden hücresindeki oturaksız tuvalete kadar tüm rahatsızlıklarıyla ilgili iyi espriler yapardı. Kelley, Andrus'a verdiği psikiyatrik raporda, Dönitz'i "tüm ekipteki en bütüncül kişiliklerden biri" ve "yaratıcı kapasiteyle, hayal gücüyle, iyi bir içsel yaşamla" kutsanmış bir adam diye söz etti. İngilizcesini geliştirmeye kararlı olan Dönitz, şiir okuyordu ve zekâsıyla Kelley'yi şaşırtıyordu. "Hitler'in Dönitz'i halefi seçerek iyi bir karar verdiğini

düşünüyorum. Dönitz şüphesiz, yüce kişilikli bir lider ve işinin ehli birisi," diye öne sürdü psikiyatrist.

Tutsakların bazıları, yaklaştığından kuşku duydukları savaş suçlarına hazırlanıyorlardı, bazılarıysa yazışmalar yapıyor ve kitap okuyordu. Hapishane kütüphanecisi, Nazilerin istedikleri okuma materyallerinin çoğunluğundan söz etti. Çoğu Goethe'nin eserlerini istiyordu. Hess, sonraki aylarda en azılı okurlardan biri olacaktı, günde iki kitabı okuyup bitiriyordu. Schacht, Beethoven'ın mektuplarının birkaç cildini okumuştu.

Psikiyatrist, aynı zamanda Nürnberg cezaevi binasının diğer kanatlarında da vakit geçiriyordu. Bazı kısımlarda, daha alt rütbeden savaş suçu şüphelileri ve yaklaşan davalarda tanıklık ederek faydalı olabileceği düşünülen kimseler Müttefik Kuvvetleri tarafından tutuluyordu. Kelley burada sık sık zihinsel ve bedensel engelli vatandaşlar için uygulanan Nazi ötanazi programının direktörü olan Hitler'in şahsi doktoru Karl Brandt'le görüşüyordu. Brandt, Üçüncü Reich dönemindeki tıbbi programlara başkanlık yapan Leonardo Conti'nin emrinde çalışıyordu. Savaşın son günlerinde Hitler, Brandt'in infazını emretmişti, çünkü doktor emirlere karşı gelerek, ailesiyle beraber Berlin'i terketmişti. Hapishane görüşmelerini tuttuğu bir not defterine Kelley, Brandt'le ilgili şunları karaladı: "İnsani değerlendirmeye göre tedavi edilemez olan kimselerin ölümünü onaylamak... 'Yaşamadan var olmak.'" Kelley, Nürnberg'den eve dönerken Hitler'in kafatasının bir dizi X-ray filmini de beraberinde getirmişti. 1944'te Hitler'in sinüs enfeksiyonunu tedavi etmek için çekilen bu filmlere Kelley'yi Brandt yönlendirmiş olabilir.

Kelley, Nazilerin psikolojik profillerinin bir arşivini yapıyordu. Koleksiyon yapmak, kanında vardı, özellikle de McGlashan atalarından geliyordu. Doymak bilmeyen sınırlandırma içgüdülerinin ailesini nasıl etkilediğini çok iyi biliyordu. Büyükbabası McGlashan, yirmi bin kelebek örneği biriktirmişti. Kelebekleri gazlıyor, kendi tasarladığı ve patentini aldığı kavanozlara koyuyordu. Boş zamanlarında onları keyfince izliyor, onlara istediği kadar yakından bakıyordu. Gizemleri dondurulmuştu, artık çözülebilirdi. Her kelebeğin bir dünyası vardı. McGlashan'ın torunu da onlarca yıl sonra Nürnberg örneklerini aynı oranda ilgi çekici bulmuştu.

Çok geçmeden Andrus'tan, Nazilere Rorschach testi yapma izni aldı. Kelley, testin mahkemede çok az değeri olacağını biliyordu. Aslında Uluslararası Mahkeme, sonuçları hiç görmedi. Değerlendirmeyi iyi bildiği için, bu tarihsel adamlar koleksiyonunu inceleme şansını kullandı. Rorschach değerlendirmesi, genel semantik tekniklerine benzer bir şekilde işliyordu. Deneklerin zihinlerine girmek için hikâye anlatımını kullanıp duygularını, tavırlarını ve kişiliklerini inceliyordu.

Rorschach testi, bir hapishanenin gayritabii düzeninde bile, kişiliğin aksi halde incelenmeye direnecek olan temel alanlarına bir kapı açtı. Kelley, Rorschach tekniği için, "zihinsel muayene etmede en faydalı tek teknik," diyordu. Nürnberg tutsaklarının Rorschach sonuçları, benzerlikler gösterir ya da belli bir düzende işlerse, Kelley Nazi zihniyetinin temel özelliklerini keşfetmeye yaklaşacaktı. Sahne sihirbazlığı gibi, bu test de uygulayıcısının yorumsal becerisine ve sanatkârlığına bağlıydı.

Kelley, Rorschach testlerini tutsaklara hücrelerinde, genellikle her Nazi yatağında otururken verdi. Eğer tutsağın İngilizcesi akıcı değilse, yanında bir tercümanla çalışmayı tercih ediyordu. Hem Dolibois'yi hem de Triest'i Rorschach kayıtları tutma ve çeviride hata yapmaktan sakınma konusunda eğitti. Hapishane hayatının

monotonluğundan sıkılan Nazilerin çoğu (hepsi değil), testlerde iş birliği yaptılar; "Birçoğu, test programına olumlu yorumda bulundu," diye yazmıştı Kelley. Bazen bir cevaba açıklık getirmek için, Kelley'nin tutsağa geri gitmesi gerekiyordu. "Deneğinizin her zaman el altında olmasının getirdiği avantajlardan biri" sayesinde mümkündü bu, hapishanede çalışan psikiyatristin özel ayrıcalığı gibiydi. Rorschach testlerini, yaklaşık bir ay sonra tekrarlamayı planlıyordu.

Tutsaklar, elbette kartları çeşitli şekillerde yorumladılar. Birleşimli gri ve siyah lekelerden oluşan, yarım bir çemberle çevrili beyaz bir alan gösteren Kart VII, göze çarpan cevap çeşitliliği getirmişti. Karl Dönitz, "Çok hoş bu. İki küçük kızın yüzleri, birbirlerine bakıyorlar. Hayatın gizemlerini öğrenmek isteyen bir ifadeleri var. Belki de birlikte dans ediyorlar," dedi. Robert Ley, aynı karta bakarak, "Bulut oluşumları. Yıldırım bulutları," dedi. Joachim von Ribbentrop resme on saniye bakarak sessiz kaldı.

Rorschach testi, özellikle Göring'i etkilemişti. Muayene sırasında, neşeli bir diyalog gerçekleştirdi, kahkaha attı, parmaklarını şaklattı, bazı kartlara bakarken yorumlamanın zor olduğunu söyledi; süreçten ve ilgiden büyük zevk aldı. Göring, "Hava Kuvvetleri'nde böyle mükemmel test tekniklerinin olmamasından dolayı pişmanlık gösterdi," diye yazdı Kelley ilk test raporlarında. Test araçlarının olmaması, Nazilerin kendi hatalarıydı, diye düşündü Kelley. "Belki de Naziler, Almanya aydınlarının işlevini o kadar canı gönülden bastırmasalardı, çoğunlukla Almanya'da geliştirilen bu test teknikleri, kolaylıkla elde edilebilirdi."

Göring'in sonuçlarını yorumlayan Kelley, birkaç ayırt edici özelliğe odaklandı. Göring'in cevaplarının birçoğu, Kelley'nin "kinestetik belirteçler" dediği etkeni içeriyordu: Resimleri tarif ederken insan veya hayvan hareketinin sık kullanımı. Kelley'yi şaşırtan şey, bu karakteristiğin Göring'in içedönük kişiliğini ortaya çıkarmasıydı,

psikiyatristin ortaya çıkarmayı beklediği aşırı dışadönüklüğü değil. Kelley aynı zamanda Göring'in Rorschach testlerinde "fantastik" kelimesini çok sevdiğini not düştü. Bu kelime çoğunlukla cadıları, tarih öncesi hayvanları, hayaletleri ve semazenleri tanımlıyordu. Göring'in Kart IX'daki figürlere "koca göbekli bir hayalet" demesi ve buna benzer tariflerinin ardından psikiyatrist, onun kendiyle barışık olmadığını ortaya çıkardı. Göring mürekkep lekeli resimleri, daha geniş manzaraların detayları yerine olayın tamamı şeklinde görmesi de aynı oranda öneme sahipti. "Ya ayrıntılara ya da bir parçası oldukları genel kavramla olan ilişkilere yönelik eleştirel analiz yapmaya çok az teşebbüs ediyor," diye gözlemledi Kelley. "Azimli bir tutumla kartları yorumluyor ve bir diğerine geçiyor... Bu Göring'in doğal davranış şekli."

Hepsini hesaba katınca, Göring'in Rorschach sonuçlarının Kelley'ye sunduğu tablo şuydu: "Dikkate değer entelektüel birikimi olan, oldukça yaratıcı ve engin, sinirli, fantezi dünyasına düşkün, güçlü hırsları olan ve dünyayı, genel deneyim dünyasından sapan bir modele yani kendi düşünme modeline hemen tabi kılabilen bir kimsenin profili." Kelley, Göring'in fantezi odaklı hırsının zıvanadan çıkmış olabileceğini ve Nazinin "hâlâ dikkate alınması gereken bir adam" olduğunu düşündü. Psikiyatrist olmayan birisi, Göring'in daha önceki davranışlarından aynı şeyi düşünmüş olabilirdi. Kelley'nin favori tutsağının kötü şöhretli eylemlerini biliyor olmasının, Reich Mareşali'nin Rorschach sonuçlarını yorumlamasında ne kadar etkili olduğu da merak konusu.

Hess'i test ederken, iş birliği yapmaya gönüllü olsa da, cevaplarını kontrol etmeye çalışmasından ötürü özel engeller ortaya çıktı. "En banal cevabın bile ne kadar açıklayıcı olduğunu bilmiyordu," diye yazdı Kelley. Hess, hücresindeki karyola üzerine, Kelley ile Dolibois'nin arasına oturdu. Kelley'nin "çok titiz, her işareti kaydeden bir Rorscach" diye tabir ettiği testi uyguladılar birlikte. Hess

sık sık kahkaha atarak, başını sağa sola sallayarak ve anlamsız diyerek kartlara tepki gösterdi.

Kelley, Rorschach testini, Andrus ve tatbikat ekibine şu gerekçeyle savundu: Tutsaklardan herhangi birinin yaklaşan mahkeme sırasında bir sinir krizi geçirip geçirmeyeceğini saptayan bu sonuçlar, akli yetkinlikleri şüpheli olan Ley, Hess ve Streicher dâhil tüm Nazilerin akıl sağlığının yerinde olduğuna karar vermeye yardımcı oluyordu. Hess, "içedönük, utangaç, çekingen bir kişilik gösteriyordu. Kendiyle ilgili her şeyden şüpheleniyor, kendi içinde oluşan kavramları çevresine yansıtıyordu." Streicher, paranoyak bir kişilik sergiliyordu. Ancak "açık bir psikoz işareti göstermedikleri için" hem Hess hem Streicher'in "yasal açıdan akıl sağlıkları yerindeydi."

Sonuçta testlere göre, "Tutsakların çoğu ideal açıdan normal olmasalar da, ülkemizin kanunlarına göre hiçbiri özel nezaret gerektirecek kadar sapkın değildi," diye yazmıştı Kelley. "Vakaların çoğunda, [tutsaklar] garip ya da fanatik gibi düşünülebilir." Bunlar arasında Ley de vardı, zira Kelley'nin açık farkla en ilginç bulduğu Rorschach testi onunkiydi. Psikiyatrist, Ley'in fiziksel testleri hiçbir nörolojik probleme işaret etmese de, ön frontal lobundaki beyin hasarı teşhisini ilerletmişti. Ancak Rorschach testinde, Ley renkleri yanlış adlandırdı, karışık bir şekilde tarif etti, bağlam ve anlamdan yoksun cevaplar verdi. Kelley, Birinci Dünya Savaşı'ndaki uçak kazasında bilinçsiz ve şuuru kapalı kalan Ley'in frontal loblarının zedelenmiş olduğunu düşündü.

Kelley, mahkemenin ötesini, Amerika Birleşik Devletleri'ne nihai dönüşünü düşünmeye başladı. Nazilerin Rorschach sonuçlarıyla ilgili özel bir amacı da vardı. Testi Nürnberg yetkililerine savunurken kullandığı tıbbi işlevlerin ötesindeydi bu. Andrus'a yazdığı bir bildiride, test sonuçlarını dünyadaki Rorschach uzmanlarına, "insan ırkının gördüğü en büyük suçlular grubundaki kişilerin en net profilini mümkün mertebede çıkarmak için" göndermek iste-

diğini söyledi. Kelley, test sonuçlarının tarihsel değeri olduğundan emindi. Alman yurttaşlarının, felaketli ve yıkıcı bir yolda neden bu adamları takip ettikleri; zalimce yönettikleri rejim milyonlarca insanı infaz eder ve öldürürken ne yaptıklarının tamamen bilincinde olan bu garip ama normal insanları motive eden şeyin ne olduğu gibi sorulara olası yanıtlar sunuyordu bu testin sonuçları.

8 Ekim'de Kelley, Göring'e deneğin dünya görüşüne ve diğer insanlarla olan ilişkilerine bir ışık tutmak üzere tasarlanmış bir test olan Tematik Algı Testi'ni (TAT) uyguladı. Kelley sadece birkaç tutsağı bu değerlendirmeye tabi tuttu. Göring'e yirmi kartlık bir set gösterdi. Bazı kartlarda erkekler ve kadınlar, sade ortamlarda görünüyordu, bazılarındaysa hiç insanların olmadığı manzaralar vardı. Göring'in işi, her kartta beş dakika harcayarak resimde neler olduğunu, bunlara neyin neden olduğunu, karakterlerin duygu ve düşüncelerinin neler olduğunu, olayların nasıl sonuçlandığını hikâye şeklinde anlatmaktı. Göring, Kelley'nin ona gösterdiği ikinci TAT kartına bakarken şu hikâyeyi anlattı:

> Çiftçi bir adam var. İşine kendini tamamen adamış ve doğayı seviyor. Kaderi, iki kadın etrafında şekilleniyor: Biri ağaca yaslanan, muhtemelen taşralı, hamile bir kadın. Diğeriyse şehirli ve zihnen daha uyanık olan bir genç kadın. Adam, genç kadından etkileniyor. Aklında bir kargaşa ortaya çıkıyor ancak doğacak çocuk nedeniyle ve kendini toprağa adamış olduğu için, karısına dönecek. Genç kadınsa şehre dönüp hayatına devam edecek.

Kelley'nin bu hikâyeyi nasıl yorumladığı bilinmiyor. Meslekten olmayan biri, Göring'in bilinçsizce kendi iki karısını anlatıyor olduğunu ve ikisinin de adamın sadakatini talep ettiğini düşünebilir.

Dokuzuncu karta baktıktan sonra, Göring şunları dile getirdi: "Bu adamlar, çok çalıştıktan sonra çimlerin üzerine oturmuşlar. Bir çocuk, adamları izliyor ve yüzlerini inceliyor. Onlarınki gibi bir hayat yaşamak istemediğini düşünüyor. Böyle zor ve monoton bir hayatı yaşamaya asla zorlanmamak için, yüzlerine bakıp tiplerini inceliyor." Bir amatör, bu hikâyenin korku ve azimle dolu olduğunu yine görebilir. Başkalarının cahillikle kendilerini teslim ettikleri nahoş bir kaderi reddetmiş olmayı ifade ediyor. Belki de Göring'in ülkeyi yönetme, 1920'lerde rezil halde olduğunu düşündüğü Almanya'yı başka bir rotaya doğru çekme azmiyle ilgili bir şey de söylüyor olabilir.

6 Ekim'de Nürnberg hapishane personeli, intiharı önlemek için Andrus'un aldığı tüm önlemlere rağmen diğer bloklardan birinde bir tutsağın kendini öldürdüğü haberiyle sarsıldı. İntihar eden kişi, Leonardo Conti'ydi, Hitler'in baş tıp danışmanlarından biriydi ve Karl Brandt'in üstüydü. Devlet sağlık sekreteri ve ulusal hijyen başkanı olarak, aşağılık sorumlulukları arasında sözde ötanazi programı da vardı: Bu program, yaşlı ve sakatları öldürmek ve toplama kamplarındaki insanlar üzerinde yapılan deneyleri finanse etmek üzere tasarlanmıştı. Deneyler arasında, zehirlerin, bakterilerin ve tutsakların donmasının etkileri üzerine çalışmalar ve diğer korkutucu testler vardı. Kelley bir defasında onunla hücresinde görüşmüştü, Nazi doktorunu, ötanazi işine zorla itildiğini sakince söyleyerek çıkışan, "ufak tefek, utangaç bir adam" olarak tarif etmişti.

İsveç'te doğan Conti, ilk Nazi Partisi üyelerindendi. Kendini boğmuştu: Boğazını bir gömlek koluyla sarmış, gömleğin diğer ucunu hücresindeki pencereye bağlamış ve bir sandalyeden kendini bırakmıştı. Kelley o sabah hemen, Conti'nin ölümünü ilan etmek

için intihar mahalline gitti. Nazi doktoru, Müttefik Kuvvetleri'ne söylediği yalandan ötürü duyduğu pişmanlığı yazdığı bir not bırakmış ancak, "Asla bir korkak olmadım," demişti. "Ailemi tekrar görmeyi çok istedim sadece." Andrus, Conti'nin intihar ettiği bilgisini basından uzak tuttu. Geceleyin tüm hücrelerden sandalyelerin alınmasını ve tutsakların eşyalarının daha sık aranmasını emretti.

Aynı dönemde Kelley, Robert Ley'in zihin stabilitesinde bir düşüş gördü. Yaptıkları görüşmelerde Kelley, Ley'in heyecandan depresyona geçişini izlemişti. Ley o kadar çok konuşuyor ve kekeliyordu ki, "Oturup onu bir saat dinlemek gerçek bir angaryaya dönüşüyordu," dedi Kelley. Psikiyatrist, bu davranışlardan bazılarını teşhis ettiği beyin zedelenmesine bağladı fakat Ley'in mahkûm arkadaşları egzersiz zamanlarında boş boş konuştuğuna ve umutsuzluğuna şahit olmuşlar ancak anlamlandıramamışlardı. "Beynindeki ket vurma merkezlerinin işlevini yitirdiğini bilmiyorlardı; yani muhakeme yapmıyor ve hayat dolu, sert, telaşlı, entelektüel biri gibi tamamen spontane, duygusal tepkiler veriyordu..." diye not aldı Kelley. "Genelde sevilmiyordu."

Ley, bir politik gangster gibi görülmesinden ve bir suçlu olarak yargılanacak olmasından dolayı duyduğu acıdan söz etmişti. Savunmasına göre hiçbir suç işlememişti, savaş açılmasına neden olmamıştı, Alman Emek Cephesi'ni yönetirken müthiş sosyal reformlar planlamıştı ve sadece ülkesini ilerletmek için hareket etmişti. Onu ve meslektaşlarını yargılamak, sadece Hitler'in ideolojisini yayacak ve Müttefik Kuvvetleri'ni yaklaşmakta olan yeni Almanya'nın düşmanları olarak konumlandıracaktı.

Ekim'in üçüncü haftasında, Uluslararası Mahkeme savcıları, en üst düzeydeki yirmi iki Nazi için suçlamaları tamamladı. Kelley, Andrus, İngiliz temsilci Airey Neave, bir tercüman ve bir papazın da içinde olduğu bir grup, resmî belgeleri tutsaklara sunmak üzere bir araya geldi. Almanlar, uluslararası yasaya karşı gelen çeşitli suçlamalarla itham ediliyorlardı. Bunların bazıları hukuk ilminde yeniydi; aralarında SS ve Gestapo gibi suç örgütlerine üye olmak, saldırgan bir savaş çıkarmak üzere komplo kurmak, saldırgan bir savaş yoluyla barış karşıtı suçlar işlemek, savaş suçlarında yer almak ve insanlık suçu işlemek bulunuyordu. Grup, hücrelere giderek tutsaklara suçlamaları teslim ederken, Kelley tepkilerini not aldı.

İlki Göring'di. Hücre kapısından, içerideki yatağı üzerinde oturduğunu gördüler. Giysileri üzerinden sarkıyordu, muhtemelen yeni uyanmıştı ve ziyaret beklemiyordu. Yüzü asıktı. Ayağa kalktı ve kapı açıldı; dudağı korkmuşçasına seğirdi. Grup odada ilerlerken, botlarının topukları taş zeminde çatırdıyordu. Ancak hücrenin içine sadece Andrus, tercüman ve Neave sığabilmişlerdi. Diğerleri, onların omuzları üzerinden bakıyordu. Göring'in masasında Emmy ve Edda'nın fotoğrafları ile bir kitap yığını duruyordu. Tutsak, Müttefik Kuvvetleri'nin temsilcileriyle göz göze gelmedi ilk etapta ancak sonrasında Neave'le yüzleşti ve birçok muhalifini sinirlendiren yuvarlak ve parlak gözlerini ona dikti.

"Hermann Wilhelm Göring?" diye sordu Neave. Reich Mareşali, önemli bir şey olduğunu anlamış olmalıydı. "*Jawohl*,"* diye yanıtladı. Neave, Göring'e mahkemeden gelen suçlamayı sunduğunu açıkladı. Yüzünü ekşiten Göring, suçlamayı kabul etti ve Neave'in hukuk danışmanlığı hakkını açıklamasını dinledi. Belgelere bakmadı bile ancak Neave'in İngiliz hizmet üniformasıyla ilgileniyor gibi görünüyordu. Kelley, Göring'in sözlerini not düştü: "Vakit geldi demek." Neave'in gözlemlerine göre, "Kelimeler sıradan görünüyordu, on

* (Alm.) "Buyurun." (ç. n.)

iki yıllık mutlak iktidarın sonu gibi değil. Bir özelliği olmayan o hücrede, kulağa dramatik gelmiyordu. Sanki Göring, seyircinin varlığını önemsememişti ve sesli düşünüyor gibiydi."

Kendi avukatını ya da mahkemenin belirlediği listeden bir avukatı seçebileceği bildirilen Göring, "Hiçbir avukat tanımıyorum. Onlarla yapacak bir şeyim yok," dedi. Uzun zamandır kanundan öte bir yaşam sürdüğü için bu şaşırtıcı değildi. Neave, bir danışman bulmayı önerdiğinde, Göring hiçbir avukatın ona yardım edemeyeceği yönündeki şüphesini belli etti. "Bana pek ümitsiz gibi geliyor," dedi metanetle. "Bu suçlamayı dikkatle okumalıyım ancak bunun hukukta nasıl bir temeli olabileceğini bilmiyorum." Görülecek yirmi bir tutsak daha varken, Andrus sabrını kaybetmeye başladı. Neave, bir avukat seçme tavsiyesini yineledi. "Avukatlar!" dedi Göring, "Bu mahkemede onların hiçbir faydası olmayacak. Gerekli olan, iyi bir tercüman. Ben kendi tercümanımı istiyorum." Andrus sırıttı; Göring'in Mondorf'taki özel muamele isteğini hatırladı. Tutsağın özel tercümanı olamazdı. Neave, tutsağa eğilip selam vererek ayrıldı, Göring de başıyla selamladı. Grup, hücreden çıktı ve kapı çarpılarak kapandı.

Hess, grubu olağan tavrıyla karşıladı. İçeri girerlerken ayağa kalktı ve, "Alev alev yanan gözleriyle doğrudan bana baktı," diye hatırladı Neave. "İngiliz üniformama bakışı, düşmancaydı... Sonra kelepçeli bir elini, alay ederce kaldırdı. Haylazca dişlerini göstererek sırıttı." Neave, resmî girişine başladı; "Rudolf Hess?"

Tutsak cevap vermedi. Neave de suçlamayı Hess'in kelepçesi çıkarılmış eline bıraktı. Yasal temsil hakkı olduğunu söyledi. Hess'in cevabı grubu telaşlandırdı: "Kendimi savunabilir miyim?" Savunabileceği söylenince, "O zaman öyle yapmak istiyorum," dedi Hess. O sırada karın ağrılarından biri nüksedince yüzünü ekşitti. Yatağına kendini atıp, ağrı geçene kadar bedenini salladı. Ardından tekrar kalkıp, adalet karşısına Nazi çalışma arkadaşlarıyla çıkıp

çıkamayacağını sordu. Neave, evet, dediğinde, "Göring'le yargılanmaktan hoşlanmıyorum," diye cevap verdi ve okumakta olduğu Edgar Wallace romanına geri döndü ve ziyaret bu noktada bitti.

Bir sonraki Ribbentrop'tu ve ardından da diğerleri. Ribbentrop, hiçbir avukat tanımıyor olmasından şikâyetçiydi. Suçlama haberi, Rosenberg'i salladı. Ayaklarında terlik olan Keitel, topuklarını birbirine vurmayı denedi. Jodl, avukat tercihinden kaygılandı. Eski ekonomi bakanı Walther Funk, idrar yolu ağrısı çekiyordu, ağlıyordu ve grup, hücresine geldiğinde kalkmadı. "Adam ol, Funk!" diye bağırdı Andrus ona. Ley, "Çok fazla rahatsız oldu. Nutuk çekip bağırdı, masum olduğunu söyledi, bu suçlamalar için asla yargı karşısına çıkmayacağına yemin etti," diye yazdı Kelley. Sadece Dönitz, suçlamayı bekliyor gibi görünüyordu ve sakince, kendisini savunmasını istediği avukatın adını verdi.

Ekim 1945'in sonunda, davanın başlamasına sadece dört hafta kalmıştı. Hapishane personelinde değişiklik olması an meselesiydi. Yirmi altı yaşındaki John Dolibois, Nazilerle gerektiğinden fazla iletişim halinde kalmış olduğuna karar verdi. Değişiklik istedi ve Albay Andrus'a, hapishaneden ayrılmak ve Almanya'nın Oberursel şehrindeki askerî istasyonuna geri dönmek istediğini söyledi. Andrus, sosyal hizmet ve Kelley'nin asistanlığı görevlerinden onu azat etti ve Dolibois, askerliğinin kalan aylarını taşıt parkı subayı olarak tamamladı. Dolibois, daha sonra Nürnberg'den ayrıldığına pişman olacaktı. "Daha uzun kalmadığım için pişmanım. Daha uzun kalabilir, tarihe geçebilirdim," dedi.

Yerine geçecek kişi yoldaydı ve ekimin sonunda gelecekti. Kelley gibi o da hapishanedeki bu süre boyunca kendini geliştirmeyi planlıyordu ve pozisyonu tamamen yeni bir şeye dönüştürmek için bir planı da vardı: Hapishane psikoloğu işi. Kelley'yi ve Nürnberg'deki işini çok az biliyordu. Hapishanedeki varlığının, kendisini uzman rütbeli psikiyatristle ihtilafa düşüreceğine dair en ufak bir fikri bile yoktu.

6
MÜDAHALECİ

20 Ekim'de Müttefik Kuvvetleri savcıları, tutsaklara mahkeme suçlamalarını bildirdiklerinde, tel çerçeve gözlüklü tıknaz bir adam, tüm ciddiyetiyle Nürnberg cezaevine geldi. Beraberinde, sonraki suçlama ve yargılama süreci için başka bir grup Nazi tutsağı getirmişti. Gelen kişi, otuz dört yaşındaki bir New York Eyaleti yerlisi Gustave Mark Gilbert'tı. Anne babası, Avusturya göçmeni Yahudilerdi ve çocuklarının iki dille yetişmesine, Almanca ve İngilizce bilmesine dikkat etmişlerdi. 1939'da Columbia'da psikoloji doktorası yapan Gilbert, savaş sırasında teğmen olarak hizmet verdi ve "uyumsuz askerler" dediği hastaları tedavi etti. Almanya'nın teslim olmasından sonra, askerî istihbarat yetkilisi olarak çalıştı. "Nazi savaş makinesinin çöküşünü ve Zafer Günü (9 Mayıs), Dachau toplama kampı gibi yerlerde Nazi barbarlığının kanıtlarını gördüm," diye yazmıştı notlarına. Gilbert'ın Nürnberg'e olan profesyonel ilgisi, Kelley'ninkine benziyordu: "İnsanların Nazi hareketine katılmasına ve yaptıkları şeyleri yapmalarına neyin sebep olduğunu bulmakla ilgileniyordum doğal olarak."

Bu ilginin peşindeki arayışı henüz bir sonuç vermemişti. Nazilere neden böyle suç teşkil eden eylemlerde bulundukları sorulduğunda, daha önce sorguladıkları askerî rütbeli Almanlar ve siviller,

emirleri yerine getirdiklerini ve bir şeyleri değiştirecek güçlerinin olmadığını söylediler. Gilbert, Nürnberg'de tutulan askerî ve politik liderlerin, aydınlatıcı bilgi vereceğini umuyordu. Dolibois'nin yerine bir moral hizmet subayı ve tercüman olarak geçmek için hapishaneye geldiğinde, Albay Andrus'a rapor vermiş ve derhal daha çok sorumluluk istemişti. "Katılımcı gözlemci" dediği bir imkândan yararlanmayı umuyordu. Dışarıdan bakan bir izleyici olmak değil, tutsakları birer insan olarak incelemek ve anlamlandırmak istiyordu; yani bir psikolog olarak sorumluluklarıyla tutarlı bir rol istiyordu. "Her şeyden önce psikoloji, insan anlayışını bilimsel bir şekilde uygulamaktır... Karşılaştıklarım arasında, insanın rolünü, profesyonel aktivitesinden ayıran tek meslek," dedi, "bir Koruma Timi (SS) mensubunun rolüydü." Gilbert akademik çalışmasının sosyal psikoloji üzerine olduğunu nadiren söylüyor ve alanın klinik uygulamalarını çok az biliyordu. Yine de, niye eğitimini tercümanlıkla ve diğer sıradan şeylerle harcasındı ki?

Andrus'a, Nürnberg hapishanesinde bir psikoloğun faydalı olup olmayacağını sordu. Komutan, Gilbert'ın akademik eğitiminin farkında değil gibi görünüyordu. Dolibois'nin ifadesiyle, "Affınıza sığınarak söylüyorum, Andrus bir psikoloğu bir ayakkabıcıdan ayıracak biri değildi." Yine de çok geçmeden Gilbert'ın isteğini onayladı. Gilbert, hiçbir zaman resmiyete dökülmeyen bir atamayla, bir hapishane psikoloğu olarak çalışmaya başladı. Farklı yönetim birimlerinde hizmet verseler ve Kelley'nin yetkisi sadece rütbesi dolayısıyla olsa da Kelley'nin emrindeydi. Aynı ofisi paylaştılar.

Gilbert'la hapishaneden ayrılma telaşesinde tanışan Dolibois, yeni gelen görevlinin "Naziler üzerinde çalışmak için sabırsız olduğunu" fark etti. Gilbert, Nazi araştırmasıyla ne yapmak istediğini zaten biliyordu. "En başından beri, bir kitap yazmak istediğini gizlememişti," diye hatırladı Dolibois. "Buraya kadar hareketleri biraz rahatsız ediciydi. Alıntılanabilir şeyler ve edebî 'haberler' arıyordu."

Dolibois, Gilbert'ın yeni işine uyum sağlaması için hapishanede birkaç gün daha kalmayı ve ona etrafı göstermeyi kabul etti. Yeni işinin resmî bir tanımı ya da sınıflandırması yoktu. "Sanırım ben de kendimi 'hapishane psikoloğu' diye tanımlayabilirdim," dedi Dolibois. "Dr. Kelley için yaptığım çevirileri analiz eder ve hapishanede dolaşıp tutsaklarla konuşurdum." Ancak kendinin (ya da Gibert'ın) rolünün özellikle önemli olduğunu düşünmedi.

Doibois'nin dediği gibi, ziyaret ve konuşma yöntemiyle tutsakların moralini yüksek tutmak, Gilbert'ın üstlendiği zor bir işti. Kelley'nin ve diğer tıp personellerinin seçkin kulübüne katıldı ve üst düzey Nazilere sınırsız erişimi oldu. Gilbert o görevlere, Kelley'yle çalışmayı ve tutsakların zihinlerini muayene eden uzmanlara katılmayı ekledi. Kelley gibi o da psikolog olarak görevleri ile askeriyenin bir üyesi olma arasındaki karmaşa arasında gidip geliyordu: Psikolog, tutsakların sırlarını saklarken; askerlik, tutsakları izlemek ve raporlamak demekti. Gilbert, askerî sorumluluklarının daha üstün olduğunu hemen anladı. "Bu hususta tek bir sınırlama vardı," dedi yıllar sonra İsrail'de Adolf Eichmann'ın davasında tanık olarak ortaya çıktığında, "o da, Naziler saçmalamaya ve birbirlerinin arkasından lanet okumaya başladıklarında, benden dava sonuçlanana kadar kimseye bunu anlatmamamı istemeleriydi. Bu gizliliğe sadık kaldım." Ancak Gilbert, mahkemenin savcı ekibinin kanıtlarını güçlendirmek için çalıştığını uzun süre inkâr etti. "Ne savunma ne de yargı tarafına hizmet ediyordum. Hapishane personelindendim elbette, bu koşullarda mümkün olduğu kadar objektiftim," dedi.

Gilbert, hapishane işine enerji ve verimle başladı. Almancadaki akıcılığı, bazı tutsakların onunla muhabbet etmeyi hoş karşılamalarına yardımcı oldu. Sanıkların yanında not tutmuyordu ancak hemen ardından Nazilerle buluşmalarını, uzun sorularla beraber günlüğüne uzun uzun yazıyordu. Tutsaklar, konuşmalarının yazıya aktarıldığını bilmiyorlardı. Kelley gibi Gilbert'ın da nihai hedefi,

"mahkemeyi, Nazi sistemini ve bunu gerçekleştiren adamları inceleyecek bir araç olarak" kullanmaktı. Tutsaklarla olan konuşmalarını not aldığını, "çünkü bazıları öylesine inanılmazdıki bunların kaydını tutmam gerektiğini hissettim, yoksa meslektaşlarım bana inanmayacaklardı," diyerek itiraf etti. İlk başta tutsaklara alışmayı ve aldıkları suçlamalara verdikleri kişisel tepkileri toplamayı umuyordu. Ardından, Gilbert onlara, ruhlarına ışık tutacak yeni bir psikolojik test dizisi vermek istedi.

Yahudi olduğunu, tutsaklara hemen söylemedi. Nazi ideologların Yahudileri hemen tanıdıkları yönündeki iddialarını test etmek istiyordu. Triest'le olduğu gibi Gilbert'la da ikinci kez başarısız olan Streicher dâhil, "Hiçbiri anlayamadı," dedi. Streicher'in ırksal içgüdülerinin yanılmazlığına olan güveni, hatalı bir şekilde, davadaki bazı yargıçların Yahudi olduğunu söylemesine neden olacaktı. Gilbert sonunda Almanlara kendisinin Yahudi olduğunu söylediğinde, çoğu önemsemediklerini, "Yahudilere karşı kişisel olarak hiçbir garezlerinin olmadığını, her şeyin ideolojik bir saçmalık olduğunu ve en iyi arkadaşlarının bazılarının Yahudiler olduğunu," söylediler. Sadece Streicher ve Rosenberg, Gilbert'ın açıklamasına sinirlendiklerini gösterdiler.

Kelley'den bir yaş büyük olan bu yeni kişi, psikiyatristi tehdit ediyordu. Kelley, kısmi psikoloji eğitimi olan Dolibois'den faydalanmış olsa da, doktoralı bir psikoloğu yanında istemiyordu. İhtiyacı olan psikolojik testlerin hepsini zaten tamamlamıştı. Yenilenen testlerin, başlangıçtakinden daha az doğru sonuçlar vereceğini düşünüyor, test yapma ve yorumlamaya dair kendi uzmanlığının, Gilbert'ınkini geçtiğine şiddetle inanıyordu. Kelley aynı zamanda Gilbert'ın kendi profesyonel yetkinliğinden yoksun olduğundan ve tutsaklarla ilişki kurarken zorluk yaşayacağından şüphe ediyordu. Ancak sonunda Kelley, Andrus'un psikoloğu atamasını kabul etti, çünkü onda "orada olmanın kariyerine yardım edebileceği genç

bir adam gördü," diye hatırlıyordu Dukie. "Doug böyle şeyleri sık sık yapardı."

Kelley ve Gilbert, 23 Ekim'de 11 numaralı hücredeki Robert Ley'i ziyaret ettiler. Tutsak, hücresinde sinirli bir şekilde volta atıyordu. Bilgisinin olmadığı suçlamalara karşı kendini savunamamaktan sızlanıyordu ve Hitler'in sadece ülkesinin çıkarları için çalıştığını öne sürmeye devam etti. Ardından Ley çarmıha gerilmiş bir adam gibi duvara karşı dikilip kollarını açtı. Sıradan bir suçlu gibi yargılanmaktansa, kendini orada vurmaları için yalvardı. Kelley, Andrus'a ve savcı ekibi üyesi William Donovan'a, Ley'in psikiyatrik durumuna dair bir güncelleme yazdı. Tutsağın telaşlı, duygusal açıdan dengesiz ve depresyonlu olduğunu söyledi. Ancak bir psikoz işareti yoktu. Kelley, Ley'in frontal lob hasarından muzdarip olduğundan şüphelense de, aklının ve cezai ehliyetinin yerinde ve davranışlarından sorumlu olduğuna karar verdi. Ley'in kendini mahkemede savunmaya hazırladığını ve eskiden Ley'in intihar teşebbüsü olabileceğinden endişe etmesine rağmen "artık intihar niyeti emaresi göstermediğini" gözlemledi.

Bir sonraki akşam, saat 20.15 sıralarında, gardiyanlardan biri hücre koridorundaki alarmı çalıştırdı. Ley, gizlice havluların birinin kenarı ile ceketinin fermuarını birbirine bağlamış, düğümleri sıkılaştırmak için suda bekletmiş ve bu eğreti ipin bir ucunu tuvalet borusu etrafına bağlamıştı. Bağırmamak için ağzına kendi iç çamaşırını sıkıştırmış ve tuvaletin üzerinden kendini bırakarak boğulmuştu. Tuvalet alanı gardiyanın görüşünde olmadığı ve Ley de kısa boyundan ötürü klozete oturunca görünmemeye devam edeceği için, bekçinin bir şeylerin ters gittiğini anlaması birkaç dakika sürmüştü. Ley, şuurunu kaybetmiş ve tuvaletin üzerine

yığılmış bir şekilde bulundu. Hapishane personeli olarak son saatlerini dolduran Dolibois, hücreye ilk girenler arasındaydı, "Bir zamanlar Reichsarbeitdienst'in liderinin cansız bedeni, küçük bir klozet üzerinde oturuyordu. Ayakları katı bir şekilde gerinmiş, beti benzi atmış, gözleri pörtlemişti," diye hatırladı. Dr. Pflücker, hemen yetişti ancak suni solunum yoluyla tutsağı hayata döndürme denemeleri başarısız kaldı. Akşam saat 20.35'te, elli beş yaşındaki Ley'in ölümü ilan edildi. Yakınlardaki hücrelerdeki tutsaklar, uyudu ya da uyuyormuş numarası yaptı.

"Böyle bir ölüm, yavaş ve acı vericidir," diye yazdı Kelley. "Ley'in şiddetli ölüm arzusunu göstermiştir." Bazı Amerikalılar, olayı komik buldular. Savcı ekibinden Drexel Sprecher, ertesi sabah işe geldiğinde, ciddiymiş gibi davranarak marş okuyan bir dizi tercümanla karşılaştı. "Bir cenaze marşı mırıldanmaya çalışıyorlar ama beceremiyorlardı," diye hatırladı. Özel bir konuşmada, Andrus Ley'in intiharının kendini nasıl derinden etkilediğini söyledi. "Nasıl bir ölüm şekli bu böyle," dedi savcı ekibinden birine, "kendi peştamalıyla, kendi pisliğinin üzerinde boğuldu."

İntihar, Andrus ve Amerikalılar için büyük bir utançtı. Andrus, derhal cezaevinin güvenliğini sıkılaştırdı. Öncelerde yüksek rütbeli Nazilerin bitişik dört hücresine bir gardiyan düşerek, her tutsak yarım dakikalık aralıklarla gözetleniyordu. Şimdiyse Andrus, gece gündüz her hücrenin başına birer gardiyan koymuştu. Gardiyanlar, sürekli gözetleme deliklerinin önünde duruyorlardı. Ley'inki gibi bir intihara "tekrar müsaade edilemez," dedi Andrus. Ayrıca, mahkeme tanıklarından birine bir paket dolusu siyanür, iğne ve şırıngadan oluşan intihar seti geldiği için, hapishane tutsaklara gelen giysi ve gıda paketlerini artık kabul etmiyordu.

Üst rütbeli Nazi tutsakları, Ley'in ölüm haberini 29 Ekim'de, hücrelerinde duydular. "Bu iyi oldu," dedi Göring Kelley'ye, "Mahkemede nasıl davranacağına dair şüphelerim vardı. Muhtemelen

kendi gösterisini yapacak ve fantastik, bombastik bir konuşma gerçekleştirecekti. Yoldan çekilmesi iyi bir şey."

Kelley'nin de Ley'in ölümüne tepkisi empatiden yoksundu. İntiharı, olayların talihli bir dönüşümü olarak nitelendirdi. Çünkü Ley, "Asla başarılı bir şekilde yargılanamazdı... Kendini fazlaca kaybetmişti. Yani Robert Ley, kendini astığında [*metinde aynen böyle geçiyor*] dünyaya bir iyilik etmiş oldu. Bilhassa da bana iyilik etti, zira beyninin dokusal bir hasara uğradığından şüphe ediyordum."

Kelley de o beynin peşindeydi. Psikiyatrist bıyık altından gülerek, Ley "ölüm sonrası muayene için müsaitti..." dedi. Beyni analiz ederek, Rorschach esinli organik hasar teşhisini onaylayabilirdi ve Ley'in kötüleşme nedenine bir ışık tutabilirdi. Kelley, Nürnberg morgunda adamın beyninin çıkarılmasını onaylayan askerî bir meslektaş buldu: Patolog Najeeb Klan. Kelley ardından beyni garip bir yolculuğa gönderdi. Üzerinde "baharat" yazan bir ağaç kutuyu, askerlerden biri 124 numaralı Ordu Posta Ofisi'ne götürdü. Asker, kutunun Washington, DC.'deki Sağlık Dairesi Başkanı'nın Ofisi'ne hava postasıyla yollanmasını istedi. Posta işçileri, bir kutu baharatı göndermek için bu yöntemin çok pahalı olduğunu düşündüler. "Robert Ley'in beyni var içinde," dedi asker uzatmadan, ABD askeriyesinde basılan bir makalede alıntılandığı şekliyle. Kelley bu haberin bir parçasını, Ordu Patoloji Enstitüsü'nde çalışan nöropatolog Webb Haymaker'a gönderdi.

Gizli paketin alıcısı Haymaker'dı. Beyin muayenesi, "frontal loblarda uzun süreli bozulma eğiliminde bir süreç" olduğunu ortaya çıkardı. Mikroskopik çalışma, Kelley'nin hasarlı olduğunu öngördüğü bölgedeki bozulmayı onaylamıştı. Patoloğun Ley'in beyni üzerine yazdığı rapor, Kelley'yi çok keyiflendirdi. "Robert Ley'e, beynini bana verdiği için ebediyen minnettar olmam gerekiyor," dedi.

Kelley'nin neşesi vakitsizdi. 1947'de Haymaker, Ley'in beyninden parçaları başka bir fikir için San Francisco'daki Langley Porter

Clinic'te çalışan patologlara gönderdi. Oradaki muayene, organik hasara dair net bir bulguya rastlamadı. Haymaker, o aralık ayında haberi Kelley'ye iletti: Ley'in beyin anormallikleri, "İlk başta düşündüğümüzden daha dar bir kapsamdaydı. Şahsen, bu konunun tamamen kapanmasının daha iyi olacağını düşünüyorum; beyindeki değişim derecesi, düşünce farklılığının nedeni olabilir," dedi.

Gilbert, Rorschach testini nasıl gerçekleştireceğini Columbia'da öğrenmişti ancak değerlendirmeyle çok ilgilenmiyordu. Değerini anlıyordu fakat Nazilere Kelley'nin henüz test etmediği mürekkep lekelerini gösterdi ve diğerlerini yeniden test etti. Gilbert'ın Göring'le yeniden yaptığı Rorschach testi, Kelley'ninkinden daha farklı bir yorumla sonuçlandı. Gilbert, Göring'in sonuçlarının "zihninin niteliksel vasatlığıyla çeliştiğine" kanaat getirdi. Reich Mareşali, mürekkep lekelerinde birçok insan ve hayvan aktivitesi tarif etse de Gilbert, Göring'in cevaplarında orijinallik eksikliğiyle karşılaşarak, "yüzeysel, yavan gerçekçiliğini ortaya çıkarıyor, parlak ve yaratıcı zekâsını değil," dedi. Bir başka deyimle, Göring zeki ve alaycıydı ancak bir dâhi değildi. Gilbert aynı zamanda Göring'in depresif ve ahlaksız olduğunu da notlara düştü.

İki Rorschach araştırmacısı, çok farklı iki yorum: Neden? Kelley, muhtemelen aylardır süren günlük iletişimleri sonucu aralarında oluşan olağan dışı ilişkiden dolayı Göring'in yanıtlarında hayal gücü, iktidar ve cesaret bulmuştu. Özgüven, dikkafalılık, işe adanmışlık ve kendine odaklanmak gibi niteliklerde, iki yorum birbirine benziyordu. İkisi de alanlarında yüksek mevkilere gelmiş, uzman manipülatörlerdi. Kelley hiç farkında olmadan Göring'le özdeşleşmişti. Gilbert, böyle bir ilişki hissetmemiş ve deneğine daha serinkanlı yaklaşmıştı.

Gilbert, Hess'e de tekrar Rorschach testi yaptı ve yanıtlarında duygu, empati ve olgunluk eksikliği buldu. Tutsak, lekelerde hiç-bir canlı varlık görmedi, çok az hareket tarif etti ve resimlerde "cansız ayrıntılar" gördü. "Tüm bunlar, iktidarsızlığa ve zihinsel kaynaklarda bir hayat yoksunluğuna işaret ediyor," diye kanaat getirdi Gilbert. Hess'in "gerçeklikle belli belirsiz bir bağı olan, ciddi anlamda kısıtlanmış bir kişiliği" olduğunu not düştü.

Psikolog, sözel, matematiksel ve kavramsal değerlendirmelerden oluşan bir hafıza deposu olan Wechsler-Bellevue Yetişkin IQ'su aracının Almanca bir çevirisini kullanarak, başka bir test dizisi uyguladı tutsaklara. Bu testlerde Nazilere yapboz yapmak, resimlerdeki kayıp parçaları bulmak ve sayma sayıları sembollerle eşleştirmek gibi görevler verildi. Göring, hevesle görevi kabul etmişti, "Öğretmenden önce davranmaya çalışan, gergin, zeki ve egoist bir erkek öğrenci gibi davrandı," diye hatırladı Gilbert. Bir takım hafıza testlerinin ardından, dokuz rakamlı numara serisini hatırlayamayan Göring, karyolasına yumruğuyla vurup, "Ah, haydi, başka bir tane daha ver. Yapabilirim!" diye bağırdı. Reich Mareşali yeniden denediğinde başarılı olunca, Gilbert şaşırmıştı; Göring, "onur ve eğlencede kendini zapt edemiyordu." Göring, "Bizim psikologların uğraştıklarından çok daha iyi," diyerek Amerikalı psikologların testlerini övdü. (Keitel de benzer şekilde Gilbert'a, Alman askerî psikologların, Wehrmacht üyelerinin değerlendirilmesinde kullandığı "saçma şeylerden" yakınmıştı. Oğlu, bir subay adaylığı değerlendirmesinde başarısız olunca, testi kaldırtmıştı.) Kelley gibi Gilbert da Göring'in gösteriş ve etkileme çabasının tutsağın çabalayıp keyiflenmesine neden olduğunu hemen fark etmişti.

Muhtemelen yaşla beraber gelen beyin fonksiyonundaki başarısızlığı ölçen bir formülü kullanan Gilbert, üst rütbeli Nazilerin çoğunun ortalama zekânın üzerinde çıktığı IQ sonuçları elde etti. Bankacı Schacht, 143 puanla grubun en üstünde çıkmıştı, Artur

Seyss-Inquart 141, Göring ve Dönitz 138, Papen 134, Frank ve Schirach 130, Ribbentrop 129, Rosenberg 127, Hess yaklaşık 120 almıştı ve Streicher sürüyü 106 ile takip ediyordu. Göring'in en yüksek puanı alamadığı için hayal kırıklığı yaşaması şaşırtıcı değildi. Streicher'in cansız performansı da kimseyi şaşırtmamıştı.

Gilbert başka psikolojik değerlendirmeleri de denedi. Bunlar arasında, (Nazilerin hiçbirinin anlayamadığı) görsellerden tutarlı bir hikâye oluşturmak, (Hess'in ya, "Bilemiyorum," ya da, "Bakınca uykum geliyor," dediği) Tematik Algı Testi de vardı. Bir tanesinde, posta pulu almak için para bozdurmaları gereken alıştırmalardan birinde, tutsaklardan Streicher'in ve şaşırtıcı bir şekilde Schacht'ın aklı karıştı. "Aritmetikte başarılı olan her finansal büyücü, muhtemelen üçkâğıtçının tekidir," dedi Schacht hatasından yüzü kızararak. Gilbert sonunda, faşist rejim yönetimi dâhil herhangi bir konuda başarılı olan kişilerin, ortalama üzerinde zekâya sahip olduğu sonucuna vardı. Bu adamların, savaş suçlarını ve zulümleri onaylamaktan daha iyisini bilecek kadar zeki olduklarını düşünse de, aynı zamanda Gilbert şunu da biliyordu ki; "IQ, zihnin entelektüel verimliliğinden başka bir şey ifade etmez ve karakterle, ahlakla ya da kişiliğin değerlendirilmesine dair diğer düşüncelerle ilgili değildir." Yüksek IQ seviyelerinden etkilenmeyen Andrus, Nazilerin zeki bile olmadıklarını söyledi: "Zihin güçlerinden ve karakterlerinden yaptığım çıkarımlara dayanarak, bu süpermenlerin hiçbirini ekibimde çavuş yapmazdım," dedi.

Kelley, bir teğmen olan Gilbert'tan daha üst rütbeli ve deneyimli bir asker olsa da, Gilbert hapishanede dolaşıyor, sanıkları inceliyor ve işlerini çoğunlukla psikiyatristten bağımsız gerçekleştiriyordu. Bazen verilerini paylaşmıyor ve birbirlerine nadiren danışıyor gibi görünüyorlardı. Ancak bir noktada Kelley, Gilbert'a bu tutsaklara erişimlerinin avantajından faydalanıp Nazi zihniyeti üzerindeki çalışmalarını, iş birliği yaparak bir kitap haline getirme konusunu

açtı. İki adam da, bu bilgiyi dünyaya açmanın getireceği prestijin çok büyük olacağının farkındaydılar. Zaferi tek bir ciltte paylaşmaya karar verdiler. Bu ortaklık planlandığı gibi gitmeyecekti.

Kişilik ve yaklaşım farklılıkları, bazı tutsakların Gilbert'ı Kelley'ye tercih etmesine ya da tam tersine neden oldu. Gilbert'ın Yahudi olması, bazı Nazilerin sinirini bozmuştu. Kimileri de onun göze çarpan yardımseverliği ve enerjik kişiliğini tercih ediyordu. Gilbert'la yaptığı IQ testinden sonra, Hans Fritzche psikoloğa sırrını açtığını ve kendini darağacında bulacağına emin olduğunu söyledi. "Almanya'nın onurunu korumak için kendini feda ederek onurlu bir ölüm tatmak çok kötü olmazdı," dedi Fritzsche, "ancak tüm dünyanın başının üzerinde akbaba gibi üşüştüğünü bilmenin tiksintisiyle utanarak ölmek... *Pfin teufel!* Çok daha acı!" Gilbert, cevap vermeden dinlediğinin kaydını düştü, Nazinin ağaran saçlarını fark etmişti. Eski Almanya şansölyesi Franz von Papen, Kelley'den de Gilbert'tan da hoşlanmıyordu ve "kendilerine psikiyatrist [ve psikolog] diyen adamlardan" şikâyetçiydi, zira "...çok azı gerçek bilimsel niteliğe sahip izlenimi veriyordu."

Göring ise, Kelley'nin dolaysız profesyonelliğini, Gilbert'ın manipülatif düşmanlığı dediği şeye tercih ediyordu. Kendisini sorgulayanların ve hapishane personelinin çoğuna, Uluslararası Mahkeme'nin yasallığı ve ahlâkıyla ilgili memnuniyetsizliğini ifade ediyordu. Ancak nihayetinde bir savunma avukatı seçmişti; Göring'in tüm suçlamalardan tamamen masum olduğuna emin olduğunu söyleyen eski bir Alman hâkimi olan Otto Stahmer. Göring ise Kelley'ye diğer kaygılarını itiraf etmişti. Kelley'nin Göring'in karısı Emmy'ye son mektup götürüşünden beş gün sonra, kadın Veldenstein'daki konutunda tutuklanmıştı, kocasının sanat hır-

sızlıklarının suç ortağı olmasından şüpheleniliyordu. Regensburg yakınındaki Straubling'de bir sivil gözaltı kampına kapatıldı. Kızı Edda, annesinden alınıp dadısıyla beraber Neuhaus'ta Katolik rahibelerin yönettiği bir konuta yerleştirildi. Aralarında yaklaşık on beş kilometre vardı ve iletişim kurmalarına izin verilmiyordu. Emmy, bu olay için, "Hayatımdaki en kara günlerden biriydi. Çocuğumdan ayrılmaya zorlanmıştım ve gece nerede yatacağını bile bilmiyordum," dedi. Straubling'e giderken, Emmy ağzına bir nane şekeri atarak, kendisinden sorumlu olan Amerikalı askerlerin paniklemesine sebep oldu. Zehir içtiğini düşünmüşlerdi.

Ailenin parçalanması, Göring'i çileden çıkarmıştı. Ailesine bakılacağına söz verildiğini hatırlattı. Bir kız çocuğunun annesinden ayrılması iyi bir şey değil, diye ısrar etti Reich Mareşali. Kızından ayrılmak, Emmy için bir işkenceydi ve yedi hafta boyunca Edda'dan haber alamadı. Kelley'nin verilen sözün tutulmadığını Andrus'a bildirmesi işe yaradı. Göring'in ailesine dair endişesi, "zihinsel ve fiziksel sağlığı"na zarar veriyor, diye yazdı Andrus, Emmy'yi alıkoyan Üçüncü ABD Ordu komutanına. Haftalar sonra, 24 Kasım'da, Emmy'nin tutulduğu kampın yöneticisi, kadının odasına girip, "Edda burada," dedi. Anne ve kızı kavuşunca gözyaşlarına boğuldular ancak Edda artık annesinin hücre arkadaşıydı. Eski bir Hava Kuvvetleri memuru, Edda'ya hasır bir döşek buldu. Göring, haberleri duyunca minnettar olmuş ve sevinmişti. Bir şekilde Nürnberg'deki mektupları arasından Emmy'ye bir mektup gitmesini sağlamıştı; mektubu kadına yemek getiren tutsak işçilerden biri gizlice vermişti. Göring bunu her nasıl başardıysa, gardiyanlarının tamamen gözden kaçırdığı bir yer olduğunu ve Nürnberg hapishanesinin duvarlarının geçilebilir olduğunu gösteriyordu bu.

Göring, hatıralarını Kelley'yle paylaşmaya devam etti. Hitler'le ve diğer sanıklarla samimi ilişkilerini kabul ediyordu. Savaşın ilk yıllarında, Hitler Göring'i resmî halefi ilan ettiğinde, "Kendi adıma

memnundum, zira tek beklediğim şey buydu," dedi Göring. "Ancak Hitler o kuş beyinli Hess'i benim halefim ilan ettiğinde öfkelendim. Hitler'e de söyledim bunu, büyük olay çıkardım." Göring, anısını anlatırken durakladı, karyolasından öne doğru uzanıp ellerini dizlerine koydu ve Kelley'nin gözlerine baktı. "Hitler ne dedi biliyor musun?" diye devam etti, "Dedi ki: 'Bak, Hermann, mantıklı ol. Rudolf daima sadık biri oldu, sıkı çalışıyor. Onu ödüllendirmeliydim ve adını söyleyerek onu halka tanıttım. Ancak Hermann, sen Reich Führer'i olduğunda, puf! Hess'i atabilir ve kendi halefini kendin seçebilirsin.'" Anekdotun sonunda Göring'in gözleri parladı. İktidara gelme vaadinden duyduğu heyecan, hapishaneye rağmen yeniden alevlenmişti.

Bir başka konuşmada Göring, Kelley'ye Birinci Dünya Savaşı'nın ardından Nazi Partisi'ne nasıl katıldığını anlattı. O dönemde Almanya'da kurulan sayısız sağ partileri dikkatle incelediğini ve kendini Nasyonel Sosyalistler'e yakın hissettiğini, çünkü Versay Anlaşması'ndan memnun olmayan gazilere hitap ettiklerini söyledi. Bu üyelerle beraber, Nazi Partisi 1923'te Münih'te bir darbe başlatabilmeye yetecek kadar kitleyi kontrol edebiliyordu. Nazilerin Yahudi aleyhtarlığı, Göring'e faydalı görünmüştü. Muhtemel destekçileri, nahoş bir barış anlaşmasından daha köklü bir duygusal yaklaşımla çekmek anlamına geliyordu. "Haklı olduğumu görüyorsun," dedi Göring Kelley'ye. "İnsanlar bize akın ettiler, eski askerler bize inandılar ve ben de ulusun başı oldum," dedikten sonra, Reich Mareşali, Führerlik vaadinin asla gerçekleşmediğini ve neredeyse hayatına mal olduğunu hatırladı. "Artık çok geç mi dersin?" diye devam etti. "Belki de değil. Her neyse, yapacağımı yaptım."

Bir McGlashan'a yakışacak bir demeçti. Muhtemelen Kelley'nin kulaklarında çınlamıştı. Göring, Nazi yığınının tepesine yükselmesinin, vadedilmiş olan bir terfi olduğunu ve Hitler'in intiharının ardından gerçekleşmesi gerektiğini düşünmüş ancak hiç böyle

olmamıştı. Ancak Müttefik Kuvvetleri'nin kendisine ölüm cezası vereceklerine emin olsa da Göring için bir gelecek vadediyordu. "Biliyorsun ki asılacağım. Hazırım. Fakat Alman tarihine büyük bir adam olarak geçmeye kararlıyım. Eğer mahkemeyi ikna edemezsem, en azından yaptıklarımın Büyük Alman İmparatorluğu için olduğuna Alman halkını ikna edeceğim. Elli altmış seneye, Hermann Göring'in heykelleri Almanya'nın her tarafına dikilecek. Belki küçük heykeller olacak ancak her Almanın evinde birer tane olacak."

Ölüm beklentisi, söylediğine göre Göring'in canını sıkmıyordu. Sayısız insanın savaşta ölmesini emretmiş olan bir askerî komutan olarak her zaman düşmanla savaş alanında yüzleşme ihtimalini kabul ediyordu. Artık Müttefik Kuvvetleri onun üzerinde olduğuna göre, Göring "dağıtarak" mümkün olduğu kadar zarar vermeyi planlıyordu. "Mahkemenin yasal yetkisini kabul etmiyorum ancak isteklerini zorla yaptırma güçleri olduğundan dolayı," dedi, "gerçeği anlatmaya ve gelebilecek her şeyle yüzleşmeye hazırlıklıyım." Bir asker ve savaşçı olarak deneyimi ve yaptığı hazırlığı sonucunda ortaya çıkan yaklaşımının pratik olduğunda ısrar ediyordu.

Ancak kendini saygın bir lider gibi görmekle beraber, boğazını cellâdın önüne uzatmak, gerçekten de pratik miydi? Göring, hapsedilmiş olmasının münasip olup olmadığında kararsızdı. Kelley'ye geleceklerini kontrol etmek isteyen adamlara, kaderin en iyi cevabı vereceğinden duyduğu korkuyu itiraf ettiğinde, bu itiraf için Kelley, "Göring'in tek başına dünyayla yüzleşemeyeceğini ve dünyayı fethedemeyeceğini anladığını gördüğüm tek an," demişti.

Elbette Nazi, hapsedilişini ve mahkemeye çıkmayı, Müttefik Kuvvetleri'nin zaferinin adaletsiz bir sonucu olarak görecek ve kınayacaktı. Ancak, kendine vaatlerde bulunmuş Hitler'le hücre komşusu olmaya kıyasla, parmaklıklarının ardında tek başına yatağına oturmuş olmaktan daha mutluydu. "Hitler'in intihar etmesi

korkaklık değildi," dedi Göring. "Ne de olsa Alman devletinin başındaydı. Hitler'in burası gibi bir hücrede oturup, bir savaş suçlusu mahkemesinde yargı karşısına çıkması benim için kesinlikle düşünülemez bir şey olurdu. Sonunda benden nefret etmiş olsa da benim için her şeyden önce Almanya'nın bir sembolüydü... Hitler'in yabancı bir mahkeme karşısında canlı bir tutsak olmasından başka her acıyı çekmeye razı olurdum." Göring, onur ve ulusal saygınlık saldırıya uğradığı zaman, intiharı mantıklı bir karar gibi görüyordu.

Kelley, Göring'in eşcinsel olduğunu inkâr etmesinin (Streicher'in 1940'taki suçlamalarından kaynaklanan bir dedikoduydu) mantıklı olduğunu düşündü. "Tüm sapkınlıkları doğal olarak reddediyordu. Psikiyatrik gözlemi ve Göring'i tanıyan diğer tutsaklarla yapılan bağımsız görüşmeler, Göring'i doğruluyor gibi görünüyordu," diye düşündü Kelley. Öyleyse Göring'in yansıttığı cinsel enerjinin; kendi görünüşüne, giyimine ve fiziğine düşkünlüğünün nedeni neydi? "Muhtemelen cinsel enerjisini, sıkı çalışmaya aktararak yüceltmişti. Bu da günde on sekiz saat çalışmak gibi şaşırtıcı bir beceri sağlamıştı," diye yazdı Kelley. "Hırsın 'aşka' üstün geldiğine şüphe yok. Ancak evi, ailesi mutluydu ve Göring'le ikinci karısının adanmışlığı, ikisini de mutlu ediyordu."

Kelley yine de Göring'in kişisel düşüncelerinin bazen Hitler'e ve Nazi politikalarına olan sadakatine baskın çıktığını öğrendi. Bir gün Göring, Kelley ile tercümanı Triest'e, 1923'teki Birahane Darbesi'nde yaralarının iyileşmesine yardım eden Yahudi hemşirenin ailesine yardım etmeye çalıştığını anlattı. Kadının iyileştirici bakımından yıllar sonra, kadının İngiltere'ye taşınmasını ve Nazi zulmünden kaçmasını onaylayan kâğıdı imzalamıştı. Göring, bunun bireysel bir karar olduğunu, Yahudilerle veya Alman toplumundaki rolleriyle ilgili genel fikrinde bir değişiklik yaratmadığını açıkça ifade etti.

Göring'in sırları, Nazi liderinin ilgiye hasret olduğunu ve moralinin düzelmesine ihtiyacı olduğunu gösteriyordu Kelley için.

Göring'in, yaptıklarının sorumluluğunu üzerine almasına ve kendini savunduğu enerjisine hayrandı ancak Kelley, Reich Mareşali'nin en kötü karakter niteliklerini de asla gözden kaçırmadı. "Göring bir parça bile değişmemişti," diye anlattı aylar sonra bir gazeteciye. "Her zaman olduğu gibi havalı, gösterişçi, kibirli palavracının tekiydi. Nasıl olsa öldürüleceğine karar vermişti. Dolayısıyla, bir numaralı Nazi olarak düşünülmeyi çok arzuluyordu. İlginç bir telafi şekliydi bu."

Hess hâlâ amnezi ve zihin açıklığı arasında gidip geliyordu. 30 Ekim 1945'te, İngiltere'den Nürnberg'e çok dikkatli bir şekilde getirdiği yiyecek paketlerinde ne olduğunu hatırlamadığını söyledi. "İki paketteki yazının kendi el yazısı olduğunu hemen kabul etti ve bazı belgeleri tanıdı ancak onlara sadece göz atmaktan memnun görünüyordu, el yazısının kendine ait olduğunu söyleyip paketleri geri verdi," diye yazdı Kelley. "Zaman alan paketleme ve mühürleme işini açıklarken, söylediği tek şey, 'Zaman geçirmek için kesinlikle iyi bir işe benziyor,' oldu." Birkaç hafta sonra, yetkililer Hess'e kendisinin ve diğer arkadaşlarının Nazi vukuatlarındaki ve toplantılarındaki haber filmlerini göstererek hafızasını canlandırmayı denediler. İki gardiyana kelepçelenmiş olan Hess, hazırlıksız kurulan hapishanenin bir görüntüleme odasına alınmıştı ve içeride yüz ifadelerini belli etmeye yetecek kadar ışık vardı. Başsavcı Jackson, özel asistan Donovan ve soruşturmacı Albay John Amen, Kelley ve danışmanlık için getirilen başka bir Amerikalı psikiyatrist, hep birlikte Hess'i izliyorlardı. Filmler, Wagner ekolüne ait müzik vurgusuyla başlamıştı. Hess, öndeki perdeye doğru eğildi ve kendisinin yüksek sesli bir konuşma yaptığı ve ardından Hitler'in görünmesiyle şiddetli *Sieg*

*Heil** çığlıklarının duyulduğu sırada ayağa kalktı. Göring, Ley ve Streicher'in perdeye yansıdığı görüntüler sırasında sakinleşip oturdu. Işıklar yakıldı ve Hess, konuşmadan önce bir dakika bekledi. "Hitler ve Göring'i hatırlıyorum," dedi. "Diğerlerini de hatırlıyorum ama sadece isimlerinin söylendiğini duyduğum ve bu hapishanedeki hücre kapılarında isimlerini gördüğüm için." Filmlerdeki olayların hiçbirine katıldığını hatırlamadığını söyledi. "Orada olduğuma göre orada olmuş olmalıyım. Ama hatırlamıyorum."

Kelley filmi izlemiyordu. Hess'in bilinçsizce gerginliğini belli ettiği ellerine bakıyordu, "ellerini sıkıyordu, bu semptomu arayan birisi için oldukça görünürdü," diye not aldı psikiyatrist. "Filmdeki bazı sahneleri tamamen inkâr etse de kesinlikle hatırlamıştı. Kendi iç gerginliğini sezmiş ve belki de bunun parmaklarının gerilmesinden anlaşıldığını fark etmişti."

Mahkeme başlangıcı yaklaştıkça, zihni karmaşık olan Hess'in ifadesinde kendi zihinsel sorunlarının semptomlarını göstermesi ve kendi savunmasını gerçekleştirmekten aciz olması, savcılığı kaygılandırıyordu. Hess'in mahkemeye çıkmasının uygun olduğunu onaylamak isteyen Müttefik Kuvvetleri, Kelley'nin psikiyatrik raporlarını gözden geçirecek ve tutsağı muayene edecek iki psikiyatrist getirdiler; Nolan D.C. Lewis ve Donald Ewen Cameron. Lewis, New York Psikiyatri Enstitüsü'nü yönetiyor ve *Journal of Nervous and Mental Disease and Psychoanalytic Review* dergisinin editörlüğünü yapıyordu. İskoçya doğumlu bir psikiyatrist olan Cameron ise, o sırada Montreal'daki McGill Üniversitesi'nde çalışıyordu ve daha sonra CIA için gerçekleştirdiği zihin kontrolü ve davranış değişimi araştırmasıyla adı çıkacaktı.

Lewis ve Cameron, Hess'le saatler geçirdiler. Tercümanları Gilbert'tı. Kanıtları Kelley'den, Andrus'tan ve Hess'le zaman geçiren

* (Alm.) "Yaşasın zafer!" (ç. n.)

diğerlerinden aldılar. Sekiz sayfalık bir raporda, Kelley'nin Hess'in akıl sağlığının yerinde olduğu ve psikoz hastası olmadığı yönündeki kararıyla hemfikir oldular. Tutsağın amnezisinin tutarsız olduğunu buldular. Tanışık olduğu belli insanları ve okuduğu belli kitapları hatırlamıyor olsa da, o insanlarla ve kitaplarla ilgili bazı olayları ve fikirleri hatırlayabiliyor, kaçınılmaz bir şekilde aynı zamanlar ve mekânlarla ilgili diğer hatıraları anımsıyordu. Psikiyatristlerin muayenesi, "hafıza kaybı kısmen uydurma; histerik veya bilinçdışı kısmın yüzeysel olması olası," şeklindeydi. Hess'in birçok soruya sürekli, "Bilmiyorum," ve "Hatırlamıyorum," diye refleks olarak cevap vermesinin "bir stres döneminde koruma içgüdüsü gibi bilinçli olarak geliştirilmiş ve alışkanlık haline gelerek bilinçdışının bir parçası haline gelmiş" olması olasıydı.

Bir başka deyişle, Hess geçmişteki olayları unutmuş numarası yaparak İngiltere'deki tutsaklığı sırasında hayatını kolaylaştırmak istemişti. Nürnberg'deki zamanlarında da bazen bilinçsizce ve alışkanlıkla hatırlamamaya devam etti. İlk başlarda amnezi numarası yapsa da, bunun bir kısmı artık numara olmaktan çıkmış olabilirdi. Hess'in de şu durumda hafızasını geri getirecek bir motivasyonu yoktu. Hâlâ dengesiz ve kaygılıydı, "amneziyi devam ettirmek istediği çok açık," diye karar verdi psikiyatristler. Basınla yapılan görüşmelerde Kelley, Hess'in hafızasını, kas elastikiyetini kaybetmiş zayıf bir kola, unutkanlık adalarıyla dolu bir denize benzetti. Artık buzullarla tıkanmış bir okyanus gibi bir hafızası olduğunu ve "düzgün kanallar açmanın, buzulları erittiğini," söyledi.

Doktorlar, Hess'in üzerine gitmeye devam ettiler. Üç Sovyet Rusyalı, bir Fransız, üç İngiliz ve fazladan bir Amerikalı psikiyatrist, bu gizemli tutsağı inceledi. İngiliz heyeti, kendine karşı yapılan suçlamaları ve mahkemenin ilerleyişini anlayacak kadar aklının yerinde olduğunu düşündü. Ancak amnezisi, avukatıyla ve savunma grubuyla çalışmasına engel teşkil ediyordu. Bir Rus ve

Fransız heyeti, Hess'in "kelimenin tam anlamıyla bir deli olmadığı" bulgusuna razı oldu. Kelley, Hess'in gerçekten amnezi hastası olduğunda ısrar etti ancak bu unutkanlığının çoğu "gönüllü bir engelleme"den kaynaklanıyordu. Amnezinin mahkeme sırasında ya da sonrasında kendi kendine ortadan kalkacağını düşündü. Hess'in bozukluğunun kısmi kasıtlı boyutu hesaba katılırsa, yargılanıp yargılanmaması gerektiği sorumluluğu mahkemeye aitti. Kelley, en iyisinin Hess'i yargılamak ve onun akıl durumundaki birine idam cezası vermenin doğru olup olmadığını bir psikiyatriste danışmak olduğuna inanıyordu.

Andrus, Hess'in tekrar tekrar psikiyatrik muayenelerden geçmesine izin vermiş olsa da diğer Nazi sanıklarının aynı tıbbi incelemeye alınmasını istemiyordu. Bir psikiyatrist, Hess'i görmeye gelince, "Diğer tutsakları incelemesine izin verilmesin," dedi Andrus. "Diğer tüm tutsakların akıl sağlıkları tamamen yerinde ve özel muayeneler makbul değil. Tutsağın akli durumuna gereksiz bir ilgi göstermekten sakınılmalıdır." Tıbbi dayanaklardan yoksun olan bu kararı veren Andrus, (bir defasında astroloji çalışıp çalışmadığını sorduğunda Hess'in ona, "Hatırlamıyorum," yerine zorla, "Hayır," cevabı verdiğini küçümseyerek söyleyen Andrus) Hess'in düzeltilemez bir sahtekâr olduğuna karar verdi. "İçini görebiliyordum, biliyordum," diye yazmıştı Komutan. "Astrolojinin bir erkek işi olmadığını söyledim kaç defa." Hess, sessizlikle yanıtlamış ya da başını sallayarak hiçbir şey hatırlamadığını tekrarlamıştı.

Yaklaşımı alışılanın dışında olsa da Hess de tıbbi teşhise ilgi duyuyordu. Bir gün bir anda Kelley'ye, "Gözbebeğinin büyüklüğü üzerine yapılmış herhangi bir çalışma biliyor musunuz?" diye sordu. Kelley, gözbebeği büyümesinin ve daralmasının göze gelen fazla ya da az ışıkla ilgili olduğunu bildiğini söyledi.

"Biraz küçümseyerek sözümü kesti, neyi kastettiğini belli ki bilmiyordum," diye hatırladı Kelley. Hess, "Gözbebeğinin boyutları

ve şekline dayalı teşhis etme bilimini kastediyorum. Hiç duymadınız mı?" Duymamıştı Kelley. "Almanya'daki doktorlar da bunu kabul etmediler," diye devam etti Hess, "ama tıpçı olmayan bir bilim adamıyla beraber ben bunu uzun süre çalıştım. Gözbebeğindeki büyümeyle, birinin sorununun ne olduğunu anlamakla beraber, hastalığının neresinde olduğunu da bulabilirsiniz."

Kelley şüphesini belli edince, Hess'in neşesi hemen kaçtı. "Amerikalı bir tıp adamının buna inanmayacağım gayet iyi anlıyorum," dedi, "ancak tamamen doğru bir şey bu. Ben bile biraz yapabiliyorum." Hess, Kelley'nin gözlerine bir Nazi zorbası gibi baktı, "Bir an bana bir hastalık teşhisi koyacak diye korktum," diye itiraf etti Kelley. "Belli ki bende bir inançsızlık görmüş ve görüşmenin sonuna geldiğini belli etmişti."

Kelley, en üst rütbeli Koruma Timi (SS) memuru olan, yaralı yüzlü ve kare çeneli tutsak Ernst Kaltenbrunner'le farklı türden tıbbi bir çıkmaza girdi. Tehlikeli kişiliği, depresif sözlerinden ve hapishanedeki ağlama krizlerinden belli olan Kaltenbrunner, yaklaşan mahkemeden çok korkuyordu. Psikiyatrist, onu intihara eğilimli biri gibi görüyordu; "'Herkes bana takıyor,' diye düşünen bir sulugöz... Bir cellât olmasına sebep olan karakterinin katılığı, geleceğini garantilemek isteyen bu yumuşak ve hıçkıra hıçkıra ağlayan kişilikle yer değiştirmiş." Kelley, Kaltenbrunner'in strese tepkisinin, işler iyiyken sert olan ancak kişisel yenilgilerde kırılganlaşan sinirli insanlarda sık rastlandığını fark etmişti.

17 Kasım'da, Kaltenbrunner aniden baş ağrısı ve halsizlikten şikâyet etmeye başladı. Kelley sonraki güne kadar onu gözetim altında tuttu. Tutsağın semptomları kötüleşti, başını hareket ettirdiğinde gergin boynu ağrımaya başlamıştı. Omurga menenjitinden ya da başka bir bulaşıcı hastalıktan -ki bu, tüm mahkûmların karantina altına alınması ve mahkemenin ertelenmesi gerekliliğini doğururdu- şüphelenen Kelley, Kaltenbrunner'i hastaneye gönderdi.

Hastanede elde edilen bulgulara göre, omurga ponksiyonu, beyindeki bir kan damarının çatladığını gösteriyordu. Beyni ve omurgayı dolduran sıvıya kan akışı söz konusuydu. Durumun ölümcül olma riski taşımasına karşın Kelley, Kaltenbrunner'in felaketi atlattığını ve birkaç haftalık dinlenmeye ihtiyacı olduğunu düşündü. Aklı hasar görmemişti ancak yaklaşan mahkemeden duyduğu endişe, kan basıncını yükselterek iç kanamaya neden olmuş olabilirdi. Nihayetinde Kaltenbrunner, mahkemenin ilk günlerini kaçırdı. Andrus sonrasında, "milyonları korkutan Kaltenbrunner'in neredeyse korkudan öldüğünü," duyduğunu hatırladı. Kaltenbrunner hapishaneye döndükten birkaç gün sonra, ikinci bir iç kanama geçirdi ama hemen iyileşti. Kelley tekrar onun psikiyatrik açıdan sağlıklı olduğuna kanaat getirdi ancak hapishane yetkililerine, başka bir atak daha olursa, "Ölümcül olabilir. Böyle bir iç kanamanın gerçekleşmesi ya da gerçekleşme zamanını önceden kestirmek elbette ki mümkün değil," diyerek uyardı.

Sonbaharda Kelley ile tercüman Howard Triest, birlikte hapishanenin yaklaşık on beş kilometre uzağındaki Erlangen kasabasına gittiler. Bir üniversitenin kütüphanesinde durarak, Müttefik Kuvvetleri'nin nazisizleştirme sürecinde el koydukları bir dizi kitaba denk geldiler. Kitapların çoğu, üst düzey Nazi tutsaklarınca yazılmıştı. Kelley ile Triest, kendi koleksiyonları için bazı örnekler aldılar. Nazi ciltleriyle dolu askerî araçlarıyla Nürnberg'e döndükten sonra, tutsak yazarlara kitapların ilk sayfasını imzalattılar ve daha sonra kitapları da alarak Amerika'ya gittiler. Kelley neden Nazi kitaplarını topladığından hiç söz etmedi ancak tutsaklarla karşılaştığında muhabbet açmak için kullandığı kesindi. Muhtemelen yazarlardan imza istemesine aldığı cevapla, onların zihinlerine bir bakış edinmişti. Ayrıca, Kelley hâlâ egzotik türler (mevcut durumda Naziler) toplamaya devam ediyordu. Altmış beş yıl sonra konuşan Triest, kendi koleksiyonunu, "Nürnberg'deki zamanlarımdan bir

armağan ve zor bir kişisel dönemin somut [bir] hatırası. Amerika'ya döndüğümde arkadaşlarım ve aileme gösterebileceğim ve gerçekten orada olduğumu söyleyebileceğim bir şeydi. Kendi insanlarımı öldüren liderlerle beraberdim. Benim için bu hatırlamakla alakalı bir şeydi; Nürnberg'i hatırlamak. O sırada mahkemenin ilgi çekeceğini ve bugünkü durumuna geleceğini hiç düşünmemiştim," diye anlatıyordu.

Kelley, kendine güvenen tutsaklardan, mahkeme savcılarına aktarmaya değecek kadar önemli stratejik bilgi toplamıştı. William Donovan'a bir dizi bildiri göndermiş, sanıkların sağlıklarındaki ve psikiyatrik durumlarındaki değişimleri anlatmıştı. Ancak Donovan için muhtemelen en önemli kısım, tutsakların savunma stratejilerini doktordan öğrenmekti. Mesela 11 Kasım'daki bir bildiride Kelley, Göring'in mahkeme tanığı olarak Lord Halifax'i (E. F. L. Wood) aramayı istediğini yazmıştı. Göring'le sekiz yıl önce tanışmış olan İngiliz muhafazakâr politikacı Halifax, o sıralar Almanların Avusturya ve Çekoslovakya'ya genişlemesini onaylamıştı. Nazi taburları kan dökmeden bu ülkelerin sınırlarını geçtiği sırada Halifax, Britanya'nın dış işleri sekreteriydi ve Nazilerin yargılanması yaklaşırken, ABD'de büyükelçilik yapıyordu.

Göring, 1936'da Halifax'e savaş öncesi barış teklifi olarak bir mektup gönderdiğini Kelley'ye anlattı. Kelley, "Halifax'in savaşı engelleme ihtimali olan bu mektubu aldığını söylüyor," diye bilgilendirdi Donovan'ı. Kelley aynı bildiride, Schirach'ın Nazi Partisi üyesi olarak suçlu olduğunu itiraf ettiğini, Nazi gençlik hareketini oluşturmaktan sorumlu olduğunu kabul ettiğini ve Avusturya Yahudilerine işkence kararlarını imzaladığını da iletti. Jodl'un, Rusların kendi Doğu Cephesi'nde zulüm gerçekleştirdiklerine işaret ettiğini ve kendini de askerî emirleri yerine getirdiğini söyleyerek savunmayı planladığını rapora ekledi. Sivil mülkün yağmalanması yoluyla zengin olduğunu ısrarla reddetti. Frank ise, suçlamasını kabul ediyor

gibi görünüyordu, "Suçlananların ilahi cezaya tabi olacağı inancına kendini kaptırdı," diye yazdı Kelley. "Tüm grubun, Hitler'i en az iki sene önce vurmadığı için güçsüz kalmış olduğunu düşününce aşırı heyecanlanıyor." Nazi liderleri, Frank'e göre "şeytanla iş birliği" yapmıştı ve şimdi Tanrı onları "insanlığın düşünebildiğinden çok daha yıkıcı bir şekilde" cezalandırıyordu. Kelley, Frank'le olan konuşmalarından onun diğer tutsakları, Tanrı'nın adaletini kabul etmek yerine kendi canlarını kurtarmayı tercih ettikleri için eleştirdiğini biliyordu. "Suçlanan grubun 'daha zayıf' üyelerine suçu atma noktasında gibi görünüyor," diye yazdı Donovan'a. "Onlar suçlamayı kabul etmeseler de kendisinin edeceğini iki defa bildirdi."

Kelley'nin Donovan'la iletişiminden etkilenen ve adının yalnızca J. E. S. baş harfleri bilinen başka bir savcılık asistanı, şu mektubu yazdı:

> Binbaşı Kelley, size bugün raporunu ilettiğinde, benimle bazı sanıklarla ilgili konuştu. Aşağıdaki parçaları bildirisine almamış olsa da, sizi ilgilendirebileceğini düşündüm.
>
> Sanıkların gitgide homojen bir gruba dönüştüğü artık çok açık. Hepsi Göring'i liderleri olarak görüyor ve her birinin zekâsı, genel bir savunmaya katkıda bulunuyor. Bu da, Binbaşı'ya göre, davayı çok daha zorlaştıracak.

Yazar, Kelley'nin Nazileri savcılığın yaptıkları hataların yazılı olduğu belgelerle onları suçlama planlarından korkmadıklarına inandığını Donovan'a aktararak devam etti. "Bir belge, bir ya da iki kişiyi şüpheye mahal bırakmadan suçlasa da, aynı şekilde diğer kişileri aklamaya da yarar, diye düşünüyorlar... Dönitz düşüncesini açıkladı: 'Amerikalılar, benim savunmamı benim için hazırlıyorlar; tipik bir Yanki mizahı olsa gerek!'" yazıyordu bildiride.

Kelley birkaç gün sonra, Donovan'la savunma stratejisi üzerine kurduğu iletişime devam etti. Göring'in savunmasında, 1933'te bastığı *Aufbau Einer Nation* adlı kitabından alıntı yapmayı planladığını yazdı. Kitap, Göring'in iddiasına göre, Göring'in Gestapo'yu sadece komünistlerle savaşmak için kurduğu ve kendi kontrolü altındaki polis gücünün bu amaca sadık kaldığı savını destekliyordu. Reich Mareşali'nin hesabına göre, kitap aynı zamanda Hitler'in yükselişinin bir devrim olduğunu ve "Rus ya da Fransız devrimleri kadar kanlı olmadığını" ileri sürüyordu. Bildiriye eklenmiş küçük bir not vardı; "Bunu bulabilir miyiz?" (Göring, tercüman Triest'e bu kitabı tek bir hafta sonunda yazdığını iddia etmişti.)

Daha çok bir doktor gibi hareket eden Kelley, 17 Kasım'da Donovan'a tıbbi fikrini iletti: Nürnberg mahkeme salonuna, sanıklar için sert ve sırtsız banklar verilmesi, "eğer dava uzun süreli olursa," tüm Nazi liderleri için "zorluk yaratır". Özellikle Keitel, Dönitz, Funk, Göring ve Hollanda'daki eski Nazi komiseri Seyss-Inquart için endişeleniyordu, çünkü romatizmaları ağrı yapabilirdi ve "birçok gün [mahkemede] geçeceği için yere yığılabilirlerdi". Kelley, sırtlı ve minderli rahat oturakları önerdi, salondaki oturakların çoğu zaten böyleydi. Kullanımda olan mahkeme salonu fotoğrafları, sanıklara sırtlık verildiğini gösteriyor ancak minderler görünmüyor.

En nihayetinde Donovan'ın, Kelley'nin bilgisinden faydalanmak için az zamanı kalmıştı. Kendisi ve Hâkim Jackson, Nazileri suçlamak için en iyi yaklaşım üzerine fikir ayrılığına düşmeye başlamışlardı. Donovan, hâkimlerin yetenek testlerinden geçmesi ve mahkeme tanıklarının sorguya çekilmesinden yanayken, Jackson Müttefik Kuvvetleri'nin bulmuş olduğu suçlayıcı doküman yığınlarının güvenilirliğinden emin olmak istiyordu. Donovan'ın da sanıkları, özellikle de suç işlemiş örgütlere üyeliği olan subayları

suçlama konusunda şüpheleri vardı. Bir dizi savcılık münakaşasının ardından, Donovan ekipten ayrılarak kasım sonunda evine döndü.

Chattanooga'da Dukie, kız kardeşi Leora Brooke ve ebeveynleriyleyle beraber, kocasının dönüşünü bekliyordu. Bir gazete fotoğrafında, Dukie ve -kocası Avrupa'daki bir ordunun istihkâm savaş taburunda hizmet veren- Leora, ebeveynlerinin oturma odasında ayakta durur halde görünüyordu. Dukie, kısa zaman içinde Kelley'yle beraber evlerinde kullanabileceklerini umduğu işlemeli, gümüş bir demliği elinde tutuyordu. Özel yapım bir ceket ile diz boyu pilili etek giyen Dukie, yaşça daha büyük ve uzun boylu kardeşinden daha tarz sahibi görünüyordu. Kelley'yi üç yıldır görmemiş, onunla sadece mektuplaşarak ve ABD'ye dönen asker arkadaşları aracılığıyla iletişim kurmuştu.

Evliliklerinin beşinci yıl dönümü yaklaşırken, kocasının Nürnberg'deki aktiviteleri hakkında, bir Chattanooga gazetecisine röportaj verdi. Bir psikiyatristle evli olmanın nasıl bir şey olduğuna dair yorum yapması istendi. "Bazen ne düşündüğünüzü biliyorlar," dedi, "bilmelerini istemeseniz de." Evliliği beklemede olan Kelley, bu yeteneği Nazi sanıklarına uyguluyordu.

7
ADALET SARAYI

Mahkeme yaklaşıyordu. En üst rütbeli Nazilerin hepsi avukat tutmuş, savunmaları için hazırlanıyordu. Alman avukatlar, "Hukuki ve siyasi açıdan saygı duyulan kimselerdi," diye belirtti Albay Andrus. Ancak cezaevine giriş ve çıkışları, tutsakların dış dünyayla iletişimini, aynı zamanda da kaçakçılık fırsatını artırmıştı. Conti ve Ley'in intiharları, hâlâ komutana ağır geliyordu. Hapishaneyi güvende tutmak ve tutsakların kendilerine zarar verebileceği tüm araçları uzaklaştırmak için yeni güvenlik önlemleri tasarlamıştı. Tutsaklardan biri, avukatıyla belge değiş tokuş edecek olursa, bir gardiyan malum belgeyi inceliyordu. Gardiyanlar, hücrelerden tehlike potansiyeli bulunan her şeyi (bağcıkları, jiletleri ve kravatları) çıkarmışlardı, geceleri de gözlüklere el koyuyorlardı. Nazilerin, hücrelerine döndüklerinde ve duş aldıklarında üzerleri aranıyordu. Tutsaklar dışarıdayken, gardiyanlar hücrelerin altını üstüne getiriyordu.

"Bunlara rağmen kaçak mal buluyorduk," diye feryat etti Andrus. General Jodl'un hücresine yapılan bir baskında, bir tütün kesesinde gizlenmiş bir çivi, on beş santimetre uzunluğunda bir kablo, içinde ne olduğu bilinmeyen dokuz hap ve uzun çaput bulundu. Keitel, bir miktar aspirin, büyük bir sac levha, bir belladonna ilacı zulası

(sindirim bozuklukları için faydalı), bir vida ve iki çivi depolamış ve cüzdanında demir ökçenin bir parçasını saklamıştı. Kendi ayakkabısından gelmediği belli olan bu son nesneyi nereden aldığı sorulduğunda gururla, "Uzun zamandır vardı," demekle yetindi.

Ribbentrop'un dağınık hücresinde, gardiyanlar dokuz tanımsız ilaç (dördü çorapların içine saklanmıştı) ve beş santim uzunluğunda keskin bir metal buldu. Güler yüzlü Dönitz'in bile gizli bir koleksiyonu vardı: Ayakkabı bağcıkları, ip, bir vida ve bir saç tokası. "Bunlarla ne yapmayı düşündüğüyle ilgili hiçbir fikrimiz yoktu," diye yazdı Andrus. Schacht, el altından on adet ataş saklıyordu. Sauckel, kırılmış bir kaşık saklamıştı. Hücre bloğunun başka yerlerinde, gardiyanlar kırık cam parçaları, yamuk çiviler ve bir jilet bıçağı parçası buldular. Sadece Göring ile Hess'in hücresinden saklanmış bir şey çıkmadı.

Adalet Sarayı'nın diğer yerlerinde, koruyucu güvenlik önlemleri artırıldı. Mahkeme salonu kütüphanesinin bir Alman çalışanı, Feldmareşal Erwin Rommel'in genç yeğeni, "gizli" Nazilerin, mahkemeyi engellemek için binayı (sanıklar, savcılar, hâkimler, kanıtlar dâhil her şeyi) havaya uçurma teşebbüsünde bulunabilecekleri yönünde uyarıda bulundu. "Ortaya çıkmasını istemedikleri çok şey var ve barut gibiler," dedi Christine Rommel. Müttefik yetkilileri, benzer tehdit ve söylentilerin farkındaydı. Bunun üzerine, 75 mm silahlarla donanmış beş tankı, binanın dışına bir güç gösterisi için koydu. Askerler, binanın çevresinde, koridorlarda, çatılarda ve girişlerde pozisyon aldılar. Nöbetçiler, hâkimler dâhil gelen giden herkesten giriş izni istedi.

Türünün ilk örneği olan bu uluslararası mahkeme salonunun ikinci katındaki 600 numaralı odanın biçimi değiştirilmişti. Artık yıkıntı halde değildi. Yüksek yoğunluklu bir dizi tavan aydınlatması parlıyor ve fotoğrafçıların dikkat dağıtıcı flaş ışıkları olmadan kayıt yapmalarını sağlıyordu. Eski duvarlar kaldırılarak daha büyük bir

kamusal alan yaratılmıştı. Oda oldukça genişti, beş yüzden fazla insan alabiliyordu. Ancak yargılama eyleminin tamamı, salonun güney ucundaki küçük alanda yoğunlaşacaktı.

Sanık sandalyesi, Nazi liderleri için ayrılan iki uzun bankla beraber, mahkeme salonunun ana girişinin yanındaydı. Sanıkların hemen önünde, savunma avukatlarının sandalyeleri vardı. Yargıçların sandalyeleri, hepsinin tam karşısında, güneşi engelleyen uzun yeşil perdelerle örtülmüş dört büyük pencerenin önündeki yargıç kürsüsüne dizilmişti. Dört Müttefik Kuvvetleri'nin bayrakları, arkalarında duruyordu. Yargıçların sağındaki cam kulübelerde yer alan tercümanların işi zordu; Almanca, İngilizce, Rusça ve Fransızca simultane çeviri yapacaklardı. Tercümanları konuşmacıların mikrofonlarına ve kulaklıklarına bağlayan kablolar, zeminde uzanıyordu ve duruşmalar sırasında katılımcıların ayağına takılabilirlerdi. Yargıçların en yakınında, mahkeme yazmanları vardı. (Sanık Schacht, çoğu sakız çiğneyen mahkeme personelini gözlemledi ve "optik yanılsama"ya düşerek, kelimeleri çiğnediklerini düşündü). Savcı heyeti alanı, uluslara göre ayrılmış, bir basın bölümünün önündeki dört masayı çevrelemişti. Yakında ise, suçlama ve savunma avukatlarının mahkemeye hitap edecekleri kürsü bulunuyordu. Mahkemeyi kaplayan basın üyeleri, herkesten daha iyi, döşemeli ve geniş sandalyelerde oturuyorlardı. Salonun arkasında, haber filmi kameraları için bir stand vardı. İzleyicilerin hepsinin, salonun daha geniş kuzey alanındaki sandalyelere ya da yukarıdaki balkona oturmaları gerekiyordu. Yargıçların kürsüsü, izleyici alanları ile mahkeme personelinin gölgesi altında kalan bir sandalye, önemsiz bir mobilya parçası gibi kendi başına yerde duruyordu. Sanık içindi. Ancak Göring'in daha sonra herkese hatırlatacağı üzere, bu sandalye çok önemliydi.

Müttefik Kuvvetleri'nin temsilcileri ve savunma avukatlarının ekipleriyle beraber, bin üç yüzden fazla insan Uluslararası

Mahkeme'ye katkıda bulundu. İki yüzden fazla gazeteciye, dünyanın farklı ülkelerinden radyo istasyonları ve basında yayın yapmaları için mahkeme izni verildi. Adalet Sarayı kafeteryası çalışanları, her gün mahkeme katılımcılarına yaklaşık bin beş yüz öğle yemeği servisi yaptı.

Hücrelerindeki tutsaklar, uyumsuz kıyafetler giyiyorlardı ancak Andrus, hapishanesinde bu adamların dikkatli bakım ve ilgi gördüğünün mahkemede anlaşılmasını istiyordu. "Acınma duygusu yaratacakları bir durumda olmalarını istemiyoruz," dedi. Üniformalarının ve giysilerinin mahkeme süresince temizlenip ütülendiğinden emin oldu. Terzilerin birkaç tutsağa yeni takımlar dikmesini emretti. Birçok meslektaşından daha ayrımcı olan Schacht, hapishanenin tedarik ettiği takımların "çok adi bir kumaştan" yapıldığından şikâyet etti.

Andrus, mahkemenin ilk başlayacağı günden bir önceki gün ciddi bir prova yönetti. Tutsakları hapishaneden birkaç yüz metre öteye yönlendirdi, dış saldırıdan korunmak için kapattırdığı geçitten geçtiler, asansörle yukarı çıktılar ve mahkeme salonuna girdiler. Andrus, nöbetçilere tutsakların kelepçelerini çıkarmasını emretti ve Nazileri, iki sıralı sanık alanını düzgün bir şekilde doldurmak üzere okul çocukları gibi dizdi. Sıralama düzeni, mahkeme suçlamasındaki sanık listesiyle örtüşüyordu: İlkin Göring, ardından Hess, Ribbentrop, Keitel, Rosenberg, Frank, Frick, Streicher ve diğerleri.

Mahkemenin başladığı 20 Kasım 1945 sabahında, gardiyanlar kıyafetleri, kemerleri, kravatları ve tutsakların bir gece önce teslim ettiği gözlükleri dağıttılar. Andrus'un "hapishanede olağan dışı bir karmaşaya" neden olduğunu söylediği gerginliğin ortasında, tutsaklar kendileri giyindiler. Doğal olarak hiçbir hücrede kırılıp hançere dönüşecek bir ayna yoktu. Bu yüzden Göring, çok önemli görünüşüne bakabilmek için zekice bir yöntem geliştirdi. Avukatı ile kendini ayıran cam bölmeyi, kendini yansıtan bir yüzey olarak

kullandı: Siyah takım elbiseli avukat, cama doğru arkasını dönmüş ve yüzey, yansıtıcı olmuştu. Göring, camdaki yansımasını inceledi ve özellikle saçıyla ilgilendi.

Daha sonra güvenlik standartlarınca aranan mahkeme salonunda hiçbir silah emaresine rastlanmadı. Andrus, tutsaklardan biri, gardiyanların silahlarından birini çekip feci bir şey yapabilir diye endişeleniyordu. Komutan, mahkeme sırasında kendisi dâhil sadece iki kişinin ateşli silah taşıdığına emin oldu. Ceketinin altında, bir tabanca ile tabanca kılıfı vardı. Başka bir hapishane subayında da bir tabanca vardı. Tutsaklara eşlik eden ve mahkeme salonundaki hareketleri izleyen çok sayıdaki gardiyanın, beyaz copu vardı: "Elden kaçan bir tutsak olursa, caydırmak ve herhangi bir izleyicinin saldırıda bulunmasını engellemek için" yeterince tehdit edici silahlar olduğunu umuyordu Andrus.

İlk önce Göring girdi. İnci rengi, pirinç düğmeli ve tüm rütbe sembolleri çıkarılmış Hava Kuvvetleri üniformasını giyiyordu ve dünya sahnesine tekrar çıkmak için enerjisi var gibi görünüyordu. Kapatıldığı aylar, uyuşturucu bağımlılığını ve obezitesini tedavi etmiş ve geçmişini düşünmek, savunma planlayabilmek için ona zaman vermişti. Zihni, savaşın son aylarındakinden daha zindeydi. Ancak izleyiciler, rahatsız edici görünen kaçınılmaz sağlamlığında bir yumuşaklık da fark etti. Kıyafeti, zayıflamış bedeninden dökülüyordu. Solgun, çizgili ama tuhaf bir şekilde diri olan yüzünde, bir mankenin korkutucu ve ruhsuz bakışları vardı. Zaman zaman, üst balkondaki ziyaretçileri değerlendiriyor, tarihte bırakacağı izin ilk işaretini arıyor gibiydi. *New Yorker* muhabiri Rebecca West, Göring'in içten pazarlıklı oluşunu, kaba mizah anlayışını ve kadınsılığını tarif ederek adamın, "profesyonel güleryüzlülük maskesinin boş zaman geçirmekten gevşemiş yüzlerinden okunabildiği ve geniş eteklerine şişman kedilerinin sürtündüğü..." genelev işleten kadınlara benzediğini yazdı: "Göring, bütün sanıklar arasında eğer şansı olsa

Adalet Sarayı'ndan çıkıp Almanya'yı tekrar ele geçirebilecek olan tek kişiydi. Kendisini sanık sandalyesine getiren özel fantezisini ilan etmek için burayı bir sahneye çevirdi." En göze çarpan sandalyeye, sanık bölmesinin ön sırasının en solundakine oturmuştu.

Hess, mahkeme salonuna kendisine çekidüzen vermeden ayaklarını sürüyerek girdi. Mahkemenin usulüne tamamen kayıtsız gibi görünüyordu. Garip tavrı, gözlemcileri kendine hayran bıraktı. Muhabir John Dos Passos'un düşüncesine göre, "sanki sadece burundan, çukur gözlerden ve çenesiz bir ağızdan ibaret, geri kalan her şeyden yoksun bir" suratı vardı. Tavanın köşelerine, sanki kapana kısılmış bir hayvan gibi bakıyordu ve bazen garip, gergin bir kahkaha atıyordu. West'e göre, "Tam bir deli gibi görünüyordu. Öyle açıktı ki bu, yargılanıyor olması utanç verici gibiydi. Teni solmuştu ve delilere özgü tuhaf bir edası vardı. Normal bir insanın birkaç dakika sürdüremeyeceği gergin pozisyonlarda duruyordu... Aklının yüzeyi yokmuş, sanki kâbusların yaşadığı derinlikler dışında beyninin her parçası infilak etmiş gibiydi." Yıllar evvel Messerschmidt uçağını Almanya'dan uçurduğundan beri insan içine çıkmamıştı. İnsanların hatırladığı, bağnaz itikatlı Nazi toplantı konuşmacısından geriye bir şey kalmamıştı. Ancak Hess, ara ara yanında oturan Göring ve güneş gözlüklü Ribbentrop'la yorumlarını paylaşmak üzere kendisini deli gibi gösteren ilgisizliğini üstünden atıyordu.

Diğer sanıklar, salona girerken daha payidar bir izlenim bıraktılar. Dos Passos, Streicher'in "Foxy Grandpa'daki* berbat çizgi karakterlerden biri" gibi göründüğünü yazdı ve Rebecca West, genç Schirach'ın "kadınsı görünen erkeklere özgü olmayan bir kadın gibi" göründüğünü ifade ederek sözlerine şöyle devam etti: "Tertipli ve çekingen bir mürebbiye gibi oturuyordu. Güzel değildi, saçları ise her zamanki gibi düzgündü." Frick, damalı ceketiyle askerî üni-

* 1900'lerde Amerika'da yayınlanan, Carl E. Schultze tarafından çizilen gazete karikatürleridir. (ç. n.)

forma ya da şık bir gri takım elbise giymeyen tek sanıktı; tıpkı bir sirk oyuncusu gibiydi. Girişlerin bazılarında güldürü oyunu havası oldu; mesela Fritzsche'nin önünde yanlışlıkla beliren diğer sanıkları iterek geçmesi gerekti. Schacht ise kızgın bir deniz aygırı gibi baktı. Yargılamanın başlamasını beklerlerken, tutsaklardan bazıları gazete okuyorlardı. Hepsi birden düşünüldüğünde Naziler, sanki dünyayı savaşa sürükleyen, katıksız sıradanlıklarıymış gibi durgun ve kederli görünüyorlardı. Beyaz miğferli askerler, arkalarında hazır ol pozisyonunda bekliyordu. Bir tek Kaltenbrunner yoktu; beyin kanamasının ardından iyileşme dönemindeydi. Mahkemenin ilk on beş günü olmayacaktı, onu avukatı temsil edecekti.

Saat sabah 10.00'da, hâkimler oturumu başlattıklarında, mahkemenin ilk işi, sanıklara suçlamaları sunmak oldu. Davacıların bunları okuyup bitirmesi saatler sürdü. Bu zamanın çoğunda, kapalı odanın sıcaklığı ve yeni boyanmış duvarların kokusunda, Naziler birbirleriyle konuştular ve sıkılmış bir halde izlediler (suçlamaları zaten okumuşlardı). Gerçi Göring, unutulmaz bir Fransız mülkü olan seksen yedi milyon şişe şampanyayı çalmakla suçlanınca gözleri parladı. Yüz ifadeleri de yaptı, başını salladı ve ilk gün boyunca diğerlerine yorum yaptı. Hess bu sürede, *Der Loisl, the Story of a Girl* adlı bir romana dalmıştı ve davacılar Hitler'in adını ilk ağızlarına aldıklarında gülümsedi. Daha sonra verilen bir arada, periyodik mide krampı ataklarından biri geldiği için yüzü ekşidi. Midesini tutup sandalyesinde sallandı ve başını sanık bölmesinin parmaklıklarına dayadı. Kelley, Hess'in yanına geldi ama ilaç vermedi, sallanmaya devam etmesini söyledi. Sonra kendine gelen Hess, duruşma sırasında dik oturdu ve "bazen sıkılgan bazen de kibarca ilgilenir gibi" göründü.

Hess'in kısa süreliğine ızdırap içinde görünmesiyle, diğer Nazilerin çok azı ilgilendi. Duruşmaya dikkat kesilen az sayıdaki sanıklardan biri olan Schacht, davacılar komplo suçundan bah-

settiklerinde kahkaha attı. Nazilerin bazıları, kendilerine verilen kulaklıklarda bir çeviriden diğerine geçerek eğleniyorlardı. Sanıklar, verilen aralardan birinde herkes kapalı alandan çıkınca, salonda hep beraber öğle yemeği yediler. Yakalandıklarından beri ilk defa bir araya geliyorlardı. Göring, cömert davranıp diğerlerine sigara dağıttı. Yemeklerini yerken sabahki olaylardan bahsettiler ama Streicher yokmuş gibi davrandılar, muhabbetlerine almayı reddettiler. Gilbert'la küçük bir muhabbet açmaya çalıştı, daha önceden kendisine açılan on iki ya da on üç davadan birinin bu salonda gerçekleştiğini söyledi. Ribbentrop, Japonya'ya atılan atom bombalarını Hess'e anlatmayı denedi. Hess ise onlarla ilgili bir şey bilmediğini söyleyip mahkemenin yasa dışı olmasından yakındı. Eski dış işleri bakanı, daha sonra salonda vertigo ve tinnitus atağı geçirdi ve yere yığıldı. Kendisine bir yatıştırıcı verildi ve sanık bölmesine döndü. Gün içinde bir ara Hess, Göring'e yaslanıp, "Göreceksin, bu olay tarihe karışacak ve bir ay içinde Almanya'nın Führer'i sen olacaksın," diye fısıldadı. Göring, Gilbert'a dönerek artık Hess'in deli olduğuna inandığını söyledi. Günün sonunda çoğu yorulmuştu ve saat akşam 19.00'da hücrelerinde horlamaya başlamıştı.

Ertesi gün, sanıklar kendilerine yönelik suçlama ve cezalara cevaben savunmalarını yaptılar. Ayağa ilk kalkan Göring, Nazi hükümetini ve suçlananların hareketlerini savunan, uzun bir bildiriyi okumaya başladı. Başyargıç Geoffrey Lawrence, Reich Mareşali'ni susturarak kendisinden sanık bölmesine oturan tüm Nazi liderlerinin tekrar edeceği "suçlu değildir" gibi basit bir savunma yapmasını talep etti.

Başsavcı Robert Jackson, bir açılış söylevi yaptı. Jackson'ın bu konuşması, mahkemenin uluslararası yasal öneminin zarif ve hitabet gücü yüksek bir beyannamesi olması dolayısıyla takdir kazanmıştı. Müttefik Kuvvetleri'nin Alman halkını, ağır ve vahim suçlarla suçlamadıklarını ancak gelecekte egemenler, generaller ve

orduları bağlayacak uluslararası bir savaş standardı oluşturulmasını umduklarını dile getirdi. "Bugün bu sanıkları yargılama biçimimizin kayda geçtiğini ve bunun, gelecekte tarihin bizi yargılayacağı bir kayıt olacağını asla unutmamalıyız," diye seslendi Jackson salona.

Duruşma, Alman liderlerinin sahte barış önerileri yaparken gerçekleştirdikleri savaş planlarına, Nazilerin Rusya saldırılarına, savaş dönemi propagandalarına, Polonya'daki zalimliklerine, Yahudi ve Hıristiyan muhaliflerin bastırılmasına odaklanarak devam etti. Basın, sanıkların yaptığı her şeyi en ufak detayına kadar bildiriyordu. "Göring, tanıklardan birine bıyık altından küfrediyorsa (ki sık sık ediyordu), dakikalar içinde bu küfür dünyanın dört bir yanını dolaşıyordu," diye aktardı Andrus. "Eğer Hess, mahkemede okuduğu kitabı değiştiriyorsa, ertesi gün milyonlarca insan yeni kitabın başlığını öğreniyordu."

Duruşma başladığında Göring, Nazi Almanyası'na dünya önünde son bir ihtişam gösterimi yapma şansı verilmesi için can atıyordu. Kazanılan herhangi bir zafer, çoğunlukla onun olacaktı ve kaybedecek hiçbir şeyi yoktu. Diğer sanıkların da kendilerini savunmalarını, yaptıklarından gurur duymalarını ve galiplerin cezasını grupça kabul etmelerini sağlamayı amaç edindi. İlk başta ümitvar bir şekilde bu cezanın, Almanya'dan sürgün edilmek olacağını ve daha sonrasında ise grupça idam edilerek ulusun birer şehidi olarak anılma lütfuna erişmek olacağını düşünüyordu. Onursal birer anıt olma ve gelecek nesil Almanların hayranlığını kazanma görüşünde ısrarcıydı. Davada iş birliği yaparlarsa, hepsi onların olabilirdi. Parmaklıklar ardında pasif bir şekilde geçen aylar, Göring'i saldırgan ve asi davranmaya aç bırakmıştı. Çoğunun aksine, Hitler'i suçlamaya ya da Nazi rejiminin yaptıklarının sorumluluğunu meslektaşlarına yıkmaya çalışmadı. Sürekli kendi kararlarını kabul etti ve kendini Reich'ın muharrik gücü gibi resmetti. Mahkemede geçen birkaç hafta sonra, kendi tavrını salondaki

seyircilerin duyabileceği kadar yüksek sesle özetledi: "Lanet olsun, keşke hepimizde savunmamızı iki basit kelimeyle yapabileceğimiz yürek olsa: 'Kıçımı yala.'"

Naziler, dava günlerinde öğle yemeklerini beraber yemeye devam ettiler. Göring de bu toplanmaları, dava arkadaşlığına zarar veren fikirleri dizginlemek için kullandı. "Mahkeme başladığında, kendine yemek masasının reisi rolünü biçerek kendi liderlik vasıflarını gösterdi," diye gözlemledi Kelley. "Bunu kimse sorgulamadı. Göring'in komuta hakkı, tüm tutsaklar tarafından kabul edilmiş gibi görünüyordu... Bana, 'Suçlananlar olarak hepimiz bir nevi takım gibiyiz. En güçlü savunmayı yapmak için dayanışma yapmamız bize bağlı. Doğal olarak takımın lideri benim, yani her birimizin katkı yaptığını görmek benim meselem,' dedi."

Göring, mahkemede hiçbir hatanın kabulünü ya da Nazi rejiminin kınanmasını duymak istemiyordu. Keitel, yemek sırasında çekinerek, ülkenin çöküşü için suçun Hitler'e atılması gerektiğini önerirken Göring onun sözünü kesti. "Hepiniz Führer'i tanıyordunuz," dedi Göring. "İlk onun öne çıkıp, 'Emirleri ben verdim ve tüm sorumluluğu üzerime alıyorum,' diyeceğini biliyorsunuz. Ancak ben Alman hükümdarının bu aşağılanmaya maruz kalmasındansa, on kere ölmeyi tercih ederim." Frank, sinirlenerek Keitel'in önerisine geri döndü. "Diğer hükümdarlar mahkeme karşısına çıktılar. Bizi bu hale o getirdi," dedi. "Şimdi geriye kalan tek şey gerçeği anlatmak!" Ardından Frank ve üç kişi daha kalkıp odadan çıktılar. Frank dâhil bazı sanıklar, Göring'in işgal edilen ülkelerden sanat eserleri ve başka değerli şeyler çaldığı yönündeki suçlamaları şaşkınlıkla dinlediler. Onlara göre bunlar, Reich Mareşali'nin güvenilirliğini düşüren, kesinlikle suç teşkil eden bencilce davranışlardı.

Böyle tersliklere rağmen, Göring sanıkların çoğu üzerindeki etkisini koruyarak kendi argümanlarını, diğerlerinin endişe ve güvensizliklerine uygun hale getirmeye devam etti. Bazılarına,

hatalarının sorumluluklarını kendi üzerine alabileceğini söyledi. Diğerlerine de samimiyetle, önceki hükümetlerine iftira atmanın onursuzluğunu anlattı. Bazıları için Göring, Müttefik Kuvvetleri'ne karşı mutlak bir başkaldırı ilan etmiş, Almanya'nın iç işlerine karar verme konusunda ahlaki hakları olmadığını söylemişti. Hücresinde geçirdiği duruşma aralarında, Kelley'ye Nazi Almanyası'nın 1930'lardaki savaş hazırlıklarına dair aynı argümanları anlattı. Birinci Dünya Savaşı'nı bitiren Versay Antlaşması'nı ihlal ediyordu bunlar: "Elbette yeniden silahlandık," dedi Göring yatağında, psikiyatristin yanında otururken. "Sırtımız dikleşene kadar Almanya'yı yeniden silahlandırmaya devam ettik. Sadece daha fazla silahlandırmadığımız için üzgünüm. Elbette ki antlaşmaları anca tuvalet kâğıdı kadar önemsiyordum. Elbette ki Almanya'yı yüceltmek istiyordum. Huzurlu ve iyi bir şekilde yapılabiliyorsa ne âlâ. Öyle yapılamıyorsa da pekâlâ. Britanya için planlarım, bana şimdi anlattıklarından çok daha büyüktü. Hava Kuvvetleri'ni oluştururken savaşla oynadığımı bana söylediklerinde, kızlar için görgü okulu işletmediğimi söyledim onlara."

Kelley, Göring'in baskınlığına nasıl direnebileceklerine dair bazı sanıklara tavsiyelerde bulundu. Fritzsche, Göring'in niyetlerini ve sanıklara olan tembihlerindeki sinizmini doktora sordu. Kelley, Göring'in Alman devletinin bir kahramanı olarak uzun süre hatırlanmak istediğini, yani sanıkların kolektif ahlaki suçluluk duruşunu kabul etmekten onu alıkoyan bir hedefe sahip olduğunu söyledi. "Eğer bu şekilde oynamak istiyorsa, kendi adına konuşsun," dedi Fritzsche, "ancak bizi de kendi kahramanlığı için ipe götürmesine gerek yok." Fakat Göring, tam da bunu yapmayı düşünüyordu.

Kelley ve Gilbert, öğle yemeği esnasında ve mahkeme salonunda tutsakların konuşmalarını dinliyorlardı. Bazen Kelley, tutsakların bakış açılarını düzeltme zorunluluğu duyuyordu. Bir defasında, Almanya'daki ırksal problemleri ABD'dekiyle karşılaştırma konu-

sunda bir grup sanıkla tartıştı. Amerika'nın, Üçüncü Reich'ınki kadar ağır ırksal yasaları olmadığını söylediğinde Rosenberg, "Ah, ama olacak. Bekleyin ve görün. Bir Yahudi probleminiz yoksa bile en azından Zenci sorununuz olacak." Streicher, Amerikan ayaklanması yaratmak isteyen Zenci bir liderden bahsetti. Kelley de adını hiç duymadığını söyledi. Psikiyatriste göre böyle gariplikler, "gelir geçer ve düzgün insanlar bunlara kulak asmazlar"dı. Streicher'in cevabı: "Ah ama ırksal bir soruna gebesiniz. Talmud'da* böyle yazıyor," dedi ve ekledi: "Biyolojik bir gereklilik bu." Son sözlerini söyleyen Naziler, duruşmanın öğleden sonraki oturumları için sanık bölmesine döndüler.

29 Kasım öğleden sonrasında salondaki herkes, davanın en dramatik anlarından biriyle afalladı. Savcılık, İngiliz ve Amerikan birliklerinin bir yıldan daha kısa bir süre önce toplama kamplarını özgürlüğe kavuşturduğu sırada çekilen film görüntülerini gösterdi. Salon karardıkça ve projeksiyon görevlisinin çevirdiği film makaralarının sesi yayıldıkça, Kelley ile Gilbert sanık kürsüsünün iki yanına geçtiler. Sahne ışıkları, tutsakları aydınlatıyor, psikiyatrist ve psikoloğun yüzlerini incelemelerine, duygu ve diğer ifade emarelerini görmelerine imkân veriyordu. Çubuk gibi kalmış kamp tutsaklarının, korku içindeki yüzlerin, yakılıp kül olmuş iskeletlere açılan krematoryum kapılarının, yığılmış cesetlerin ve ceset yığınlarını toplu mezarlara gömen buldozerlerin sahneleri... Günümüzde insanların aşina olduğu tüm bu görüntüler, mahkeme salonunda konudan bihaber olanlara feci bir tokat gibi çarptı. Seyirci bölümünden gelen hıçkırık ve ağlama sesleri, projektörün vızıltısına karıştı. Sinirle öksüren Göring, sanık bölmesinin parmaklıklarına dayandı ve yüzünü sağ koluyla kapadı. Hess, şaşkınlık içinde perdeye baktı ancak hiçbir duygu emaresi göstermedi. Funk ile Fritzsche ağlıyor-

* Talmud; Yahudi medeni kanununu, tören kurallarını ve efsanelerini kapsayan dini metinlerdir. (ç. n.)

lardı; gözyaşlarının aktığını fark edenlerse, kendileri ve kaderleri için üzüldüklerini düşünüyorlardı. Müttefik Kuvvetleri tarafından tutuklanmadan önce bir Nazi toplama kampında zaman geçirmiş olan Schacht, yüzünü perdeden başka yöne çevirdi. Ribbentrop, gözlerini parmaklarıyla kapadı ancak bazen parmak aralarından izledi. Huzursuzca sandalyesinde hareket eden Rosenberg, gizlice diğer Nazilere baktı. Dönitz, bir perdeye bakıp bir gözlerini kaçırıyor, güneş gözlüklerini çıkarıp geri takıyordu. Naziler arasında yalnız olan Streicher, dikkatle izliyor gibi görünüyordu.

Filmin sonunda sanıklar, "yerlerinde oturmaya devam ettiler, taş kesilmiş gibiydiler," diye yazdı oradakilerden biri. "Hâkimler tek sıra halinde tuhaf bir sessizlikle dışarı çıkarken, Naziler ağır ağır ayağa kalktılar." Sersemlemiş olan Başyargıç Lawrence, oturumu resmen bitirmedi. Tutsaklar yavaş yavaş bu narkoz etkisinden çıktılar. Hess, karşı çıkmaya başladı, "Buna inanmıyorum," dedi ve Göring ona susmasını söyledi. Gardiyanlar sonunda hepsini salondan çıkardılar. Frank, hareket edecek enerjiyi toplamak için yardıma ihtiyaç duydu. O gece Kelley ve Gilbert, tutsakları ziyaret ettiklerinde, ağlama sesleri ve başkalarının sorumlu olduğunu söyleyen protestolar duydular, böyle bir zalimlikten haberleri yoktu. Ancak Frank, bu masumiyet nutuklarını bir perspektife yerleştirdi: "Kimsenin size bir fikri olmadığını söylemesine izin vermeyin. Herkes tüm detaylarını bilmesek bile bir şeylerin korkunç bir şekilde ters gittiğini düşünüyordu... Bilmek de istemiyorlardı." Streicher, soğukkanlılıkla film için, "Korkunç," dedi ve ardından uyumak için gardiyanlardan sessiz olmalarını istedi.

Kamp filmlerinin gösterimi, Göring'in dava planlarında bir gedik açtı. "Çok iyi bir gündü, ta ki o filmi göstermelerine kadar," dedi. "Avusturya davasındaki telefon konuşmalarımı okuyorlardı ve herkes benimle beraber gülüyordu. Ardından o feci filmi gösterdiler ve her şeyi berbat etti."

Göring böyle zamanlarda, kendisi ve meslektaşlarına karşı sunulan kanıtın gücünü sadece isteksizce kabullendi. "Kendini ve grubunu hazır durumda tutmakta zorlanıyorsun, değil mi?" diye görüşünü belirtti Kelley mahkemenin üçüncü haftasonu arasında. Göring, bunun doğru olduğunu kabul etti. "Pekâlâ, kanıt bana oldukça zarar verici gibi geliyor," diye sıkıştırdı Kelley. "Bunu kendin kabul etmek zorundasın." Göring, buna doğrudan cevap vermeyecekti. En azından şöyle dedi: "Biri gelip bana insanları kobay faresi olarak kullanıp üzerlerinde tüyler ürpertici deneyler yaptıklarını ya da binlerce insanın kendi mezarlarını kazıp tarandıklarını söylese inanır mıydım sence? 'Fantastik saçmalığını al ve defol,' derdim... Mümkünmüş gibi görünmüyordu ki. Düşman propagandası diyip omuz silkiyordum sadece." Ancak mahkemede sunulan kanıt, Yahudilere yönelik zalimliklerden ve planlanan "son çözüm"den Göring'in haberi olduğunu göstermişti. Holokost, onun onayı ve desteğiyle gerçekleşmişti.

Toplama kampı filmlerinin gösterilmesinin ertesi günü, davanın dokuzuncu günüydü. Mahkeme, eskiden Führer Vekili olan Hess, sanık bölmesinde yalnız başına otururken, onun amnezi sorununu gündeme getirdi. Hâkimler, Hess'in itirazda bulunmak için zihnen yetkin olup olmadığını öğrenmek istediler. Tutsağın avukatı Gunther von Rohrscheidt, kendi savunmasını daha aktif bir şekilde yapabilene kadar Hess'i geçici bir süre için duruşmadan çekmeyi talep etti. (Mahkeme, sanayi patronu ve silah üreticisi hasta Gustav Krupp von Bohlen'in davasını zaten ertelemişti. 1945'te savcılar tarafından suçlanan Krupp, 1950'de davaya bile çıkmadan ölmüştü.) Rohrscheidt, Hess'in kendinde cezai ehliyet bulduğunu istemese de kabul etmek zorunda kaldı. Başsavcı Jackson, Hess'in amneziyi savunmasının bir parçası ya da davasını ertelemek için bir neden olarak kullanmaması gerektiğini sözlerine ekledi. Çünkü Kelley'nin hafızasını yerine getirmek için önerdiği narkohipnoz

tedavisini reddetmişti. "Amnezi sınıfına gönüllü katılıyor," dedi Jackson; belli ki Hess'in kendi zihinsel hatıratım bilerek engellediğine epey inanmıştı.

İki saatlik tartışma sırasında, Hess notlar aldı, fısıldadı ve avukatının ilgisini çekmek için kollarını zaman zaman salladı. Bariz bir şekilde huzursuz ve telaşlıydı. Sonunda Lawrence, Hess'e bakıp, "Mahkeme, konu üzerine Hess'i dinlemek istiyor," dedi. Hess ayağa kalktı ve uzun adımlarla salonun ortasına yürüdü. Üç gardiyan yerlerinden fırlayıp onu durdurdu ve sanık bölmesine geri götürüp bir mikrofon verdiler. Hess ardından, zihni durumuna dair hazırladığı bir bildiriyi sesli bir şekilde okudu. Ölçülü ama tiz, bastırılmış ama bariz heyecanlı sesiyle devam etti:

> Bundan böyle hafızam, tekrar dünyaya karşılık verecek. Hafıza kaybı numarası yapmam taktikseldi. Sadece odaklanma becerim bir şekilde azaldı. Ancak davaya devam ederek kendimi savunma, sanıklara soru sorma ve hatta cevaplama becerim, bundan etkilenmedi. Yaptığım ve tek başına yahut biriyle beraber imzaladığım herhangi bir şeyden tamamen sorumlu olduğumu vurgulamak isterim. Prensipte, mahkemenin [beni yargılamaya] yetkin olmadığına dair tavrım, şimdi yapmış olduğum açıklamadan etkilenmiyor. Resmî savunma avukatımla şimdiye dek yaptığımız konuşmalarda da hafıza kaybı numarası yaptım. Dolayısıyla beni iyi niyetle temsil etti.

Hess'in açıklaması, şaşkın bir sessizlikle karşılandı. Ardından Rohrscheidt garip bir şekilde kahkaha attı ve salondaki birçok kimse ona katıldı. Yargıç Lawrence, hemen oturuma ara verdi. Rohrscheidt, kızgın bir şekilde, muhabirlere müvekkilinin açıklamasına tamamen şaşırdığını söyledi ancak bu salon gösterisi sayesinde Hess'in aklının yerinde olmadığını daha da iyi anladığını belirtti. Hess,

hücresine geri döndü. Andrus ona, "Artık numara yapmayacağına memnunum," dedi. Hess görünürde ona katılıyordu: *"Ah*, sanki üstümden yük kalkmış gibi, kendimi daha iyi hissediyorum."

Ardından Hess, Rohrscheidt'a, Kelley ve Gilbert'ı komik duruma düşürdüğünü çünkü amnezisine inandıklarını söyledi. O gün olanlardan keyifle bahsetmeye devam etti. Önceden hatırlamadığını söylediği şeyleri artık hatırlayabiliyordu. Kelley ona neden böyle bir açıklama yaptığını sorduğunda, Hess heyecanla parladı, "tıpkı gala gecesi aktörü gibi," dedi. Savcıların hepsinden çok avukatını üzdüğünü fark etmemiş gibiydi.

"Nasıldım ama? İyiydi, değil mi?" diye sordu Hess. "Herkesi gerçekten şaşırttım, sence de öyle değil mi?" Kelley, herkesin şaşırmadığını söyledi. "O zaman amnezi yaparak seni aptal yerine koyamadım mı?" diye sordu Hess. "Korkarım ki oltaya gelmiştin. Benimle çok zaman geçirdin." Kelley, Hess'e kasımda yaptıkları Nazi toplantısı gösterimini hatırlattı. Hess filmlerde kimseyi, kendini bile tanımadığını iddia etmişti. "O sırada numara yaptığımı bildiğini düşünmüştüm," diye hatırladı Hess. "Hep ellerime bakıyordun. Sırrımı öğrenmiş olduğunu bilmek beni germişti."

Kelley daha sonra şöyle yazdı: "Elbette tamamen onun düşündüğü şekilde 'sır'rını öğrenmemiştim. Kabul ettiğinden daha çok şey hatırladığını biliyordum sadece." Psikiyatrist, Hess'in hâlâ gerçek bir amnezi yaşadığı düşüncesinden vazgeçmeye isteksizdi. Kelley'nin daha önce şüphelendiği gibi, Hess İngiltere'de tutsak düşünce başlamıştı bu. Hafıza kaybı numarası yapmak o sırada onun için kolaydı. Zaman geçtikçe, "hayatının çoğu, hafıza eşiğinin altına düştü sadece... Nihayetinde, kendini ikna ettiği ve hatta makulleştirdiği bir amnezi durumunun gerçek bir kurbanı oldu." Kelley hâlâ buna inanıyordu ancak Kelley'nin fikrini reddeden Hess, unuttuğunu söylediği şeylerden bazılarını aslında hatırlıyordu.

Gilbert ve Kelley, diğer tutsaklardan bazılarını Hess'in itirafıyla ilgili bilgilendirdiler. Ribbentrop'un kafası çok karıştı. "Hess, hani bizim buradaki Hess? O mu dedi bunu?" diye sordu. Schirach, sahtekârlığı eğlenceli buldu ancak altında aklı başında bir Alman vardı. Hess'in numarasına inkâr edilemez derecede şaşıran Göring, kendisinin de diğer herkes gibi kandırılmış olmasına kızgındı. Göring ve Hess, ertesi gün salondaki sanık kürsüsünde karşı karşıya geldiklerinde, okul müdürünü kandırmış öğrenciler gibi üçkâğıtçılık konusunda dalga geçtiler. Hess artık özgürce, eski Hava Kuvvetleri Komutanı'na Britanya'ya yaptığı gizli uçuşun tehlikelerini anlatarak övünebilirdi. Göring'in, "mahkeme salonuna bakınca ve artık Hess'in ilgi odağı olduğunu görünce," bu konuşmadan sıkıldığını not aldı Gilbert. "Hess ise bundan muazzam bir keyif alıyordu."

Bazı gözlemciler için Hess'in açıklaması, onun zihin rahatsızlıklarını ciddiye alan Kelley'yi bir aptal gibi göstermişti. Ancak psikiyatrist, ısrarla Hess'in sözlerinin kendisini şaşırtmadığını söyledi. Tutsağın histerik kişiliği dikkate alındığında, yaptığı mahkeme beyanının beklenen bir şey olduğunu anlattı muhabirlere. Kelley, Hess'in bazı unutkanlıklarının gerçek bazılarının da kasıtlı olduğuna inandığını tekrar etti: "ancak amneziyi savunma için kullandığı da kesin." Sonrasında Hess, Gilbert ve diğerlerine mahkemedeki beyanının sahte olduğunu ve amnezisinin bir kısmının doğru olduğunu itiraf etti. Mahkeme devam ettikçe Hess zihnen kötüleşti. Kendi adına savunma yapmaktan acizdi; buna sebep olarak, "ifade vermek için fazla deliydi," dedi Kelley sonralarda.

Kelley, Hess'in beklenmedik açıklaması için gizlice Gilbert'ı suçladı. Mahkeme duruşmasının hemen öncesinde, Kelley'nin yazdıklarına göre Gilbert, Hess'e mahkemenin kendisini deli ilan ederek davadan alabileceğini söylemişti. Hess, bir sanık olarak kalmak istiyordu, "zira davadan alınması, onun zihnen aşağı derecede olduğu anlamına gelecekti. Mahkemede, yoldaşlarıyla beraber kalmak

zorunda olduğunu düşündü," diye not düştü Kelley. "Böyle bir tepki, süregelen numarayla kaçmak yerine ölümcül olsa da kendini sahne ışıklarına itme arzusunu ve histerik doğasını tekrar vurguluyor."

Hess'in itirafındaki drama karşın, hâkimler Hess'in unutkanlık numarası yapıyor olduğunu hemen kabul ettiler. Mahkemeye uygun olduğuna ve daha fazla tıbbi deneye ihtiyaç olmadığına kanaat getirdiler. Kelley bu kararlara uydu. Hess dâhil yargılanan tüm Nazilerle ilgili son değerlendirmelerini aralık ayı ortalarında tamamladığında, her sanık için şunu yazmıştı: "Bu adam ehliyet sahibidir ve hiçbir psikopatoloji kanıtı göstermemektedir. Yargı karşısına çıkabilir."

Daha sonra sanıklar çok huysuzlanmaya ve Göring egemen olmaya başladıkça Andrus, Gilbert'a onların farklı gruplar hâlinde, farklı yemek salonlarına ayrılmaları emrini verdi. Psikolog, Göring'in egemenliğini zayıflatmak için tasarlanmış, argümanlarına karşı çıkacak farklı sanıkları göz önünde bulundurarak farklı yemek grupları oluşturdu. Göring'in bir odada yalnız başına yemek yemesi gerekti. "Tek başına yemek yediği ve kendisinin 'bir hiç kimse' gibi düşünüldüğünü anladığı için öfkeliydi," diye hatırladı Gilbert, "hem kendisi hem de diğerleri 'tarihsel kişilikler' olmalarına rağmen." Gilbert'ın oturma düzeni kararında rol oynayan birkaç başka etmen daha vardı; tarihçi Ann ve John Tusa, Gilbert'ın, "Birbirlerine söyleyecek neredeyse hiçbir şeyleri olmadığı ve bu onları etkisizleştireceği için Hess ve Ribbentrop'u yan yana getirdiğini," yazdılar. Yeni oturma düzeni, Schacht ve Speer gibi sanıkları güçlendirerek, Nazi politikalarını açıkça eleştirmeleri ve Almanya'nın mağlubiyeti için Müttefik Kuvvetleri'ni değil, Hitler'i suçlamalarını sağladı. 218 gün sürecek olan dava, yol almaya devam ederken, Nazilerin birkaçı Göring'in yörüngesinden çıkarak araya mesafe koydular. Reich Mareşali bile meslektaşlarını zorlayarak kamu imgelemini

uzun süre elinde tutamazdı. "*Gott im Himmel!*"* diye bağırıyordu kötü günlerinde. İtibarını zedeleyen tanıklara, "*Schweinehund und verraeter!*" ("Puşt ve hain!") diye küfrederek bağırıyordu.

Dokuz aylık argüman ve kanıtlar hâlâ beklense de mahkemenin ilk haftalarında bile, davada ortaya çıkan zarar verici bilginin ağırlığı sanıkları aşağı çekmişti. Keitel, duyumunu aldığı askerî zulmün kendisine utanç verdiğini Kelley'ye itiraf etti. Hitler'in genel karargâhında, savaş meydanından uzakta geçirdiği zamanın kendisini izole etmesinden yakındı. Bir ziyaretten sonra, Kelley ve Gilbert, Keitel'in hücresinden ayrılmaya hazırlanıyorlardıki Reich'ın eski Silahlı Kuvvetler Komutanı, hazır ola geçip yalvardı: "Lütfen, suçlu bulunup mahkûm olmadığım sürece arada bir sizinle konuşmama izin verin. Beni tamamen hor görmeyin. Arada bir gelin. Biriyle konuşabilmek, bu çileye karşı ayakta durmam için biraz moral veriyor." Gilbert, Keitel'in bahanesini o kadar aşağılayıcı buldu ki, "Koridordan çıkana kadar Kelley'ye tercüme etmedim," dedi.

Aralık ayının sonlarında Kelley, Nürnberg'den ayrılma ve Amerika Birleşik Devletleri'ne dönme talebini bildirdi. Hücrelerinde yalnız olan korkmuş adamların itiraflarını yeterince dinlemiş ve mahkeme salonu tiyatrosunu yeterince izlemişti. 1942'den beri Dukie'yi görmüyordu ve eve gitmek istiyordu. 1945'in son aylarında çiftin birbirlerine gönderdikleri mektuplardan, Kelley'nin eve döneceği anlaşılıyordu. Ayrıca Kelley, sivil kariyerine yeniden başlamaya ve Nazi liderlerinin psikolojisiyle ilgili Gilbert'la bir kitap üzerine çalışmaya can atıyordu. Henüz sonuçlarını oluşturmamıştı ancak bir kitap için yeterince bilgi topladığını düşünüyordu. Dosyalar dolusu Rorschach sonuçları, IQ testleri ve görüşme notları vardı. Kelley'nin Nürnberg'deki geçici ikametindeki kişisel hedefleri arasında mahkeme incelemesi yoktu. Göring ve Nazi muadillerinin psikolojik makyajı, yargısal kaderlerinden daha çok ilgilendiriyordu

* (Alm.) "Aman Tanrım!" (ç. n.)

onu. Psikiyatrist için, Alman tutsakların suçuna asla şüphe yoktu. Sadece psikiyatrik durumlarıyla, yirmi iki sanığı birbirine bağlayacak herhangi bir zincirle ve birer lider olarak gerçekleştirdikleri eylemlerin nedenleriyle ilgileniyordu Kelley. Birçoğuna karşı mahkemenin vereceği kararı tahmin edebiliyordu ancak onların zihinlerini dikkatle incelemek için Nürnberg'den ayrılması gerekiyordu.

Kelley, mahkemeye olan sorumluluklarını ve resmî görevlerini yerine getirmişti. Dava süreci başladıktan bir ay sonra, tutsakların "zihin sağlığı açısından iyi" olduklarına kanaat getirdi. "Hapishane kutusuna girdiklerindeki gibi ukala ve neredeyse gösterişli bireyler değiller artık," dedi bir muhabire. Davadan önce, darağacına asılmaları ihtimaline gülenler olmuştu ancak artık çoğunu bekleyen idamdan dolayı dehşete düşmüşlerdi.

Kelley hapishanedeki son günlerinde, son düşüncelerini duymak ve geleceğe yönelik öngörülerini yapmak için tutsakları son defa ziyaret etti. Hess, yemeğinin zehirli olduğuna dair bitmek bilmeyen şüphelerinden rahatsız olduğunu kabullendi. Bazen şüphelendiği yemeği yiyerek takıntısını aşmaya çalışıyordu ancak sonuçta mide krampları ya da baş dönmesi atakları geçiriyordu. "Güçlü bir zihne sahip birinin, böyle fikirleri olup olmayacağını bilmek ya da bu fikirlerin deliliğe işaret edip etmediğini öğrenmek istiyordu," diye yazdı Kelley. Hess'in kaygısına psikiyatristin verdiği cevap bilinmiyor ancak bu defa Kelley'nin yardım edebileceği hiçbir şey yoktu. Hess, Kelley'ye önceki aylarda gösterdiği ilgi için teşekkür etmeyen tek sanıktı.

Bir minnettarlık ifadesi, beklenmedik birinden geldi. 26 Aralık'ta Rosenberg, kendisine özgü olmayan bir samimiyetle uzun bir mektup yazdı. "Genel Personel Doktoru, Binbaşı Kelley," diye hitap ederek başlıyordu, "Nürnberg'den ayrılıyor olmanıza kederleniyorum, yoldaşlarım da benimle aynı duyguyu paylaşıyorlar. İnsani davranışınız ve bizim nedenlerimizi anlama teşebbüsleriniz için

size teşekkür ediyorum," diyen Rosenberg, şöyle devam etti: "Eğer politikadaki doğa kanunları gözlemlenseydi, dünyadaki birçok karmaşanın böyle bir hale gelmeyeceği yönündeki itirafımı ifade etmek isterim." Rosenberg, kendi formuna geri dönerek, beş paragraflık Yahudi aleyhtarı söylem gerçekleştirdi, bazı ırkların diğerlerine olan doğal üstünlüğüne "saygı" duyulmasından bahsetti ve Amerikalılar "beyaz ırk"ı koruma hareketine geçmezlerse, bir Yahudi ve Zenci felaketinin kaçınılmaz olduğunu söyledi. Sadece mektubun son cümlesinde, başladığı samimi tona geri döndü: "Size hayatınızda başarılar dilerim." Ardından imzasını attı: "En içten dileklerimle, tekrar teşekkürler, Alfred Rosenberg."

Son görüşmelerinden birinde, Kelley ile Göring politikadan ya da davadan konuşmayı kenara bıraktılar. Göring, Hess'le yakınlarda yaptığı bir konuşmadan söz etti. Hücrelerinin altındaki elektrik jeneratörlerinin sesini duyan Hess, gürültünün tutsakları gece uyanık bırakmak ve dava için sinirlerini yıpratmak amaçlı olduğuna inanıyordu. Göring olaya kahkahayla gülse de, Kelley'nin bunu bilmesini istedi.

Kelley'nin hapishaneden ayrılacağını öğrendiğinde, Göring kendini kaybederek ağladı.

Kelley için dava ve ilerleyişi, öfkenin grup dinamiklerini, suç motivasyonunu, suçlunun savunma mekanizmalarını, depresyonu ve sapkın kişiliklerin dava sürecine verdiği tepkiyi incelemek için şaşırtıcı bir laboratuvar görevi gördü. Kelley, eli kulağında yargılama bekleyen ve duygularını belli eden tutsaklarla beraberdi. Galiplerin onları nasıl öfkelendirdiğini, muhtemelen Nazilere ve mahkemedeki Alman liderlerine karşı kullandıkları burun sürten kanıtlar üzerin-

den kendi savaş suçlarını nasıl akladıklarını gördü. Tutsak kişiler, savaşın sorumluluğuna ve dehşetine katlanmak üzere ayarlandılar, böylece diğerleri daha az sorumlu görünecekti. Ölümcül karmaşa ve savaşın kabaran öfkesi, mahkeme salonunda mantıklı, hesaplı ve nihayetinde mahkeme kararını tatmin ederek tamamlanacak bir strateji oyununa döndü. Kelley kendini, dünyaya hükmetmek isteyen bir ideolojiyle savaşan bir ulusun hizmetinde bulmuştu. Mahkemenin yönetimini eline alan bu ülke, artık gezegenin çoğuna egemendi.

Newark'lı otuz dört yaşındaki Doktor Leon Goldensohn, mahkemede Kelley'nin yerine geçecek psikiyatrist olarak 8 Ocak 1946'da Nürnberg'e geldi. Yeni adam, cana yakınlığıyla, sakin tarzıyla ve sanıkları, onlara karşı çıkmadan ve uzun cevaplar vermeden dinleme isteğiyle, herkesi etkiledi.

1946 Ocak ayının sonlarında Douglas Kelley, Dukie'yle Chattanooga'da yeniden bir araya geldi. Eve kutular dolusu kayıtlar, hatıralar, notlar ve Nazilerle geçen zamanlarından dosyalarla beraber gelmişti. Gilbert, Kelley'nin aldığı materyallerin boyutunun farkına vardığında öfkelendi. Bunlar arasında, Kelley'nin tutsaklardan istediği el yazısı otobiyografileri ile Gilbert'ın Nazilerle yaptığı görüşme notlarının kopyaları vardı. Kelley'nin giderken bir adres bırakmamış olması da öfkesini alevlendirdi. Birkaç ay sonra Gilbert, Kelley'den bir mektup aldı. Psikiyatrist, artık Gilbert'ın katılımı olmadan Nürnberg'le ilgili bir kitap yazmak istediğini söylüyordu. Gilbert, planlardaki bu değişikliği idrak edemedi. Ancak Kelley'nin, diğer adamları denetleyen daha üst rütbeli bir yetkili olarak, tüm çalışmalarının ahlaki mülkiyetinin kendinde olduğu sonucuna varmış olması muhtemel. Gilbert hâlâ Nürnberg'deki tutsaklarla

çalışırken Kelley, Nazilerin psikolojik profillerini ve gösterdikleri ortak kişilik özelliklerinin bir değerlendirmesini yazma avantajını yakalayabilirdi. Meslektaşından aylarca ilerideydi.

Dukie'ye, birbirlerini çok az gördükleri beş yıllık evlilikleri dolayısıyla ikinci bir balayı sözü verdi. Binbaşılıktan yarbaylığa da terfi etmişti. Gazeteciler onunla görüşme yaptıklarında, Kelley basının en çok Nürnberg Nazilerinin suçlarından bahsetmesiyle ilgilendiklerini fark etti. Şunları söyledi: Önceki aylarda "neredeyse Hess'le yaşadığı"na işaret etti ve Hess'in narkohipnoz istememesinden dolayı gücendiğini ifade etti. Göring'e gelince, Reich Mareşali'nin uyuşturucu bağımlılığının ayrıntısını verdi, parakodin tabletleri atıştırdığını, "konuşurken ya da bir şeyler okurken fındık fıstık gibi ağzına attığını" tekrar etti, yıllarca da edecekti. Kendisinin bakımı altında, Göring'in de iş birliğiyle bağımlılığına son verdiklerini ekledi. "Hitler olmadığında bu insanlar anormal, sapkın veya dâhi değiller," dedi Kelley. "Öfkeli, zeki, hırslı, zalim iş adamları gibiler ve işleri, bir dünya hükümeti inşaatı üzerineydi."

Dava, Kelley olmadan devam etti. Artık diğer sanıklar üzerindeki etkisinin çoğundan mahrum olan Göring, yine de dava ilerledikçe Üçüncü Reich'ı şiddetle savunma ve Alman yoldaşlarının zihnindeki onurunu koruma planına sadık kaldı. 1946 Mart ayında, kendi savunmasında tanık konumu aldı ve Jackson'la aralarında geçen ve herkesin artık çok iyi bildiği meşhur polemiğe girdi. Jackson'ın, Göring'in toplama kamplarını önceden bildiği yönündeki kanıtına karşı kendini etkince savunmadı. Schacht, Gilbert'a, "Şişko adam, kavgayı buraya kadar getirmeye kararlı," dedi. Ancak salondaki atmosfer, çok geçmeden değişti. Göring'in tavrı, savunmadan saldırıya geçti ve tanık kürsüsünü Nazi rejimindeki rolünün uzun bir gerekçesini anlatmak için bir kürsü olarak kullanmayı başardı. "Bana tek kılavuzluk eden şey, halkıma, halkımın refahına, özgürlüğüne, hayatına olan ateşli sevgimdi; bu konuda Tanrı ve

Alman halkı şahidimdir," dedi. "Nürnberg Mahkemesi'nde değil de Nürnberg Mitingi'nde konuşuyor gibiydi," diye yazdı davadaki gözlemcilerden Airey Neave.

İki gün boyunca on iki saat süreyle akan bir kelime selinde Göring, Nazi Almanyası'nı ve hükümetteki rolünü en göz alıcı terimlerle betimledi. Tutkusu ve uzmanlığı, salondaki birçok insanı hayretler içinde bıraktı. Kısmen de olsa Kelley'nin fiziksel bakımı ve sabırla dinlemesi sayesinde, yaşlı Göring geri dönmüştü. Geçen yıllarda ışık hızındaki bir hava kuvvetlerini tasarlayan, şüpheci bir Führer'in güvenini kazanan ve Nazi Partisi içinde disiplini sürdüren Göring... Sürekli kendisini gözetleyen Hitler olmadan, muhtemelen kendinden her zamankinden daha emindi. Canlı, gülümseyen ve keyiflendiği her halinden belli olan Göring, eski cazibesini sergiliyordu. "Nedense bana, yakalanmış bir aslanı andırıyor," diye yazdı ABD savcısı Thomas J. Dodd. Göring'in politik ferasetine olan müteredditbir hayranlık, davanın basın beyanlarında belirmeye başladı. "Yoldaşları, onu kendilerinden geçerek takip ediyorlardı," diye yazdı Neave. "Bazıları, özellikle de artık bölmedeki ayrılmaz refakatçisi olan Rudolf Hess, heyecanlanıyordu. Neredeyse ayağa kalkıp, '*Sieg Heil!*' diye bağırarak selam verecekler diye düşünüyordum. Nasyonal Sosyalist rejimin erken yıllarında böyle bir etki yaratmasının nedenini işte o zaman anladım." Göring'in muhteşem tanıklığı, Nazi rejiminin meşruluğunu davadaki en yüksek noktasına çıkardı.

Robert Jackson'ın şimdiki işi nahoştu: Birdenbire galip gelen bu usta manipülatörü sorguya çekmeliydi. Göring de buna hazırdı. Jackson'ın sorularını önceden tahmin etti, belgeler arasında kaybolunca ona yardım etmeyi önerdi ve kendini beğenmişçesine, savcının hatalarını düzeltti. Jackson'ın sorularını önemsemez bir tavırla ve konuyla alakasız sözlerle cevaplarken, Başyargıç Lawrence müdahale etmedi. Salondaki bazı tanıklara göre, Göring'in bariz

Kelley'nin dedesi Charles F. McGlashan; talihsiz Donner grubunun tarihçisi ve kelebek koleksiyoncusu.

Truckee, California'daki Muazzam McGlashan hanesi ve (Sallanan Kaya'nın üzerine oturtulan) müzesi.

Tahminen 1938 yılı dolaylarında, Columbia Üniversitesi'nde yüksek lisans öğrencisiyken Douglass Kelley.

Eylül 1945'te Göring'in, Kelley'ye hapishanede yazdığı bir not. İncil/Mezmurlar'dan alıntı yapıyor: "Doğu rüzgârını estirdi göklerde, gücüyle güney rüzgârına yol gösterdi." (78:26)

Nürnberg Sept. 9. 1945

An Major Kelley

Ich bin am 12. Januar 1893 geboren.

Ich habe drei Stiefbrüder, von denen einer gestorben ist. Eine Halbschwester. Zwei richtige Brüder (einer gestorben) und zwei Schwestern. Ich bin der zweite Junge.

Ich war zuletzt Reichsmarschall und Oberbefehlshaber der Luftwaffe.

Er läßt wehen den Ostwind unter dem Himmel, und treibt durch seine Stärke den Südwind. Psalm 78 / 26

Seelisch fühle ich mich natürlich durch die derzeitige Umgebung sehr bedrückt. Körperlich abgesehen von Hämorrhoiden keine Beschwerden.

Hermann Göring.

Eski Führer Vekili Rudolf Hess: "Bundan böyle hafızam, dış dünyaya yeniden karşılık verecek."

Kelley, Nazi partisi filozofu Alfred Rosenberg'in, "gerçeklerden çok farklı bir düşünce sistemi geliştirdiğine" karar vermişti.

Kelley, Nazi yayıncısı Julius Streicher'in Yahudi aleyhtarlığı hakkında, "neredeyse gerçek bir saplantı," demişti.

İkinci Dünya Savaşı'nın ilk yıllarında, Hermann ve Emmy Göring, kızları Edda'yla beraber. (Corbis Fotoğrafçılık'ın müsaadesiyle.)

Robert Ley'in intiharından sonra, yüksek yetkili Nazi mahkûmlarına ev sahipliği yapan Nürnberg hapishane kanadının güvenlik önlemleri arttırıldı.

Rorschach mürekkep lekesi serisindeki VII numaralı kartta Julius Streicher'in algıladığı: "ameliyat edilmiş bir dizden çıkarılan cisim."

Rorschach mürekkep lekesi serisindeki IX numaralı kartta Göring'in gördüğü: "koca göbekli bir hayalet."

Reich Mareşali Göring'in Kelley'ye ithaf ettiği, imzalayıp verdiği kendi fotoğrafı.

Kelley, Göring'in intiharını Nürnberg hapishane yöneticilerine karşı yapılan hayran kalınacak kadar cüretkâr bir davranış olarak nitelendirdi.

Kısa süre sonra kriminolog olacak genç psikiyatrist.

Ziyarete gelen Genetik Çalışmalar araştırmacısı Nancy Bayley (sağdaki), çocukları Alicia ve Doug'la birlikte Dukie ve Douglas M. Kelley, Highgate Road'daki evlerinin salonunda. (Fotoğraf sahibi: Gene Lester © 1952 SEPS. Curtis Lisans Şirketi, Indianapolis, IN. tarafından lisans verildi. Tüm hakları saklıdır.)

Kelley'nin birkaç kriminoloji dersinde genel semantiğin prensiplerine yer verildi.

Kelley'nin *Criminal Man* adlı oldukça başarılı ve eğitici olan televizyon programının setinden.

kibri ve mahkemenin onun nutuklarını engellemeyi reddetmesi, Jackson'ı neredeyse gözyaşlarına boğacaktı. "Eski Reich Mareşali, Bay Jackson'la son oturumunun ardından tanık kürsüsünden kalkıp tutsak bölümüne yürüdüğünde, Nazi yoldaşları onu sanki dövüşü kazanmış bir gladyatörmüş gibi gülümseyerek karşılayıp tebrik ettiler," diye bildirdi *New Yorker*'dan Janet Flanner.

Hasarı telafi etmek ve Göring'in karakterini sönükleştirmek için savcılık haftalarca çalıştı. Dönüm noktası, Göring'in 1944'te esir alınan elli İngiliz subayının infazına izin verdiğine yönelik bir kanıt sunulmasıyla gerçekleşti. Skandal bir savaş suçuydu bu. Göring, bu vahşete katıldığını reddetti ancak tanık kürsüsünde öfkeye kapıldı. Bir araya getirilen kanıtların çoğunun aksine, Yahudilere karşı "son çözüm"le ilgili hiçbir şey bilmediğini iddia etti ve Hitler'in de hiçbir şey bilmediğini söyleyerek herkesi şaşırttı. Buna kimse inanamazdı ve Göring'in güvenilirliğinin zedelendiğine şüphe yoktu.

O andan itibaren Nazi sanıkları geri çekildiler. Göring yine de şeytan gibi asiydi. Gilbert'ın "sözlerle ortaya çıkan bariz agresiflik" dediği bir tepkiydi bu. Mesela haziran ortalarında, duruşma hâkimi Francis Biddle, bir oturum sırasında tuvaleti kullanmaya gitmek için kürsüden kalktığında, Göring sanık kürsüsünde dönerek sanıklardan birine kötü bir yorum yapacakken bir gardiyan omzunu tutarak hareketini engelledi. Nazi lideri, kirlenmiş giysiyi temizler gibi sahte bir gösteriş yaparak omzunu eliyle silkeledi. Sanık grubunun dayanışmasındaki çöküş, Göring'in herkese ve her şeye surat ekşitmesine neden olmuş gibiydi. "Bu sırada onu görmüş olan diğer yetkililerin notlarını karşılaştırmak ilginçti," diye not aldı Gilbert. "Görünüşe göre, psikoloğu psikiyatriste, Katolik papazı Protestan papaza ve diğerlerine, iki papazı da psikoloğa, psikiyatriste ve diğerlerine kötülerken her defasında yaltaklık ediyordu."

Göring, sanık bölmesindeki çoğu yoldaşına düşman olmuştu. Hüsrana uğramıştı ve stresliydi, "Artık uyuşturucu da isteyemezdi ancak sağ kolundan iyi bir kokain iğnesi ya da yüksek dozda parakodin verebileceğimizi düşündük," dedi Gilbert. Nihayetinde Göring, dağlarca kanıt ve argüman tarafından alaşağı edilmişti. Kişiliğinin gücü ve mahkeme salonu tiyatrosu bile bunun üstesinden gelemezdi. Onun açısından bir o kadar kötü olan, basın ve kamuoyunun artık mahkeme sürecinden yorulmuş olmasıydı. Göring, "artık haber değeri taşımıyordu; onunla ilgili söylenen tek şey, son acı güne kadar gidecek olmasıydı," diye yazdı biyograf Roger Manvell ile Heinrich Fraenkel. "Başını elleri arasına alıp oturuyor ya da başını öne eğip derin düşüncelere dalıyor veya depresyona girip kendini kaybediyordu."

Jackson, bu sırada mahkeme salonundaki hitabetini tekrar elde etti. Savcılık dosyasını, birçok gözlemcinin ustaca bulduğu bir konuşmayla bitirdi. Sanıkların masum olduklarına dair iddialarından söz edip şöyle devam etti:

> Bu sanıkların, böylesine uzun bir suç ve kabahat listesini işlemeyi planlamadıklarını, hiçbirini hayata geçirmediklerini ya da bu sebeple birlik olmadıklarını bu mahkemenin kabul etmesini istemeleri, elimizdeki kanıtlara ters düşmektedir. Eli kanlı Gloucester'ın maktul kralın önünde durması gibi dava dosyası önünde duruyorlar.
>
> Dul kraliçeye şöyle yalvarmıştı: "De ki onları katletmedim." Kraliçe ise, "Öyleyse de ki katledilmediler. Lakin öldüler," diye cevaplamıştı.
>
> Eğer bu adamların suçlu olmadıklarını söylerseniz, hiç savaş çıkmadı, hiç katliam yapılmadı, hiç suç işlenmedi demekle aynı kapıya çıkacaktır.

21 Haziran 1946'da, duruşma hâkimleri, sanıkların suçları üzerine özel görüşmelerine başladılar. İki ay daha geçti ve tutsaklara mahkemeye son savunmalarım yapma şansı verildi. Göring, ifadesinde birkaç inanılmaz iddiada bulundu. "Mahkeme önünde bir defa daha alnım ak bir şekilde ifade etmeliyim ki," dedi, "hiçbir zaman hiç kimsenin infaz emrini vermedim. Engelleyecek gücüm ve bilgim olduğu zaman hiçbir vahşeti onaylamadım ya da hoş görmedim." Hess'in ifadesi, tutarsızlığıyla öne çıkıyordu. Savcılığı, uydurma belgeler düzenlemekle ve yalancı tanıklar göstermekle suçladı. Nazileri Almanya'yı bu şekilde yönetmeye iten şeyin "anormal [bir] akıl durumu," olduğunu iddia etti. Lafı uzattıkça uzatırken, Göring onu susturmaya çalıştı. "Hiçbir şeyden pişman değilim... İnsanlar ne yaparsa yapsın, bir gün beni Tanrı yargılayacak. Ben ona cevabımı vereceğim ve benim masum olduğumu söyleyeceğini biliyorum," dedi Hess, Yargıç Lawrence ona vaktinin dolduğunu söylemeden önce.

Göring'i rahatlatan bir şey oldu: Karısının ve kızının özgür oldukları haberi geldi. Mart 1946'da, Emmy ve Edda, Straubling tecrit kampından çıkmışlar ve Nürnberg'in yetmiş kilometre güneybatısındaki bir avcı kulübesini kiralamışlardı. Yeni konutlarında iki yıl daha kalacaklardı. Emmy, altı yaşındaki küçük kızına, okuldan çok uzakta olan bu evin yeni yuvası olduğunu söyledi. Emmy çok geçmeden Uluslararası Mahkeme'ye bir dilekçe verdi:

> Burada sizden büyük bir ricada bulunuyorum. Kocamı birkaç dakikalığına görmem mümkün mü? Bir yıl, üç aydır onu görmedim ve onu o kadar özlüyorumki başka bir çıkış yolu göremiyorum. Kocam olmadan yola devam etmek için güce ihtiyacım var. Birkaç dakika onu görmem ve ellerini tutmamın

bana yardımı sonsuz olur. Kalbimin derinliklerinden, isteğimi reddetmemeniz için size yalvarıyorum.

Mahkeme'nin yöneticileri, Emmy'nin ziyaretine karşı değillerdi ancak dava hâlâ devam ediyordu ve hapishanede yoğun güvenlik olduğu için, Andrus buna izin vermeyi reddetti. "Hapishane tüzüğüne aykırıydı," diye not düştü. Göring'in isteklerine de karşıydı. Emmy ya da diğer akrabalarının Nürnberg'e gelip onun adına tanıklık etmelerini sürekli reddetti.

Dava sonlandığında Andrus, cezaları kesinleşmeden evvel, tutsakların aile üyelerinin ziyarete gelmelerine izin verdi. Hess, ailesinin ziyaretini reddederken, Göring önceki reddinden vazgeçti. "Göring hakkında ne düşünürsem düşüneyim, o sırada aklımdan ayrılık acısını çıkarmam zor oldu," diye itiraf etti Andrus. Emmy ve Edda, 14 Eylül'de Nürnberg'e geldiler, Göring'in avukatıyla iki hafta kalmayı düşünüyorlardı ve fotoğrafçılar, şehrin sokaklarında gezerken anne ile kızının fotoğraflarını çekmeye hevesliydiler. Emmy, pazar günleri hariç her gün kocasını ziyaret etti ve ilk birkaç ziyaretten sonra Edda'yı da yanında getirdi. "Ne olursa olsun ağlamamalısın," diye uyardı annesi kızını. Tel bir paravan, Göring'i ailesinden ayırıyordu. Emmy'nin kocasını öpme ya da en azından elini tutma ricası reddedildi. Fiziksel temas, "Bir intihar aracının elden ele geçmesi ihtimali anlamına geliyordu," diye yazdı Andrus. Edda'yı gören Göring, etrafında güvenlik görevlileri varken kontrolünü kaybedip ağladı. "Büyümüşsün," sözleri döküldü ağzından. Edda, ona annesinin öğrettiği bir şiiri okudu.

Sanık ailelerinin Nürnberg'den 29 Eylül 1946'da ayrılmaları gerekiyordu. Birkaç gün sonrasında, 218 duruşma günü sürecek olan tarihi mahkemenin sonuçlandığı anonsu yapılacak ve hâkimler, kararları vereceklerdi. Hâkimler, sanıkların on sekizini suçlu bulduklarını açıklarken, Adalet Sarayı'nın çatısında keskin nişancılar

konuşlanmıştı. Fritzsche, Papen ve Schacht aklanmıştı. Mahkûm olan Nazilerden yedisi (Hess, Funk, Dönitz, Raeder, Schirach, Speer ve Neurath), on yıl ila müebbete kadar hapis cezası aldılar. Yokluğunda yargılanan Martin Bormann dâhil diğerleri, idama mahkûm edildiler. Asılacak olanlar Göring, Rosenberg, Streicher, Ribbentrop, Jodl, Keitel, Kaltenbrunner, Frank, Frick, Seyss-Inquart ve Sauckel'di. Emmy, Edda'ya babasının idama mahkûm edildiğini söyledi ancak, "idam muhtemelen gerçekleştirilmeyecek ve babişin," tıpkı Napolyon gibi, "uzak bir adaya sürgün edilecek," diye ekledi. Müttefik Kuvvetleri yetkilileri, infazların 16 Ekim'de gerçekleştirilmesine karar verdi.

Hess'e müebbet hapis cezası veren hâkimler, tutsağın uzun süredir devam eden zihinsel bozukluğunu onaylamış oldular. Yalan olduğunu iddia etse de Hess, Hitler'in liderliğindeki barbarlığın tüm kanıtlarıyla, sanık bölmesindeki meslektaşlarının suç teşkil eden eylemleri ve politikalarıyla yüzleştikten sonra amneziye geri döndü. Kelley, hâkimlerin Hess'e gösterdikleri müsamahayı onayladı. Nazi, histerik bir şekilde anormal, paranoyak ve duygusal açıdan dengesizdi. Üçüncü Reich'ın bir kahramanlık rejimi olduğuna dair sanrılı bir görüşe saplanıp kalmıştı. "Deli tutsaklara idam cezası vermek, uygar ve demokratik yasanın bir parçası değildir," diye yazdı. "Dolayısıyla, mahkeme onu ömrü boyunca parmaklıklar ardında kalacağı bir cezaya çarptırdı." Kelley bir öngörüde bulundu: "Daha sonra asılmayacağını anlayınca rahatlayıp iyileşiyor gibi görünebilir. Ancak böyle bir tepki, sadece yüzeysel olacak ve Hess daima delilik sınırlarında yaşayacaktır."

Kelley kamuoyuna, cezalardan genel olarak memnun olduğunu açıkladı. Yalnızca Papen'in davranışlarının da suçluluk kararı gerektirdiğinden dem vurdu. "Uzun bir hapis dönemi, ona çok iyi gelebilirdi," dedi. Aklanan üç sanığın başlarının belaya gireceğini tahmin etti. "Hepsi umutsuz vaka. Alman halkı, onların cezalarını

çektiklerini görecek. Günahlarından dolayı değil; savaşı kaybettikleri için. En yumuşak konuşan üçü onlardı. Tatlı dille cezaevinden çıksalar da beladan kurtulamayacaklar." Serbest bırakılan adamlara dair öngörüsü, kısmen gerçekleşti: Daha sonra bir Alman mahkemesi, Hans Fritzsche'yi Nazi suçlarından dolayı suçlu buldu ve çok geçmeden kanserden öldü. Papen bir nazisizleştirme mahkemesince suçlu bulunsa da temyizde özgürlüğünü kazandı. Ancak Hjalmar Schacht, 1970'teki ölümüne kadar tekrar hâkim karşısına çıkmadı ve Alman bankacılığında aktif olmaya devam etti.

Onur kırıcı bir asılma cezasına çarptırılan Göring, Müttefik Kuvvetleri'nden kurşuna dizilerek öldürülmeyi talep etti. Talebinin geri çevrildiği haberini ona Gilbert verdi. Müttefik Kuvvetleri, ona aşağılayıcı bir ölüm tattırmak istiyordu. Göring, Gilbert'a Nazi yıllarının zaferini ayakta tutmak ve Nazi halkının takdirini sürdürmek için verdiği on altı aylık çabanın, dava sırasında başarısız olduğunu söyledi. "Hitler efsanesi hakkında endişelenmek zorunda değilsin artık," dedi psikolog. "Alman halkı davada nelerin ortaya çıktığını öğrenince, onu lanetlemek gerekli olmayacak. O kendi kendini lanetledi." Gilbert, Göring'in kendini öldürme olasılığına karşı Müttefik Kuvvetleri yetkililerini uyardı. Asılmak, sıradan suçlulara özgü bir şeydi, bu nedenle Göring eski acil durum planını harekete geçirdi.

Alışılmadık şekilde, programlanan infazlardan bir önceki gece, Papaz Gerecke'den aşai rabbani ayini yapmasını istedi. Göring'in Tanrı'ya inandığını ancak İsa'nın ilahiliğine ve İncil'in kutsallığına inanmadığını duyan Gerecke, bunu reddetti. Birkaç saat sonra hücresindeki masasına oturan Göring, bir not yazdı. Ardından kâğıdı katlayıp hücrenin gizli köşesindeki tuvalete gitti. Birkaç dakika sonra yatağına güçlükle kendini attı ve kıpırdamadan yattı. Ellerini hapishane kuralları gereği gardiyanların göreceği şekilde uzattı.

Göring'in artık ellerine ihtiyacı yoktu. Ya kendi bedeninden ya da tuvaletten çıkardığı küçük ilaç şişesi, artık ağzındaydı. Gözlerini onu izleyen gardiyana bir an için çevirdi ve sonra dişleriyle şişeyi ağzının içinde kırdı. Potasyum siyanür, kırılan kapsülden boğazına doğru sızdı. Göring nefes nefese kaldı, hırıldadı ve kıvrandı. Telaşlanan gardiyan, yardım çağırıp hücre kapısını açtı. Ancak bu zamana kadar, Reich Mareşali ölmüş bile olabilirdi. Andrus, hücreye ilk girenler arasındaydı ve Göring'in gözlerinin kapalı, ağzının açık olduğunu ve cildinin yeşilimsi bir renk aldığını gördü.

Reich Mareşali, ölümünden birkaç dakika önce yazdığı notunda Andrus'a hitap ediyordu. Albay'ı, zehri fark etmekteki başarısızlığından dolayı zekice taşlıyor ve emri altındakilerin sorumlu olmadıklarını söylüyordu:

Komutana:

Zehir kapsülü bende her zaman vardı, hem de tutsak olduğum ilk zamandan beri. Mondorf'a alındığımda üç kapsülüm vardı. İlkini giysilerimin arasında bıraktım, böylece aramalarda bulunacaktı. İkincisini, soyunurken elbise askısının altına koydum ve giyinirken tekrar aldım. Bu zehri Mondorf'ta da, bu hücrede de öyle iyi sakladım ki sürekli yapılan ayrıntılı aramalarda bulunamadı. Mahkeme duruşmaları sırasında, zehri kendi bedenimde ve uzun binici çizmelerimde sakladım. Üçüncü kapsül hâlâ çantamda, yuvarlak yüz kremi kutusunda, kremin içinde gizlenmiş bir şekilde duruyor. Mondorf'tayken ihtiyaç duysaydım, zehri iki defa alabilirdim. Arama emri alanların hiçbiri suçlu değil, zira kapsülü bulmak imkânsızdı. Ancak tamamen kazara bulunabilirdi.

Dr. Gilbert, bana infaz cezasının silahla gerçekleştirilmesi yönündeki dilekçenin, yönetim kurulu tarafından reddedildiğini söyledi.

Göring'in zehri nasıl sakladığını ortaya koyan başka bir ipucu, onlarca yıl sonrasına kadar bulunamadı. Ta ki Nürnberg'deki Nazi davalarında Robert Jackson'a baş hukuk müşaviri olarak asistanlık eden ve sonunda onun yerine geçen Telford Taylor, bir ABD askeri ve Nürnberg cezaevi gardiyanı olan Üsteğmen Jack "Tex" Wheeler'ın Göring'in kapsülleri çantasında saklamasına yardım ettiğini düşündüğünü açıklayana dek. Ben E. Swearingen tarafından yazılan *The Mystery of Hermann Goering's Suicide** adlı kitap, Wheeler'ın Göring'le arkadaş olduğuna dair dikkate değer kanıt sunarak, askerin bu son iyiliği Nazinin değerli eşyaları karşılığında yapmış olabileceğini öne sürdü. Ancak 2005 yılı kadar yakın bir tarihte, yeni bir itiraf suları bulandırdı: Nürnberg mahkeme salonunun beyaz miğferli eski gardiyanlarından Herbert Lee Stivers, Alman kız arkadaşının isteği üzerine, Göring'e ölümcül kapsülü içeren bir kalemi gizlice verdiğini söyledi. Stivers, kapsülde zehir değil ilaç olduğunu sandığını öne sürdü.

Reich Mareşali'nin intiharı, Kelley'yi şaşırttı. Bir ders vermek için San Francisco'dayken, basına bir önceki gün verdiği demeçte, Göring'in yüksek IQ'su ve inatçı karakteri nedeniyle, sonunda iyi bir şov yapmasını beklediğini söylemişti. "Darağacında asla zayıf düşmeyecektir. Tarihsel bir perspektifi var," dedi. "'Heil Hitler' diye bağırarak kapandan düşecektir. Cesur olduğu için değil; kendini çoktan tarih kitaplarında görebildiği için."

Göring'in kendi canına kıydığını duyduğunda, Kelley'nin tüyleri ürpermiş olmalıydı. Bir hastası, deneği, birçok ortak ilgi alanı ve

* (İng.) Hermann Göring'in İntiharının Gizemi. (ç. n.)

kişilik özelliği bulduğu samimi arkadaşı olan bu saygı uyandıran lider, ölmüştü. Sihirbaz, son bir el hamlesiyle kandırılmıştı. Profesyonel muhakemesinden sıyrılan Göring'i yanlış anlamıştı. Psikiyatrist, kendi süreklilik duygusunda rahatsız edici bir değişim fark etmiş olabilirdi. Belki de Kelley, hayatının beş ayına hükmeden bu büyük manipülatörün, kendisinin öngöremediği bir davranış sergilemiş olmasından korku da duymuştu. Ancak geçmişe bakınca, Reich Mareşali'nin ölümünü bir başkaldırıya çevirmesi şaşırtıcı değildi. Göring'in ideallerine ve imajına uyuyordu. Kelley, intiharı korkakça bulmadı. Aksine, "onun nasıl usta bir dâhi" olduğunu gösterdiğini söyledi muhabirlere, "aynı zamanda Amerikan ordusu dairesinden ayrılırkenki son jestiydi. Alman aklına göre, bu hareketi tamamen kahramanca ve onu, Hitler, Himmler ve Göbbels'in ardından Büyük Dörtlü arasına yerleştiriyor." Diğer üst rütbeli Naziler, asılma utancından sakındıysa, niye Göring de aynını yapmasındı ki? Kelley şöyle ifade etti:

> Ancak Göring, önceki yoldaşlarından bir adım daha ileri gitti. Uzun süreli tutukluluğa sabırla katlandı. Müttefik Kuvvetleri Mahkemesi'ni alt edebilirdi ve davacı avukatları kendi kurallarıyla yıldırabilirdi. Bu metotlar yoluyla, Göring kendisi ile Alman halkı arasında bir bağ kurdu. İntiharı gizliydi ve Amerikan gardiyanlarının iktidarsızlığını vurguluyordu. Yetenekli ve hatta dâhiyane bir son rötuştu. Gelecekte iz bırakacak Alman anıtını tamamlıyordu.

Nazinin son hamlesinin çarpıcı, şaşırtıcı ve övücü bir yorumuydu bu. Sanki Kelley, bir ölümü değil de perdeleri kapanan bir oyunun son olağanüstü numarasını anlatıyordu. Yetenekle gerçekleştirilen bir intihar, düşmanları yaralayabilir ve dramatik bir jestle büyük

bir miras bırakabilirdi. Göring'in kendi elvedasını kendi kurallarıyla planladığı bu imge, Kelley'nin hafızasında yıllarca taze kaldı.

Hüküm giyen diğer Naziler, Göring'in firarıyla aşağılanmış olan Andrus'un yönettiği bir operasyonla darağacına gittiler. Ribbentrop'un, yaklaşan infazına verdiği tepki, özellikle Kelley'yi etkiledi; zira gardiyanların onu darağacma sürüklemeleri gerekebileceği yorumunu yapmıştı. Eski Dış İşleri Bakanı, "Son anda biraz cesaret gösterdi. Muhtemelen Göring'in intihar haberi ve artık ölüm ekibinin lideri olarak bu son sahnenin merkezine yerleşmiş olması Ribbentrop'u hayatında hiç olmadığı kadar güçlendirmişti," diye yazdı Kelley. Ribbentrop, Almanya'nın bir bütün olarak kalmasını umduğunu bildirerek ipe gitti.

Rosenberg, duaya katılmayı da duaları işitmeyi de reddetti. Cellâda titreyerek ve güçsüzce yaklaştı. Belki de Kelley'nin öngördüğü gibi, içinden Nazi felsefesinin bazı hoş noktalarını tartışıyordu. Kelley, Streicher'in "mutlu asılacağını" söyledi ve gerçekten de dudaklarında Hitler'in adıyla ipe gitti. Psikiyatrist, Frank'in "bedeninden düşen bir damlanın, ruhuna yapışmış 5 milyon lekeyi silip süpüreceğine ikna olmuş" halde öleceğini söyledi. Kelley'nin tahmin ettiği gibi, idam hükmü alan diğer adamların ipe sürüklenmelerine gerek yoktu. "Tıpkı bir sevaba olacağı gibi, bu tür adamlar günaha da aynı hassasiyetle yaklaşırlar," diye yazdı. Nürnberg'deki idam hükmü alan Naziler için yazılacak mezar kitabesi bu olabilirdi.

ABD Sağlık Dairesi Başkanı Thomas Parran Jr.'ın ofisi, asılan Nazilerin beyin örneklerini istedi. Andrus bunun için, "Asla gerçekleşmeyecek, dehşet verici bir istek," dedi. Bunun yerine, bir ilahi adalet mahiyetinde, tüm bedenler Dachau toplama kampı-

nın fırınlarına yuvarlanarak yakıldı ve küllerin tamamı bir nehre boşaltıldı. Pişman olmamış Naziler için, mermer türbelerde gece nöbeti tutulmayacaktı. Destansı cenaze mimarileri olmayacaktı onlar için.

Mahkemeden sağ çıkan Hess ve suçlu yoldaşları, cezalarını çekmek üzere Berlin'deki Spandau Hapishanesi'ne gittiler. Andrus, son imha hamlesi olarak Göring'in geri kalan tüm mücevheratının parçalanıp eritilmesini ve kullanışsız, tanınmaz hale getirilmesini emretti. Amerikalı yetkililer, değerli metal ve mücevherlerin iri parçalarını, ayakları üzerinde durmaya çalışan yeni Almanya'nın hazinesine sundu.

8
NAZİ ZİHNİYETİ

Uluslararası Askerî Mahkeme normal seyrinde ilerlerken, kanıtlarla ve mahkemede verilen ifadelerle şekillenmiş olan suç rejimini kuran ve vahşeti gerçekleştiren adamlara dair soru işaretleri oluştu. Naziler ve destekçileri bunu neden yapmıştı? Deli miydiler? Suç teşkil eden davranışlarına neden olan belli bir akıl hastalığı bulunabilir miydi? ABD Temsilciler Meclisi'nde, savaş suçlularının komitede ilan edilmesi sırasında, Illinois'den Kongre Üyesi Emily Taft Douglas, bu soruları sordu. Douglas, Amerikalıların ya da herhangi birinin, Nazi sanıklarının suçlandığı zalimliğin nedenlerini iyi anladıklarından şüphe ediyordu. "Savaş suçlarıyla ilgili bir şey bilmiyoruz," dedi. "Hiç bilmiyoruz. Spesifik olarak vahşeti ve zulmü biliyoruz ancak savaş suçlarının psikolojisini anlamıyoruz... Bu suçlara neden olan bir psikolojik hastalık vardı. Bu hastalığı anlamak zorundayız, yoksa bununla gelecekte başa çıkamayız."

Aynı zamanda, mahkemede çalışan ya da mahkemeyi izleyen birçok kişi, sadece suçluyu cezalandırmanın bir adli muameleyi başarılı kılmayacağını fark etmişti. Aylarca süren duruşmalardan, daha çok şey çıkmış olması gerekiyordu: Nazi Almanyası ve ideolojilerinin yıkıldığına dair belli işaretler vardı ve dünya, geçen yılların dehşetinden bir şeyler öğrenerek benzer felaketlerin oluşmasını

engelleyebilirdi. "Bu şeytanların suçunun halka gösterilmesinin," dedi Başkan Harry Truman, "düşmanlarımızı desteklemiş olan kitlelerde savaşa, militarizme, saldırganlığa ve ırksal üstünlük uluslarına karşı bu büyük çapta ve kalıcı bir tiksinme yaratacağına dair umudumuz var."

Dukie'nin memleketi Chattanooga'da, Kelley'nin düşünecek çok zamanı oldu ve çoğu da Nazi zihniyetiyle alakalı değildi. Kelley'yle ilgili olarak, belki de aşırı büyük bir memnuniyetle, "Savaş yıllarını unutmak ve yeni plan ve projelerle devam etmek için sabırsızlanıyordu," diye yazmıştı Dukie. Kelley'nin kesinlikle bir işe ihtiyacı vardı. Yüksek akademik pozisyon hırsını ilerletecek bir iş istiyordu. Uzun zamandır gözardı ettiği karısıyla beraber, bir aile yaşamına başlıyordu.

Yine de Kelley'nin Nazi liderleriyle ilgili düşünceleri kaybolmuyordu. Boş saatlerinde Nazilere, kötülüklerinin kaynağına ve son savaştan Amerikalılar için çıkarılacak derslere dair düşüncelerini yazıyordu. ABD'ye dönüşünün ardından, "Birtakım insanlar, Nazilerle ilgili çalışmalarını yazması için baskı yaptılar," diye yazmıştı Dukie bir tanıdığına. "Dört yıl dinlenmeden savaşta geçirdikten sonra bunu yapmaya isteksizdi. Yorgundu ve beraber Birleşik Devletler'i gezerek ikimizin de sevdiği taşrayı görmekten başka bir şey istemiyordu ki zaten öyle yaptık." Ancak seyahat ederlerken, Nazilerin yanındaki ilk haftalarda düşündüğü kitap taslağı, yavaş yavaş şekil alıyordu. Kelley, Nürnberg deneyimini geride bırakamamıştı. Evine dönse de oradaki anıları peşini bırakmamıştı.

Düşüncelerini harekete geçirmek için Kelley'de dağlarca belge vardı. Nürnberg'den evine kargoladığı kutular, belgelerle doluydu ve çoğu eşsizdi. Bazılarını da Tennessee'ye göndermişti; Nazi yazarlarının imzaladıkları kitap koleksiyonu; Hermann ve Emmy Göring arasında götürüp getirdiği mektupların kopyaları; Reich Mareşali'nin parakodin ilaçlarının bir örneği; Hitler'in kafatasının

X-ray'leri ve Rudolf Hess'in İngiliz gardiyanlarınca zehirlendiğini öne sürdüğü krakerler, kurabiyeler ve şekerlerin mumla mühürlendiği bir paket. Çoğu tıbben şaşırtıcı ve korkutucu olan bir yığın evrak ve eser, el altındaydı. Bu materyaller ona rahat vermiyordu. Hayatının son bir yılından hem kişisel hem de profesyonel bir anlam çıkarmak istiyordu: Sayısız psikiyatristin, psikoloğun ve akademisyenin paylaşması için her şeyi yapabilecekleri deneyimlerdi bunlar. Kelley isteksizce, Nazilere dair kendi fikirlerini oluşturmaya başladı. Artık onları uzaktan inceleyebilirdi. Zalimlik ve suçluluk belgelerinden nasıl bir hipotez kurabilirdi?

Rorschach verilerini ve yorumlarını inceleyen Kelley, beyni hasarlı Ley dışında üst rütbeli Nazi tutsaklarından hiçbirinin, kendilerine delilik vasfını verecek herhangi bir zihinsel hastalık veya kişisel nitelik emaresi göstermediğini görebiliyordu. Meşhur savaş döneminin efsanesiyle karşı karşıya kalmıştı. Adamların hepsi, dengesiz ve unutkan Hess bile, yaptıklarından sorumluydu ve doğru ile yanlışı birbirinden ayırabilecek yetiye sahipti. Kelley'nin çok ortak noktası olan büyüleyici Göring, özel güçlükler çıkarıyordu. Zeki ve kültürlü olduğu aşikâr olan onun gibi birinin, başkaları için vicdan ve empatiden bu derece yoksun olması Kelley'yi hayretler içinde bırakıyordu. Belki de Göring örneği, beyni ve ağır sorumlulukları olan Kelley dâhil herkesin, sabrını kaybederek başkalarına zarar verebileceğini gösteriyordu. Reich Mareşali üzerine, diğer tüm tutsaklarınkinden çok daha fazla materyal getirmişti; Göring'e olan yoğun ilgisi çok barizdi.

Kelley, sanıklarda ortak olan anormal kişilikli bir Nazi "virüs"ü bulmayı umuyorduysa, kanıtı çok azdı. Daha ziyade, onlarda nevroz diye adlandırdığı kişilik özellikleri bulmuştu. Fakat bunlar, Nazilerin başına musallat olacak ve zalimliklerini körükleyecek, nadir rastlanan psikiyatrik bozukluklar değillerdi; zira onları normallik sınırlarının dışına da itmiyorlardı. Kelley, Göring gibi vicdani yükü

olmayan ve narsisizmle hareket eden adamların, vakitlerini "büyük masalar ardında birer iş adamı, politikacı ve gangster olarak büyük kararlar vererek" geçirdiklerine inanıyordu. "Goebbels gibi kurnaz, şık ve vicdansız konuşmacı ve yazarlar, Ribbentrop gibi zirvedeki sahtekâr iş adamları, tüm iktisatçı ve kanuncu dalkavuklar, simasını tanıdığımız adamlar arasında sayılabilir."

Tutsaklarla uzun süre boyunca yakın olan Kelley, birkaç nitelik gösterdiklerine inanıyordu; şaibeli bir doğruluk dürtüsüyle gerçekleştirilen hemen hemen her hareketi haklı gösteren ölçüsüz bir hırs, zayıf bir ahlak ve aşırı bir vatanseverlik. Üstelik Nazilerin en seçkin ve güçlüleri bile, bir canavar, şeytani bir makine veya ruhsuz ve duygusuz bir robot değildi. Göring'in ailesi için endişelenmesi, Schirach'ın şiir sevmesi ve Kaltenbrunner'in stres altındayken korkması, Kelley'yi etkilemiş ve eski tutsaklarının diğer insanlar gibi duygu ve tepkileri olduğuna ikna etmişti. "Üçüncü Reich'ı hor görerek yaptıkları şeylerden dolayı onlara tiksinti ve nefretle baktığımız için" bu gerçekleri reddeden herkes, büyük bir hata yapmış olur. Görece normal olmaları, olağanüstü bir soruyu havada bırakıyor. Açıklanamayan edimleri nasıl anlaşılabilir? Nazileri anlamadan ya da psikozlarını teşhis etmeden, Kelley'nin isteksizce çıkarabileceği tek sonuç, çok sayıdaki insanın, savaş suçluları gibi davranışlar gösterme potansiyeline sahip olmasıydı.

Psikiyatrik kanıt eksikliğinden dolayı Kelley, Almanları açıklamak için tekrar sosyoloji, tarih ve Korzybski semantiğine döndü. "Delilik, Nazilerin durumunu açıklamıyor," diye yazdı. "Her insan gibi onlar da kendi çevrelerinden etkilenmişlerdi. Birçok insandan daha büyük ölçüde, kendi çevrelerini de etkilemişlerdi." Üçüncü Reich'ın yükselişini merak eden birçok insan gibi Kelley, Nazi ideolojisinin büyümesi ve Alman kültüründeki uzun soluklu zulüm eğilimi ve tarafgirlik arasında ilişkiler gördü. On dokuzuncu yüzyıl sonlarından Birinci Dünya Savaşı'na, Alman liderler düşmanları

katletmenin gerekliliğine yönelik vaazlar vermişler, Almanları komşu ülkelerden daha üst bir konuma yerleştirmişler ve diğerlerini fethetmenin kaderleri olduğunu söylemişlerdi. Nazilerin, Führer ilkesi kavramlarını; ulusu kurtaracak bir halk kahramanı ve herkese rehberlik edecek bir elitin varlığını icat etmelerine gerek yoktu. Ulusal atmosferde zaten olan bir noktaya parmak bastılar. "Duygusal (talamik) beyin merkezleriyle düşünen birinin, zihinsel (kortikal) açıdan düşünemediği, bilimsel bir gerçektir," dedi Kelley, genel semantiğe kulak vererek. "Hitler'in halkı, tamamen talamusuyla düşünüyordu. Durum böyle olunca, Goebbels'in, Streicher'in, Ley'in ve diğer propagandacıların tuzağına kolaylıkla düştüler." Kültüre zaten içkin olan bu fikirleri, sırf liderlik becerileriyle birlikte kullanmak için olağanüstü niteliklere sahip olmak gerekmiyordu.

Nazilerin ortak faktörü delilik değildiyse neydi? Kelley, Nürnberg sanıklarında ortak olan sadece iki özellik bulabilmişti. İlki, işlerine muazzam enerji sarf etmeleriydi; Göring ve meslektaşları A sınıfı işkoliklerdi. "Hepsi akıl almaz derecede uzun saatler boyunca çalışmış, çok az uyumuş ve tüm hayatlarını dünyayı Nazileştirme meselesine adamışlardı," diye gözlemledi. "Köle gibi ve fanatikçe çalıştılar. Yazık ki," diye ekledi Kelley kederle, "demokrasinin işlemesi için bu kadar çaba sarf etmiyoruz." Ayrıca Kelley, Nazilerin emeklerinin sonucuna odaklandıklarını ve bunların gerçekleşme aşamasıyla ilgilenmediklerini fark etti. Bu sonuçlar, Naziden Naziye çeşitlilik gösteriyordu ve Nazizmi yaymaktan kişisel güç ve zafer kazanmaya kadar değişkenlik gösteriyordu.

Varlığı Nürnberg cezaevi tartışmalarının odak noktası olan Hitler ise, Kelley'nin erişimi dışındaydı. Psikiyatrist, Hitler'in motivasyonlarını ve doğasını anlamak için üstün gayret gösterdi. Mondorf'ta ve Nürnberg'deyken, Hitler'in iş arkadaşları, doktorları, sekreterleri ve Nazi liderinin hayatına dair yakından bilgisi olan herkesle görüşme yapmıştı. Vardığı kanaate göre: "Hitler, kendi

yeteneğine çok fazla inanmış, megalomanlaşmıştı. Üçüncü Reich'ı başarıya götürebilecek tek kişinin kendisi olduğuna inanıyordu. Bazen de vazifesi için kendisini Tanrı'nın seçtiğini hissediyor gibiydi." Hitler'e karşı gelen herhangi birisi, liderin korkunç öfkesiyle karşılaşıyordu. Kelley'ye göre, Hitler'in özel hayatında nazik ve yumuşak konuşan, kadınlara, çocuklara ve yaşlılara kibar davranan biri olması, iyi yemeği ve hayatın diğer basit zevklerini sevmesi, megalomanlıkla tutarlı değildi.

Hitler'in iş arkadaşlarından derlediği ifadenin analizi, Kelley'yi Alman liderinin birçok adamdan daha az cinsel dürtüsü olduğuna ve Göring gibi cinsel dürtüsünü işe yöneltmiş olabileceğine ikna etmişti. "Hitler de herhangi biri gibi her açıdan normaldi," demişti Göring. Bu çok ürkütücü bir düşünceydi.

Douglas Kelley, Hitler'in zihnini analiz etmeye teşebbüs eden ilk psikiyatrist ya da psikolog değildi. Cambridge profesörü Joseph MacCurdy, 1942'de Führer'in Yahudi aleyhtarlığını dikkatle inceledi ve bunun, Hitler'in savaşta kaybetmeye başladığında artan sanrılı ve hüsranla dolu zihinsel durumunu yansıttığını ortaya çıkardı. Psikanalist Walter C. Langer ve psikolog Henry Murray de ABD Stratejik Hizmetler Bürosu'nun savaş sırasında yaptığı planlara rehberlik etmek için Hitler'in profillerini çıkardılar.

Ancak Kelley nihayetinde, Hitler'in davranışını anlamak için, iyi bilinen sindirim sistemi bozukluklarına (yirmi yıllık gaz ve mide ağrısı geçmişine) odaklandı. Hitler'in doktorları, hiçbir fiziksel neden bulamamışlardı ve Kelley problemin "sinirsel bir mide ağrısından başka bir şey olmadığını" teşhis etti. Bu semptomların "bir endişe nevrozuna ve midesinde yoğunlaşan saplantılara" işaret ettiğini düşünüyordu. "Kimse böyle bir şey için tımarhaneye girmemişti. Hitler ölümden korkuyordu. Birçok önemli karar, aceleyle verilmiş ve yürürlüğe aceleyle sokulmuştu." Mesela Kelley'nin öğrendiği üzere Hitler, 1941'de Göring'e Sovyetler Birliği'ne planlı bir saldırının

acilen yapılması gerektiğini, çünkü midesinin giderek kötüleştiğini anlatmıştı. Führer, mide kanseri olmasından ve yakında ölebileceğinden korkuyordu. Bunun sonucunda Nazi lideri, dikkatini Büyük Britanya saldırılarından doğuya çevirerek, mağlubiyetle sonuçlanan bir sefer yürütmüştü. "Bu kararın dehşeti iyi biliniyor," diye yazdı Kelley. "Koca bir savaşın, şiddetli ve histerik mide krampları ve komuta yetkisine sahip bir psikonevrotiğin obsesif-kompulsif korkuları sebebiyle hız kazandığını öğrenmek dehşet verici bir şey." Kansere yenilmeden önce tekrardan acil bir saldırı girişiminde bulunabilmek için Hitler, emrindekilerden uzun saatler boyunca çalışmalarını istemişti. Hitler'in gerçekten mide kanseri olduğunu gösteren bir delil yok. Führer midesinin X-raylerinin çekilmesine de izin vermedi, çünkü korkularının onaylanmasını istemiyordu. Hitler'in doktorlarından Karl Brandt, Kelley'ye Hitler'in son yıllarını bu hayali hastalıktan kurtulmak için sürekli vitamin ve glikoz iğneleri alarak geçirdiğini anlattı.

Hitler'in aynı anda beş doktora görünmesinden belli olan ölüm korkusu, Kelley'ye liderin intihara meyline dair bir fikir verdi. İlk etapta Hitler, kimsenin konuyu o varken konuşmasına müsaade etmezdi. Yıllar boyunca, savaşın devinimi kendine karşı döndüğünde bile, Hitler sık sık, "Zayıf ya da aptal insanlar dışında kimse intihar etmez," derdi. Nazi yenilgileri arttıkça ve sağlığı kötüleştikçe, fikri değişti. 1944'ten sonra sol eli ve ayağı zayıflayıp titremeye başlamıştı ve doktorlar, histeri kaynaklı bir teşhiste bulunmuştu. "Artık sağlığını yitirmiş birinin kendini öldürebileceğini çok iyi anladığını söylediğini duymuşlardı... Hitler, bu felaketinin sağ eline de sıçrayabileceğine dair feci bir korku duyduğunu ifade etmişti," diye bildirdi Kelley. "Bir gün eğer böyle olursa kendini öldüreceğini açıkça söylemişti."

İntiharın Hitler'e çekici gelmesinin bir diğer nedeni de akranı faşist Benito Mussolini'nin kaderiydi: Düşmanlarınca infaz edildik-

ten sonra, bedeni ortalık bir yere asılmıştı. Göring, Kelley'ye, bu saygısızlığın fotoğraflarını gördükten sonra, "Hitler çılgına döndü. Fotoğrafları eline alıp salonda bağırarak aşağı yukarı yürüdü: 'Bu asla bana olmayacak!' Elindeki fotoğrafları sallıyordu. Sonrasında, Hitler birkaç defa daha konuyu kendiliğinden açmıştı," dedi. Göring'in hatırladığına göre, "Asla canlı ele geçirilmeyeceğine, hiçbir öfkeli Almanın cesediyle dalga geçme şansı olmayacağına yemin etti." Bu nedenle, Göring'e göre Hitler, düşmanı bedenini ele geçirir korkusuyla ordusunu Ruslara karşı son bir saldırıya götürdü. Nihayetinde intihar etmeden önceki günlerde, Berlin sığınağında Eva Braun'la beraberken son nutkunu yazdı: "Karım ve ben, utançtan, yenilgiden ve teslim olmaktan kaçmak adına ölmeyi tercih ediyoruz." Kelley, Hitler'in zihninde başka özellikler de buldu: Eldiven giymeden hayvanlara dokunmamak, atlara olan ilgisi ve korkusu, günlük rutinleri takıntılı bir şekilde tekrar etmesi ve kişisel hijyene titizlikle dikkat etmesi bunlar arasındaydı. Ancak hiçbir şey, Naziyi psikotik ya da deli yapmıyordu.

Kelley, Nazilerin emsalsiz bir şekilde vahşet ve savaş suçu işlediklerini biliyordu. Alman liderleri bile yaptıkları şeylere ve geldikleri noktaya şaşırdılar. Ancak kişilikleri normal parametreler arasında kalan adamlar, Nazi nefretini harekete geçirmişti ve Kelley bunun tekrar gerçekleşmesinden endişe ediyordu. "Dr. Ley dışında, ekipte başka bir deli Joe yoktu," dedi bir *New Yorker* muhabirine. Liderler "özel tipler değillerdi," diye yazdı. "Kişilik özelliklerinin gösterdiği üzere, sosyal açıdan istenebilecek bireyler olmasalar da, onlara benzer insanlar Amerika'da kolaylıkla bulunabilir," ya da başka bir yerde. Dolayısıyla, insanlık dışı soykırımların ve suçların psikolojik açıdan benzer faillerce tekrarlanabileceğinden korkuyordu. Kaygıları, Adolf

Eichmann 1961'de İsrail'de yargılanırken, yazılarında "şeytanın banalliği" yorumunu yapan Hannah Arendt'inkinden farklıydı. Arendt, Nazilerin tepeden gelen emirleri uyguladıklarını, bu emirleri birer rutin olarak gördüklerini ve kendi faaliyetlerini önemsiz bulduklarını öne sürmüştü. Aksine, Kelley'nin üzerinde çalıştığı birçok Nazi, rejimlerini ve kendi görevlerini özel görmeye devam etmiş, insan evrimince bunun desteklendiğini ifade etmişlerdi. Bu düşünme şekli, Göring'in eski meslektaşlarını tasfiye etmesine ve sevgi dolu aile hayatını sevmesine rağmen, (iktidarın keyfiyle) kanlı hükümler vermesine yol açmıştı.

Psikiyatrist, Nürnberg'deki çalışmalarından, Nazilerin birer psikopat ya da Arendt'in ifade ettiği kalıpta insanlar oldukları sonucuna kolaylıkla varabilirdi. Almanların kültürel açıdan çok farklı olduklarına ve böyle adamların yalnızca eşsiz koşullar altında iktidara gelebildiklerine inanarak kolaya kaçabilirdi. Bunun yerine Kelley, daha farklı, kendisini şaşkınlığa uğratan ve derdine dert katan bir sonuca vardı: Üst düzey Nazilerin vahşi faaliyetler göstermelerine ya da böyle faaliyetlere müsamaha göstermelerine yol açan özellikler, farklı yerlerde yaşayan birçok insanda vardı. Doğru, Naziler kısmen uluslarının kültürel eğitimi dolayısıyla Almanya'da iktidara geldiler. Ancak "eşsiz insanlar değiller," diye anlattı Kelley Amerika dersi katılımcılarına 1946 sonbaharında, idam kararı verilen adamların infazının ardından:

> Dünyanın her ülkesinde var olan insanlar onlar. Kişilik özellikleri belirsiz değil. Ancak kendilerine özgü dürtüleri olan; iktidarda olmayı isteyen insanlar. Böylelerinin bu ülkede var olmadıklarını söylüyorsunuz ama ben Amerika'da bile Amerikan halkının yarısının kontrolünü eline alma imkânı olsa, diğer yarısının cesedi üzerinden yükselmek isteyecek insanlar olduğunu kesinlikle söyleyebilirim. İşte onlar da günümüzde

anti-demokratik bir şekilde demokratik haklarından faydalanan, tek yaptıkları konuşmak olan insanlardır.

Nürnberg'deki Nazilere dair gözlemleri, Almanya'nın sorunlarının teoride Amerika'da da gerçekleşebileceğine işaret ediyordu. Hemşerileri, Birleşik Devletler'de azınlığın çoğunluğu kontrol edemeyeceğine eminlerdi, uygarlık böyle bir barbarlığın içinde batamazdı. Ülkenin demokratik gelenekleri, tek particiliğe müsaade edemezdi. Kelley böyle bir iyimserliğin saflık olduğunu düşünüyordu. "Amerika'da günümüzde Nazi benzeri bir ülkeyi kurmanın önüne geçebilecek çok az şey olduğuna," gitgide daha çok emin oluyordu. Daha da kötüsü, faşizm bağnazlığı zaten Amerikan kültürünü delik deşik etmişti. "Aynı azınlık karşıtı düşüncenin Amerikan nüfusuna aşılanmış olduğunu fark ettim," dedi dersine katılanlara.

Beyaz üstünlüğü yanlısı Senatör Theodore Bilbo ve Mississippi Kongre Üyesi John E. Rankin ve Georgia Valisi Eugene Talmadge gibi Amerikalı politikacılar, Kelley'ye göre ırksal efsaneleri "Hitler ve yardakçılarına benzer şekilde" istismar ediyorlardı. "Irkçılığı, kişisel iktidar elde etmek, politik yükseliş ya da bireysel zenginlik için kullanıyorlar. Irkçılığın burada bu amaçlarla kullanılmasına izin veriyoruz. Bu efsanelerin bu ülkede sürekli kullanılmasının, uygarlığın kıyımında Nazi suçlularına katılmamıza neden olacağına eminim." Amerika tehdidinin eli kulağında olmadığını söylese de Kelley, Huey Long gibi figürlerce polis gücü kullanımına ve kontrolüne dair politik entrikalara işaret etti ve bunları, Nazi iktidar tekniklerinin, Amerika'nın bölgesel yönetimlerinin hizipçileri arasında gayet güzel gelişim gösterdiğinin kanıtı olarak sundu; tıpkı Hitler'in faşist hareketini, Münih'teki ideolojik karargâhından başlatması gibi.

Kelley'nin çıkarımına göre Amerikalılar, Nazilerin aşırılığından ve vahşetinden sakınmak istiyorlarsa, kendi kültür ve politika-

larına yakından bakmalıydılar. Streicher ve Rosenberg, Birleşik Devletler'e yaklaşan kargaşa konusunda uyarıda bulunurlarken, bir bakıma haklıydılar. Afrikalı-Amerikalıları ve Yahudileri içeren ırksal bir kargaşayı öngörmüştü Naziler. Ancak Amerika için en büyük tehlike bu değil, ideolojik hizipçilerdi. Kelley, "Almanların hazin kaderinden sakınacaksak," Amerikalıların "düşüncelerimizi ve eğitimimizi, politikalarımızı ve politik metotlarımızı" dikkatle incelemesi gerektiğine inanıyordu.

Sonuç olarak Kelley, Amerikalıların, bu türden kişiliği olan insanların ABD'de siyasi güç kazanmalarını önlemeleri gerektiğini öne sürdü. Antikomünist histeri ve sivil haklara karşı artan direnişle, Amerika'da ultranasyonalistlerin ve ırkçı bağnazların bollaştığına işaret etti. Almanlar uzun süre kendilerine İskandinav üstünlükleri olduğu fikrini aşıladılar. Kitlelerden yükselen ve muzaffer bir şekilde liderlik eden kahraman hikâyeleri anlattılar ve seçkin bir yönetici sınıfın, toplumun geri kalanının üzerinden buldozer gibi geçmesini kabullendiler. "Bu, [şimdi] Amerika'da da filizlenmekte," dedi Kelley. Bu tehlikeyle mücadele etmek için, tüm ABD yurttaşlarının seçme hakkındaki kısıtlamaların tamamen kaldırılması, seçimlerde olabildiğince fazla Amerikalının oy kullanmaya ikna edilmesi, eğitim sisteminin yeniden yapılandırılarak Korzybski'nin tabiriyle eleştirel düşünebilecek ve "güçlü duygusal tepkiler" yoluyla kararlar vererek direnebilecek öğrencilerin yetiştirilmesi gerektiğini savundu. Nihayetinde hemşerilerine, ırk ve din üzerinden "politik sermaye" yapan, doğrudan ya da dolaylı olarak muhaliflerinin kan, miras ya da ahlakına atıfta bulunan adaylara oy vermemeleri yönünde uyarıda bulundu. Birleşik Devletler'in böyle bir dönüşümü tamamlamadığı sürece, "zirve noktasına asla ulaşamayacağını" dile getirdi.

Amerika'nın geleneklerine ve potansiyeline inanç davetinde bulunan Kelley, bunlar üzerinden politika yürüten yetkililere ve

denetimlerindeki insanlara olan güvensizliğini de belli etti. Devlet dairesini ellerinde tutanlar, sık sık manipüle eden ve iktidar açlığı çeken kimselerdi. Seçmenlerinin de cahil ve ahmak olduklarını düşündü. Otoriteler her zaman menfurdu. Kelley'nin devlet kurumlarından ve yetkililerinden şüphe etmesi, aslında o farkında olmasa da birçok bağnaz muhalifinin şüphesini yansıtıyordu.

Kelley, Nazilerle ilgili görüşlerini yaymak ve tamamlanmak üzere olan kitabına talep oluşturmak için 1946'dan itibaren dersler vermeye başladı. (Aynı zamanda birkaç makale yazmıştı ve bunlar arasında *Collier's* için yazdığı, "Squeal, Nazi, Squeal" adlı denemesi de bulunuyordu.) California'daki konuşmalarına odaklanmıştı. Orada kayıt işlerinde kendine yardım edebilecek bağlantıları vardı. Eyalet çapında ders verirken, Nürnberg davalarının psikolojik faktörlerinden savaş psikiyatrisi stratejilerine ve Almanya'nın yakın tarihinin psikolojik arka planına kadar çeşitli konularda dersler verdi.

1946 yılının sonlarına doğru, kitabının taslağı çoğunlukla tamamlanmış olan Kelley, birçok New York yayıncısına danışırken, şaşırtıcı bir şekilde reddedildi. Nihayetinde Greenberg Yayınevi'yle anlaşma yaparak, sadece üç yüz dolar avans aldı. Yirmi iki yıl önce Jacob ve David Greenberg'ün kurduğu şirketin geniş bir listesi vardı. Kovboy romanları, yemek kitapları ve gay erotikasıyla beraber, tarih, sosyoloji, kriminoloji ve mimarlık kitapları da vardı. Kelley'nin taslağıyla ulaşmayı umduğundan daha alt basamakta bir yayıneviydi ancak Greenberg'ün teklifi, Kelley'nin aldıkları arasında en iyisiydi. Muhtemelen kitabının herhangi bir basımının ilgi çekeceğine ve akademik kariyerini ilerleteceğine emindi. Ancak Greenberg'ün kitabı düzeltip yayınlaması aylar sürdü. Adı

*22 Cells in Nuremberg** oldu. Kitabı onu zengin yapmayacağı için, Kelley'nin acilen bir işe ihtiyacı vardı.

1946 yılı boyunca, Kelley mezun olduğu California Üniversitesi, Berkeley'de öğretmenlik yapmaya çalıştı. Nihayetinde, "Üniversitede okutmanlık teklifi aldı ve uslu bir çocuk olursa yaklaşık 20 yıl içinde yardımcı doçent olabileceği söylendi," dedi ABD Tabip Sınıfı'ndaki arkadaşlarından ve meslektaşlarından biri olan nörolog Howard D. Fabing. Kelley kendisinin ve yeteneklerinin, böyle bir tekliften daha iyisini hak ettiğini düşündü ve eski Nürnberg mahkûmları psikiyatristi için daha iyi bir pozisyon aramaya devam etti.

Çok geçmeden, Chattanooga'daki evinden 550 kilometre uzakta yeni bir iş buldu. Wake Forest Üniversitesi'nin Winston-Salem'daki ayağı olan Bowman Gray Tıp Fakültesi'nin psikiyatri alanında doçent doktor olacaktı. ABD Ordusu'ndaki eski amiri Lloyd Thompson, burada sadece birkaç hafta önce bir nöropsikiyatri bölümü kurmuştu. İlk başlarda bu iş, sorumluluk öğretimine odaklanıyordu ancak bir yıl içinde Kelley, tıp okulunun 1947 yazında açılan otuz beş yataklı psikiyatrik rehabilitasyon ve nekahet merkezi olan Graylyn'in yöneticisi olarak hastalarla çalışmaya başladı. R. J. Reynolds Tütün Şirketi'nin eski başkanı Bowman Gray ve eşi Nathalie'nin eski Norman Revival konağında yer alıyordu. Bowman'ın ölümünden sonra, Nathalie ve oğulları, bu mülkü Wake Forest Üniversitesi'ne bağışlamışlardı. Düzgün bakımlı çayırlardan ve bahçelerden oluşan yirmi hektarlık mülk, ziyaretçilere açıktı. Graylyn büyük ve genişti, "Sadece uzun zamandır birikim yaptığı bir banka hesabı olan bir Amerikalının alabileceği türden, İngiliz usulü bir köşktü," demişti bir muhabir. Demir eşyalar, hoş çiniler ve pahalı mobilyalarla döşenmişti.

---

* (İng.) Nürnberg'de 22 Hücre. (ç. n.)

Bu iş, Kelleylere evlendiklerinden beri ilk defa yerleşik hayata geçme imkânı tanıdı. Aralık ayında Winston-Salem'daki, Kelley'nin altı bin poundluk kitaplarına yetecek büyüklükte bir kütüphanesi olan, tuğlalı bir eve taşındılar. Kelley kendi kütüphanesi için, psikiyatri kitaplarından oluşan ülkedeki en büyük özel koleksiyon, diyordu.

Askerî deneyimleri yeni sona eren, otuz altı yaşındaki bu itibar sahibi psikiyatrist, Garylyn'in assolistiydi, tüm hasta bakımını gözetip denetlemesi için getirilmişti. (Graylyn personelinin geri kalanı gibi, Kelley iyi bir maaş alıyor ve serbest hekimlik yapmıyordu.) Üniversite, tesisi her tür test aracı ve ekipmanıyla donatmıştı. Graylyn, hastalara insülinli şok terapisi, iş terapisi ve elektroşok tedavisi dâhil geniş kapsamlı terapi çeşitleri sunuyordu. Doktorlar, lobotomi deneyleri bile yapabiliyorlardı. Kelley, bir psikiyatrik cerrahi tekniği olan lobotominin hastalarda "dikkate değer"den "muhteşem"e bir dizi gelişme getirdiğini düşünüyordu. (Lobotomi kullanımı, prosedürün ciddi yan etkileri, esas etkisinin düşük olması ve psikoaktif uyuşturucuların daha faydalı olması dolayısıyla dünya çapında azalacaktı.)

Kelley, savaş sırasında travma geçirmiş askerlere uyguladığı grup psikoterapisi yaklaşımını Graylyn'e getirdi. Hasta gruplarıyla çalışırken, bir ciddiyet ve çok bariz bir anlayış sergiledi; grafik çıkarma, resim çizme ve süreçleri aktarma becerisini sınıf tahtasına yansıttı. Graylyn'de, psikodrama denilen yeni bir tedavi çeşidinin sahnelendiği, bir izleyici kitlesi olan küçük bir sahne kurarak tedavinin erişimini genişletmeyi planladı. Burada hastalar, seyirci arasındaki diğer hastalarla tartışmak üzere endişelerini sahneliyorlardı. Bu grup etkileşimlerinin amacı, hastaların yalnızlık duygusunu hafifletmekti. "Nörotik bir kimse, probleminin sadece kendine özgü olduğunu düşünür," diye anlattı Kelley bir muhabire, Winston-Salem'a gelişinin hemen ardından. "Başka kimsenin

böyle bir sorunu olmadığına inanır. Biz, diğer hastalarla beraber, birçok kimsenin aynı sorunu yaşadığına işaret ediyoruz ve kendi kaygılarının üstesinden nasıl gelebileceklerini hastalara göstermeye çalışıyoruz."

Kelley'nin idaresindeki Graylyn, Kelley'nin psikiyatrik terapinin ötesinde olduğunu düşündüğü "zihinsel bozukluğa" sahip kişileri ya da psikopatları kabul etmiyordu. Kurumun hastalarının çoğu, nörotik ya da hafif psikotiklerdi. Kelley bu insanların Graylyn'in yardımından faydalanabileceklerini düşünüyordu. Psikopatik eğilimi olmayan az sayıda alkolik de kabul ediliyordu.

Kelley içmeyi sevse de alkoliklik problemini profesyonel açıdan göz ardı etmedi. Yıllar boyu, küçük beyaz haplar şeklindeki Antabuse denilen deneysel bir bileşimle, alkoliklerin sorunlarını tedavi etmeyi savundu. "Hiç kimse," diyordu Kelley, "kendilerini sarhoş edecek kadar viski içmek için Antabuse'un bırakacağı etkiyle başa çıkamaz. İlk kadehin ötesine çok az insan geçebilir, zira ilaç onları alkole karşı duyarlı hale getirir." İlaç, bedende alkolle beraber tepkimeye giriyor ve asetaldehit oluşturarak baş ağrılarına, nefes darlığına ve aşırı bulantıya neden oluyordu. Kelley, bu yoğun hastalık etkisinin, alkoliklerin bardaklarını boş tutmalarını sağlayacağını düşünüyordu. Graylyn'de test ettiği Antabuse için "Çare arayan her alkoliğe yardım edecek bir tedavi ve likör satışını kısıtlayan yasa veya cezaların elde edemeyeceği bir başarı bu," dedi Kelley bir muhabire 1948 yılında. Yeterli para olsa, araştırmacılar alkoliklik için birçok geçerli tedavi bulabilirdi. Kelley, böyle araştırmaların finanse edilmesi için likör satışlarına yeni vergiler eklenmesini sık sık öneriyordu.

Kelley'nin savaştan önce Alfred Korzybski'yle beraber çalıştığı genel semantik, davranışları şekillendirmek için kelimelerin ve anlamlarının kullanımı, Graylyn'deki psikiyatrik alet çantasının da bir parçası oldu. Kelley, Graylyn'in açılmasından hemen öncesinde, Korzybski'nin disiplini geliştirmek üzere kuruduğu Genel Semantik Enstitüsü'nün başkan yardımcılığını kabul etmişti. Kelley, iletişimde duyguya karşı aklın kullanımı yaklaşımı olarak, hastalıkların psikiyatrik tedavisinde genel semantiğin önemli olduğuna inanmaya devam etti. "Aslında [hastaların] düşünme biçimlerini, zihinsel ve bilimsel açıdan hayatın sorunlarıyla yüzleşebilecekleri şekilde yeniden eğitiyoruz," diye açıkladı Kelley.

Nevroz ve hafif psikoz geçiren hastaların yanı sıra, Kelley'nin savaş şoku geçirmiş askerlerdeki uzmanlığına ihtiyacı olan askerler de Graylyn'e alınıyordu. 1948 sonbaharında, *Winston-Salem Journal and Sentinel* yazarı Chester S. Davis, Jonathan Worth adındaki (muhtemelen Kelley'nin Davis'ten kullanmasını istediği bir takma ad) bu hastalardan birinin tedavisini gözlemledi. Worth, Japon kuvvetlerinin bir önceki sene işgal ettiği Alaska'nın Aleut Adaları zincirindeki Attu'da 1943 yılında savaşırken gerçekleşen patlamadan sağ çıkmıştı. (Attu Muharebesi, İkinci Dünya Savaşı'nın ABD topraklarında gerçekleşen tek bölümüydü) Savaş sırasında fiziksel darbe almayan Worth, psikolojik açıdan yaralıydı; halsizlik ile kronik baş ağrılarından şikâyet ediyordu. Kendisini yaralayan patlamayla ilgili hiçbir şey hatırlamıyordu. Psikonevroz teşhisi konulan Worth, fiziksel dayanağı olmayan semptomlar gösteriyordu ve Kelley'nin Graylyn'de askerî hizmetten gelen hastalarına uyguladığı tipik bir tedavi sürecine başladı. Worth, üç hafta boyunca insülin iğneleri aldı. Komadan çıkma süreci amacındaki bu tedaviyle, hastanın zihni ve bedeni dinlendiriliyordu. Kelley, aşırı dozda insülinin, Worth'ün iştahını açacağını, kilo kazanmasını sağlayacağını ve merkezi sinir sistemini yeniden inşa edeceğini düşünüyordu.

İnsülin tedavisi, Worth'ün daha iyi hissetmesini ve görünmesini sağladı ancak baş ağrıları devam ediyordu. Kelley bu defa tedavinin bir sonraki aşamasına geçti. En sevdiği antipsikotik desteklerden birini içeriyordu bu süreç. Kelley, odasına aldığı hastaya sodyum amitral ya da sodyum pentotal yoluyla narkohipnoz uyuşukluğu verdi. Olağan dışı bir yöntem kullandı, Worth yarı uykuluyken odaya bir fonograftan yüksek savaş sesleri geliyordu: Kayalıklardan oluşan kıyı şeridine yanaşan çıkartma gemisi, gökyüzünde uçan ve ses çıkaran uçaklar, tiz ses çıkaran ve hedefini un ufak eden bombalar ve mermi yağdıran makineli tüfekler. Attu sesleri ya da oradaki muharebeye benzer sesler, uykulu Worth'ü sarmalamıştı.

Birden kanepeden kalkan "Jonathan Worth, hafızasında o ana kadar hatırlayamadığı Attu çıkarmasını tekrar yaşıyordu," diye not aldı Davis. Kelley'nin desteğiyle Worth, kendisinin tekrar ABD çıkartma gemisinde makineli tüfek askeri olarak görev aldığı mevziye geri döndüğünü düşündüğünü söyledi. Sahildeki Japon mevzilerine ateş ediyordu ve kendi saldırısının ardından birçok askerin yere serildiğini gördü. Ancak sahile çıktıktan sonra, öldürdüğü "düşmanların" aslında ABD askerleri olduğunu fark etti. Yanlarına gitti, askerlerden biri babasına benziyordu. Şok geçiren Worth, taş yığınlarının üzerine yığıldı ve ardından hastaneye getirildi.

"Jonathan, ilacın etkisindeki uykusundan uyanınca, Dr. Kelley onunla konuştu," diye yazdı Davis. "Yaptığının bir kaza olduğunu ve suçluluk duygusunun normal ama gereksiz olduğunu anlattı." Dinlenmek için odasına dönen Worth, baş ağrılarının hâlâ devam ettiğini fark etti. Kelley, ilgisini Worth'ün babasıyla olan ilişkisine çevirdi. Ölü askerin gerçekten babasına benzemesinin olası olmadığını düşünen Kelley, makineli tüfek askerinin, ölü adamın yüzünde neden ısrarla babasını gördüğünü anlamak istedi. Psikoterapi seanslarında, Worth'ün babasının bir alkolik olduğunu ve karısı ile oğluna şiddet gösterdiğini "ve ara sıra bebek Jonathan'a

elinin tersiyle vurup odanın neredeyse öbür yarısına fırlattığını" öğrendi Kelly, diye yazdı David. Worth, içinden kanlı duygular beslediği adamı sevdiğini iddia ederek büyümüştü.

"Doktor Kelley, hikâyeyi bu şekilde yeniden kurguluyor," diye anlattı Davis. "Jonathan, gerçekten kumsala çıktığında ve bedenler yığınına doğru koştuğunda, iki şok yaşamıştı: İlki Amerikalıları öldürmüş olmasıydı ve ikincisi de kendini bu darbeden korumak için her zaman öldürmek istediği birini, yani babasını öldürdüğünü kendine anlatmış olmasıydı. Elde bu veriler varken, tedavi yeterince kolaydı." Kelley, Worth'e, babasının nefret edilmeyi hak ettiğini ve aslında Worth'ün ondan nefret ettiğini söyledi. Babasına yönelik öfkeli duyguları, tamamen normaldi ve haklıydı, dedi Kelley. "Bu ders, bilinçli bir şekilde kabul edildiğinde, Jonathan'ın kaslarındaki gerilmeler gevşedi, boynundaki güçlü omuriliği kafatasının temelini tutmayı bıraktı ve Jonathan, baş ağrısı çekmeden hayatında bir rahatlama yaşadı." (John Hersey de, *LIFE* dergisinin 1945 Ekim sayısında yayınlanan "A Short Talk with Erlanger"* adlı makalesinde, narkohipnoz kullanımıyla savaş travmasından kurtuluşun şaşırtıcı bir hikâyesini anlatmıştı.)

Davis'in anlatımına göre teşhis, tedavi ve Worth'ün probleminin çözümü, dramatik ve makul bir şekilde ilerlemişti ve Kelley aslında genel semantik çalışmasının akılcı ve bilimci dayanağına vurgu yapmıştı. Hastalarının delüzyonal algılarını akılcı olanlarla değiştirmeye yönlendirme becerisinden gurur duyuyordu. Genel semantik, tedavilerinde öne çıkmaya devam etti: Tıpkı savaş kayıtlarını kullanmasında ve Worth'ü babasıyla ilgili duygularını tanımlarken "nefret" kelimesini sahiplenip kullanmasına yönlendirmenin faydalı olacağını öngörebilmesinde olduğu gibi. Graylyn'de gerçekleştirilen diğer tüm tedavilerle birleşince, genel semantiğin uygulanması, diğer psikoterapi çeşitlerinden çok daha hızlı bir

* (İng.) Erlanger'le Kısa Bir Konuşma. (ç. n.)

şekilde hastaları sağlığa kavuşturabilirdi. İnsanlar daha mantıklı düşünebilirlerse, "o kadar çatlak gibi hareket etmezler," demekten hoşlanıyordu Kelley.

Kelley, Bowman Gray'deki geçici ikameti süresince, genelde yakınındaki orta Atlantik eyaletlerinde ders vermeye devam etti. Carolinas, Georgia, Pennsylvania ve Virginia'ya seyahat etti ve ara ara Ortabatı Eyaletleri'ne ve Pasifik Kıyı Şeridi'ne gitti. Nürnberg'den alınacak dersler ve psikiyatrinin ufukları konuları üzerine konuştu. 1947 ve 1949 seneleri arasında, bir sihirbazlar konferansında yaptığı nörolojik konuşması dâhil kırk altı ders verdi.

Kelley sık sık Amerikan toplumunun duygusal açıdan olgun olmayışından bahsederdi. "Amerika halkının ortalama duygusal yaş düzeyi... Aşırı derecede düşük," diye anlattı San Francisco'daki izleyicilerine. "Bunu söylemekten nefret ediyorum, neredeyse kabul etmeye korkuyorum ama bildiğimiz her şey, ciddi oranda Amerikalının duygusal yaşının 5 ila 7 yaş arasında olduğunu gösteriyor. Bunu 15 yaşa çıkarırsak, halk ve ülke olarak güvende olacağız."

Dersleri, Amerikan halkının hastalıklı zihinsel sağlığı dediği mesele üzerineydi. Çocuk büyütme tekniklerinde değişiklikler önerdi. Amacı, "çok zeki olmayan ya da duygusal açıdan olgun olmayan" Amerikalıları azaltmaktı. "Onları her gün görebilirsiniz – birincisi; bir çocuk gibi öfke nöbetine giren yetişkinler, ikincisi; istediğini elde etmek için ağlayanlar, üçüncüsü; protoplazma gibi oturup etrafında olan bitene tepkisiz olanlar ve dördüncüsü; hiç oyuna gelemeyenler," dedi izleyicilerine. Yurttaşlarını ne sempatik ne de iyimser bir şekilde betimliyordu. Kelley aynı zamanda, psikiyatrist meslektaşlarının çoğunun "garip" olduklarını kabul etti. "Talihsiz

ancak anlaşılabilir..." diyordu bu durum için. "Dengesiz insanlar çoğunlukla psikiyatri alanını ilgilendirir. Bu disiplin, [tıptaki] başka dallardan çok daha fazla tuhaf kimseyi kendine çekmektedir," dedi Wilkes-Barre'da. Ancak meslektaşlarını savunmak için, "psikiyatristlerin akşam yemeği davetlerinde hep iş arkadaşlarının davranışlarını yorumlamaya çalıştıkları yönündeki efsaneyi" esefle kınadı: "Sadece ofis saatlerinde davranış analizi yapıyoruz."

Seyircilerden bazıları, birkaç defa ona Göring'in intihar ettiği siyanür kapsülünü nasıl elde ettiğini sormuşlardı. Tam bilmediğini ancak avukatının kapsülü resmî evraklar arasına koyup Reich Mareşali'ne vermiş olabileceğini söyledi. Kelley, Nürnberg hapishanesinde psikiyatristken Göring'de zehirli hiçbir kapsülün olmadığına emin olduğunu, çünkü tutsaklar üzerinde gerçekleştirilen detaylı fiziksel muayenelerde hiçbir yabancı nesne çıkmadığını söyledi.

Diğer derslerinde, Kelley totaliter ideolojiyi yaymaya çalışabilecek olan ziyaretçilerin ABD'ye alınmamasını önerdi. Eğer kendisi olsaydı, işe başlamadan önce tüm politikacı ve devlet memurlarını psikolojik bir incelemeden geçirirdi. "Yapılacak esas şey, tehlikeyi kabul ve fark etmektir," dedi B'nai B'rith İftira ve İnkârla Mücadele Birliği'nin 1947'de New York'taki bir buluşmasında. "Hasta olduklarından şüphelenen ve hasta olduklarını söyleyebileceği için doktora gitmekten korkan insanlar gibi olmamalıyız. Kökleri burada – Güney'de Zencilere ve burada Yahudilere, Pasifik Kıyı Şeridi'nde de Doğululara karşı olan, her türden azınlık karşıtı hareketin bir kaynağı var." Ancak söylenmeyen şey, seçme ve incelemeye yönelik talebinin ardındaki yüksek otorite yanlısı istekti. İnceleyecek olan, doktor olmayacak da kim olacaktı?

Kelley, Nazi kişiliğine dair bulgularını canlı izleyicisi karşısında dramatize etse de, potansiyel Nazileri teşhis etmeyle ilgili böyle bir kesinliği kitabında asla belirtmedi. Greenberg, *22 Cells in Nuremberg*'i 1947 başlarında nihayet bastı ve çok geçmeden ikinci

baskıyla devam etti. Kelley, kitabını Nazi sanıklarına ve Hitler'e dair profesyonel yorumlar incelemesi şeklinde tanıttı; Rorschach sonuçlarının bir güncesi ve Nürnberg'de geliştirdiği yorumlar olarak değil. Test sonuçlarını açıklamaya henüz hazır değildi.

Kitabın çoğu alıcısı, Kelley'nin Nazilerin deli olduğu, Göring ve Schirach'ın soytarı eşcinseller olduğu, Hess'in tamamen amnezi numarası yaptığı gibi yaygın efsaneleri yerle bir edişini okumak istiyorlardı. Yazarın iddiası, Almanya'nın kontrolünü eline alan en üst rütbeli Nazilerin çok zeki ve psikiyatrik açıdan normal adamlar olduğuydu ve bu, o dönemde ilgi çekti ancak sonraki on yıl içinde kamuoyu düşüncesinden silindi.

Kelley, Nürnberg'de geçirdiği aylarda bir şekilde Nazi ideolojisi ve kişiliklerinin çekimine kapıldığı yönündeki dedikoduları bu kitabın ortadan kaldıracağını umuyordu. "Hiçbir şekilde Nazilere, felsefelerine veya edimlerine sempati duymuyordu – ne münasebet!" diye yazdı Dukie sadakatle. "Ancak, gerçek bir bilim adamıydı. Tarafsız bir çalışma için gerekli bilgiyi alabilmek adına, nefretini nasıl kontrol edeceğini biliyordu. Kendisinin sempatik olduğunu düşünenler, muhtemelen bunu yapamayanlardır."

Bu esnada, Gustave Gilbert, çalışmalarını, test sonuçlarını ve gözlemlerini alarak Nürnberg'den ayrılan Kelley'yi hoş karşılamamıştı. Davalar bittikten ve ordudan ayrıldıktan sonra, Gilbert hemen notlarını düzeltmeye başladı, Nazilerin kişiliklerini, cezaevi ile davaların sahne arkasında meydana gelenleri genel okuyucuya sunacak kendi kitabını hazırladı. *22 Cells*'in basımından birkaç hafta sonra, *Nuremberg Diary* adıyla yayınlandı. Kelley'nin kitabı gibi, Gilbert'ın kitabı da ikilinin gerçekleştirdiği Rorschach testlerine doğrudan atıfta bulunmadı; belki de yazarın bu tür sonuçları yorumlamadaki deneyimsizliğinden dolayıydı.

Yine de Gilbert, Nazi kişiliklerinin derinliklerine daldı ve Nürnberg'de tutsaklarla geçen aylarının bir güncesini üreterek,

geleceğin birçok psikoloğunu ve tarihçisini etkileyecek bir işe imza attı. Alman liderlerine dair yorumları, Kelley'ninkinden çoğunlukla farklıydı. Gilbert, Nürnberg sanıklarının bazılarının kişilik özelliklerinin normal ya da yaygın olduğunu düşünmediğini yazdı. Psikopatlardı; tehlikeli ve ayrıksı kişilik tiplerine sahiptiler. Gilbert, Göring'in impulsif, egosantrik, medeni cesaret yoksunu, özünü gizleyip sahte güleryüzlülük maskesi takamadığı zaman muhaliflerine saldıran biri olduğunda ısrarcıydı. Göring, kendi ailesi dışındakileri çok az düşünüyordu. Savaş Göring için tamamen başkaları üzerinde üstünlük iddiasında bulunmak için bir araçtı, ulusal çıkarlarla ilgili bir çekişme değildi. İktidar açlığı, sinizme, sadizme ve kibre neden olmuştu. Gilbert, Göring'in Hitler'e olan sadakatinin tamamen yüzeysel bir formalite olduğunu, Reich Mareşali'nin kendi geniş iktidar açlığım yatıştırmanın bir yöntemi olduğunu anlattı. Göring'in intiharı, sadece teatral bir korkaklığın ifadesiydi Gilbert'a göre. Gilbert, Göring'in yavan özelliklerini psikopat kişiliğinin işaretleri gibi görürken, Kelley bunları iş ve politikada başarılı birçok insan için ortak bulunan özellikler olarak almıştı. Ayrıca, tüm politik otoritelerin amacından kuşku duyan Kelley'nin aksine, Gilbert Nazizm'i, başarılı olmak için özel koşullara ihtiyaç duyan, kendine özgü bir kötücül politik egemenlik formu gibi gördü.

Gilbert'ın kitabı, bir Nazi kaynağından olağan dışı bir destek aldı: Spandau Hapishanesi'nde yirmi yıl ceza alan Albert Speer. "İtiraf etmeliyim ki [Gilbert] atmosferi şaşırtıcı bir nesnellikle yeniden üretiyor," dedi Speer. "Yargıları genelde doğru ve adil; ben de bundan daha farklı ifade edemezdim." Speer, Gilbert'ın Nürnberg'deki çalışmasını her zaman onaylamıştı. Psikoloğun, Naziyi "bir çeşit minnettarlık içinde" bıraktığını itiraf etmişti. (Gilbert, 1950'de, Nazi rejiminin ve liderlerinin daha sistematik bir değerlendirmesi olan *The Psychology of Dictatorship* adlı ikinci bir kitapla devam etmişti.) Kelley'nin ve Gilbert'ın kitapları arasındaki en önemli

fark, belki de Gilbert'ınkinin bilgiç ve galip Amerikalıların duymak istedikleri bir açıklama sunmasıydı. Hâkim havayı yakalamıştı.

22 Cells'in haklarını bir İngiliz yayıncısına veren Greenberg, Avrupa'da iyi satışlar olmasını ummuştu. "Ancak kardeş Gilbert'ın oraya bizden önce açıldığını keşfettik," diye yazdı Greenberg'ün temsilcilerinden biri Kelley'ye. "*Times*'ta dikkatinizi muhtemelen çekmiştir, Gilbert'ın kitabının baskısı, mart sonunda bitecek. Piyasada ona bir cevap vermek, iyi ve avantajlı olur." Nürnberg'de Kelley'nin yerine gelen Leon Goldensohn, *22 Cells*'in kapağında Kelley'nin sanıklarla yakından iletişimi olan tek psikiyatrist olduğunun yazılmasından şikâyetçi olunca, Greenberg bunu kapaktan almıştı. "Onu kafaya takmamıza gerek yok," diye ekledi Greenberg personeli. (Goldensohn, Nazilerle olan geniş çaplı birlikteliğinde kendi notlarını tutmuş ancak bastırmamıştı. 2005'te yani Goldensohn'un ölümünden kırk beş sene sonra, İkinci Dünya Savaşı araştırmacısı Robert Gellately'nin derlediği notları, *The Nuremberg Interviews: An American Psychiatrist's Conversations with the Defendants and Witnesses** başlığıyla bir kitap olarak yayınlandı.)

Sürekli halka açık konuşma yapmaya hevesli olan Kelley, yorulmaksızın *22 Cells*'in reklamını yaptı. Mart 1947'de, New York'ta kitapla beraber dört gün tur yaptı; dört canlı radyo programına ve daha sonra yayınlanmak üzere bir program kaydına katıldı; bir basın konferansının başlığında yer aldı. Kitabının psikiyatristler, diğer doktorlar veya akademik uzmanlar için olmadığını açıkladı. Amerikan halkının düşünme biçimini ve davranışını etkilemeyi istiyordu. Kelley, bir grup adamın bir ülkeye zalimce hükmetmesini sağlayan ve kendilerinin buna hakkı olduğunu halka inandıran özelliklerini, okurlarının anlamasını umuyordu. Herkesin bu adamlara dönüşebileceğini ve Amerika'nın bir Almanya olabileceğini

* Nürnberg Röportajları: Amerikalı Bir Psikiyatristin Sanık ve Tanıklarla Konuşmaları. (ç. n.)

insanlar görsün istiyordu. ABD, ciddi bir değişim sürecindeydi ve Nürnberg'den eve getirdiği anlayış, izlenilecek doğru rotaya ışık tutabilirdi. Naziler sizdiniz ve bendim, tıpkı kaderin küçük bir cilvesi gibi, diye uyardı. Oldukça iyimser olan savaş sonrası Amerika'sında, Kelley biraz paranoyak geliyordu kulağa.

Kelley bu ilkelere öyle çok inanıyordu ki birkaç yıl sonra genç oğlunun *22 Cells in Nuremberg*'i okumasını istedi. "Onun için önemliydi bu," diye hatırlıyor Doug Kelley Jr. "Oturtup kitabın son bölümünü bana okuttu ki herhangi birinin herhangi bir yerde ve herhangi bir kültürde böyle bir rejimi kurabileceğini anlayabileyim."

22 Cells'in bir psikoloji dergisinde eleştirisini yapan Lewis Terman, Kelley'nin Nazi Rorschach testlerinin ileride yayınlanmasını dört gözle bekliyordu. Psikiyatrist, basılacağını söylemişti. Kelley ile Gilbert, beraber bir rapor basma konusunda şartlarını görüştüler ve kimin öncül yazar olacağı konusunda anlaşmaya varamadılar.

Kelley'nin Rorschach testlerinin değerine olan güveni asla zedelenmedi ve kariyerinin devamında, bunu bir teşhis aracı olarak kullanmaya devam etti. 1940'ların sonlarında bir dönem Rorschach Enstitüsü'nün başkanı olarak hizmet de verdi. Nazilerin Rorschach sonuçlarıyla, *22 Cells*'deki sunumun gerektirdiğinden daha fazlasını yapma sorumluluğu hissetmişti. Bu nedenle 1947'de, yedi Nazinin Rorschach sonucunu, fikirlerine saygı duyduğu uluslararası uzmanlarla paylaşmaya başladı. Bu kimseler arasında Uluslararası Rorschach Kurulu'nun ilk başkanı Marguerite Loosli-Usteri; Rorschach tekniği üzerine sık sık yazan Chicagolu psikiyatrist S. J. Beck ve Kelley'nin eski Rorschach iş arkadaşlarından Bruno Klopfer da vardı. "Puan farklılıklarıyla, yorumlama metotlarıyla

ya da kayıtları Rorschach metodunun geçerliliğini onaylamak için kullanmakla ilgilenmiyorum," dedi Kelley onlara. "Kayıtlardan, olabildiğince fazla uzmanla beraber çıkarılabilecek en bütüncül kişilik modelleriyle ilgileniyorum sadece." Bulgularını bir araya getiren ve sentezleyen bir yayın yapmayı da umduğunu söyledi.

Kelley'nin yazıştığı bu kişilerin çoğu, yorumlarını bazen uzun uzun ve dikkatle yazarak gönderdiler. Ancak Kelley planladığı makaleyi hiç yayınlamadı. Katılımcıların çalışmasından faydalanamamak, Loosli-Usteri'nin hoşuna gitmedi. Altı yıl sonra Kelley'ye böyle bir araştırmaya açılan pencerenin kapanmış olmasından yakındı. "Artık kimse bu yedi adamın psikolojisiyle ilgilenmeyecek," diye yazdı.

Benzer bir Nazi psikiyatri kaydı değerlendirmesi, 1947'de Londra'da gerçekleştirilen Dünya Zihin Sağlığı Federasyonu'nun İlk Uluslararası Kongresi'nin katılımcıları arasında başlamıştı bile. Klinik psikolog ve Rorschach uzmanı olan Molly Harrower, aynı alandan on otoriteyi, Kelley ve Gilbert'ın değerlendirme için topladığı on yedi kaydı ve sekiz ilişkisiz kontrol testi sonucunu incelemek üzere davet etti. (Kayıtların kaynağı Gilbert'tı.) Komitenin Rorschach incelemelerinden hiçbir sonuç çıkmadı. Harrower, vadettikleri yorumları sunmayanlar arasındaydı. 1976'da, bu başarısızlığın nedeni olarak, testlerin "görmeyi beklediğimiz ve kamuoyunun görmemiz yönünde baskı kurduğu şeyleri göstermemesiydi," dedi. "Bu adamların aklını kaçırmış yaratıklar olduğunu, normal insanlardan, tıpkı bir akrebin bir köpekten farklı olması gibi farklı olduklarını görmemiz bekleniyordu. Gördüklerimizse, ciddi derecede rahatsız nörotiklerden müthiş uyumlu adamlara kadar, geniş bir kişilikler zinciriydi." Geçmişe dönüp bakınca, değerlendirme ekibinin üyeleri, iyi ve kötüyü siyah ve beyaz tonlarda görüyordu, diye hatırlıyordu Harrower. Vahşi eylemler gerçekleştirecek kişiliklerin belirsiz tarifleri için ayıracakları bir inançları yoktu. Nihayetinde Kelley, en kötü

Nazilere benzer insanların aramızda yaşadığını halka anlatacak tek gönüllü araştırmacıydı.

Kelley klinik psikiyatrik çalışmaya daha az odaklanmaya başladı. Bowman Gray'de ders vermeye ve Graylyn'deki hastalarını tedavi etmeye kendini adamış görünüyordu. Ancak Nürnberg'de geçen ayları ve Nazilerdeki psikiyatrik dürtüleri veya ortak bir kişilik tipini tespit edemeyişi, suçluların zihinlerini daha iyi anlamayı arzulamasına neden oldu. Modern tarihin en kötü vahşetinden sorumlu olan tutsakları aylarca incelemenin ardından, şeytaniliğin normal görünen insanlarda olduğunu bulduysa, o zaman psikiyatrinin araçları neyi ortaya çıkarmaya yarıyordu ki? Kelley, bu adamların gizemini aydınlatmak için kriminolojiye döndü.

Kelley kriminolojiyi benimseyerek risk alıyordu. Başkalarında kötülüğün tohumlarını aramak, kendi kötücül yönleriyle yüzleşmek zorunda bırakabilirdi onu. Sapkın davranışlara cevaplar sunarken, kriminoloji karanlık, güvenilmez dünyayı da tetikleyebilirdi ki bu, yüce bir adamın başarılarını oldukça tamahkâr bir şekilde takdir edişiydi ve annesi June, ona bunu yıllar önce göstermişti. Kelley için bu yeni disipline dönmek, en derindeki korkularını gün yüzüne çıkarma riskini de beraberinde getirdi.

Kelley kariyerinde ilk defa 1947'de polis kuvvetlerine danışmanlık yapmayı kabul etti. Winston-Salem Polis Merkezi üyelerine, psikiyatrik teknikler öğretmeye ve polislerin kriminal vakaları soruşturmalarına yardım etti. 1947 baharında, suçlanan bir tecavüzcü olan Ralph Vernon Litteral adına mahkemede ifade verdi ve sanığın teşhisini beyin dokusu hasarı olarak tanımladı, muhtemelen Rorschach testiyle bu sonuca varmıştı. Litteral sonuçta mahkûm edildi.

Kuzey Carolina gazetelerinin manşetlerinde yer alan bir habere göre, Kelley ile Vali R. Gregg Cherry, politikacının Litteral için özel affı reddetmesi üzerine alenen tartışmışlardı. Litteral'la özel görüşme yapan Cherry, Kelley'nin mahkûmun yasal olarak deli olduğu yönündeki iddiasını reddetmişti. Kelley de valinin psikiyatri pratisyenliği yapmak istiyorsa, tıp diploması alması gerektiğini söylemişti. "Valilik işi bir bilim değildir ve psikiyatrinin de aynı şekilde şaibeli olduğuna inanıyorum," diye cevap verdi Cherry. Kelley'nin cevabı şöyle oldu: "Bu adamın doğruyu yanlıştan ayırt edebileceğini anlayacak yetkinlikteyse, psikiyatrist kıtlığını çözmüşüz demektir." Litteral, Kasım 1947'de idam edildi.

Kelley, kriminal soruşturmalarda narkohipnotik ilaç kullanımını gözden geçirdi; özellikle de amnezi ve histerik şekilde hafızanın bastırılması vakalarında. Sodyum pentotal ve sodyum amitral yerine, yaygın kullanılan diş anestetiği olan Somnoform, kullanmaya başladı. İlacın güç algılanan kokusunu, birçok avantajı arasında sayıyordu. Hipodermik şırınga kullanımı gerektirmiyordu; gaz formundayken hafif bir kokusu vardı ve hasta kendinden geçene kadar fark edilmiyordu. O zamana kadar ilacın alıcısının, kokuyu dert etmesine gerek kalmıyordu. Somnoform, doksan saniyede etki edebiliyor ve hastayı on dakikalığına bayıltıyordu. "Bir kokla," diye ilacı bir muhabire uzatmıştı Kelley bir defasında. "Haydi, gel kokla. Canını yakmaz. Bazen sanki çok içmişsin gibi hissettiriyor." Kelley, gerçek deneyimler üzerinden konuşuyordu. "Gerçeklik serum"u ilaçlarının hepsini kendi üzerinde denemişti. "Birkaç koklamadan sonra," diye anlattı Somnoform'u, "bedeniniz biraz karıncalanma dışında tamamen uyuşuyor. Sonra uykulu hissediyor ve uçtuğunuzu sanıyorsunuz. Biraz daha zaman geçince, dünyadaki hemen her şey harika geliyor ve rahatlıyorsunuz. Bir şeyler ya da birileri gözünüzün önünden kayboluyormuş gibi hissediyorsunuz." Somnoform'dan daha kolay bir şekilde bedene alınabilecek bir narkohipnotik ilaç

keşfetmeyi umuyordu Kelley: Ya daha küçük şişilerde ya da başka bir şişede, belki de suç mahallerinde yerinde-kullanım amaçlı bir ilaç.

İster geleneksel ilaç ister yeni ilaç kullanımı yoluyla olsun, narkohipnoz, hukuki yaptırımda kısa süreli bir popülerlik kazanıyordu. "Gerçeklik serumu" kullanarak polisin elde ettiği kanıt, 1940'ların sonları ve 1950'lerin başlarında California'da, Oklahoma'da ve diğer yerlerde, cinayet zanlılarının serbest bırakılmasına neden oldu. Kelley ve diğer destekçileri, ilaçların itiraf ettirmeye yardımcı olabileceğini, yanlışlıkla suçlanan şüphelilerin elenmesine yardım edebileceğini ve tanıklardan hafızalarının bastırdığı suç detaylarını alabileceğini öne sürdüler. Kelley, insanların ilacın etkisi altındayken yalan söyleyebileceklerini kabul ettiğinde bile, tedavinin en konuşkan savunucusu olmaya devam etti. Sık sık gazetecilere kendi dramatik başarı hikâyelerini anlattı. Bu vakalardan birinde, histeri tanımına uygun ve ailesine dair hafızasını yitirmiş ergen bir kız çocuğu vardı. Anne ve babası, kız için tamamen yabancıydı. Kelley'nin Somnoform uygulaması, psikiyatristin çocuğun zihnine, ebeveynleriyle olan deneyimleri dâhil hayatının her önemli olayını hatırlatmasını sağladı. Kelley, narkohipnozdan uyanan kızın ebeveynlerine bakarak, "Merhaba anne, merhaba baba!" dediğini öne sürdü. Kıza "ailesel ret" teşhisi koyan Kelley, bunun anne ve babayı inkâr etmek olduğunu açıkladı. Bu bozukluğu hâlâ tedavi gerektiriyordu ancak narkohipnoz kızı hastalığın en kötü semptomlarından kurtarmıştı.

Psikiyatri ve suçlular araştırmasında yıllarca çalışan uzman Herman Morris Adler, California Üniversitesi, Berkeley'de, görece yeni bir disiplinde yeni ve ezber bozan bir akademik program açma planları yapıyordu: Kriminoloji. Adler 1936'da aniden öldükten sonra, önerisi de ortadan kalkmış gibiydi. Savaştan sonra önemini tekrar kazandı ve üniversite yöneticileri, okula rehberlik edecek adaylar arıyordu. Pasifik Kıyı Şeridi'nde kriminoloji üzerine kuru-

lacak ilk akademik program olan bu okul, aynı zamanda ülkenin ilklerinden olacaktı. *22 Cells*'in basılıp ilgi çekmesinin ardından, Kelley'nin adı akla geliyordu. Daha önce Kelley'ye yaptıkları zayıf akademik kariyer öngörülü okutmanlık teklifinden dönerek, bu defa 1949 sonbahar döneminde başlamak üzere tam kriminoloji profesörlüğü önerisiyle geldi üniversite. Kelley, "teklifi ciddi ciddi düşündüğünü" kabul etti ancak son kararını Bowman Gray'in yönetimiyle konuşana kadar vermedi.

Kelleylerin ilk çocukları Doug, 1947 sonunda doğmuştu. (Alicia ve Allen, sırasıyla 1951 ve 1953'te doğmuştu.) Ancak Dukie'ye yakın zamanda dört yüz bin dolar miras kaldığı için, çift artık Kelley'nin kariyerinde bir değişikliği karşılayabilirdi. Berkeley'ye taşınmak, daha çok para ve itibar demekti. Ancak aynı zamanda Kelley'nin uzun zamandır ülkede oluşturduğu klinik psikiyatrist imajını da değiştirecekti. "Özel bir öğretim ve araştırma pozisyonu olabilirdi," dedi Kelley teklifi düşünürken. "Kabul edersem, psikiyatrik pratikten emekli olacak ve tüm zamanımı araştırmaya adayacağım." Direnemezdi. Bowman Gray yöneticilerine, 31 Temmuz 1949'da, yani Graylyn'in onun yönetiminde açılmasından sadece iki yıl sonra geçerli olacak istifasını verdi. Kelley, orada geçen zamanında beş yüz altmıştan fazla yatakta tedavi gören hastanın tedavisini yönetmiş ve bin altı yüz eski asker, ayakta tedavi için gelmişti.

22 Cells in Nuremberg'in baskısı birkaç ay önce tükenmişti. Greenberg, yayın haklarını Kelley'ye iki yüz elli dolara geri sattı. Savaş ve sonrasında, ayrıca bir de mahkeme sürecinde yorulmuş olan okurlar, artık Hitler ve destekçileriyle pek ilgilenmiyorlardı. Kitap, sahneden düşse de Kelley'ye itibar getirmeye devam etti. Bu itibar, Kelley'yi Berkeley'de uzun süre boyunca, kitabın kötü şöhret kazanacağı güne kadar götürdü.

9
SİYANÜR

Kelley ilgi odağı olmayı her zaman severdi. Doğuştan hikâyeci ve insanları eğlendiren biriydi, öğretmeyi severdi. 1949'da UC-Berkeley'deki Kriminoloji Bölümü'ne geçmesi, Nürnberg'de aklına yatan çalışma alanına atılma şansı verdi. Hukuk öğrencileri, geleceğin kolluk kuvvetleri ve hâkimleri karşısına çıkıyordu. Winston-Salem'da polis departmanı ve avukatlara danışmanlık ederek gitgide dünyalarına daha çok girdiği kişilerdi onlar. Kelley, Kuzey Carolina'nın sigara dumanına boğulmuş polis merkezleri ve kahve kokulu hukuk bürolarından, California'nın en büyük üniversitesinin çan kulelerine ve çimenli manzaralarına taşındı (hem de yılda dokuz bin dolarlık iyi bir maaşla). Yargının o çok sevdiği kirli mağaralarına giden oyuğunu hemen açacaktı. Kriminolojiye geçişi, psikiyatrik meslektaşlarının birçoğunun ilgisini çekmişti. "Derslerine koltuk dedektiflerini kabul ediyor musun?" diye yazdı bir doktor. "Eğer fırsatın olursa, bu maceranı dinlemeyi çok isterim. Ellery Queen'in, Nero Wolfe'un hırslı takipçisi niye bunu dinlemesin ki?"

Berkeley'deki ilk döneminde, Kelley kriminolojik psikiyatri ve yanıltmayı fark etme dersleri verdi. Öğrenciler, bu doktor-profesörün tipik psikiyatrist profiline uymadığını görebiliyorlardı. Sınıfta

şaka yapıyor, otoritesini göstermek için ders esnasında dramatik aralıklar veriyor ve öğrencilere nüfuz edebilmek için iyi bir görünüm sergiliyor ve tahtaya soyut sanat eserlerine benzeyen baloncuklu diyagramlar çiziyordu. Yeni bir suç aleti koleksiyonu yapmaya başlamıştı. San Quentin Hapishanesi müdüründen aldığı, bilenmiş kaşıklardan suçluların ürettiği diğer silahlara kadar birçok suç aleti vardı bu yeni koleksiyonda.

Kelley, "Yanıltma Tespiti" dersinde farklı perspektiflerin ve bakış açılarının, mantık yoluyla farklı sonuçlara çıkabileceğini öğretiyordu. Bu dersleri öğretmek için el becerisine başvurmaktan mutluydu. "Su numarası" dediği bir şeyi sınıfta sık sık kullanıyordu. Oda sıcaklığında sıcak ve soğuk su kapları getiriyordu ve gönüllülerden ellerini suya sokmalarını istiyordu. Belli bir ısıya geldikten sonra ellerini çıkarıp soğuk su kabına sokmalarını istiyordu. Sınıf, farklı öğrencilerden soğuk suyun buz gibi, orta soğuklukta ve ılık olduğunu duyduğunda daima eğleniyordu. Kelley'nin demek istediği şey, yasal veya kriminal olanın algısının, –adaletten ne anladığımız şöyle dursun– duyularımızın bize bahşettiği perspektiflere göre farklılık gösterdiğiydi.

Sihirbazı oynamaktan hâlâ zevk alıyordu. "Sihirbazın yanıltma tekniklerini öğrenen biri, aynı manevrayı suçlunun kasıtlı yalanında da görebilir," diyordu. Yirmi yıl önce Berkeley sakinlerini gözleri bağlı araç sürerek ve kilitli kutulardan çıkarak şaşkına uğrattığı gibi, şimdi de benzer ve aynı oranda etkili numaralar yapıyordu. Bazen derste bir deste iskambil kâğıdı çıkarıyordu, aynı kardı el çabukluğuyla destenin altından defalarca kez çekiyordu ve tüm öğrencilerini, tüm kartların aynı olduğuna inandırıyordu. Ardından onları çağırıp kartları kontrol ettirip, destede elli iki farklı kart olduğunu görmelerini sağlıyordu. Öğrencilere, duyularımızın bizi yanıltabileceğini öğretiyordu. "Tüm öğrenciler derse geliyordu," dedi hiçbir zaman sıkıcı olmak istemeyen bir öğretmen gururuyla. Yanıltma

üzerine, Nazilerle olan deneyimlerini, sık görülen sahtekârlıkları ve sihirbazlığı karıştıracak bir kitap yazmayı planlamaya başlamıştı.

Artık kırklarında olan Kelley, al yanaklı, kart, etli butlu bir adam olduğu yaşlardaydı. 75 kiloluk ağırlığını destekleyen bir bira göbeği ve tombul kalçaları vardı. Çoğu sabah kampüse gitmeden önce, banyo aynasında yüzüne bakar ve a-e-i-o-u sesli harflerini söyler, varlığının hâkim özelliklerinden olan sesiyle egzersiz yapardı. Okula yeni geldiğinde, alanında uluslararası bir liderdi ama henüz (Kelley dışında) kimse farkında değildi bunun. Önceleri pek göze çarpmayan, dikkat çekmekten utanan akademisyenlerin bulunduğu bir bölümdü. Öyle ki bir kriminolog bir defasında bu bölüme, "Sadece biz tavuklar gidiyorduk," demişti. Kelley, kriminoloji alanını olgunlaştırmaktan keyif alıyordu. Öğrencilerine, Joseph Mitchell'ın *McSorley's Wonderful Saloon** ve David Maurer'in *The Big Con*** gibi kitaplarını ödev olarak veriyordu. Bir arkadaşı ve meslektaşı olan kriminolog Howard Fabing, "Aynı zamanda bir doktor-hukuk uzmanı ve öğretim üyesi olarak, ince eleyip sık dokuyordu," diye yazdı hayranlıkla.

Maaşının çoğu, Kelley'nin Kasım 1949'da kasabaya gelir gelmez psikiyatrik danışmanlığını yaptığı Berkeley Polis Merkezi'nden geliyordu. Yerel kolluk kuvvetleri, yakınlara gelen akademik uzmanlıktan yıllarca yararlandılar. Efsanevi polis şefi August Vollmer da üniversitede ceza adaleti dersi veriyordu. Kriminoloji Bölümü'nün bir diğer yıldız öğretmeni Paul L. Kirk, gönüllü polis danışmanlığı yapıyordu. Manhattan Projesi'nin eski kimyageri olan Kirk, yeteneklerini kriminal vakalardaki fiziksel kanıtların mikroskobik deneylerine yönlendirmişti. Daha sonra Ohio'daki ünlü Sam Sheppard cinayeti vakasında savunma amaçlı kan analizi yapacak

* (İng.) McSorley'in Harika Barı. (ç. n.)

** (İng.) Büyük Aldatmaca. (ç. n.)

olan Kirk, sanığın mahkûmiyetinin tersine çevrilmesine yardım edecekti.

Kelley, 1950'ler boyunca başkomiser John Holstrom'la birlikte çalıştı. Holstrom, Kelley'ye polis yemini ettirmiş, Psikiyatri Polis Şefi rütbesi ile Alameda County'den bir polis şefi rozeti vermişti. Kelley bu rozeti, iskambil destesindeki maharetiyle aynı şekilde çıkarabiliyordu. Bir defasında Kuzey California'da bir otobanda oğluyla hızla yol alırken, Kelley'yi bir eyalet polisi durdurmuştu. "İhtiyar, cüzdanından çıkardığı rozeti gösterdi," diye hatırlıyor Doug. "Memur, 'Ah, anlıyorum. Kusura bakmayın,' dedi. 'Ne ikiyüzlülük ama! Acaba *ben* nasıl rozet alabilirim?' diye düşündüm."

Kelley rozetini, daha çok Berkeley'deki acemi polislere psikolojik değerlendirme yapması sayesinde edinmişti. Polis kuvvetindeki ilk görevleri arasında, devriye polisliği ve devriye polisi şefliği için başvuran on üç adayın değerlendirmesi vardı. Bunlardan üçünün, "bu pozisyonlarda muhtemel risk unsuru olarak düşünülebilecek kadar dengesiz" olduğunu saptamıştı. Psikiyatristin yüksek oranda acemiyi reddetmesi üzerine Holstrom, Kelley'nin acemilerin düzenli psikolojik değerlendirmesini yapması için bir program oluşturdu. Doktorun kötü adayları eleme uzmanlığı yükseldikçe, muhtemel polis memurlarının titiz eleyicisi olarak ülke çapında ün kazandı.

Garip biçimde, Kelley aynı zamanda Berkeley'de suç ihbarında bulunan yurttaşların psikiyatrik sağlığını değerlendirmeyi de kendine görev addetti. Sadece 1950'de, sık sık ihbarda bulunan yedi kişiyi ve ailelerini test etti. Bu kimselerin bazılarının zihnen rahatsız olduklarına ve "ya psikiyatrik tedavi görmeleri ya da tedaviye yönlendirilmeleri" gerektiğine kanaat getirdi. Nihayetinde, "garip yardım telefonları"nın ciddi azalma göstereceğini düşünüyordu. "Berkeley'nin başka herhangi bir şehirden daha çılgın olduğunu düşünmüyorum," dedi bir basın röportajında, "ama Berkeley sokaklarında gezen psikotik ve akıl hastası oranı yüksek. Her hafta

iki yeni deli buluyoruz." Kelley 1953'te sürekli kötü araç kullanan şoförlere karşı da bir kampanya başlattı ve trafiği sürekli bozanların zihnen şoförlüğe uygun olmayanlar şeklinde sınıflandırılmaları gerektiğini söyledi.

Polis departmanı uzmanlığından, sık sık hukuki yaptırım temaları üzerine yazarak ve konuşarak yararlandı. Konulardan biri "aptal polisler"di. "Bu ülkedeki polislerin yaklaşık üçte birinden yarısına kadarı, sizi korumaya ya da suçları çözmeye uygun değil," diye ezici bir açıklama yaptı bir makalesinde. "Duygusal açıdan dengesizler, zihinsel açıdan düşük seviyeliler ve psikolojileri bozuk." Daha da kötüsü, Kelley görevdeki birçok polisin paranoyak, sadist ve esasen deli olduğunu iddia etti. "Garajınızdayken arkanızdan gelip ensenize bir silah dayayan bir haydut kadar tehlikeliler." Bu vahim durum için Kelley'nin çözümü, polis departmanlarının memur adaylarına, kendisinin Berkeley'de yaptığına benzer, IQ ve Rorschach gibi testler uygulamasıydı. Konuşmalarında bazen, test ettiği acemi bir polisin hikâyesini anlatırdı. Rorschach mürekkep lekesine bakan polis, "parçalara ayrılmış, ezilmiş bir tavşan" görmüştü. Kelley, adayın polislik mesleğinde daha fazla ilerlemediğini kayda geçmişti. Bilimsel dayanaklı giriş engelleri olmayan departmanların polis şeflerini sık sık azarlardı. "Felaket bir şey," derdi. Zamanla kendini daha çok suç ve suçluların tespitine adayan Kelley, genelde toplumun suçluluğuna dair gitgide daha çok kasvetli ve dedektiflerin yetkinliğine yönelik daha karanlık bir görüş beslemeye başladı.

Bazen hedefleri karşı ateş açardı. 1954 yazında, New Jersey Eyaleti Polis Şefleri Birliği üyeleri, toplantı gündemlerine Kelley'nin "aptal polisler" makalelerini ele alarak, FBI'a şikâyette bulundular. Bir ajan, Kelley'nin görüşlerini "genelde hukuki yaptırım açısından oldukça kötü" bulmuştu ve alâkasız bir şekilde, *22 Cells in Nuremberg*'in politik açıdan yıkıcı bir kurum olan Washington

Kitabevi'nin bir yayınından iyi bir yorum aldığını söyledi. Kelley birkaç hafta sonra bir Uluslararası Polis Şefleri Birliği konferansına katıldığında, trafik suçluları üzerine yaptığı konuşmasını kayda geçen FBI ajanları, niteliksiz polis memurları hakkında hiçbir şey demediğini ve kazayla ilgili bir bildiri yaptığını gördüler.

Ders katılımcıları, Kelley'nin kısıtlı konularda konuştuğunu söyleyemezdi. Los Angeles'ta bir gruba, Rusların Naziler kadar tehlikeli olduklarını ve ABD'nin Kore'deki Sovyet müdahalesiyle başa çıkarken yatıştırma politikası benimsemek yerine daha sert bir tavır takınması gerektiğini söyledi. 1951'de, San Francisco'daki dinleyicilere, psikiyatrideki meslektaşlarının çoğunun yeteneksiz olduğunu ve büyük konuşarak "ne konuştuklarını bilmedikleri gerçeğini gizlemeye çalıştıklarını" öne sürdü. Genelde psikopatlardan bahseder, kişilik tiplerinin bir fil gibi tanımlaması zor olduğunu söylerdi ancak "gördüğünüzde kesinlikle anlarsınız" diye eklerdi. Ders temsilcisince hazırlanan bir tanıtım broşüründe yer alan verdiği derslerin listesinde şunlar yer alıyordu: "Psikiyatride Gerçek ve Masal", "Korku: Gerçeği ve Kurgusu", "Deliler, Dolandırıcılar ve Dangalaklar", "Zihnen Nasıl Genç Kalırsınız" ve "Yalnızca Gerçekler". Çocuk suçlarından şevkle bahsederdi ve gençler arasındaki suç oranlarının artışı için modern ebeveynliği suçladı. Ebeveynler, çocuklara doğrudan sapınca kendilerini kötü hissetmelerini ve yanlış yapmamak için içgüdülerini kullanmalarını öğretmeyi ihmal ediyorlardı. Kelley, insanlığın geldiği durumda birçok yanlış şey buluyordu.

Kelley, psikiyatrik uzmanlığını birçok önde gelen kriminal vakalara uyguladı. Bazen savcılık bazen de savunma tarafı için çalıştı. Adı çıkmış vakalarda da danışmanlık ve tanıklık yaptı: San Francisco

Körfez Bölgesi sanıkları; 1949'da karısını ve kayınpederini öldürmeye teşebbüs eden Ray Cullen; 1952'de iki çocuğunu öldürmekten suçlanan Edna Glenn; kendisine defalarca cinsel tacizde bulunduktan sonra kocasını öldüren Hildegard Pelton; 1955'te karısını öldürmekten mahkûm olan Rodney Sheran ve 1957'de karısının bakımı altındayken öldüğü bir doktoru vurmaktan mahkûm olan kuyumcu Saul Sidney Klass. Kelley savcıların yardımıyla, kendisinin bir psikiyatrist olduğunu belli etmeden Los Angeles'ta bir dizi "ürpertici cinayet" işleyen Stephen A. Nash'i inceledi. Ardından Nash'in yasal açıdan akıl sağlığının yerinde olduğuna tanıklık etti. Bunlar gibi birçok vakada Rorschach uzmanlığını iyi amaçla kullanan Kelley, kariyerinin geri kalanı boyunca bu psikolojik testi, danışmanlık teçhizatının merkezine yerleştirdi. 1942'de Bruno Klopfer'la beraber yazdıkları *The Rorschach Technique* kitabı, evindeki ofisinde bir rafın en önünde duruyordu. Kelley etrafını çevreleyen gizem devam etse detestin değerli bir araç olduğunda açıkça ısrar ediyordu – gerçi bir defasında Rorschach testinin neden tam anlamıyla işe yaradığına dair bir şüphe emaresi göstermişti. "Rorschach metodu, 29 yıllık varoluşunda çok hızlı ilerledi," diye yazmıştı 1951'de. "Vardığı noktayı söylemek güç. Hâlâ neden işe yaradığına dair bilgimiz kısıtlı. Evet, yığınla teorimiz var ancak mikro terazide ölçülen [çok az] gerçek var."

Kelley benzer şekilde, gerçeklik serumları ve gerçeklik tespitinin farklı formlarının etkili olduğuna inanmakta aceleci davranmıştı. Somnoformun, kriminal itiraflar ve amnezinin üstesinden gelmek için etkili bir tedavi olduğunu dile getirmeye devam etti. Patolojik yalancıların, Somnoform'un etkisi altındayken gerçeği gizlemeye devam edebileceğini kabul etmişti ancak bu insanlara sık rastlanmıyordu. Hâlâ her zamankinden daha iyi bir gerçeklik ilacının olacağını umuyordu. "Bir kalem kadar küçük bir taşıyıcıda

taşınabilecek bir ilacın peşindeyim," diye anlatmıştı bir muhabire. "Bulduğum zaman, gerçekten mutlu olacağım."

1955'te Stephanie Bryan adlı on dört yaşındaki bir kız çocuğunun öldürülmesi, Kelley'yi kariyerinin en çok adı çıkan vakasına sürükledi. UC-Berkeley kampüsünden sadece birkaç blok ötedeki ortaokulundan evine yürüyen, yerel doktorlardan birinin kızı olan Bryan, ağaçlık bir kestirme yola saptıktan sonra gözden kaybolmuştu. Kızın bedeni, California'nın kuzeyindeki Trinity County'de alelacele kazılmış bir mezarlıkta bulundu. Yirmi yedi yaşındaki eski Berkeley öğrencisi Burton Abbott, baş şüpheliydi. Abbot önemsiz, zayıf, zeki, şık giyimli ve gözlüklü, ince bıyıklı ve bir muhabirin "dik duran kalem" diye benzetme yaptığı, manikürlü parmakları olan bir adamdı. Polis, Kelley ve yalan makinesi uzmanı Albert Riedel'ı Abbott'ı sorgulamaları için getirmişti. İşleri, şüphelinin konuşkanlığı ve duygularını gizleyen yüz ifadesi nedeniyle yavaş yavaş bozguna uğramıştı. Riedel'ın ısrarcı yalan makinesi sorgulamalarından sonra, işi Kelley devralarak soru sorma ve dinleme tekniklerini kullanıma soktu. Birçok soru arasında Abbott'a, Bryan'ın öldürüldüğü kestirme yolun yakınındaki bir bina olan Claremont Otel'de bir para koleksiyoncuları toplantısına katılıp katılmadığını sordu. "Bozuk para biriktirir misin?" diyerek sıkıştırdı Abbott'ı. "Hayır," dedi şüpheli, karısının biriktirdiğini söyledi. "Ne türden paralar?" diye sordu Kelley. "Harcanan türden!" diye şaka yaptı Abbott. Kelley gülmedi ama Abbott'ın uygunsuz neşesini not aldı. Başka bir görüşmede Kelley, Abbott'a Bryan'ın mezarını ve bulunduğunda bedeninin biçimsiz, hayvanlarca parçalanmış halini tasvir etti. Abbott, hiçbir duygu belirtisi olmadan dinledi: "Lanet olsun, O'Meara," dedi Abbott odadaki başka birine, "hani bana söz verdiğin jambonlu sandviç?" Kelley daha sonra, kariyeri boyunca görüştükleri arasında, "Hermann Göring ve Burton Abbott'ın en bencil" kişiler olduklarını fark etti.

Abbott, psikiyatristten hoşlanmamaya ve korkmaya başlamıştı. Ona bir beyin yıkayıcısı diyor ve "bana cehennem azabı çektiriyor" diye Kelley'den şikâyet ediyordu. Kelley'nin onun vicdansız ve duygusal olarak toy olduğunu düşünmesine hor görerek cevap veriyordu. "Yüzde yüz hatalı," dedi Abbott. "Benim bilincim gayet iyi gelişmiş durumda. Aksine, işkence kompleksine giriyorum. Dr. Kelley, kendisinin önemli olmasından etkilenmiş görünüyor." Bu gibi işaretler, Kelley'yi sorgulamasının gerçekliğe yaklaştığına dair ikna etmiş olmalı. Cinayete kurban giden kızın giysisi ve cüzdanı evinin bodrum katında bulunmuş olmasına rağmen sonuna kadar suçunu inkâr etse de suçlu bulunan Abbott'a, 1956'da idam cezası verildi ve bir sonraki yıl, San Quentin'deki gaz odasında yaşamını yitirdi.

Böyle vakalar, Kelley'yi önde gelen bir danışman yapıyordu. Travis Hava Kuvvetleri Üssü, San Quentin Hapishanesi, Letterman Kara Kuvvetleri Hastanesi, California Başsavcılık Dairesi, Atom Enerjisi Komisyonu ve Oakland Polis Merkezi'nde, personel seçimi ve suçla ilgili meselelerde otoritelere danışmanlık edeceği işler aldı. Kendine ayırdığı kısıtlı boş vakitte, Orta ve Güney Amerika, Pakistan, Tayland ve dünyanın diğer bölgelerinde serbest danışmanlık işleri aldı. East Bay Psikiyatri Kurumu'nun başkanlık sorumluluklarını da omuzlarına alınca, kendine kalan zamanı hepten azalmıştı. 1950'lerin ortalarında, şirket yönetimlerinde psikiyatrik danışmanlığa başlayarak, iş yükünü artırmayı da düşünüyordu.

California'ya döndükten sonra, Hollywood'un onu araması belki de kaçınılmazdı. 1954'te, *Asi Gençlik* filminin yapımından önce, yönetmen Nicholas Ray, Stewart Stern'ün senaryosunun (Ray ve Irving Shulman, Robert Lindner'ın romanından uyarlamışlardı), kriminolojik doğruluğu hususunda danışmak için Kelley'yle görüştü. Ray, Kelley'nin senaryonun genç çetelerini ve çocuk suçlarını resmedişine odaklanmasını istemişti. Kelley, senaryodaki sadece

birkaç yanlışlığı gösterdi. Polis diyaloğu ve görüşme teknikleri, ona yanlış gelmişti. James Dean ve Sal Mineo karakterleri arasındaki gerçek dışı bir karşılaşmaydı ve her ne kadar psikiyatriye hakkını vermenin "aksiyonu yavaşlatabileceğini" kabul etse de gençlik psikiyatrisine yönelik vurgu yetersizdi.

1954'te, Kelley NBC'deki sahne sihri üzerine bir TV programına danışmanlık da etti. Bu işten gelen gelirini tamamen renkli bir televizyon almak için kullandı (o dönemde pahalı ve nadir görülen bir elektronik eşyaydı). Uzun zamandır, hikâye anlatma teknikleri ve televizyonun muhtemel geniş seyirci kitlesi, Kelley'nin ilgisini çekiyordu. Yıllardır suç ve psikiyatri üzerine TV şovu proje teklifleri yazıp gönderiyordu. Arkadaşlarıyla konuştuğu şovlardan biri, *Fakes, Frauds and Fools* (Düzenbazlar, Dolandırıcılar ve Dangalaklar), her hafta ünlü bir suçlu, vaka ya da büyük bir dolandırıcıyı, gerçekleştirdikleri düzenbazlıklarla beraber gösterecekti. Kelley'nin bu seriye olan ilham kaynağı, babasına gelen "İspanyol mahkûm"* türünden aldığı bir mektup olmuştu (e-posta gelen kutularım dolduran ön ödeme dolandırıcılığının** atalarından biri). Akıntıyı tersine çeviren Kelley, babasını hedef alan Meksikalı dolandırıcıları, banka işlemini gerçekleştirmek üzere güneye gitmesi için babasına elli dolar vermeye ikna etmişti. "Senaryo için yeterince fikri var," dedi Kelley'nin arkadaşlarından biri dolandırıcılık şovu konsepti için, "öyle ki düşünmeye ya da okumaya gerek duymadan beş on yıl idare edebilir... Kelley dolandırıcıyı ve kurbanı harekete geçiren temel psikoloji dâhil insan hırsıyla ilgili her şeyin cevabını bilen bir Kriminoloji Profesörü, bilim adamı, doktor, psikiyatrist ve sihirbaz

---

* 16. yüzyılda kök salan, dolandırıcının kurbanına "çok zengin olduğunu, sahte bir kimlikle İspanya'da mahkûm edildiğini, kimliğini açıklayamayacağını ve eğer tahliye ücretini gönderirse kendisine yüklü bir ödül vereceğini" söyler. Kurban ödemeyi yapsa da sözde sorunlar devam eder ve daha fazla para talep eder. (ç. n.)

** İnsanların kısa süre içinde büyük kazançlar elde edecekleri vaadiyle, süreç içinde çeşitli adlar altında "ön ödeme" yapmaya ikna edilerek, dolandırılmasına dayanır. (ç. n.)

olarak, plan yapabilir, başlığı ve diğer her şeyi halledebilir." Bunun kendisi de kulağa biraz dolandırıcılık gibi geliyor ancak California Üniversitesi hevesle destekçi olmuş gibi görünüyor. Kriminoloji Bölümü, programları ve fakültesi için güvenilirlik ve şöhret kazanabilirdi. Ayrıca bunun, "Berkeley'nin çobanları, küçük Amerika koyununu güttüğü için suçların cezasız kaldığı" fikrini düzeltmek için bir şans olduğunu söylemişti Kelley'nin bir arkadaşı, bir başka meslektaşına.

Ancak seri hiç gerçekleşmedi. Kelley başka programlarda boy gösterdi: *Science in Action*'ın on bölümü ve California Tıp Derneği'nin sponsorluğundaki *Why, Doctor?*. Michigan'ın Ann Habor şehrindeki Eğitsel Televizyon ve Radyo Merkezi'nden *Criminal Man* adlı bir program için yaklaşık elli bin dolar fon aldı. Yapımdaki takım arkadaşı, yerel bir yazar ve yapımcı olan Gordon Waldear'dı. Eski bir test pilotu olan Waldear, bir kazada yaralandıktan sonra gazeteciliğe geçmişti. İkili daha önce de iş birliği yapmıştı. Waldear'ın hayalet yazarlık yaptığı bir kitapta, Kelley'nin psikiyatri ile kriminolojideki deneyim ve bilgeliğini bir araya getirmişlerdi. Dukie'nin hatırladığına göre Kelley, Waldear'ı "bir psikopat" olarak görmeye başlamıştı. Kitap üzerine çalıştıkları sırada, "Doug onunla zor bir zaman geçirdi," dedi. "Waldear'ın hızlı çalışamamasından, beceriksizliğinden ve bazen işe hiç başlayamamasından, randevulara gelmemesinden, sürekli yalan söylemesinden ve hem sözleşmelerdeki hem de maddi durumundaki sorumsuzluğundan dolayı Kelley'nin yaşadığı hayal kırıklığını hayal etmeniz zor olacaktır." Kelley'nin hükmü aşırıydı: Waldear, Kelley'nin umduğu kadar üretken olmayabilirdi ancak psikopatlıkla alakası yoktu. Daha sonraki on yıl içinde Waldear, San Francisco Körfez Bölgesi belgeselcileri ve TV yapımcıları arasında sevilen ve saygı gören bir figür haline geldi.

Criminal Man'in sorunsuzca ilerlemesi ve çarpıcı bir başarı elde etmesinde Waldear'ın televizyon yapımcısı olarak yetenekleri

inkâr edilemezdi. Serinin yirmi bölümü, suçun tarihi, nedenleri, farklı suç türleri, suçla savaşma stratejileri ve suçluluğun çözümleri konularını kapsıyordu. Serinin hedefi, "suç işleyen birini, halkın daha iyi anlamasını sağlamak ve böylece ilginin gelecekte, Dr. Kelley'nin 'basit bir intikam' diye adlandırdığı, saldırganın gerçek rehabilitasyonuna yönelmesi" şeklinde açıklanıyordu programın orijinal proje metninde.

Kelley, TV programlarının ve hatta akademik konular üzerine şovların, izleyici kitlesinin ilgisini çekebileceğine inanıyordu. "Neden tüm eğitici programlar, bir tiyatro oyunu kadar çarpıcı bir şekilde ilgi çekici olmasın ki?" diye merak ediyordu. Kamera karşısında, süveterli profesör izlenimi vermek istemiyordu. Tüm ikna gücünü kullanıyor, sesini değiştiriyor, bazen ses tonunu yükseltiyor, yüzünü buruşturup gülümsüyor ve gür kaşlarını kaldırıyordu. Suçluların ortak fiziksel özelliklerinin olup olmadığını inceleyen bir bölümde izleyiciye, "Hayır!" diye bağırdı. "Suçlu tipi diye bir şey yoktur. Bu tamamen şehir efsanesi. Dünyanın yassı olduğunu söylemek gibi bir şey. Bakarak anlayamazsınız. Kimse annesinin karnından suçlu doğmuyor." Şiddetin nedenleri üzerine olan başka bir bölümde, Kelley'nin oğlu Doug, sürekli davula vurmasından babasının çılgına döndüğü bir çocuğu oynamıştı. Kelley de öfkeden çıldıran babayı oynadı.

KQED'nin San Francisco stüdyolarında çekilen *Criminal Man*, 1957'nin sonuna kadar tamamlanmadı. 1958 yazı ve sonbaharında ülke çapındaki eğitsel televizyon istasyonlarında, günümüzdeki resmî yayın kuruluşlarının öncüllerinde gösterilmeye başlandı. Kelley programlarının kendi renkli televizyonunun ekranında ya da başka birinde yayınlandığını hiç görmedi. Şov, kariyerindeki son profesyonel projeydi.

Kelley'nin çocukları, İhtiyar'ın üst katta hassas bir polis vakasında ya da yasal bir projede çalışırken karanlığın içine dalıp gittiğini, erişilmez bir zihin durumunda olduğunu biliyorlardı. Ofisine kapandığı zamanlarda bölünmek istemezdi ve sık sık yüksek sesli kabile müziği ya da klasik müzik dinlerdi. "Bizim için müzik, babamın en önemli vakalarıyla aynı şey demekti," diye hatırlıyor Doug. Polis memurları, kriminal şüpheliler, savcılık ya da savunma avukatları, Kelley'yle buluşmak için evi ziyaret ederdi. Psikiyatristin masasında, bir teyp kaydedicisi bulunan gizli bir bölme vardı, mikrofon ise, bir küllükte bulunuyordu ve bunları görüşmeleri sırasında gizlice kullanıyordu. Bir defasında bir psikiyatrik değerlendirme için eve bir adam gelmişti, "ceketinin altından insanları vurmuş olan" bir suçlu diye hatırlıyordu Doug. Kelley çalışmasını bitirip gelene kadar, Doug ziyaretçiyle birkaç dakika oturma odasında oynamıştı. İki adam üst kata çıkmış ve sesli müzik başlamıştı.

Bir çocukken bile, Doug babasını psikiyatrik kriminolojiye çeken çifte cazibeyi fark etmişti. Kelley'nin "kampüsteki büyük adam" olma ihtiyacı ile vakaların zihinsel bulmacaları birleşiyordu. Bu kombinasyon, polis ve kriminal danışmanlık yapmayı karşı koyulamaz hale getiriyordu. Ancak polis işi, aynı zamanda Kelley'de korku ve neredeyse paranoya da uyandırıyordu. Başkalarının suçları onu rahatsız ediyordu, bastırılmış duygulardan öfkeyi uyandırıyor ve asla kabul edemeyeceği ya da yüzleşemeyeceği bir dünya görüşü sunuyordu. Kaygılarını, suçluların evine girerek kendisine ve ailesine zarar verebileceği korkusuyla gösteriyordu. Berkeley polisinden aldığı iki tabancası vardı. İlk kat pencerelerine de yüksek kaliteli kilitler kurmuştu.

Nürnberg psikiyatristi olarak hâlâ ünlüydü ve Nazilerle olan etkileşimleri, bazen hoş olmayan şekillerde yeniden ortaya çıkıyordu. 1952'de, Nürnberg cezaevinde tutulduğu sırada görüştüğü Hitler'in eski sekreteri Christa Schroeder'den öfkeli bir mektup

almıştı. Schroeder, Kelley'nin onu tasvir ediş biçimine karşı çıkıyordu. Dört yıl önce gazetelerde ve *22 Cells in Nuremberg*'de yer almıştı. Kelley kitapta kadına, "anaç, kırklarının sonlarında bekâr bir kadın, orta uzunlukta, tombul, dikkatsiz, İskandinavlara benzemiyor," demişti. Kadının Hitler'e olan sadakatinden de bahsetmişti: "Hitler, vahşetinin kanıtı inkâr edilemez olduğunda bile, kahraman olmaya devam etti. Kadının yorumları samimi olsa da, Adolf Hitler'de yücelikten başka bir şey görmeyi reddeden biriydi."

Shroeder, Kelley'yi kendisine yaptıkları görüşmelerini hiçbir basılı yayında kullanmayacağına dair verdiği sözü bozmakla suçlayıp, gözlemlerindeki hatalar ve nezaketsizlikler için onu eleştirdi. Hapishanedeki zor koşulların kadınların görünüşlerini bozmadan devam ettirmelerini imkânsız kıldığını herkesten çok Kelley'nin anlamış olması gerekiyordu, diye yazdı. Tanıştıklarında zaten altı aydır parmaklıklar ardında olduğuna, Almanya'nın çöküşünden dolayı travma geçirdiğine ve "tarak ve saç tokası, ayakkabı bağcığı, krem ve manikür eşyası gibi söylenmeye bile gerek olmayan" kişisel bakım malzemelerinin olmadığına dikkat çekiyordu. O sırada otuz sekiz yaşında olduğunu ifade etti. "İskandinavlara benzemiyor filan değilim." 1.70 metre boyundaydı. Kelley'den bir özür ve "aşağılanma için bir telafi" talep ediyordu, eğer Avrupa basınında kendisi hakkında çıkabilecek nahoş haberlerden sakınmak istiyorsa tabii. Kelley eğer cevap yazdıysa da cevabı bilinmiyor ve kendisine karşı Avrupa gazetelerinde hiçbir kampanya başlatılmadı. Schroeder, Almanya'da birkaç işte çalışarak hayatına devam etti ve 1984'te öldü.

Kelley'nin danışmanlık geliri ve profesör maaşı, harcamak için çok fazla para sağlıyordu. Kelley de bu parayı harcadı. Ev laboratuvarı için numuneler ve ekipman, seyahatlerinden halk sanatı ve zanaatı örnekleri, kitaplar ve mutfak ıvır zıvırları aldı. Para kazanıyordu ve harcaması gerektiğini düşünüyordu. Dukie farklı düşünse de gelecek için birikim yapmak genelde aklına gelmiyordu.

Bu sırada, Kensington'daki Highgate Road'da gözalıcı bir eve yerleşmişlerdi. Berkeley'nin hemen kuzeyinde, üniversite profesörleri, doktorlar ve avukatların oturduğu varlıklı bir semtti. İspanyol tarzı bir evdi: Çatıda kırmızı kiremitler vardı ve dış cephe duvarları sıvayla kaplıydı ve U-biçimli mizanpajının kanatları arasında pahalı bir kiremit veranda vardı. Bahçenin okaliptüs ve sekoya ağaçlarına ve bademler, kirazlar, şeftaliler ve hurmaların yetiştiği koruluğa açılan yeşil bir kapısı vardı. Mülk, çayırlara, bir yola ve sonunda da yakınlardaki bir mezarlığa inen sekilerde yer alıyordu. Bitkiler arasında taş yollar kıvrılıyordu. Koruyla bir bahçıvan ilgileniyordu, gerçi Dukie bazen gün ışığı ve toprakla çalışmak için bahçelere çıkıyordu.

Evin içindeki yaşama alanları ve yatak odaları, büyük pencerelerden gelen günışığıyla aydınlanan uzun ve geniş koridorlarla ayrılıyordu. Yine de odalar karanlık izlenimi veriyordu. Muhtemelen ilgi bekleyen Donner Topluluğu eşyasının, fosillerin, bitki ve hayvan örneklerinin ve her kuytu köşeyi dolduran diğer tuhaf koleksiyon nesnelerinin karmaşasından dolayı böyleydi. Donner kabinlerinden, Charles McGlashan tarafından etiketlenmiş ve orijinalliği onaylanmış olan ağaç kıymıkları şişeleri, bu evdeki kutsal eserlerdi. İkinci kattaki dolapta, gizemli nesneler çeşitliliği vardı: Deli gömlekleri, küçük tekerlekler ve diğer sembollerle işaretlenmiş iskambil desteleri ve küçük bir altlığın üzerine yerleştirilmiş gülünç ağaç ördek Oscar. Kelley, Oscar'ın mekanik bir şekilde hareket eden başı ve gagasını, seyircinin tuttuğu iskambil destelerinden kart çekmek için kullanıyordu. Artık sihirbazlık numaralarını profesyonel olarak gerçekleştirmiyordu ancak bir şovmen olarak insanların aklını karıştırma fırsatlarını es geçemiyor ve el çabukluğu yeteneklerini arkadaşları ve komşularına, sınıf buluşmalarında ve derslerinde göstermeye devam ediyordu.

Kelley üst kata müthiş bir manzaraya bakan bir ofis kurmuştu. Sis, Golden Gate Körfezi'ni çevreleyen tepeler arasında sık sık dalgalanıyor ve Alcatraz Adası'nı sarıyordu. Kızıl gün doğumu, ofisi renklerle alevlendiriyordu. Kelley'nin özel hazinesiydi burası. Çocukları Doug, Alicia ve Allen'ın izin almadan girmemeleri gerektiğini bildikleri bir odaydı. Kelley'nin tertemiz ve düzenli masası, pencerelerin önünde duruyordu. Odanın diğer yanındaki kapının arkasında, doktorun laboratuvarı vardı: Kemikler, bitki örnekleri, kafatası testereleri, tıpalı kimyasal kavanozları, mineraller, kayalar ve bilimsel araştırma ekipmanından oluşan, harikulade bir ilginç şeyler dolabı. Kelley'nin kütüphanesi, Kuzey Carolina'dan taşındığından beri büyüyüp duruyordu ve şimdi de biyoloji, zooloji, kimya ve astronomi kitaplarının yanı sıra, Güneybatı sanatı, mitoloji ve cadılık koleksiyonlarıyla dolup taşıyordu. Kelley aynı zamanda Nürnberg'deki Nazi liderlerinden topladığı imzalı kitapları da el altında tutuyordu.

Aşağı inen siyah bir merdiven, büyük, beyaz parmaklıklı, ilk kattan iki metre yukarıda olan ve oturma odasından görülebilen bir sahanlıkla kesiliyordu. Kelley, aklındaki profesyonel kaygıları atabildiği zamanlarda oturma odasında dinleniyordu. Merdivenlerin altındaki nişler, iyi depolanmış bir kayıt koleksiyonuna ve bir fonograf, radyo ve hoparlörlerden oluşan yüksek duyarlılıklı bir müzik setine ev sahipliği yapıyordu. Bu müzik seti, Berkeley'den Kuzey Carolina'ya taşınmış olan el yapımı ahşap bir vitrinde duruyordu. Müzik Kelley'yi kendinden geçirebiliyordu; Hawaii, Afrika ve klasik kasetlerden hoşlanıyordu. Odanın diğer yanında kısa kuyruklu bir piyano vardı. Bir kertenkele ile keler, bir teraryumdaki heykeller gibi duvarda kıpırdamadan duruyorlardı.

Boxer short ile beyaz bir tişört giyen Kelley, televizyona dönük yeşil, deri bir koltukta rahatlamayı seviyordu. Küçük Allen kucağındayken Doug ve Alicia'nın kenarlarında oturabileceği, özel

tasarımlı bir koltuk yaptırmıştı. Bazen koltukta uzun süre oturuyor ve televizyonda boks müsabakaları izliyordu. Bir kutu Pabst Blue Ribbon birası, her zaman yan tarafındaki masada duruyordu. Daha çok içtikçe çocuklara daha çok kapalı oluyordu. Genelde böyle günleri "yığılmışlıkla ezilmişlik arasında" bir durumda biterdi, Doug'ın hatırladığına göre.

Çocuklar, bira kutularının dizilmesini izler ve Kelley'nin yeni bir bilimsel meseleyi inceleyip incelemediğini merak ederlerdi: Bir adam günde ne kadar Pabst Blue Ribbon tüketip düşünmeye ve faaliyette bulunmaya devam edebilirdi ki? Ancak babaları, farklı bir işte çalışıyordu. Ona hem acı veren hem de çekici gelen bir disiplin olan kriminolojinin işkencelerinden dolayı hissettiği türbülanstan nasıl kaçabilirdi ki? Pabst, basit bir çözüm sunuyordu.

Oturma odası ve kiraz ağacından yapılma masası ve deri kolluklu sandalyeleri olan koridorun sonundaki yemek odası, her çeşit masa oyunlarının, satranç müsabakalarının ve anlık zihin oyunlarının oynandığı sahneydi. Kahkaha atmaya meyilli Kelley ve Dukie'nin kelime oyunları, hafif çılgın ve rekabetçi oyunları, evi doldururdu. Oyuna devam etmek çocuklara kalmıştı. "Bir kelimenin ne anlama geldiğini bilmiyorsak, arayıp bulmamız gerekiyordu," diyor Doug.

Çocuklar, ayaklarında çoraplarıyla koşup oturma odasının parlak tuğla döşemeli zemininde boydan boya kayabilirlerdi. Dışarıda, mutfak kilerinin dış cephe duvarlarına karşı saman balyaları yığılmıştı ve en azından serseri bir ok pencereden içeri girene kadar okçuluk hedefi olarak kullanılıyordu.

Oturma odasından koridoru geçince girilen mutfak, Kelley'nin denetimsiz kontrol uyguladığı alanıydı. "Babam bir izci gibi her zaman her şey için hazırdı," diye hatırlıyor Doug ve babası, mutfakta ve yanındaki kilerde, onlarca kiloluk fasulye, pirinç çuvalları ve su depoluyordu. Çevirme kollu kıyma makinesi kullanarak, devasa miktarda kıyma çekiyordu. Kilerde iki buzdolabı ile üç dondurucu

vardı ve bir sürü baharat bulunuyordu. Kelley, yemek pişirmenin sürekli değişiklik ve sık sık tadım gerektirdiğine inanıyordu. "Cılız ve aç aşçıdan korkun," demeyi severdi. Kendi imzasını taşıyan tarifi olan Hint körisini yapmayı severdi ancak preslenmiş ördek, kuş yuvası çorbası, kalın pastırma dilimleri ve hatta sekiz gaz ibiğiyle dolu, fast-food usulü ızgarayla desteklenmiş iki fırında 450 derecede ayı pençesi de kızartırdı.

Dukie, arkadaşları ve komşuları için evde yemek daveti verdiğinde, Kelley iddialı yemekler pişirirdi. Dukie hiçbir zaman yemek yapmayı öğrenmemişti ve Kelley, yemek hazırlama görevini üzerine almakta ısrar etmişti. Psikiyatrist, bu buluşmalarda ilgi merkezi haline gelmekten kendini alamazdı. Böyle yemeklerde genelde kıymetli bir ördek yemeği yapardı. Pişirme sürecinin ördek mengenesini getirme, ördeğin kaba etlerini sıyırıp bir kâseye koyma, kalan kemikli etleri mengenede çıtır çıtır öğüterek suyunu çıkarma gibi işlemlerine eşlik eden tantana da, sahne ve performansın bir parçasıydı. Özel bir servis kâsesine sos doldurur ve gururla her tabağa bir kepçe dökerdi. Sahne ışıklarını üzerine çekmek için başka yollar da bulmuştu. Kelleylerin bahçesindeki açıkhava buluşmalarından birinde konuklar, bahçede sürünen porsuk ya da keseli sıçana benzeyen büyük bir hayvan gördüler. Her zaman seremonilerin ustası olan Kelley, konukları şaşırttı: Masadan kalkıp hayvanı köşeye sıkıştırınca hayvan, ölü taklidi yaptı. Yaratığı yalnız bırakmak istemeyen Kelley, herkesin görmesi için kuyruğundan tutup yukarı kaldırdı. Ya da herkes kendisine hayran kalsın diye... Kelley tam bir şovmendi. Her zaman ne kadar garip olursa olsun kendini sahnenin merkezinde, aksiyonun ortasında konumlandırmak isterdi.

Ne burada ne de başka bir yerde, Kelley asla siyasi tartışmalara girmezdi. Kelley ve Dukie'nin Ike* rozetleri taktığı 1952 başkanlık seçimi hariç, hangi politik adayı desteklediklerini çocuklar da bil-

* Dwight David Eisenhower, 34. ABD başkanıdır. (ç. n.)

miyorlardı. Akademik baskının olduğu McCarthy dönemiydi ve Dukie, Kelley'ye asla bir kampanyaya imza atmamasını söyledi. İtibarına tekrar leke sürülebilirdi. İnsanın adının en değerli varlığı olduğunu ve onu koruması gerektiğini düşünüyorlardı. Gergin ve tetikte olunan zamanlardı.

Batı yerlisi ve bir San Francisco Körfez Bölgesi çocuğu olan Kelley, yaz aylarında ve dönemlik ücretli izinlerinde çocuklarıyla beraber sık sık yollara düşüyordu. Birden dört aylık bir tatil ilan edebilir, açılır-kapanır koltuğunu kaldırarak dört tekerlekli bir cipe dönüştürdüğü eski DeSoto'ya çocuklarını ve kamp aletlerini sıkıştırabilirdi. Arizona ve New Mexico'yu ziyaret eden aile, Kızılderili topraklarını turlar; arkeolojik parçaları ve zanaat malzemelerini toplar ve yollarının düştüğü yerel mutfak, kültür ve dinde ne varsa içine girerlerdi. Bunlar, Kelley'nin çocukları için tasarladığı, ciddi meşgalelerdi. Kendi başına bela olan o doymak bilmeyen merak ateşini çocuklarında yakmayı amaçlıyordu.

Karşılaştıkları her egzotik yemeği çocuklara yedirmeye çalışırdı. Bir defasında istiridyeyi denemişti. Alicia, burada sınırını çizmişti ve babasının bir deniz canlısını kızına yedirme teşebbüslerinden hiçbiri başarılı olamadı. Her geziyi, çocuklar için bir öğrenme fırsatına çevirmeye çalıştı. Asla dinlenmiyorlardı. Aile eve döndüğünde, DeSoto'ya sığdırabildikleri kadar eser, Kelley'nin bilime, antropolojiye ve tarihe pencere aralayan hatıra koleksiyonuna ekleyebileceği nesneler getirmiş oluyorlardı. "Bir sürü farklı şeyi toplayan bir örümcek gibiydi," diye hatırlıyor oğlu Doug. Psikiyatristin yırtıcı koleksiyonu, çok geçmeden Highview Yolu'ndaki evi doldurdu. Kelley bir arkadaşına, bir balina fetüsünü eserleri

arasına eklemeyi çok istediğini ve bir tane elde etmek için "körfezin karşısına yüzebileceğini" söyledi.

Bu seyahatlerin ardından, Kelley'nin enerjisi yerine gelirdi. Onlarca yıl önce Truckee yakınlarındaki çürüyen Donner kabinlerini, iç huzur arayışıyla sık sık ziyarete giden büyükbabası gibiydi. Kelley de benzer şekilde tanıdık çevrelerden kaçmanın faydaları olduğuna inanıyordu. Yeni bir yere gittikten, eser avına çıkabileceği yeni sahalara, üzerinde düşüneceği fiziksel ve kültürel açıdan henüz keşfedilmemiş alanlara çıktıktan sonra kendini daha güçlü hissederdi. Avukat olan büyükbabası gibi, dikkatle dinleme gücü edinmişti Kelley: Bir görüşmeci, hasta ya da müşterinin söylediği her şeyi dinliyormuş gibi görünme tekniği. Delici yeşil gözlü bakışları, komplimanda bulunmak ve sırlarını elde etmek için etrafındaki insanların ruhlarına inerdi.

Aile genelde Truckee'ye ve Donner Lake'e sürüklenirdi. Burası, Kelley'nin kökeni olarak gördüğü yerdi. Annesinin ailesi olan McGlashanları, kendini bildi bileli değerli, kahraman ataları olarak görürdü. Babasının kökenini hiç aramazdı. Dağlara yaptıkları bir gezide, araç sürerken bir bira kutusu açmış ve sarhoş olmuştu. Aracı sinirli bir şekilde sürmesi, çocukları korkutmuştu. "Harika bir şofördü ama risk alıyordu," diyor Doug. Dukie genelde Kelley'nin yanında sessizce oturur ve elleri buz keserdi. Kelley'nin bir şoför olarak aldığı risk ve ailesiyle zaman geçirirken ortaya çıkan siniri, ruhundaki ızdırabı gözler önüne sererdi. Öğretmenlik, polis danışmanlığı, psikiyatri ve kriminoloji üzerine yazdığı onlarca makale, evlilik ve babalık, omuzlarında ağırlık yapıyordu. Neşeli ama inatçı olan Kelley, üniversitedeki meslektaşlarından bazılarıyla tartışmaya girmişti. Akademik politika onu strese sokuyordu. Çabuk sinirlenen ve dar görüşlü bir insan olabilirdi, küçük anlaşmazlıkları tartışmaya çevirebilirdi. Bir keresinde hastanenin Dukie'ye yaptığı X-ray için 17.50 dolarlık faturaya içerlemişti. Hastanenin müdürüne

alaycı bir dille mektup yazmış ve "profesyonel nezaket kurallarını düşününce, [hesap] biraz yüksek" görünüyor demişti. "Yine de kendi özel standartlarınızın olduğunu varsayıyorum."

Ancak Kelley'nin içindeki öfke, A-tipi stresten daha fazlasını içeriyordu. Büyüdüğü ev çok gürültülüydü ve memnuniyetsizlik isyanlarıyla doluydu. Kendini babasının itibarına ve refahına adayan, erken yaşta olgunlaşmış bir avukat olan June Kelley, hayatının son yıllarında zor bir insana dönüştü ve hırçınlaştı. Kelley'ye asla elindeki şeylerden tatmin olmamayı, her zaman öğrenmek, elde etmek, tırmanmak ve daha çoğunu hak etmek için çabalamayı öğretti. June'un zihinsel kargaşasının kökenini bilmiyoruz ancak karanlıkta, öfke ve korkuyla yaşıyordu. Tehlike her yerden sızıyordu ve June, oğluna hızlı düşünüp tehditleri ortaya çıkarmayı öğretti. Kelley'nin evlat olma rolü, June'u duygusal açıdan desteklemek ve hayata devam etmesini sağlamaktı.

Çocukluktan beri, Kelley eğlenceyi seven, hazırcevap, neşeli, numara yapmayı ve oyun oynamayı seven biriydi. Bu neşe, kendini hiç yakın hissetmediği dişçi babası Doktor'dan geliyordu. Doktor, becerikli bir adamdı ve San Francisco'daki Irving Street'te yer alan ofisinde yaklaşık elli yıl pratisyenlik yaptı. Babanın üst kattaki evi, keten kaplı mobilyası ve ağır perdeli pencereleriyle zamanda donakalmıştı. Öte yandan Kelley, övgüye çok önem veren, öfkeli ve ne kadar yükseğe tırmansa da memnuniyet bulamayan başarılı biriydi. June bu ipleri elinde tutuyordu. "Küçük Douglas Kelley Sr.'ın dışarı çıkıp büyük Douglas Kelley Sr.'la nasıl oynaması gerektiğini bilmiyordu," diye gözlemliyor Doug. Öğrenmek ve bilgi edinmek, ona enerji veriyordu; onu tatmin edecek bir sonuca erişmek değil. Kriminolojiden, gerçekten de kendi duygusal patlamalarına ve ta-

nınma açlığına bir cevap arıyordu. Ancak araştırması ve öğretimi, onu zarara sokuyordu. İşinde vahşi bir şekilde sarsılıyor ve hayal kırıklığını belli ediyordu. "Bir alkolik ile kızgın bir boğa arasında gidip geliyordu," diyor Doug. "Hızlı giden bir Rönesans adamıydı."

Nürnberg'de, modern zamanların en kötü suçlularından bazılarına hiçbir türden psikiyatrik bozukluğun ya da spesifik bir akıl hastalığının atfedilemediğini keşfetmişti. Kelley'yi aydınlatan bu keşfi, aynı zamanda onu öfkelendirmeye devam ediyor, araştırma ve çalışmasının amansız ürünlerine hayat veriyordu. Alkolle kamçılanan Kelley, ailesine öngörülemez bir şekilde saldırıyordu. Çocukları ondan korkuyordu.

Dukie, bir yanardağ gibi hiddetli kocasını sevmek ve desteklemek için elinden gelenin en iyisini denedi. Güçlüydü ve Kelley onun iyi bir eş olduğunu biliyordu. Gerçek bir aile melodisini paylaşıyorlardı; Kelley'nin evde ve dışarıda onu ararken dudaklarını büzerek söylediği ve ıslık çaldığı inişli çıkışlı müzik parçaları vardı. Dukie cevap verdiğinde, bu kelimelerin ötesine geçen bir iletişimi gösteriyordu. Dukie, kocasının onu sevdiğini biliyordu ancak onun şefkatli ve tutkulu bir ilgi gösterememesine de sessizce üzülüyordu. Dukie, Kelley'nin hâlâ hayatta olan annesiyle olan bağına içerleniyor olsa da, Kelley'nin ruh halleriyle çoğu zaman başa çıkabiliyor ve onu kendi yükünün altında ezilmekten kurtarabiliyordu. Dukie, Kelley'nin annesine kendisinden daha yakın olmasından şikâyetçiydi. Ancak çoğu zaman, Kelleylerin tartışmaları mantıksız ya da sebepsizdi. Herhangi bir şey üzerine tartışabilirlerdi; *What's My Line?* yarışma programındaki bir ipucunun anlamı üzerine ya da gazeteci çocuğun gazetelerini yanlış yere koyma nedeni gibi... Kelley'nin sesi, kavgaları sırasında daha gür çıkardı. Dukie'nin sesi tizdi, hiç zayıf değildi ancak Kelley'nin gürlemeleri, onun söylediği her şeye hâkim gelirdi.

Aralarında her şey olabilirdi. Akşam yemeği sırasında gerçekleşen bir tartışma, tabakların kırılmasıyla sonlanabilir ve yaralandığını fark etmeyen Dukie, Doug'a kanayan elinin lekesinin bulaştığı tabakla yemek verebilirdi. Çocuk söylediğinde de, Dukie dikkatle tabaktaki lekeyi bir havluyla temizler ve sakince tabağı çocuğa geri uzatırdı. Çocuklar bir keresinde, Kelley ile Dukie'nin ikinci katta, psikiyatristin ofisine giden, gün ışığıyla aydınlanan koridorda ettikleri kavgayı, afallamış bir şekilde izlemişlerdi. Sihir dolabının önünde karşı karşıyaydılar. Çocuklar neredeyse olan biteni her zaman anlıyorlardı ancak Kelley'nin Dukie'ye silah çekmesini beklememişlerdi. Parmağı tetikteydi ve bir silah sesi, evde yankılandı. Tabancayı ateşlemeden önceki son saniyede aşağı indirmişti ve mermi, Dukie'nin ayağının hemen yanındaki ahşap zeminde bir delik açmıştı. Dukie daha sonra deliği bir halıyla kapatmıştı. Bu sadece heybetli bir şovmenlik sahnesiydi, değil mi? Ancak çocukların aklından şu geçiyordu: "Eğer onu vursaydı, bizi de vurur muydu?" Bunu düşündüğünü hatırlıyor Doug. "Ailemizin tuttuğu bir sırdı bu: İhtiyar, ara ara çıldırırdı." Sık sık üst kata gidip "koridor zeminindeki mermi deliğine bakardı."

Dukie, kocasına olan öfkesi için kendi nedenleri olduğuna inanıyordu. Kelley'nin Berkeley'ye taşınmasının hemen ardından, 1950'de, Dukie'nin babası psikiyatristin sinir krizlerinden birine şahit olmuştu. Şiddet potansiyeli olan bir patlamaydı. Sakin ve sessiz bir adam olan Bay Hill, kızının gördüğü muamele karşısında öfkeye kapılmıştı. Uzun süre üzgün olmaya devam etti ve felç geçirerek öldü. Dukie, Kelley'yi sadece babasının ölümü için değil, hayalindeki aile hayatını, aşk resmini, sıcaklığı ve Clarence Day romanlarındaki kendini adamışlık idealini mahvettiği için de suçluyordu. Kelley'yle kurduğu ailesi için, böyle duygusal bir aile ortamı istiyordu ancak patlamalar ve bastırılan öfke bunu imkânsızlaştırıyordu. Dukie öfkeyle kaynadığında ve kötüleştiğinde, giysilerini toplar, cüzda-

nını ve en küçük çocuğunu alır, birkaç günlüğüne San Francisco Körfez Bölgesi'ndeki akrabalarının evine giderdi. "Bir keresinde babama onları çok özlediğimi söylemiştim," diye hatırlıyor Doug. "'Ben de', dedi. 'Haydi, gidip onları eve getirelim.' Sonra da gidip onları eve getirmiştik."

Koleksiyoncu, analist, insan zihninin en karanlık köşelerine girmeyi hedefleyen eski sihirbaz Kelley, belki de en büyük oğlunu bir istisna haline getirmeyi kaçınılmaz bir hedefi haline getirmişti. Genç Doug, hastanede annesinin karnından doğduğu andan itibaren, zihinsel gelişimi kamçılayan agresif teknikler için bir kobay faresi olacaktı. Oğlu, babasının deneği olarak Göring, Hess ve Rosenberg'in yerine geçmişti. Çocuk evdeyken, eğitim, bilgi ve beyin jimnastiği alıştırmaları yağmuruna tutuluyordu. Bugün de hâlâ Kelley'nin gözlemlediği ve oğluna bir müsabaka olarak yaptırdığı egzersizlerin sancısını ve baskısını hissediyor. Oturma odasında otururken Kelley, Doug'a etrafını incelemesini ve ayrıntıları olabildiğince not tutmasını söylerdi. Sonra Doug'a odadan ayrılmasını söyler, odanın düzeninde ufak bir değişiklik yapardı (orta sehpadaki kalemi hafifçe oynatmak gibi). Çocuk içeri geri girdiğinde, "Ne değişti?" diye sorardı. Bu alıştırma, Doug'da ayrıntıları fark edince heyecan ve tatmin yarattığı kadar, korku ve paniğe de neden olurdu. Garip bir duygu kombinasyonuydu.

"Her zaman IQ testi pratiği yapardım," diyor Doug. Kelley, Doug'ın IQ puanlarını (genelde 150 civarındaydı) okul yetkililerine ve Stanford'da yetenekli çocuklarla ilgili etkileyici çalışmasına devam eden eski dostu Louis Terman'a bildirirdi. 1952'de Doug dört yaşındayken, Terman'ın çalışması ve yüksek IQ seviyesindeki kişiler üzerine bir makale yayınlayan *Saturday Evening Post*, Kelley ailesine de yer vermişti. Makalede, Dukie'nin Doug'a doğru eğildiği bir fotoğraf da yer aldı. Kanepede elinde bir bebekle oturan Doug, umutlu gözlerle bakıyordu. Yanında kız kardeşi Alicia vardı. Kelley,

hepsinin tepesinde dikiliyordu. Ayakta duran, zeki görünen tek kişi oydu. Işıkta parlayan bir ipek kravat takan Kelley'nin gözleri, Doug'ın başının üzerinden melül melül bakıyordu.

Kelley, oğluna hafıza eğitimi veriyordu. Sık sık Stanford ve UC-Berkeley'yi ziyaret eden Doug, işinde en iyi olan bilim adamlarının psikoloji ve zekâ testlerine giriyordu: Bruno Klopfer, Alfred Korzybski ve S. I. Hayakawa. Kelley birden Doug'ın astronomi öğrenmesi gerektiğine karar verirse, en yakındaki planetaryumu işleten bir astronomu bulup, Doug'a özel ders vermesi için eve getiriyordu. Doug'a üç buçuk yıl sınıf atlatmıştı Kelley. Hiçbir meydan okumaya müsaade etmeyen baskın otoritesine rağmen, Kelley oğluna başkalarının otoritesini sorgulamayı öğretti. Her gün genç Doug, babasının rejiminin bazı yönlerine maruz kalırdı: "Uyandığımda, babam bana bir protein karışımı verirdi. Isıtıcının yanında durur ve o gün ezberlemem gereken kelimelerin yazılı olduğu kâğıdı bana uzatırdı." Kelley, babalık görevlerini disiplinle, sinirle ve mutlak katılıkla yerine getirirdi. Yüksek düzeyde düşünen bir çocuk, olabilecek en keskin gözlemci ve düşünür yetiştirmeyi hedefliyordu. Rasyonel düşünmede bir rehber ve uzman olarak, Kelley her şeyi bildiğine dair kendine olan güvenini belli ediyordu. Nihai amacının, Doug'a rasyonel sonuçlara nasıl varacağını öğretmek ve "ardından araya mesafe koyarak başkalarının seni nasıl gördüğünü incelemek" olduğunu hatırlıyor Doug.

Kelley için başkalarının tepkileri bir derece önemliydi, çünkü sadece dışarıdakilerden övgü ve biraz mükâfata benzer tepkiler gelebilirdi. Ancak Doug'a başkalarını yakından gözlemlemenin faydalarını öğretirken Kelley'nin aklında daha büyük ilkeler vardı. Kelley'ye göre başkalarının davranışlarını incelemek, söylediklerine ve hareket etme şekillerine yakın ilgi göstermek, davranışlarını öngörmeye yardımcı olurdu. Psikiyatrist, oğluna insanları dikkatle inceledikten sonra davranışlarını öngörmenin tele-empatiye, baş-

kalarının düşündüğü ve hissettiği şeyleri sezmeye yarayacağını anlattı. Kelley bu yeteneğin bir ustasıydı. Bir partide herkesin ilgisini çekebiliyor, ikna edici konuşabiliyor, mutlak yetenek gösteriyor ve bir sihir performansında kalabalığı okuyabiliyordu. Hiçbir şey olmasa bile, Kelley'nin otoriter akıl hocalığı, başkalarının duygu ve düşüncelerini yorumlama yeteneğini oğluna da geçirdi. Bir yerin atmosferini ve buradaki insanların ruh halini nasıl ölçeceğine ve hedefleriyle arasına giren insanlardan nasıl kurtulacağına dair bilgiyi kavradı.

"Bir odanın nasıl hissettirdiğini iyi anlayabiliyorum... Bunun sersemletici bir değeri var ancak yükü ve ağırlığı felaket," diyor Doug. Kelley'nin onun içinden çıkardığı cevheri, kendi evinin havasını koklamak ve babasının patlama yapabileceği günlerden biri olup olmadığını anlamak için kullandı. Ancak bir çocuğun, yetişkin komplekslerini ve dürtülerini anlamaya çalışmaktan ziyade, kendi duygu ve düşüncelerinden kaygılanmak için yeterince nedeni vardır. Nihayetinde, ergenliğe yaklaşan Doug, babasının öğretimindeki temel önermeleri reddetmeye başladı. "Başarmak, rehberlik etmek ya da kontrol sağlamak istemiyordum," diyor. Söylediğine göre, Kelley'nin hayalini kurduğu kişi olmayı reddetti ve "kendimden bir parçayı sevmeye" devam etti. Babasının itiraz kabul etmemesine direnen Doug, on bir yaşındayken alkol almaya ve esrar içmeye başladı. Etrafında neler olup bittiğine *odaklanmamayı* kendine gizlice öğretti. Babasının asla anlamadığı bir şeye, başkalarının bireyselliğine yavaş yavaş değer vermeyi öğrendi. Kelley'nin zeki, mükemmel bir oğul, gerçek bir McGlashan varisi yaratmaya yönelik nafile teşebbüsü, Almanya'dan hemen dönmesinin ardından hayatının sonuna kadar aklını meşgul eden bir projeydi. Karanlık Nazi zihniyetine bakmış ve onları kendinden veya başkalarından ayıracak temel bir şey bulamamıştı. Belki de Kelley'nin oğlunda daha iyi, güçlü ve daha ideal bir varlık oluşturmaya karar verme-

sine neden olan şey buydu: Savaş vahşetine neden olan insanlık durumundaki hiçbir zayıflığa karşı savunmasız olmayan bir varlık. Belki de Kelley, oğlunun geleceğine o kadar umut bağlamıştı ki kendi başarısızlıklarını fark etmeye başladı. İşkence çeken bir adam olduğu açıktı. Belki babası onu suçluluk, cehalet, acıma ve bariz bir şeytanlık dünyasına karşı hazırlar ve güçlendirirse, Doug kurtarılmış olacaktı.

"İhtiyar, doğum günlerimizde bize hep hediye verirdi. Nereye istersek bizi götürür ve bizimle oynardı," diyor Doug. Ancak Kelley'nin hayal kırıklıkları, iyi bir baba olmak için ona çok az araç bırakmıştı. "Ondan farklı olduğumuzu ve sadece onun çocukları olmadığımızı asla anlamazdı." Doug yedi yaşındayken, kendini babasından kaçış planı yaparken buldu. "Eğer buzdolabına bir baltayla girersem, o fark etmeden başına indirebilir miyim?" diye düşündüğünü hatırlıyor. Ancak Doug şiddet eğilimli bir çocuk değildi, "susmayı, açlığı ve hayatta kalmayı" öğrenmişti; "ancak serbest kalmam ve özgür olmam gerekiyordu."

Babalarının Douglas Kelley olması, hem bir iyilik hem de bir lanet demekti. Doug, bilginin zevkini ve merakın macerasını öğrenmişti. İnsanları okuma yetisi kazanıyor ve zihnini eğiterek keyifli vakit geçiriyordu. Aynı zamanda, son derece çatışan bir rehberin; psikiyatriste gitmeyi reddeden stresli bir üst düzey psikiyatrik tanı uzmanının gücüyle yüzleşiyordu. Bir baba olarak Kelley, sevebiliyordu ancak kendini çocuklarına nasıl açacağına dair çok az fikri vardı. Çocuklara yaklaştığında, üzerinde taşıdığı çözülmemiş öfke, onları ürkütüyordu. Çocukların hayatlarında, raydan çıkmış bir tren gibi sendeliyordu.

Bu şekilde yetişiyor olmak, zemin kattaki yatak odasında kaderi üzerine oturup düşünen Doug'ın omuzlarında yük oluyordu. "Öfkeliydim ve aklımı oynatarak odamı altüst eder ve ardından tekrar düzeltirdim. Hafif uyurdum çünkü İhtiyar'ın sarhoş olup aşağı gelerek beni dövüp dövmeyeceğini bilmiyordum." Doug, babasının şiddetinin kontrolden çıkmayacağına emindi ancak yine de korkuyordu: "Bir şekilde tehlikeli olduğunu biliyordum." Kelley, herhangi bir nedenle ya da hiç neden yokken zıvanadan çıkabilirdi. Ancak bazen psikiyatrist, sadece oğlunu alnından öpmek için aşağı inerdi. Doug, merdivenlerdeki ağır ayak seslerini işittiğinde, babasının nasıl bir ruh haliyle geleceğini asla bilmezdi.

Doug, babasıyla hayali diyaloglar kurardı. "Sonunda [İhtiyar'a aklımdan şöyle derdim], her şeyi bildiğini düşünebilirsin ancak benim özümü bilemezsin. Kırıp içime giremezsin," derdi Doug kalbine işaret ederek. "Bunu elde etmen için beni öldürmen gerekir." Bazen Doug, üst pencereden çıkar ve çatıya oturup babasının gizemini düşünürdü. "Başkalarına yardım edebilen böyle yetenekli birisinin kendisine nasıl yardım edemediğini anlamak zordu. Hâlâ şaşırtıcı bir şey," diye itiraf ediyor Doug. Dostlarının ve meslektaşlarının, Kelley'nin psikolojisinin ne derece bozuk olduğuna dair çok az fikri vardı.

Kelleylerin yatak odasının yanında, koridora açılan bir gömme dolap vardı. Ebeveynleri arasında şimşekler çaktığı zaman, çocuklar kendilerini bu dolaba kapatıp duvara yaslanır ve tiz bağırışları dinlerlerdi. "Üzerime yünlü bir palto geçirir ve buraya giderek onları dinlerdim," diyor Doug. "Deli olduklarını düşünürdüm. Babam sinirliydi, soğuk bir entelektüel öfkesine sahipti. Ancak anneminki daha yumuşak bir sinirdi. Babam çok baskındı. Bennett Cerf'ün televizyonda söylediği bir şey üzerine yaptıkları büyük bir kavgayı hatırlıyorum. Annemin haklı olduğunu biliyordum." Ancak üstün gelen babasıydı. "İkisinden birinin öleceğinden korkardım. Annemin

korkusu, babamın sonunda ya aileyi ya da kendini mahvetmesiydi. Öyle büyük bir adam, 'Benim bir sorunum var,' diyemezdi."

Tanıdığı bir psikiyatristten yardım istemek, Kelley'nin düşüncesine göre otoritesini sarsmak demekti. Kendisinin dünya çapında ünlü bir Rorschach otoritesi, uygunsuz polisleri eleyen bir polis danışmanı, şiddet ve kriminal davranışlar uzmanı olduğunu kim bilmiyordu ki? Babasının aşağı ve en sinirli anlarında, yüzyılın en kötü suçluları olan Nazileri tedavi edip de kendi arızalı ataklarının derinine inemeyen bir adamı kim anlayabilirdi Tanrı aşkına? diye kendine soruyor olmalıydı. Yetkinliğine, otoritesine, rasyonalitesine ve kontrolüne dayanan, muazzam bir halk kimliği yaratmıştı ancak bu kimliği evde şort ve tişörtle içerek ve sürekli patlamalar yaşayarak üzerinden çıkarıyordu. Dukie daha sonra oğluna, babasının bir psikiyatristi ziyaret ederken yakalanmak için "fazla prestijli" biri olduğunu söyledi.

Kelley hüsranını ve öfkesini içine attı. Duyguları, iş ve şiddet döngüsünde, kendi içsel karmaşasından uzaklaşmak için üstlendiği sorumluluklardan gelen talepler arasında bir kabarıp bir sönüyordu. Dersler, kriminal danışmanlıklar, televizyona çıkmalar, sınıflar, polis elemeleri, kendi yazım çalışmaları, kocalık ve babalık arasında gidip geliyordu. Her akşam yemek pişiriyor, psikopatlarla görüşüyor ve onları inceliyor, henüz ergenlikte olmayan çocuklarını entelektüel başarıya yönlendirmeye çalışıyor, izleyicileri eğlendiriyordu. Hepsini, incelenmemiş gelgitleri ve zihniyle yapıyordu. Stresiyle beraber ağırlığı da artmıştı. Zamanla, duodenal ülser sancıları başlamıştı (baharatlı yemek sevdasını engelleyecek türden değildi) ve Göring'in parakodin alması gibi o da antiasit ilacı Tums kullanmaya başlamıştı. Bireysel doktoru Harry Borson, Kelley'yi ülserin muhtemelen aşırı çalışmanın bir sonucu olduğu konusunda uyardı. Ancak Kelley kendine bakmayı düşünmedi bile.

Diğerleri, Kelley'nin hızlı ve amansız gidişinin tehlikelerini görebiliyordu. Lewis Terman, Kelley'yi aynı anda birçok işi birden yapmanın tehlikelerine karşı uyardı. "Gerçekleştirdiğin işlerin sayısına şaşırıyorum ve uzun süreli profesyonel kariyerinin iyiliği için bunun çok fazla olup olmadığını merak ediyorum," diye yazdı Terman, Kelley'ye 1955'te. Çocukluğundan beri Kelley'yi tanıyan Terman'da da işkoliklik eğilimleri vardı, pişman olduğu bir alışkanlıktı bu. Kelley cevaben kendini savunarak, her şeyi yapmak için faaliyet hızını yükselttiğini ve bu sayede iş faydasını artırdığını söyledi. "Mesela, eğer temel bir araştırma projesi söz konusu değilse, bir konuşmaya ya da bildiriye hazırlanmak genelde yirmi-otuz dakikamı alıyor." Ancak, babalık, öğretmenlik ve araştırma görevlerini dengelemekte becerikli olmaya devam edemeyeceğini kabul etti ve Terman'ın uyarılarını dikkate alacağına söz verdi. Ancak asla almadı. İçsel sorunlarının sonu gelmiyordu. Aynı sene Kelley'nin annesi June ölmüştü. Duygularını hiç belli etmese de, Kelley'yi mahvetmiş olmalıydı.

Bir aile dostu olan George Dreher, Kelley'nin altında olduğu yükü fark etmişti. 1957 sonbaharı sırasında, Kelley'nin "istisnai iş yükünün ağırlığını hissettiğini" fark ettiğini yazmıştı Dukie'ye birkaç ay sonra. "Ancak bunun ne kadar içsel gerginlik anlamına geldiğini esas şimdi anlıyorum. Muhtemelen Kelley'nin bariz yetkinlik ve zindeliği gizlediği için, ne ben ne de başkası bunu anlayıp tepki gösteremedik." Ancak Dreher bu mektubu yazdığı zaman artık çok geçti.

Kırk beş yaşındayken, Douglas M. Kelley'nin profesyonel baskıları, içsel dertleri ve hüsranları ve evlilikteki mutsuzluğu, şiddetli bir yangına neden oldu. Doug, kâbus sahnesinin bir kısmını aklında

yeniden canlandırabiliyor. 1958'in yılbaşı gününde, ikindi vaktinin sonlarına doğru, onuncu doğum gününün üzerinden yirmi dört saat geçmiş. Noel ağacı, hâlâ oturma odasının köşesinde dikiliyor. Doug'ın o sırada sekiz yaşında olan küçük kız kardeşi Alicia ile dört yaşındaki Allen, şöminenin önünde, yerde beraber oyun oynuyorlar. Renkli televizyon ekranında bir futbol maçı var. Doug ve büyükbabası Doktor, maçı izliyorlar. Kelley ile Dukie de mutfakta akşam yemeği hazırlıyor.

Mutfakta bir telaş var. Bir şeyler olmuş. Sesler yükseliyor. Kelimeler anlaşılır değil ancak sesler yükseliyor. Doktor başını kaldırıp dinliyor. Kelley ile Dukie, sırayla birbirlerine bağırıyorlar. Kavga ettiklerine şüphe yok. İhtiyar, kapıyı açıp uzun adımlarla oturma odasına girene kadar devam ediyor. Anlamsızca konuşuyor, öfke sözcükleri savuruyor. Daha fazla katlanamayacağını bağırarak söylüyor. Köşeden dönüp üst kata koşuyor ve kapıyı çarparak kapatıyor. Kapının mavi porselen tamponu parçalara ayrılarak merdivenlerden aşağı, salona saçılıyor. Dukie odaya girerek Doktor'a bakıyor. "Bu seferki kötü," diyor.

Doktor ayağa kalkıp çocukları odadan çıkarıyor. Alicia ve Allen dışarı çıkıyorlar ancak Doug, kanepenin arkasına, piyanonun altına sokuluyor. Olaya tanık olması gerektiğini düşünüyor. Birkaç saniye sonra olan oluyor. İhtiyar, ofisinden çıkarak merdivenlerin ucunda beliriyor. Avucunda bir şey tutuyor. Sessizce süzülen Dukie, merdivenlerin başına gidiyor. Kelley merdiven sahanlığına inerek karısı, babası ve çocuğuyla bir davacı gibi yüz yüze geliyor. "Buna daha fazla katlanmak zorunda değilim!" diye bağırıyor. "Bu potasyum siyanürü içeceğim ve otuz saniye içinde öleceğim. İçeceğim ve kimse umursamayacak!"

Dukie, "Doug, yapma," diyor. Doktor, "Yapma!" diye bağırıyor.

Sessiz ve hiç bitmeyecek gibi ağır ağır ilerleyen bir anda, Kelley'nin içinden bir canavar dışarı çıkıyor. Dev bir öfke, stres,

hüsran ve korku dalgası, Kelley'nin içinden sıyrılıyor ve aile bunu, gökyüzündeki bir fırtına bulutu kadar açık seçik görüyor. Kendini daha önce bu kadar yüzsüzce göstermeye asla cüret etmemiş olan bu yaratık, dehşetli bir şekilde burada artık. Kelley'nin ruhunu eline geçirmiş. Vaziyetteki güçlü dramı anlıyor ve umutsuz izleyicisini esir aldığını biliyor. Canavarın kontrolündeki İhtiyar, avucunu açıyor ve ağzına bir şey atıyor. Yutuyor.

"Hayır, Doug, hayır," diyor Dukie.

Kelley, ipleri bırakılmış bir kukla gibi düşerek aşağıdaki merdivenlere çarpıyor. Canavar, kalkıp uzaklaşıyor. Dukie koşarak kocasına dokunmak için uzanıyor. Merdivenlerin aşağısına çekiyor. Kelley hâlâ yaşıyor. Nefes nefese ve şüpheyle bakıyor. Dukie, onun başını kucaklıyor; konuşuyorlar, birkaç söz söylüyorlar. Performanstaki bazı şeyler yanlış gitmiş. İllüzyonun bu kadar ileri gitmemesi gerekiyormuş. Dukie ve Doktor, Kelley'yi koridorun aşağısına, girişteki banyoya çekerek taşıyorlar. Dukie, yardım çağırmak için dışarı koşarken Doktor, Kelley'nin ağzına su dökerek kusturup zehri çıkarmaya çalışıyor.

Hâlâ kanepenin arkasında duran Doug, buz kesmiş durumda. Bir süre sonra biri çocukları ön kapıdan evin dışına çıkarıyor. Yerde yatan babasının yanından geçiyor. Üst gövdesi, banyo küvetinin içinde ve ayakları koridorda duruyor. Doug, geçerken Kelley'nin yüzüne bakıyor. Kasılmadan dolayı gerilmiş, gözleri kızarmış ve ağzı köpüklü. Çocuk, "Asla bu şekilde ölmek istemiyorum," diye düşünüyor. Ardından birisi onu çekerek dışarı çıkarıyor ve çocuklar bir süre bir komşunun evinde duruyorlar. "Annem eve gelip söyleyene kadar ölmüş olacağı aklıma gelmemişti... Kusup çıkarır diye düşünüyordum," diyor Doug. Doktorlar, Kelley'nin ölümünü, Berkeley'deki Herrick Memorial Hastanesi'ne geldiği saatte, 16.56'da ilan ettiler.

Başkomiser Holstrom, o gece eve geldi. Doug'a baktı, onu yatak odasına götürdü. Söyleyecek bir söz düşünüyordu. "Çok feci," dedi çocuğa. "Buna takılıp kalma. Baban, küçük kalbinde yaşayabilir ancak hayata devam et ve onu da beraberinde götür." Devam et, bu felaket sizin hayatınızın anlamı olmayacak. Doug, polisin inceliğini hiç unutmadı.

Dukie daha sonra çocuksu bir açıklamayla Doug'ı yatıştırmayı denedi. "Tartışıyorduk, tatlım," dedi. "Baban tavayla kendini yaktı." Kelimeler, Doug'ın tanık olduğu şeyi tarif etmeye yakın bile değildi. Babası bir mutfak aleti yüzünden ölmemişti, biliyordu. Dukie, onu anlayamasa da Kelley'ye sadık kaldı. Onun için intihar, daima açıklamasız kalacaktı. Kelley bir not bırakmamıştı. "Nedenini kesinlikle bilmiyordum. Mutsuz değildi," dedi bir San Francisco muhabiri onunla kırk yıldan daha uzun süre sonra görüştüğünde. "Sadece aklımdan çıkarıyorum. Hatırlamaya çalışmak istemiyorum... Düşünmek istediğim bir şey değil. Sadece bir gizem."

Doug, intihar üzerine düşünmeyi hiç bırakmadı. Babasının oğluydu; daha fazlasını bilmek istiyordu. Babasının trajediden kaçabileceğine inanıyordu. Kelley, siyanürü aldığı noktaya ve dönüşü olmayan bir şey yaptığı ana kadar bunu durdurabilirdi. Gerçekten yüce bir adam, öfkesine hâkim olabilir, içindeki yangını söndürebilirdi. Ancak Kelley, başkalarından daha yüce değildi. Doug, babasının o merdiven sahanlığında dikilirken bir sahne ortaya koyduğu sonucuna vardı. Duygularının ve içsel acısının biriken gücü, onu buralardan alıp götürmüştü. Doug'a göre Kelley'nin genel semantik yoluyla savunduğu rasyonel düşünme, onu birden terk etmişti.

Kelley'nin ölümü doğal olmadığından, eyalet memurları bir otopsi yaptı ve psikiyatristi umutsuzluğa götürecek hiçbir hastalık ortaya çıkmadı. (Kelley'nin ciddi bir mide ya da bağırsak rahatsızlığından çılgına döndüğüne yönelik dedikodular dolaşmaya baş-

lamıştı.) Kelley'nin yakılmasının ardından kalanlar, Truckee'deki intiharından iki gün sonra McGlashan ailesi mezarlığında yer buldu. Burada Charles McGlashan'ın abidesi, Kelley'nin ve diğer herkesin mezar taşına üstün geliyor. Cenazeye çok az kişi katıldı. Çocukların travma yaşamasından korkan Dukie, onların gelmesine izin veremezdi. Highgate Road'daki ev, daha da karardı.

Kelley'nin intiharı, San Francisco Körfez Bölgesi gazetelerinin sayfalarını birkaç gün doldurdu. Neredeyse her makale, Kelley'nin arkadaşları ve meslektaşlarının geçirdiği şoktan ve açıklama çabalarından bahsediyordu. Kelley'nin iş yüklerine, ölümcül bir hastalığa ya da kriminal davranışın sinsiliğini aniden kavramış olmaya yenik düştüğüne dair bir ihtimal ortaya attılar. Bazıları, ölümünün kaçınılmaz olduğunu söyledi. *Berkeley Gazette*'ten bir yazar, hüzünlü bir şekilde şunu hatırlamıştı: "Dr. Kelley bir defasında bir psikiyatristin profesyonel hayatının yaklaşık 15 yıl olduğunu, sonrasında ya aklını oynattığını ya da intihar ettiğini söylemişti. O ise 1940'tan beri psikiyatristlik yapıyordu." Hiçbir makale, Kelley'nin son hareketinden önceki tartışmadan bahsetmedi. Çoğu da siyanürü içmeden önce Dukie'ye sarılıp ona mutlu yıllar dilediğini yazdılar. *San Francisco Examiner*, anlamsız bir şekilde, "Bilindiği kadarıyla, hayatında tek bir karanlık sır bile yoktu," diye yazdı.

Siyanürün kaynağı ve anlamına dair spekülasyonlar hemen ortada dönmeye başladı. Reich Mareşali'ne zehri Kelley mi vermişti? İntihara değinen gazeteciler, farklı şekillerde Kelley'nin ölümcül kapsülün Nürnberg'den bir hatıra olduğunu ya da Göring'in bir hediyesi olduğunu söylediler. Tam değil ancak bazı açılardan böyle. Zira Göring örneği, bir zehir kapsülüne ihtiyacı olacağını düşünen bir adamın el altında bir tane tutacağını gösteriyordu.

Hiç kimse Dukie'ye soru yöneltmedi. Polise bir ifade vermiş olsa da, resmî müfettişler ya da muhabirler onu takip etmedi. Kelley ve Göring'in ölümleri arasındaki herhangi bir doğrudan

bağlantı, "Gülünç bir şekilde saçma ve [irrasyonel] bir düşüncenin yalanı. Böyle yazan kişinin kendi problemlerinden kaynaklanan bir hareketin ürünü," dedi Dukie. Kocası için Göring'in intiharına yardım etmek etik olmazdı ve yasa dışı bir hareket olurdu. "Acaba onu suçlayanların yapacağı şey bu mu olurdu," diye merak etmişti Dukie. Göring'in siyanür kapsülünü Kelley'ye vermiş olması fikrini, "Saçmalık!" diyerek aklından çıkardı.

Dukie, Kelley'nin kapsül formunda aldığından da şüphe ediyordu. "Odanın diğer yanından, elindeki şey bana bir tozmuş gibi görünüyordu," diye yazdı 1985'te. "Kabı hiç görmedim ancak tutuşundan söyleyebilirim ki yuvarlaktı ve elinden hızla biraz 'toz' alıp ağzına atabileceği ve yutkunabileceği kadar büyüktü." Dukie, Kelley'nin neredeyse anında, daha Doktor ağzına su dökerken öldüğüne inanıyordu. "[Telefonda] konuşurken bir küt sesi duydum ve o anda ölmüş olacağını düşündüm. Çok hızlı ve acısız." Dukie düşünceliydi. Kelley'nin ölümü, Doug'ın görebildiği gibi, acısız filan değildi. Kelley'nin doktoru, muhabirlere kimsenin siyanür yutmayı önceden planlamayacağını çünkü bu kimyasal maddenin boğazı "acı vererek yaktığını" anlattı. Ayrıca Dukie'nin hiç sormadığı soru, en net olanıydı: Doktor neden siyanür kullanmıştı?

Ofisinde silahlar vardı. Tetiğini çekeceği bir tabanca daha hızlı, kurban için daha temiz olabilirdi. En azından, daha erkekçe olurdu. Kelley o yılbaşı gününde melodram istiyorsa, onu izleyenlerin bilmediği, elinde bir madeni para gibi gizlenmiş bir madde tutmak yerine neden bir tabanca ya da bıçakla, kederli izleyicilerinde bir heyecan yaratmasındı ki? Kriminal davranışlara oldukça aşina bir doktor olarak Kelley, siyanür almanın insan bedenindeki en acılı ve tatsız ölümlerden birine neden olacağını biliyordu.

Kelley'nin bu spesifik zehri ve bu aşırı nadir intihar formunu tercih etmesinin ardında daha fazlası vardı; kendini öldüreceği şeytani bir drama anı sahnelemekten daha karmaşık bir düşünce

silsilesi vardı. Siyanür, Göring'in isyancı intiharının ve Reich Mareşali'nin kahraman duruşunun bir kasti çağrışımıydı. Kelley siyanürü alıp getirdiğinde, ölümden de beter bir kadere karşı son duruşunun önünde uzanıyor olduğuna işaret ediyordu. Ölüm, bunalmış psikiyatristin yüz kızartıcı bir gelecekten, güvensizlik, sorumluluk ve baskı karşısında iktidarsızlığa düşmekten kaçışın en hızlı ve asil kaçışıydı. Göring'in kendine verdiği önemin, asılmanın onursuzluğuna müsaade etmemesi gibi, Kelley de takdire ve itibara değmeyen bir beceriksiz gibi görünmesine izin veremezdi. Ölümün acısı, hayatta olmanın daha yoğun acısına son verecekti.

1950'de yazdığı *The Psychology of Dictatorship** adlı kitabında Gustave Gilbert, Göring'in Nazizm'e girişini açıklamıştı: "Yüksek ve hızlı yaşam zevki, kahraman rolü oynamak, ona cazip geliyordu." Kelley de izleyici karşısında sahnelenecek aynı türden bir zevki, hızlı yaşam yolculuğunu seviyordu. Benzerlikleri muhtemelen Göring'le beraber gerçekleştirdikleri yakınlıktan kaynaklanıyordu. Ancak iki durumda da kahramanca yolculukları, acı ve sancılı sonlarına yaklaşıyordu. Kurtulmayı tercih ettiler. Bedende eşsiz bir dramatik etki yaratan bir zehir olan siyanürü kaçış aracı olarak seçmeleri bir tesadüf değildi.

Ölüm anları ve halk methiyeleri, Kelley'nin en iyi özelliklerini överken, farkında olmadan psikiyatristin özel hayatını arkadaşlarından ne kadar başarılı bir şekilde gizlemiş olduğunu da gösteriyordu. "Neredeyse otuz yıldır çok yakın arkadaştık," diye yazdı bir sihirbaz dostu olan Dariel Fitzkee. "Bu yıllarda onun böyle fevri bir şey yapacağını hiç bilmiyordum... Doug bana, muhtemelen başkalarına da anlatmış olduğu gibi, kendi kırılma noktasını kimsenin gerçekten bilmediğini söylemişti." Kelley'nin hayatına son verdiğini, çünkü çok sıkı çalıştığını ve stres altında

* (İng.) Diktatörlüğün Psikolojisi. (ç. n.)

mahvolduğunu öne sürdü Fitzkee. "Böyle karmaşık bir adam için bile cevap bu kadar basittir."

Nihayetinde, basın intihar üzerine haber yapmayı bıraktı. Taziye kartları artık gelmiyordu ve Kelley'den arda kalan aile, kendi haline bırakıldı.

10
ÖLÜM SONRASI

Polis gittikten, kocası krematoryumda yakıldıktan ve külleri gömüldükten sonra, Kelley ailesinin kalanı Highgate Road'daki evlerine döndüğünde Dukie, aileyi kontrol etmek için mücadele verdi. Sanki posta arabası şoförü vurulmuş ve Dukie'nin kaçan atları dizginlemesi gerekiyormuş gibiydi. Kelley'nin laboratuvar aygıtları, kitapları, nesneleri, aletleri tarafından sarılıp sarmalanmış bir şekilde buldu kendini. Bunlara anlam veya hayat verecek koleksiyoncunun kendisi yoktu. Çocukların hayatında Dukie'nin hep sevecen bir varlığı olsa da, nasıl etken bir ebeveyn olacağını bilmiyordu. Disiplini, şoförlüğü, para kazanma ve fikir üretme işini kocası yapıyordu. Yemek pişirmek de Kelley'nin işiydi. Dukie'nin nasıl yemek pişirileceğine dair en ufak bir fikri bile yoktu.

Kelley'nin eşyasının çoğunu, ölümünden sonraki sene içinde satılığa çıkardı: Kristaller, havanlar, deney şişeleri, Bunsen lambaları, bir basınçlı kap, bir mikroskop, botanik numune konulan lamlar, bir algler koleksiyonu, bir sürü monte edilmiş zehirli bitki, bir kabarcıklı sekstant, iki insan kafatası, California'nın bir kabartma haritası, bir flaşlı Polaroid kamera, masa çekmecesindeki ses kayıt cihazı, yağ rafine model kiti ve bir buhar makinesi maketi. Ancak çok daha fazlasını tutmuştu. Psikiyatristin tıbbi kayıt koleksiyonu,

evrakları, notları, Rorschach sonuçları ve Nürnberg'de geçirdiği aylarda aldığı hatıralar.

Dukie aynı zamanda kocasının fikirlerini güncel tutmaya da çalıştı. 1961'de *22 Cells in Nuremberg*'in yeni baskısına izin verdi. *Anne Frank'in Hatıra Defteri* gibi Holokost hikâyeleri, okurların ilgisini çekmeye başlamıştı ancak Nazi savaş suçluları hâlâ çoğu insana sıkıcı haber gibi geliyordu. Kelley'nin kitabı çok az sattı. *Criminal Man* televizyon programına daha çok ilgi vardı. Ölümünden sonraki sene, ülke çapında eğitici televizyon kanallarında gösterilmişti ve televizyon yapımında mükemmellik için verilen bir Sylvania Ödülü olan KQED'yi kazanmıştı. Dukie, bu başarıdan faydalanarak Kelley'nin Gordon Waldear'la çalışmaya başladığı kriminoloji kitabına odaklandı. Waldear, kitabı tamamlamak ve yayınevlerinin ilgisini çekmek için aylarca uğraştı ancak kitap hiç basılmadı. Yayıncılar, ortalıkta kitabın tanıtımını yapacak Douglas M. Kelley olmadan okur yakalama şansının düşük olduğunu söyledi.

Kelley-Waldear kitabı için yayınevlerinin ilgisini çekemeyen Dukie, daha ileri gitti. Kocasının fikirlerinin ve çalışmalarının ortadan kaybolduğunu görmek istemiyordu. Kelley'nin kariyerinin, bir dramatik televizyon dizisi olabileceğini düşündü. Televizyon yazarı Frank L. Moss'la (*Route 66* ve *U.S. Marshal*'ın yazarı) irtibata geçti ve bir TV yapımcısının ilgisini çekmeye çalıştı. Dizinin konusu, "suç ve kriminoloji dünyasındaki bir psikiyatri danışmanı ve maceraları"na kadar düştükten sonra tamamen yok oldu.

1961 senesinin yazında aile, Highgate Road'daki evden ayrıldı ve bir başka tepedeki eve taşındı. Tüm körfezi gören tabandan tavana pencereleri, sürekli ışık, ışık, ışık alıyordu.

Kelley'nin intiharı geçmişte kaldıkça, arkadaşları ara sıra Dukie'yi erkeklerle tanıştırmaya çalışıyorlardı. Kendisine teknesiyle tur atmayı teklif eden bir adamla olan buluşmasına, çocukları da götürdü. Her şey daha en başından yanlış gitti. Allen iskeleden kayıp suya düştü. "Kendi başıma iyiyim," diye homurdanırdı sık sık çocuklara. "Neden bana birini ayarlıyorlar ki?" Zaman geçtikçe, kendisinin "canını sıkacak" bir adama ihtiyacı olmadığını fark etti. Bulabileceği en iyi adamla zaten evlenmiş olduğuna inanıyordu. Çilekeş, sadık bir güneyli olan Dukie, evliliğiyle ilgili heyecan verici ve tatmin edici her şeyi hatırladı ve kötülerini gömdü. Doug'la beraber (kocasına hep Doug derdi), kaderlerinin en iyisini yaşadıklarına kanaat getirdi.

Seçici hafıza, ailenin Kelley'nin kahredici ölümünün etkisini atlatmasına yardım etmeyecekti. Ailenin üyeleri, "Parçalara ayrılmıştı, hepsi intihardan farklı şekillerde etkilenmişlerdi," diyor Doug. En küçükleri olan Allen, Dukie'nin bebeği olmaya devam etti. Dukie onunla yakından ilgilendi. Alicia da annesiyle yakın bir ilişki kurarak ilgilendi.

Öte yandan Doug, babasının ona öğrettiklerini etkin bir şekilde reddetti. "Başkalarına önderlik etme fikrini ve gücünü geri çevirmiştim," diyor. Ebeveynleri, okuldaki başarısını büyük ölçüde hızlandırmışlardı. Yedinci sınıfa başladığında dokuz yaşındaydı. Tennessee'deki bir askerî okulda kısa bir süre kaldıktan sonra, mezun olmak için El Cerrito Lisesi'ne geri döndü. Doug, hippiliğe, koleje, işlere ve yıllar süren evliliğe doğru seyahate çıktı. Her zaman öne çıkmaktan, mükemmel olmaktan ve babasının istediği türden başarılı bir kişi olmaktan hep uzak durdu. Nihayetinde ABD Posta Servisi'nde bir posta sınıflandırma işine girdi ve binada olan biten her şeyi bilen adam olarak iş arkadaşları arasında ün kazandı. Tele-empatisi hâlâ tetikteydi. Bir süre için posta meslektaşlarından biri Burton Abbott'ın karısı ve Abbottların bodrumunda Stephanie

Bryan'm kişisel eşyalarını bulan kişi Georgia Abbott'tı. Doug'ın babası, kadının kocasının gaz odasına gitmesine yardımcı olmuştu.

George "Doktor" Kelley, San Francisco'da doksan bir yaşına kadar dişçilik yapmaya devam etti. Oğlundan yaklaşık on dört yıl daha fazla yaşadı ve Truckee mezarlığında 1971 yılında oğluna katıldı.

O zamana kadar, Nürnberg'deki yirmi iki hücresinde konaklayan adamlardan sadece üçü hayatta kalmıştı. Yarım dünya uzaktaki Rudolf Hess, Berlin'deki Spandau Hapishanesi'nde hâlâ parmaklıklar ardında yaşıyordu. 1948'de, ABD Ordusu için danışmanlık yapan bir Mayo Clinic psikiyatristi, Maurice N. Walsh, Hess'i değerlendirmişti. Birkaç yıl önce, Dominik Cumhuriyeti diktatörü Rafael Trujillo'yla Mayo'da bir hasta olarak kaldığı sırada karşılaşan Walsh, politik tiranların zihinleriyle ilgilenmeye başlamıştı. Trujillo, muhtemelen genel bir check-up için oradaydı ancak aslında frengi tedavisine ihtiyacı vardı. Trujillo'yla konuşan Walsh, onun "şizofrenik ve... normal suçlu hissiyatından, sevgi ve şefkat duygusundan yoksun" olduğuna kanaat getirdi. Walsh, böyle bir adamın bir ülkeyi nasıl yönetebildiğini ve sadık destekçiler edinebildiğini merak ediyordu. Birçok despotun insan hayatına ve haklarına yönelik duygusuz olduğunu düşünmüş ve duyarsızlıkla ilgilenmeye başlamıştı.

Spandau'da, bir Müttefik Kuvvetleri temsilcileri kalabalığı, Walsh'la beraber ziyaretçi odasındaydı. Normal bir psikiyatrik görüşme gerçekleştirmeyi güçleştiriyordu bu. Zayıf görünen ve hâlâ sık sık mide krampları geçiren Hess, "Yaklaşık iki saat süren ve Amerikalı bir tercüman aracılığıyla gerçekleştirilen görüşme sırasında sevecen ve neşeliydi," diye yazdı Walsh. Amnezisi yok

olmuş gibiydi ve Hess geçmişteki olayların çoğunu net bir şekilde hatırlıyordu. Sadece İngiltere'deki unutkanlık dönemlerini hatırlamakta güçlük çekiyordu ve Nürnberg'deki amnezisinin uydurma olduğuna yönelik iddiasına devam etti. "Hess daha sonra bir açıklama yapmak için izin istedi," diye kaydetti Walsh. "Dikkate değer bir itibarla ve büyük bir vurgu yaparak, epey resmî bir üslupla, şu anki hapsinin onursuz ve adaletsiz olduğunu düşündüğünü söyledi. Yoldaşlarının bazen hapishanede yetersiz beslendiğini ve Nürnberg mahkemesindeki mahkûmiyetlerinin aksine, kendilerine zorla ağır işler yaptırıldığını ekledi... Serbest bırakılmasını talep etmek istediğini söyledi." Walsh, görüşmeden hemen sonra orduya Hess'in halüsinasyonlardan ya da sanrılardan muzdarip olmadığını, durumunun normal olduğunu ve psikotik olmadığını bildirdi. Hess'in duygu derinliğinin, bulmayı beklediğinden daha büyük olduğunu dile getirdi. Hess için, geçmişte yaşadığı duygusal stresten dolayı histerik amnezi yaşamış, "üstün zekâya sahip, şizofrenik kişilik izleri taşıyan bir birey" dedi.

Ancak muayene üzerine onlarca yıl sonra yazan Walsh, Hess'i çok farklı anlattı. Hess için, "gizli bir şizofreniye sahipti. Psikiyatrik hastalığının psikotik doğasına ya da geçen yıllarda yeniden nükseden psikotik dönemlerden geçtiğine şüphe yoktu. Aslında bu, şaşırtıcı bir durumdu," dedi ve Walsh, Hess'in devam eden hapsine itiraz etti. Psikiyatrist, daha önce "Amerikan ordusu yetkilileri tarafından kendisinin Hess üzerine olan teşhisini açıklamasının yasaklandığını, kendisine bunun Rusları rahatsız edeceğinin" söylendiğini açıkladı. "Berlin Hava Köprüsü* sırasındaki ziyaretim boyunca, Ruslar kolayca rahatsız oluyorlardı."

---

* Sovyetler'in Berlin Ablukası girişimi sonucunda, Batı'nın Batı Berlin'e ulaşmak ve yiyecek vb. ihtiyaçlarını karşılamak için bulduğu ve Berlin'in birleşimine kadar kullandığı çözümdür. (ç. n.)

Sovyetler, kesinlikle Hess'e en ufak bir merhamet gösterilmesini reddettiler ve Nazi, hapsedilmeye devam etti. Amerika ya da İngiliz mahkemelerinde, normal şartlarda Hess, mahkemeye bile çıkarılmayabilirdi. Ancak Ruslar, mahkûmiyetinin değiştirilemez olduğunda ısrar ettiler. 1970'lerde hapishanede son tutsak dostları Baldur von Schrirach ve Albert Speer serbest bırakıldığında, Spandau'nun son sakini Hess'ti. İngiltere'deki endişeli yurttaşlar komiteleri, eski Führer Vekili'nin davasının gözden geçirilmesini talep ettiler ve ardından Hess'in karısı ve oğlu, bir suçlu gibi muamele görmesine bir son verilmesi için güçlerini birleştirdiler. Ancak eski Müttefik Kuvvetleri'nin arasında yalnız olan Sovyetler Birliği, Hess'in cezasındaki koşullarda bir değişiklik yapılmasına direndiler. Ruslar Hess'i asla serbest bırakmadılar.

Kelley'nin Nürnberg'deki ilk tercümanı John Dolibois, 1984'te Hess'i son bir defa gördü. O ve karısı, ABD Ordusu'nun Berlin tugayını ziyaret ediyorlardı ve helikopterle bir şehir turuna çıktılar. Alçaktan uçarken, helikopter Spandau Hapishanesi üzerinde süzüldü. "Eğimli bir açıdan, tek ve yalnız bir figürün hapishane bahçesinde yavaşça yürüdüğünü gördüm," diye hatırladı Dolibois. Hess hasta ve ürkek gibiydi. Kimseyle konuşmuyor ve ailesini görmeyi reddediyordu. Dolibois'nin hatırladığı inatçı ve direnen adam gitmişti. "Durdu ve ayaklarını yavaşça sürüdü." Üç yıl sonra, doksan üç yaşındayken, Hess beklenmedik bir anda intihar etmeyi başardı. Kendini bir elektrik kablosuyla boynundan asmıştı. Spandau Hapishanesi, çok geçmeden neo-Naziler burayı bir tapınak haline getirmeden yıkıldı.

Hess, hapishanede kötüleşirken, Kelley ve Gilbert'ın ona, Göring'e ve diğer Nürnberg sanıklarına yaptıkları Rorschach testlerinin en iyi şekilde yorumlanmasına dair bir tartışma dönüyordu. Birçok

psikolog, kayıtlardaki problemlere işaret ettiler: Yakın zamanda iktidar pozisyonlarından düşürülmüş Nazi denekleri, yakalanmış olduklarından ve hapishanede geçirdikleri zamandan dolayı stresliydiler. Muhtemelen bu sırada genel olarak Nazilerin temsilcileri değildiler ve tutsak oldukları için, kendilerini muayene edenlere itaatkâr bir konumdaydılar. Böyle bile olsa, testlerin önder Nazilerin zihinlerine yönelik sağladıkları şaşırtıcı içgörüler, bunları tarihteki en şiddetle itiraz edilen Rorschach testleri haline getirdi.

Tartışmalar, iki kategoride gerçekleşti. Bir yanda Kelley'yle hemfikir olan ve Rorschach testlerinin ayırt edici bir "Nazi zihniyeti" göstermediğini düşünenler vardı. Bazıları aynı zamanda zihinsel açıdan sağlıklı görülen birçok insanın, doğru koşullar altında Nazilere benzer davranışlarda bulunabileceklerini de öne sürdü (Kelley'yi o kadar etkileyen bir düşünceydi ki kendisi de aynı kara sonuca ulaşmıştı). Diğerleri, Rorschach testlerindeki verilerin Nazi liderlerinin ortak bir zihinsel bozukluğa işaret ettiğine inanıyorlardı.

Gustave Gilbert, bu ikinci grubun öncü bayraktarlarındandı. 1961'de, Long Island Üniversitesi psikoloji fakültesinde orta yaşlı bir öğretim üyesiyken, Nazi kaçağı ve Holokost'un bir mimarı olan Adolf Eichmann'ın Kudüs'teki davasında bir uzman olarak yer aldığı sırada bu tartışmayı alevlendirmişti. Mahkeme, Nazi suçlularının zihnini anlamak istiyordu. Eichmann'ın orada olduğu sırada tanık yerinde ifade veren gözlüklü Gilbert, dikkatle ve resmî bir şekilde Nürnberg tutsaklarına yaptığı Rorschach testi çalışmasının, onların ortak ve dar bir kişilik profiline uyduklarını gösterdiğini söyledi. Kelley'nin yorumunun aksine bu kişilik, antisosyallik ve başkalarının acılarına kayıtsızlık özellikleri gösteriyordu. (Gilbert, Nazi psikolojisi üzerine yazdığı akademik makalelerden ikisine

"The Mentality of S.S. Murderous Robots"* ve "Goering, Amiable Psychopath"** başlıklarını vermişti.)

Kelley'nin Nazilerin psikolojik özelliklerinin sıradan olduğu görüşüne destek, Stanley Milgram'in 1963'te yaptığı bir deneyden geldi. Gönüllülerin başkalarına zararlı ve ölümcül düzeyde elektrik vermek için emirlere uymaya olan istekliliğine bakan bu deneyde, Milgram kişiliğin önemli olmadığını söyledi. İkinci Dünya Savaşı'nın sonucu Milgram'ın araştırmasına ilham kaynağı olmuştu, diyor meslektaşı Philip Zimbardo (o da deneklerin vahşi olasılıkları üzerine ünlü Stanford Hapishanesi Deneyi'ni yapmıştı). Milgram, "Bilirsiniz işte, Holokost'un Amerika'da gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini merak ediyordu," diyor Zimbardo. "Hitler birini elektrikli sandalyede idam edin derse, yapar mıydınız?... Herkes, hayır, Stanley, öyle insanlar değiliz, dedi. Bir lise öğrencisi [olduğu halde] dediği şu oldu; o durumda değilken nasıl bileceksiniz?"

Milgram'ın ilk çalışmasının ardından on yıl geçti ve Nazi Rorschach kayıtlarının üstünü toz kapladı. Dukie evde kutularda sakladığı Kelley'nin kayıtlarının çoğu, araştırmacıların gözlerinden uzaklaştırıldı. 1940'ların sonunda Nürnberg testleri üzerine bir fikir birliği gerçekleştirmeye çalışan Rorschach araştırmacısı Molly Harrower, otuz yıl kadar sonra daha başarılı bir teşebbüste daha bulundu. Artık Florida Üniversitesi'nde bir profesör olan Harrower, eski araştırmasını askıya aldığı için pişmandı. On beş uzmandan oluşan gruba, Gilbert'ın Göring, Hess, Ribbentrop ve diğer –önyargıyı engellemek adına isimleri gizlenen– beş Naziden aldığı Rorschach kayıtlarını verdi. Bunlara, hastaneden ve ruhban sınıfı üyelerinden sekiz Rorschach testini de kontrol amaçlı eklemişti. 1970'ler kadar geç bir tarihte bile, Rorschach sonuçlarını yorumlamak için standart bir metot yoktu ve Harrower, uzmanlara

* (İng.) Ölüm Saçan Koruma Timi Robotlarının Zihniyeti (ç. n.)

** (İng.) Cana Yakın Psikopat, Göring. (ç. n.)

kayıtları yorumlamalarını söylemedi. Uzmanlar, Rorschach testini alanlardan bazılarındaki zihinsel rahatsızlıkları doğru bir şekilde seçseler de, Nazilerin testlerini yorumlarken hiçbir benzerlik bulamadılar. "Bulmamış olmaları, savaş suçlarının zihinsel bozukluk dolayısıyla gerçekleştiği fikrini savunulmaz kılıyor," diye bitirdi Harrower. Rorschach kayıtlarını kullanarak, Nazileri sıradan insanlardan ayırmanın bir yolu yoktu. Her durumda Harrower, kişilik özelliklerinin Nazi rejiminin vahşeti ve gerçekleştirdiği zulümle çok az ilgisi olduğunu düşünüyordu. Alman faşizminin yükselişinde daha belirleyici olan, normal insanların mitlere, propagandacı manipülasyona, aldatmaya ve korkuya olan yatkınlığıydı ve bu yatkınlık, bizim türümüzün karakteristik bir özelliğiydi. "Burada da gerçekleşebilir," dedi Harrower Kelley'nin sözlerini tekrarlayarak.

Hemen hemen aynı zamanlarda, Michael Selzer ve Rorschach testleriyle onlarca yıl çalışan ve Harrower'ın savaşın hemen ardından yaptığı ilk test çalışmasının uzmanlarından Bruno Klopfer'in öğrencisi Florence Miale'in araştırma ekibi, kendi Nazi Rorschach testi incelemelerine başladılar. New York Şehir Üniversitesi'nin Brooklyn kampüsündeki politik bilimler bölümünde ders veren Selzer, Kelley'nin sonuçlarına ulaşma amacıyla 1975'te Dukie'yi aradı. Dukie mazeretler bularak onu reddetti: Kelley'nin çalışmaları, onun kontrol etmesi için çok fazlaydı, el yazısını okumak imkânsızdı ve Kelley bildiklerinin çoğunu kafasında tutuyordu. Kayıtları Selzer'dan uzak tutmasının esas nedeni, daha sonra bir arkadaşına anlattığı gibi, Kelley'nin Selzer'ın zihninde canlandırdığı türden bir üst rütbeli Nazi figürü psikanalizini onaylamayacağıydı. Derinlerde, Dukie kayıtların kontrolünden çıkmasından korkuyordu. Aynı şekilde İsviçre'deki Rorschach Enstitüsü'nün isteğini de geri çevirdi.

Selzer ve Miale, Gilbert'ın kayıtlarına ulaştılar ve kitaplarını yine de yazdılar. 1975'te yayınlanan *The Nuremberg Mind: The Psychology of the Nazi Leaders* adlı kitaplarının vardığı sonuçlar,

onları Gilbert'ın tarafına koydu (öyle ki Gilbert kitabın önsözünü yazmıştı). Gilbert bundan istifade ederek Kelley'ye hakaret etti. Gilbert'a göre psikiyatrist, "Almanca konuşan bir psikoloğun geleceğini biliyordu" ve "testlerin bazılarını tercüman aracılığıyla gerçekleştirerek" Nazilerin temiz Rorschach kayıtlarını alma imkânını "berbat etti". "Bu hem bütünlüğün hem de testlerin doğruluğunu şaibeli hale getirdi ve imgeleme müdahale etmiş oldu." (Gilbert'ın önsözü, 1977'de ölmeden önce son basılan çalışmalarından biriydi.)

Yazarlar daha sonra işi devraldılar. İlk önce Arendt, Milgram ve Kelley gibi insanların "öncül Nazi suçlularının normal, sıradan ve size bize benzeyen insanlar olduklarına dair bizleri ikna edemediklerini," öne sürdüler. Aksine, onların inancına göre, Nürnberg sanıkları ortak bir zihinsel problem profilini paylaşıyorlardı. Rorschach yorumlarına dayanarak, Nazilerin çoğuna psikopat dediler. Çoğunun suçluluk duyguları ve kendilerini başka insanlarla ve hatta politik ya da felsefi davranış standartlarıyla birleştirme yetileri sınırlıydı. Nazilerin kuvvetli bencillikleri devasaydı ve davranışlarına bu yön veriyordu. Onları çoğu insandan ayırıyor ve anormalleştiriyor, psikolojik açıdan sağlıksız hale getiriyordu.

Bu sonuç, Kelley'ninkine her açıdan karşı çıkıyor gibi görünse de (Kelley öfkeyle Slezer ve Miale'i lanetlerdi eğer yaşasaydı), aralarındaki çizgi göründüğü kadar büyük değil. İsrailli politik bilimci ve tarihçi José Brunner, Salzer ve Miale'in bir kapı araladıklarını söyledi; belli büyük ve hâkim grupların (politikacılar, iş liderleri, sanatçılar ve diğerleri), Nazilerin özelliklerini paylaşabilirdi. Kelley buna katılabilirdi.

Harrower, Selzer ve Miale'in sonuçlarının ciddi şekilde yanlı olduğunu ilan etti. Test edilmiş Nazilerin kariyerleri ve suçlarını biliyorlardı. Kayıtları, kişilerin profil bilgisini bilmeden incelemedikleri ya da bir kontrol grubuyla karşılaştırmadıkları için suçladı. "Rorschach sonuçlarının yorumu, Nazi zihniyetinden beklentile-

rini yansıtıyor," diye düşündü. Bir başka deyişle, Selzer ve Miale, hâlihazırdaki bir amaçla kitaplarını yazmışlardı.

1978'de tartışmaya yeni giren bir araştırmacı olan Long Island Üniversitesi'nden psikolog Barry Ritzler, Nazi Rorschach testlerine niceliksel ve istatistiksel tabanlı bir kriter uyguladı. Amacı, önceki yıllarda benzer şekilde değerlendirilmiş binlerce test sonucunu veri tabanıyla karşılaştırarak, rastgele yorumlamalardan ve standart cevaplardan kaçınmaktı. Ritzler'ın yorumu, Harrower ile Selzer-Miale arasında bir yerde yer aldı: Nazi cevaplarının normalden farklı bir şeye işaret ettiğini ancak onları psikolojik açıdan bozuk addetmek için yeterli olmadığını öne sürdü. Nürnberg sanıkları, "*başarılı* psikopatlara" benziyordu. İmkânlardan bencilce nemalanarak kendilerini ve statülerini yükselten ve bunun etraflarındaki insanları nasıl etkileyeceğine aldırmayan insanlar olduklarını ancak aktif şekilde başkalarına zarar veren psikopatların ciddi semptomlarını göstermediklerini dile getirdi.

Ritzler'ın Rorschach değerlendirme metodu, Kelley'nin 1947'de bazı Nazi Rorschach kayıtlarını gönderdiği Chicagolu psikolog Samuel J. Beck tarafından tertiplenmişti. Beck'in ölümünden yıllar sonra, 1992'de, araştırmacı Reneau Kennedy, Beck'in Chicago'daki Psikanaliz Enstitüsü arşivinde saklanan bu kayıtları buldu. Nihayetinde, Dukie'nin kayıtları kontrol altında tutma yönündeki en iyi çabalarına rağmen, Kelley'nin Nazi kayıtlarının bazıları ilk defa gün ışığına çıktı.

Kelley'nin kayıtlarının ortaya çıkışı, Nazi Rorschach sonuçlarının en kapsamlı incelemesi için sahneyi hazırladı. Ritzler'la beraber Harrower, psikolojik değerlendirme uzmanı Robert P. Archer ve tartışmaya uzun süredir katkıda bulunan Drexel Üniversitesi'nden psikolog Eric Zillmer iş birliği yaptılar. 1995'te bu ekip, *The Quest for the Nazi Personality: A Psychological Investigation of Nazi War*

*Criminals** adlı kitabı bastılar. Çalışma, Kelley'nin sonuçlarıyla beraber Gilbert'ınkilerden de yararlanıyordu. Vardıkları sonuç, Rorschach kayıtlarından yola çıkarak, Nazileri farklı bir psikiyatrik kategoriye sokmanın imkânsız olduğuydu. Göring, Hess ve diğer hemşerileri, belli kişilik özelliklerini paylaşıyor olabilirlerdi; Amerikan halkının yüzde yirmisi için de geçerli olduğu üzere, problemleri çözmeye çalışırken kararsız olmak bunlar arasındaydı. Ancak bu özellikler, muhtemelen birçok lidere ve başka kişilere de aitti; Nazileri anormal ya da psikopat yapmıyordu. "Aslında, bu grubun üyeleri arasındaki farklılıklar, herhangi bir benzerlikten çok daha baskın geliyor," diye yazdı araştırma ekibi. "Birçok birey... edimlerinin sorumlusu olarak teşhis edilebilir bozuklukları olmaksızın vahşi davranışlarda bulunurlar," diye nihai kararlarını verdiler. Psikotik sadizm, üst düzey Nazi seçkinleri için bir yol sunmuş olabilir ancak Nürnberg'deki sanık bölmesinde oturanlar arasında çok farklı türden kişiliklere sahip adamlar da vardı. Psikiyatri ve psikolojide ve Gilbert'ın Nazi kayıtlarına dair görüşlerindeki metcezirler tekrar olabilir. Ancak Ritzler, Harrower, Archer ve Zillmer, tartışmada kati surette Kelley'nin tarafında yer aldılar. Bir başkası çürütene dek, en son çalışma Kelley'nin sakındığı, Gilbert'ı kendinden geçiren ve birçok başka araştırmacıyı baştan çıkaran Nazi kişiliğinin bir mit olduğunu söylüyor.

Doug Kelley'nin babasının ölümünden sonra Dukie'yle uzlaşması yirmi sekiz yıl sürdü. Bunca zaman boyunca, annesini kendinin büyütülme şekli için; Kelley'nin duygusal fırtınalarından onu koruyamadığı için suçladı. Daha sonra, 1980'lerin ortalarında, Dukie'den

* (İng.) Nazi Kişiliği Arayışı: Nazi Savaş Suçlularının Psikolojik Soruşturması. (ç. n.)

adalet talebinde bulunmasının sadece kadına zararı olduğunu fark etti. Kocasıyla olan sancılı dönemleri hatırlamak istemiyordu. Doug, kadının babasının hatalarını ve yanlışlarını kabul etmesini umut etmekten vazgeçti. 1987'de Dukie'yi California'nın Santa Barbara şehrinde, okyanus manzaralı evinde ziyaret etmeye karar verdi. Mazereti, Dukie'ye yeni bir bilgisayarı kullanmayı öğretmekti. İlişkileri iyileşmeye başladı. "'Seni seviyorum. Biz bir aileyiz,' demenin bir şekliydi bu," diye hatırlıyor Doug. "O zamandan sonra, onun için Doug oldum, Douglas değil. Sadece oğlu değil, aynı zamanda onunla eşit olacak, dürüst olabileceği birisiydim."

O zamanlarda, Dukie'nin Kelley'yle ilgili anıları, adamın zekâsı ve sınırsız merakından oluşuyordu. Doug, Kelley'yi bir baba; kendince seven, onu anlayamadığı bir yola yönlendiren ve kontrolü dışındaki kötülüklerin işkencesini çekmiş olan bir adam olarak gördü. Dukie 2007'de öldüğünde, eski evrak ve kitap kutuları, tıbbi kayıtlar ve babasının altmış yıl önce Avrupa'dan getirdiği notlar, Doug'a miras kaldı.

Doug'ın kız kardeşi Alicia, 2006'da bir araba kazasında öldü ve erkek kardeşi Allen, ciddi derecede hasta ve sakat. Yani Doug, bu gizli arşivin tek koruyucusu (ancak fırtınalı bir hikâyesi olan, bir başka McGlashan koleksiyonu daha var). Babasının koleksiyonlarının çoğu hâlâ Doug'da: Bir meteor taşı, cam kavanozdaki eski yapraklar, Afrika'dan ağaç oymalar ve parlatılmış kristaller. İstek üzerine, Donner Topluluğu kabininden bazı ağaç parçalarını getiriyor. Küçük bir cam şişecikteki yağda salınan, geçmişteki zorluklardan gelen ince bir kıymık, bir kirpikten daha kalın değil ve gördüğünüze emin olmanız için gözlerinizi kırpmanız gerekiyor.

Altmışlarının ortasındaki dayanıklı ve güçlü, kırışmış yüzü ve incelmiş saçlarıyla, Doug babasının karışık dosya ve materyallerini düzenledi ve Nürnberg sanıklarının isimleriyle etiketleyerek dosyaladı. Koleksiyon tütün kokusu, kurumuş kâğıt ve solgun fo-

toğraf kokusu yayıyor. Ayrıca kolye kabı büyüklüğünde üç küçük kutu daha var. Özel mücevherler burada yer alıyor. Bir tanesinde, Robert Ley'in beyninin bulunduğu lamlar var. Bir diğerinde ise hâlâ kırmızı mumla mühürlü olan altı kâğıt paketi var; bir tutam şeker, çikolata ve Rudolf Hess'in zehirli olduğunu düşündüğü diğer yiyecekler burada. Son kutuda ise bir pamuk ipliğine bağlı bir cam şişe var; içindeyse yaklaşık yüz adet beyaz parakodin hapı; Hermann Göring'in şahsi eczanesinden bir tadım.

Koleksiyonun tamamı, bir müze ya da arşive ait ancak Doug henüz teslim etmedi. El altında tutuyor. Meraklı ve hâlâ daha fazlasını bilmek istiyor.

TEŞEKKÜRLER

Başkarakterim Douglas M. Kelley'nin en büyük oğlu Doug Kelley'nin yardımı olmasaydı, bu kitabı yazmaya teşebbüs edemezdim. Doug'ın izini 2008'de sürdüm. Babasının kariyerinden güçlü ya da güçsüz hatıratı olacağını düşünüyordum. Dr. Kelley'nin geniş belge koleksiyonunu, Nürnberg'deki zamanlarından önceye, Nürnberg dönemine ve daha sonrasına ait fotoğraflarını hâlâ saklıyor olduğunu görünce şaşkına döndüm. Doug beni kendi hayatına davet etti ve sorularımı kabul etti. Anlayışlı ve neşeliydi. Cömert bir şekilde Douglas M. Kelley'nin oğlu olduğu dönemlerin anılarını düşündü, ara sıra acı veren ve kafa karıştıran bir yolculuğa çıktı. Dr. Kelley'nin hikâyesini anlamlandırmaya çalışırken bana gösterdikleri hayranlık ve misafirperverlik için Doug ve partneri Christine Straub'a müteşekkirim.

Mondorf ve Nürnberg'de Douglas M. Kelley'yle beraber çalışmış, hayattaki son insanlarla görüşebildiğim için çok şanslıyım. John Dolibois ve Howard Triest'e zaman ayırdıkları, düşüncelerini paylaştıkları ve sabırlı oldukları için çok teşekkür ederim. Minnesota Üniversitesi'nden Steven Miles'la ve Michael Gelles'la yaptığım görüşme için de çok memnunum.

Araştırmama birkaç enstitü ve arşiv yardımcı oldu. Luisa Haddad'a ve California Üniversitesi-Santa Cruz'daki Özel Koleksiyonlar ve Arşivler Departmanı'ndaki yardımsever meslektaşla-

rına; Mayo Clinic'teki Tıp Kütüphanesi Tarihi'nden Hilary Lane'e; Maryland Silver Spring'deki ABD Ulusal Arşivleri personeline ve Cornell Üniversitesi'nin Hukuk Kütüphanesi'ndeki William Donovan Nürnberg Davaları Koleksiyonu arşivcilerine teşekkür ederim.

Yazıma birçok kişi, farklı şekillerde katkıda bulundu. Hepsine teşekkür ediyorum: Fred Appell, Dr. Arnold E. Aronson, Maisy ve Bert Aronson, Ann Bauer, Laurie Brickley, Katherine Eban, Karla Ekdahl, Cornelia Elsaesser, Nancy Gardner, Elizabeth Giorgi, Anne Hodgson, Eugene Hoffman, Peter Hutchinson, Jon Klaverkamp, Bill Magdalene, Mary Meehan, Brad Schultz, Marx Swanholm ve Laura Weber.

Douglas M. Kelley ve Hermann Göring'le ilgili ilk önce 2011'de *Scientific American Mind* dergisinde yayınlanan bir makale yazmıştım. Oradaki editörüm Karen Schrock'a, yetenekli rehberliği ve sıra dışı bir konuya açık görüşlü yaklaştığı için teşekkür ederim.

Mythology Entertainment ekibi, Brad Fischer, Laeta Kalogridis ve Jamie Vanderbilt'i, çalışmama olan ilgileri ve destekleri için takdir ediyorum.

Her zaman olduğu gibi yayın temsilcim Laura Langlie'nin güven, deneyim ve önerilerinden yararlandım. Onun anlayışı ve sakinliği her zaman etkili oldu. Performans hakları temsilcim Bill Contardi'ye de harikulade çalışması için teşekkür etmeliyim. Kenneth Weinrib'in hukuk uzmanlığı da önemliydi.

Halkla İlişkiler'den Clive Priddle, bu projeyi ilk aşamalarından itibaren destekledi. Bu müthiş yayın şirketinin çatısı altında yazıyor olduğum için kendimi şanslı hissediyorum.

Bazen size soru sormadan yazı yazmanız için bir yer verecek birine ihtiyaç duyarsınız. Ben yerel Caribou, Dunn Brothers, Quixotic ve Sebastian Joe's kahve dükkânlarına sırtımı yasladım. Artık çay sevdiğimi öğrendiler.

En son olarak, karım Ann Aronson'a çılgın fikirlerimi kabul ettiği, yazılarımı incelediği ve yazı odam dışında bana iple çekeceğim çok şey verdiği için teşekkür ediyorum. O ve kızlarım Natalie ve Sasha, takıntılarım beni ele geçirdiğinde fazlasıyla müsamaha gösterdiler. Hepsini çok seviyorum.

NOTLAR

2. BÖLÜM: MONDORF-LES-BAINS

14 *çıkarılmıştı* Manvell ve Fraenkel, *Goering*, 310.

14 *kırk sekiz saat kadar önce* A.g.e., 325; Stack, "Capture of Goering."

15 *Emmy ağlıyordu* Emmy Göring, *My Life with Goering*, 131.

15 *Kendini en karizmatik... gibi düşünen* Manvell ve Fraenkel, *Goering*, 324.

15 *Amerikan askerleri, Göring'e... eşlik etti* A.g.e., 325.

15 *"Bir ya da iki güne dönmezsem endişelenme,"* Göring, *My Life with Goering, 132.*

15 *Göring, geceyi... geçirdi* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer.*

15 *Yine de Stack ve ekibi... bulundular* Manvell ve Fraenkel, *Goering, 326.*

16 *Başka biri, biraz daha büyük bir uçak buldu* Volz, "Montana Pilot, 99, Recalls Flying Goering."

17 *Emmy ve... Edda Göring* Lebert ve Lebert, *My Father's Keeper,* 202.

17 *belki de sorgulamalarda daha çok iş birliği yapması içindi* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 30.

17 *uluslararası basının ilgisinden memnun bir şekilde devam etti* Manvell ve Fraenkel, Goering, 327.

17 *"Sen yakında çıkarsın,"* Gunkel, "How a Top Nazi's Brother Saved Lives."

18 *Göring, emektar uşağı... seçti* Manvell ve Fraenkel, *Goering, 327.*

18 *gelmesine hazırlanan ABD askerleri* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 22–23; Dolibois, *Pattern of Circles,* 84.

18 *acilen bir kadın refakatçi isteyen* Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 45.

19 *özgürlüğünün son günlerini... geçiren* Sprecher, *Inside the Nuremberg Trial.*

19 *Andrus... elli iki... sorumluydu* Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 42.

19 *"ya... kurtarmaya çalışacak fanatik Naziler..."* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 23.

19 *yüz yetmiş altı Lüksemburgludan oluşan bir grup* Dolibois, *Pattern of Circles,* 98.

19 *"tombul, ufak bir figür,"* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 14.

19 *Albay atletik yapılı bir su topu oyuncusuydu* A.g.e., 15–17.

20 *sakız çiğneyen Amerikan askerlerinin saygısızlığından* Manvell ve Fraenkel, *Goering, 328.*

20 *mücevherle süslenmiş askerî madalyonlar* Dolibois, *Pattern of Circles,* 88; Teich, "Inventory: Hermann Goering."

21 *Yüzüklerden birinin... övündü* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 68.*

21 *çürük bir masa... vardı içeride* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 29–30.

21 *"Masaya otursa..."* A.g.e., 40.

21 *İntihar kaygıları nedeniyle* Dolibois, *Pattern of Circles,* 94.

21 *"fiziksel durumu çok kötü"* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 31.

21 *sık sık dikkat çekmeye çalışıyor* Dolibois, *Pattern of Circles,* 85.

22 *Kropp'un Mondorf'tan ayrılışı öncesinde* Manvell ve Fraenkel, *Goering, 329.*

22 *Göring, Mondorf'tan ayrılıp... Eisenhower'dan istedi* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 46–47.

22 *"...önüne geçmeyi istemesem de..."* Dolibois, *Pattern of Circles,* 95.

23 *"...yemek kadar bile iyi değil,"* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 40.

23 *"...beyazperdede sık rastlanan şişko bir adam"* Neave, *On Trial at Nuremberg, 71.*

23 *bir defasında vurulan... yok eden* Tusa ve Tusa, Nuremberg Trial, 496.

24 *"...süngüleriniz olmalı,"* Gilbert, *Psychology of Dictatorship,* 92.

24 *"...yakında burada büyük bir adam olabileceğim anlamına geliyordu,"* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 56.*

24 *"Hermann ya büyük bir adam ya da..."* Gilbert, *Psychology of Dictatorship,* 88.

24 *"Hitler'in nazarında Göring... cengâveriydi..."* Davidson, *Trial of the Germans,* 67.

25 *Göring kahkaha patlatmıştı* Neave, *On Trial at Nuremberg, 66.*

26 *evcil aslanlar toplamış* Davidson, *Trial of the Germans,* 63.

27 *tek şey, Gestapo şefi Ernst Kaltenbrunner'in... gerçekleştirmemesi* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 66–67.*

27 *"Bunu görmeniz gerektiğini düşündüm..."* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 30.

27 *Göring... çok daha büyük bir uyuşturucu zulası biriktirmişti* Davidson, *Trial of the Germans,* 66.

27 *"...nadir bulunan bir uyuşturucu,"* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 31.

27 *Hoover... bilgilendirilmek istedi* Hoover, "Hermann Goering."

28 *"...sergilendiğimi düşünün,"* Dolibois, *Pattern of Circles,* 102.

28 *"Parakodin... boşluğu doldurur,"* "Therapeutic Progress."

30 *"Machiavelli-vari bir zalim..."* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 51.*

30 *henüz bir çocukken Grand Otel'i... ziyaret etmişti* Curnutte, "Interrogator Recalls Talks."

30 *"...yapay cihazlara hiç ihtiyacımız olmamıştı,"* Dolibois, *Pattern of Circles,* 104.

31 *"Doğumda 5,4 kilo..."* Kelley, Röportaj Notlarından Oluşan Ciltli Defter.

31 *Tutsağın tuvalet malzemeleri* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 58–59.*

31 *"Gerçekten büyük ve gösterişlilerdi,"* A.g.e., 68.

35 *"Yakalandığı sırada..."* Kelley, "Clinical Summary."

35 *"Olağan dışı yükseklikte bir doz değil..."* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 57.*

35 *"...bir şeyi icra etme ihtiyacıydı,"* A.g.e., 57–58.

36 *"...mızmızlandı... şikâyet etti,"* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 34–36.

36 *"...kahramanı gibi görünmek hoşuna gidiyordu,"* Dolibois, *Pattern of Circles,* 88.

37 *"Bu imtiyaz verildi,"* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 59.*

37 *Bir doktor bunun sadece bir çarpıntı olduğunu söyledi* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 34.

3. BÖLÜM: PSİKİYATRİST

38 *"...Yüzbaşı Miller'la irtibata geçeceksiniz,"* İdari Emir, "Carrier Sheet."

38 *"Bazıları... önerisinde bulunacak kadar ileri gitti..."* Pick, *Pursuit of the Nazi Mind,* 126.

40 *"Evimiz, tepeden şarkı söylüyordu..."* McGlashan, *Give Me a Mountain Meadow,* 4–6, 95.

41 *"Bana bir dağ çayırı verin..."* A.g.e., 70.

42 *McGlashan, Keseberg'in izini... sürdü* A.g.e., 105–107.

42 *Takip eden onlarca yıl içerisinde* A.g.e., 96.

43 *Bu tüketici proje... büyük zarar verdi* A.g.e., 109–113, 141.

43 *kütüklerinden kıymıklar topluyor* A.g.e., 159.

43 *McGlashan'ın ansiklopedik ilgisi* A.g.e., 141–145, 152.

43 *beraber çalıştılar* A.g.e., 183.

44 *Herkesin önünde kendine meydan okunduğunda* A.g.e., 217.

44 *bir görüş öne sürmeden önce* A.g.e., 182.

44 *"Metalin sesi..."* A.g.e., 182.

45 *"Aşırı canlılık, cesaret..."* Kelley, "Personal File, to 1937."

45 *Douglas'ın IQ sonuçları* Sears'dan Mandel'e.

45 *Terman... yakından takip etti* Friedman ve Martin, *Uzun Ömür Projesi,* 53.

45 *1.444 çocuk* Shurkin, *Terman's Kids,* 36.

45 *koleksiyonları yapmıştı* Kelley "Personal File, to 1937."

46 *Bu tanıtımlardan birinde... bir arabayı sürüyordu* "Faculty Will Not Examine Float Entries."

46 *Harry Houdini'ye özenen Kelley* "They Can't Tie Him."

46 *San Francisco Sihirbazlar Topluluğu'nun başkanı* "Former Local Boy Given Major Scholarship in East."

47 *bir sihirbaz olarak çalışmak... güçlendirir* "Magic Helps Treat Insane."

47 *Mülkün bekçileri Give Me a Mountain Meadow,* 247.

48 *Meslektaşlarıyla beraber* Kaempffert, "New Test for Drunks."

48 *dolunayın... etkileri* Kelley, "Mania and the Moon."

48 *"Sıradan bir birey... cevap verir,"* Whitman, "Blots on Your Character."

49 *"Metot her zaman... görülmeli..."* Kelley, "Rorschach Technique."

49 *"Kek yiyen herkesin bildiği gibi..."* Whitman, "Blots on Your Character."

50 *iki evcil maymunu kucağında otururken* Kodish, *Korzybski,* 349.

50 *"Bu iletişim özgür... olmalıdır..."* "Experts on Semantics Deliver SF Lecture."

51 *bir üyesi oldu* Alice Kelley'den Starr'a.

51 *"Psikoloji kelimesi... önce,"* Kelley, "Conjuring as an Asset to Occupational Therapy."

53 *"...başka hiçbir eğlence türü..."* A.g.e.

53 "Sihir... *hastaya... verir,"* "Psychiatrists Using Shell Game to Treat Insane."

53 *intihara meyilli hastalar için bile güvenliydi* "Magic Helps Treat Insane."

53 *"...üç hile öğrendikten sonra..."* "Magic and Mickey Mouse."

54 *konularda, Kelley'den alıntılar yapıldı* California Üniversitesi, "U.S. Neglects Mental Disease Research."

54 *Böyle bir durumdaki* "UC Doctors Use Drug to Aid Psychiatric Test."

54 *Kızlar Hazırlık Okulu'nda okumuştu* "Miss Alice Hill Weds."

55 *"Hayat bunun yarısı kadar bile ciddi değil..."* Kelley, "Personal File to 1937."

55 *vaşak işlemeli, Venedik mavisi yün döpiyes* "Miss Alice Hill Weds."

55 *Dukie el yazısıyla süsleyerek yazdığı* Kelley, "Faux Invitation."

56 *1,6 milyon asker* Hale, *Rise and Crisis of Psychoanalysis,* 15.

56 *1,1 milyon sakatlık ve psikiyatrik travmayla* A.g.e., 192.

56 *Çoğunlukla sebep, korku ve stresti* Hastings ve Hastings, *Psychiatric Experiences of the Eighth Air Force,* 206.

57 *Başka doktorlara savaş psikiyatrisi eğitimi verme* "Kelley Teaches Battle Psychiatry."

57 *Oscar'ı kullandı* Walker, "Lessons of War Will Help Now."

57 *Sıcak bir banyo... dinlendiriyordu* Case, "Army Doctors' New System."

58 *Kelley ve... hastane personeli* Kelley, "Use of General Semantics," 189– 195, 217.

58 *Kuzey Afrika seferlerinde* Barnes ve Kelley, "Combat Neurosis."

58 *askerlerin yüzde doksan beşinden fazlası* Davis, "How Graylyn Is Reviving Some of Our Sick Minds."

59 *"...çok fazla saf sirkat vardı..."* Fabing'den Byron'a.

59 *Ridgewell'de başlayan bir uçuş sırasında* Gaillard, Certificate.

59 *"Çok yakında..."* Everts'ten Kelley'ye.

60 *"Kıdemli Almanlara..."* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 49.

60 *Gazeteciler... geldiler... yazılar yazdılar* Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 44–45.

61 *"Kaldırın şu adamı!"* A.g.e., 46.

61 *gardiyanlar kendini... nakledince korkmuştu* A.g.e., 48.

61 *Mondorf'u sık sık ziyaret ediyordu* Dolibois, *Pattern of Circles,* 104.

62 *"Savaş tutsağı, akıl sağlığı yerinde ve sorumluluk sahibi biridir..."* Kelley, "Clinical Summary."

62 *bir kemer, bağ veya bağcık yoktu* Overy, *Interrogations,* 65.

63 *pilotlar... hayretle izlediler* Dolibois, *Pattern of Circles,* 135.

63 *İki gardiyan vardı. Birinde 45 kalibrelik bir tabanca* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 61–64.

4. BÖLÜM: HARABELER ARASINDA

65 *tek bir İngiliz hava saldırısı* Sprecher, *Inside the Nuremberg Trial,* 63.

65 *Nürnberg'deki evlerin yarısından fazlası* Gregor, *Haunted City,* 25.

65 *Kalanların çoğuysa* "Here and There with *Newsweek* Correspondents"

65 *Merdivenler, açık havaya çıkıyordu* Sprecher, *Inside the Nuremberg Trial,* 64.

65 *Para olmadığı için* West, *Train of Powder,* 10.

65 *Su içilebilir değildi* Neave, *On Trial at Nuremberg, 42.*

66 *Bölge, eskiden* Urban, *Nuremberg Trials,* 48.

66 *Kadınlar... başka bir binada kalıyorlardı* "Here and There with *Newsweek* Correspondents."

66 *"...odama varmak için..."* Sprecher, *Inside the Nuremberg Trial,* 65.

66 *Barın stoku iyiydi* "Here and There with *Newsweek* Correspondents"

66 *"ucuz ve etkili"* Neave, *On Trial at Nuremberg, 43.*

66 *Rus işgalciler, bazen... partiler veriyorlardı* West, *Train of Powder,* 13.

66 *Bir hava saldırısı çatısına zarar vermiş* Urban, *Nuremberg Trials,* 15.

67 *Müttefik Kuvvetleri, Adalet Sarayı'nın ana mahkeme salonunun altını üstüne getirmişlerdi* Neave, *On Trial at Nuremberg, 46.*

67 *Savaş esnasında... özel bir mahkeme* Urban, *Nuremberg Trials,* 14–15.

67 *mahkeme salonu gürültüyle... çökerek* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 68.

67 *Bu esnada tanklar, silahlı askerler* Neave, *On Trial at Nuremberg, 45.*

67 *Kelley, hapishanenin şeklinin... düşündü* Kelley, "Nuremberg Trial."

67 *Andrus'un yönettiği bölgede* Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 126.

68 *"...engelleyen hiçbir şey yoktu,"* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 66–67.

68 *Albay... çalıştı* A.g.e., 75, 144.

69 *"...üstlendim,"* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 12.*

69 *"Elbette... ilgilenmiyorduk,"* Schurr, "Gods Come Down."

69 *Üst düzey Nazi tutsakları* Dolibois, *Pattern of Circles,* 147.

69 *"Hücreler, koridorun iki yanında yer alıyorlar..."* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 8.*

70 *"Sabit durmayan bacaklarıyla..."* Schacht, *Confessions,* 403.

70 *"...biri aklını kaybedebilirdi,"* Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 126.

70 *"Hava tamamen hapis kokuyordu,"* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 84.

71 *"...kibirli sözlerinin acı aromasını..."* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 8.

71 *Tutsakların arkalarını dönmeleri yasaktı* Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 127.

71 *"Bu aramalar öyle ayrıntılıydı ki..."* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 10.*

71 *"Zaman yeterse ateş etmeden önce 'DUR' diyecekler..."* Andrus, "Prison Regulations."

72 *...olmadığını söyledi* Schacht, *Confessions,* 402.

72 *"itfaiye albayı"* Neave, *On Trial at Nuremberg, 69.*

72 *Andrus'un nefesinin alkol koktuğundan* Schacht, *Confessions,* 403.

72 *Joachim von Ribbentrop'un adı çıkmıştı* Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 127.

72 *Eski Propaganda Bakanı Hans Fritzsche... geldiğinde* A.g.e., 125.

72 *Andrus ayakkabı bağcığı yasağını kaldırdı* Overy, *Interrogations,* 71.

72 *bazen en sevdiği şakaları durmaksızın yapardı* Dolibois, *Pattern of Circles,* 169.

72 *"...sayılabilecek bir grup adam"* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 17.

72 *kahvaltıda genellikle mısır gevreği, bisküvi ve kahve* Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 131.

73 *eski Feldmareşal Wilhelm Keitel'in düz tabanı* A.g.e., 129.

73 *"Herhangi biriyle... konuşmaktan çok memnundular,"* Kelley, "Nuremberg Trial."

73 *Kelley'nin yaptığı en kolay psikiyatrik görüşmelerdi* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 12.*

73 *"A kişisiyle ilgili bir şey bilmek istiyorsanız..."* Schurr, "Gods Come Down."

74 *Hepsine hayatlarındaki ilk zihinsel muayeneyi yaptı* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* viii.

74 *Mesela Göring, İngilizceyi çok iyi anlıyordu* Overy, *Interrogations,* 82.

75 *"bir ortamdan... aniden geçmesi..."* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 70.

75 *"Psikolojik açıdan böyle hissediyorum çünkü artık ortam çok durgun,"* Göring'den Kelley'ye.

76 *"...bir emektar yıldız gibi."* Neave, *On Trial at Nuremberg, 69.*

76 *bir "hamilelik havası"* West, *Train of Powder,* 5.

76 *"Her gün hücresine gittiğimde,"* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 51–52.*

77 *"...daha iyi bir geleceğin kızıl şafağı"* A.g.e., 60

77 *"masala değil, anlatana"* A.g.e., 71.

77 *"Bir Alman..."* A.g.e., 72.

77 *not defterinden de alıntı yapmayı severdi* Dolibois, *Pattern of Circles,* 103.

77 *Hücresindeki masasında* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 59.*

78 *"Kadının son hastalığı..."* A.g.e., 60.

78 *"...Göring... rahatlatmaya çalıştı,"* A.g.e., 60.

79 *"...gayet eminim,"* A.g.e., 61.

79 *başka bir asker de kötü niyetle veya yanlışlıkla* Göring, *My Life with Goering,* 135–136.

79 *Edda, babasına benziyordu* Dolibois, *Pattern of Circles,* 169.

80 *"Almanya'da metrekare başına düşen dıfteri sayısı... daha yüksekti."* Kelley, "Nuremberg Trial."

80 *"Arkadaşlarına ve ailesine gelince..."* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 62.*

80 *"...politikayı sürdürme yeteneği,"* A.g.e., 52.

81 *"ahlaki değerden tamamen yoksun"* "Goering Was Child in Adult World."

81 *Reich Mareşali... değerinde olduğunu söylemişti* A.g.e.

81 *"Birden fakir olduğunu anlayan bir adamın değil..."* A.g.e.

81 *"Peki, bu da onun kadar iyi bir şey,"* Alice Kelley'den Mandel'e, 1 Eylül 1985.

82 *"kasvetli bir meslek"* Schacht, *Confessions,* 409.

82 *içki içerken düşüp* Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 36.

82 *"tarih... son derecede paranoyak bir versiyonu"* Brickner, *Is Germany Curable?* 221.

83 *Nobel Ödülü'nün bir Nazi versiyonu* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 42.*

83 *Bir şapka, bir ceket, bir mendil* Teich, "Inventory: Alfred Rosenberg."

83 *"...uzun, ince, güçsüz, kadınsı yaratık,"* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 38.

83 *"...normalden çok ilgimi çekti..."* A.g.e., 46.

83 *Rosenberg sık sık cümlelerini... toparlayamıyordu* Dolibois, *Pattern of Circles,* 171.

84 *"karyolasına yayılmış..."* A.g.e., 141.

84 *Gazeteler Streicher'in pornografi koleksiyonu için... demişti* "Streicher's Lewd Sex Library."

84 *"...pis bir ihtiyardı,"* West, *Train of Powder,* 5.

85 *Streicher, Nürnberg cezaevine yabancı da değildi* Davidson, *Trial of the Germans,* 44–45.

85 *"Günde yirmi dört saat..."* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 142*–143.

85 *Ley üç kere intihar teşebbüsünde bulundu* A.g.e., 168.

85 *"2.900 metreden düşen pilot ölmüş..."* Kelley, Röportaj Notlarından Oluşan Ciltli Defter.

86 *birkaç kadeh... her zaman iyi geldiğini öne sürerdi* Dolibois, *Pattern of Circles,* 118.

86 *"İçeriden gelen bir ses, beni... ilerletiyordu,"* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 152–153.

86 *"Entelektüel açıdan yetenekli... izlenimi veriyordu,"* Dolibois, *Pattern of Circles,* 118.

86 *"Hücresinde ne zaman onunla konuşsam..."* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 154, 156.

87 *"Dünyayı hep tozpembe görürdü..."* A.g.e., 155–156.

87 *Müttefik Kuvvetleri'nin... söylemişti* Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 47.

87 *"film aktörü" lâkabı da* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 93*– 94, 98.

87 *"Ne yapacağım ben, Doktor?.."* Kelley ve Whitman, "Squeal, Nazi, Squeal!"

87 *"Hücresinde volta atıyor..."* Schurr, "Gods Come Down."

87 *"...küçük bir çocuk gibi..."* Schurr, "Gods Come Down."

88 *"Tipik bir kabadayı... sert ve kibirli..."* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 133–134.

88 *Nürnberg'e yüzden fazla Amerikalı yargı personelinin ulaşması* Overy, *Interrogations,* 16.

89 *Ona... şirket yöneticilerini hatırlatıyorlardı* Kelley, "Nuremberg Trial."

90 *Bu erken dönem araştırmacıları... düşünmüşlerdi* Halleck, *Psychiatric Aspects of Criminology,* 8.

90 *psikolojik durumlarını ölçme teşebbüsünde* Abrahamsen, *Crime and the Human Mind,* 8.

91 *1930'larda... çok sayıdaki suç psikiyatrisi çalışması* Bromberg, *Crime and the Mind,* 82–84.

91 *Brickner... suçlarına... inceler gibi bakmaya çalıştı* Brickner, *Is Germany Curable?* 29, 151, 271.

92 *Nazi rejimi dâhil tüm Alman halkının* A.g.e., 32, 42.

92 *Brickner... bir iddiada bulunmaktan itinayla kaçındı* A.g.e., 264–265.

5. BÖLÜM: MÜREKKEP LEKELERİ

95 *"...çok fazla şey yaşamıştım geçmişte,"* Triest, Telefon röportajı.

96 *Göring... en katıksız benmerkezciliğe sahipti* Ross, "Dr. Douglas Kelley."

96 *"Hedefine çok geç ulaştı,"* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 71.*

96 *"Olabilir,"* A.g.e., 72.

97 *"Aslında, Göring böyle yaparak..."* Dolibois, E-posta röportajı.

97 *Mesela konuşmalardan birinde* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 65.*

98 *Reich Mareşali bir keresinde* Gilbert, "Goering."

98 *oldukça iyi hissettiğini... söyledi Kelley'ye* Göring'den Kelley'ye.

99 *üç yıl geçiren tutsak Fritz Sauckel* Sauckel'dan Kelley'ye.

100 *"Üç aydır size yazıyorum..."* Göring'den Emmy Göring'e, 10 Ekim 1945.

100 *"samimi ve oldukça insancıl bir adam,"* Göring, *My Life with Goering, 136.*

101 *"Sonunda, sonunda senden bir mektup..."* Emmy Göring'den Hermann Göring'e, 19 Ekim 1945.

101 *"...ne kadar tarifsiz bir mutluluk..."* Göring'den Emmy Göring'e, 28 Ekim 1945

102 *"[Edda'nın] güzel el yazısını görmek..."* Göring'den Emmy Göring'e, 28 Ekim 1945.

102 *"Bayan Göring'in..."* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 62.*

103 *ona belirgin bir askerî duruş veriyordu* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 27.*

103 *astroloğunun tavsiyesi üzerine* Dolibois, *Pattern of Circles,* 175.

103 *"Öyle bir uçağı daha önce hiç kullanmamıştım..."* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 24.

104 *onun aklını kaçırdığını söylemişti* Gilbert, *Psychology of Dictatorship,* 123.

104 *bir Marx Kardeşler filmi izleyen Churchill'i* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 72.

104 *"Askerî olaylarla ilgili bilgim olmadığını söyledim..."* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 25.

105 *Hess'in... donuk zevkiydi* Davidson, *Trial of the Germans,* 111.

105 *Hess'in karısını bile Hitler'in seçtiği söyleniyordu* Neave, *On Trial at Nuremberg,* 77.

106 *Hess, benzer tedavilere tekrar girmeyi reddetti* Gilbert, *Psychology of Dictatorship,* 126.

106 "böyle uydurma iddiaların tipik" Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 26.

106 *Hess tekrar çılgına dönerek* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 121.

106 Yahudilerin... insanları hipnotik bir şekilde kontrol ettiklerini Gilbert, *Psychology of Dictatorship,* 126.

106 *Hess... kendini iki kere öldürmeyi denedi* "Rudolf Hess: Report of British Observations and Findings."

106 Kör bıçak Neave, *On Trial at Nuremberg, 79*; Gilbert, Psychology of Dictatorship, 126–127.

106 Ancak Ruslar... ısrar ettiler Davidson, *Trial of the Germans,* 119.

107 "Hess, Göring'i hemen tanıdı..." Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 72.

107 kişisel eşyası arasında bir cep saati Teich, "Inventory: Rudolf Hess."

107 "...ifade ettiğim gibi..." Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 73.

107 "...tek mecburiyet..." Ross, "Dr. Douglas Kelley."

107 ilk görüşmelerinden birinde Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 27.*

108 "tavırları tamamen resmî..." Dolibois, *Pattern of Circles,* 172, 174.

108 "Hess gülümsedi..." Kelley, "Rudolf Hess."

108 "histerik türden şiddetli sinir hastası" Kelley, "Statement on Hess."

108 "Hayatım boyunca insanların beni öldürebileceklerini düşündüm," Kelley, Röportaj Notlarından Oluşan Ciltli Defter.

108 "...hareketlerde bulunma ihtimali de çok yüksekti." Kelley, "Statement on Hess."

108 Psikiyatrist... olabileceğini yazdı Kelley'den Birlik Komutanı'na.

108 "sokağı akıl sağlığı... gibi düşünürsek..." Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 35.*

109 *"İki gün içinde... anlayabilirdik,"* Davis, "Hitler Gang Just Ordinary Thugs, Psychiatrist Says."

109 *"Binden fazla vakayı böyle..."* Kelley'den Birlik Komutanı'na.

109 *"Hess... ya inandı ya da inamyormuş gibi yaptı,"* A.g.e.

109 *bu tedaviyi kullanmayı kabul edemeyeceğini ifade etti* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 31.*

110 *"Beni hatırlamıyor musun, Rudolf?.."* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 118.

110 *"Beni tanımıyor musun?.."* Overy, *Interrogations,* 406.

111 *"...hikâyesini sürdürmek istediğine"* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 35.*

111 *"tamamen deli"* Overy, *Interrogations,* 121.

111 *"Hess'in hiç normal olmadığını hep biliyorduk..."* Dolibois, *Pattern of Circles,* 166.

112 *"Bir Yahudinin kokusunu bir kilometre öteden alabilirim,"* Fry, *Inside Nuremberg Prison,* loc. 833.

112 *"...belirsiz ve anlaşılmaz,"* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 44.*

113 *İskandinav halkını yükseltme planının* Anspacher, "Psychiatrist Says Hitler Was Neurotic."

113 *"Bu genç subay, ülkesi için çalışıyor,"* Dolibois, *Pattern of Circles,* 171.

113 *Elli iki yaşında birisi için dermansız görünüyordu* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 99.

113 *"olağanüstü aptallığından"* Schacht, *Confessions,* 406.

113 *"Ancak iyi bir ihtimalle, hüküm giydiğinde..."* Kelley, "Psychiatric Profiles of Nazi Defendants."

113 *"O kadar çok baktım ki kara gözlerine..."* Schirach, "Dem Tod"

114 *Schirach'ın hücresini ziyarete gelenler* Neave, *On Trial at Nuremberg,* 97.

114 *"...birkaç Yahudiyi kurtarmak için..."* "Interview with Baldur Von Schirach."

115 *neredeyse tüm Nazi tutsaklarının* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* ix.

115 *"Ben onlar için... bir sembolüydüm,"* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 173.

115 *o tutsaklar arasında... yoktu* Schacht, *Confessions,* 406.

115 *"En azından biz Katolikler... sorumluyuz,"* Sprecher, *Inside the Nuremberg Trial,* 76.

116 *hapishane personelinin... onlara teşekkür etmeyi ilke edinmişti* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 94.

116 *Frank... kiliseye gitmeyi bırakmıştı* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 175.

116 *"Esasen suçlu hissediyor..."* Kelley, "Psychiatric Profiles of Nazi Defendants."

116 *"Frank'in kendisini... gördüğü aşikârdı,"* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 178-182

116 *"...en bütüncül kişiliklerden biri"* Kelley, "Psychiatric Profiles of Nazi Defendants."

116 *"Hitler'in... iyi bir karar verdiğini düşünüyorum..."* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 128–129.

117 *Çoğu Goethe'nin eserlerini istiyordu* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 131.

117 *"...kimselerin ölümünü onaylamak..."* Kelley, Röportaj Notlarından Oluşan Ciltli Defter.

118 *"...en faydalı tek teknik,"* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 28.

119 *"Deneğinizin her zaman el altında olmasının getirdiği avantajlardan biri"* Kelley, "Preliminary Studies of the Rorschach Records."

119 *"...Naziler... o kadar canı gönülden bastırmasalardı..."* A.g.e.

119 *Göring'in sonuçlarını yorumlayan Kelley* Kelley, "Rorschach Report on Hermann Goering."

120 *"Dikkate değer entelektüel birikimi olan"* A.g.e.

120 *"...ne kadar açıklayıcı olduğunu bilmiyordu,"* Kelley, "Hess Rorschach."

121 *"Tutsakların çoğu..."* Kelley, "Preliminary Studies of the Rorschach Records."

121 *Psikiyatrist... beyin hasarı teşhisini ilerletmişti* A.g.e.

121 *"...en net profilini mümkün mertebede..."* A.g.e.

122 *"Çiftçi bir adam var..."* Kelley, "TAT Test Results: Goering."

123 *"Bu adamlar... çimlerin üzerine oturmuşlar..."* A.g.e.

123 *"ufak tefek, utangaç bir adam"* Kelley, Röportaj Notlarından Oluşan Ciltli Defter.

123 *Kendini boğmuştu* "Dr. Conti Dead in Nuremberg."

123 *Kelley... intihar mahalline gitti* Klam ve Kelley, "Clinical Lab Report."

124 *"Asla bir korkak olmadım,"* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 87–88.

124 *tüm hücrelerden sandalyelerin alınmasını... emretti* Dolibois, *Pattern of Circles,* 180.

124 *"Oturup onu... dinlemek gerçek bir angaryaya dönüşüyordu,"* Roth, "Dr. Kelley Was Not Fooled."

124 *"...ket vurma merkezlerinin..."* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 156–157.

124 *Onu ve meslektaşlarını yargılamak* Ley, Statement.

125 *Kelley tepkilerini not aldı* Neave, *On Trial at Nuremberg, 65.*

125 *İlki Göring'di* A.g.e., 69–70.

126 *Kendi avukatını... seçebileceği bildirilen* A.g.e., 71–73.

126 *Hess, grubu... karşıladı* A.g.e., 79–81.

127 *"Adam ol, Funk!"* Kelley, *22 Cells in Nuremberg, 170.*

127 *Sadece Dönitz, suçlamayı bekliyor gibi görünüyordu* Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 121.

127 *"...pişmanım..."* Dolibois, *Pattern of Circles,* 119.

6. BÖLÜM: MÜDAHALECİ

128 *"uyumsuz askerler"* "Trial of Adolf Eichmann (Part 1)."

128 *"...ilgileniyordum doğal olarak."* Gilbert, *Nuremberg Diary,* 3.

129 *"Her şeyden önce psikoloji..."* "Trial of Adolf Eichmann (Part 9)."

129 *alanın klinik uygulamalarım çok az biliyordu* Zillmer et al., *Quest for the Nazi Personality,* 40.

129 *"Affınıza sığınarak söylüyorum, Andrus... ayıracak biri değildi."* A.g.e., 40.

129 *resmiyete dökülmeyen bir atamayla* A.g.e., 39.

129 *"En başından beri... gizlememişti,"* Dolibois, E-posta röportajı.

130 *resmî bir tanımı ya da sınıflandırması yoktu* Dolibois, *Pattern of Circles,* 187.

130 *"Sanırım ben de kendimi... tanımlayabilirdim,"* Dolibois, E-posta röportajı.

130 *"...tek bir sınırlama vardı,"* "Trial of Adolf Eichmann (Part 1)."

130 *"Ne savunma ne de... tarafına..."* A.g.e.

131 *"mahkemeyi... bir araç olarak"* Gilbert, *Nuremberg Diary,* 3–4.

131 *"...bazıları öylesine inanılmazdıki..."* "Trial of Adolf Eichmann (Part 1)."

131 *"Yahudilere karşı... hiçbir..."* "Trial of Adolf Eichmann (Part 1)."

131 *"...kariyerine yardım edebileceği genç bir adam..."* Alice Kelley'den Mandel'e, 1 Eylül 1985.

132 *Kelley... Ley'in psikiyatrik durumuna dair bir güncelleme yazdı* Kelley, "Mental Examination of Robert Ley"; Kelley'den Donovan'a, 26 Ekim 1945.

133 *"Bir zamanlar... liderinin cansız bedeni..."* Dolibois, *Pattern of Circles,* 188.

133 *"Böyle bir ölüm, yavaş ve acı vericidir,"* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 171.

133 *"Bir cenaze marşı mırıldanmaya çalışıyorlar..."* Sprecher, *Inside the Nuremberg Trial,* 121.

133 *"Nasıl bir ölüm şekli bu böyle,"* Dodd ve Bloom, *Letters from Nuremberg,* 181.

133 *"tekrar müsaade edilemez,"* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 91.

133 *mahkeme tanıklarından birine bir paket dolusu... geldiği için* A.g.e., 127.

133 *"Bu iyi oldu,"* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 73–74.

134 *"Asla başarılı bir şekilde yargılanamazdı..."* Kelley, "Nuremberg Trial."

134 *"ölüm sonrası muayene için..."* Kelley, "Preliminary Studies of the Rorschach Records."

134 *"...uzun süreli bozulma eğiliminde bir süreç"* Zillmer et al., *Quest for the Nazi Personality,* 31.

134 *Mikroskopik çalışma... bozulmayı onaylamıştı* Kelley, "Preliminary Studies of the Rorschach Records."

135 *"...daha dar bir kapsamdaydı..."* Zillmer et al., *Quest for the Nazi Personality,* 32.

136 *"Tüm bunlar, iktidarsızlığa... işaret ediyor,"* Gilbert, *Psychology of Dictatorship,* 128–129.

136 *"...uğraştıklarından çok daha iyi,"* Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 130.

136 *Keitel de... yakınmıştı* Gilbert, "Keitel Interview."

137 *"Bilemiyorum,"* Gilbert, "Hess Thematic Apperception Test."

137 *"Aritmetikte başarılı olan her..."* Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 130.

137 *"IQ... entelektüel verimliğinden başka bir şey ifade etmez..."* Gilbert, *Nuremberg Diary,* 32.

137 *"...yaptığım çıkarımlara dayanarak..."* Tusa, *Nuremberg Trial,* 130.

138 *"...çok kötü olmazdı,"* "Interview with Hans Fritzsche."

138 *"kendilerine psikiyatrist... diyen..."* Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 129.

138 *yasallığı... memnuniyetsizliğini ifade ediyordu* Neave, *On Trial at Nuremberg,* 220.

138 *Göring'in tüm suçlamalardan tamamen masum olduğuna emin olduğunu* Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 122.

138 *Kelley'nin Göring'in karısı Emmy'ye son mektup götürüşünden beş gün sonra* Göring, *My Life with Goering,* 136.

138 *kadın... konutunda tutuklanmıştı* Dolibois, *Pattern of Circles,* 169.

139 *Kızı Edda... alınıp* Lebert ve Lebert, *My Father's Keeper,* 202.

139 *"Hayatımdaki en kara günlerden biriydi..."* Göring, *My Life with Goering,* 137.

139 *Bir kız çocuğunun annesinden ayrılması* Kelley'den Donovan'a, 9 Kasım 1945.

139 *yedi hafta boyunca* Göring, *My Life with Goering,* 139.

139 *"zihinsel ve fiziksel sağlığı"* Andrus'tan Komutan Yardımcısı'na.

139 *Eski bir Hava Kuvvetleri memuru, Edda'ya hasır bir döşek* Göring, *My Life with Goering,* 139.

139 *kadına... gizlice vermişti* Lebert ve Lebert, *My Father's Keeper,* 204.

139 *"Kendi adıma memnundum..."* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 35–36.

140 *"Haklı olduğumu görüyorsun,"* A.g.e., 56.

141 *"Biliyorsun ki asılacağım..."* A.g.e., 71.

141 *"Mahkemenin yasal yetkisini kabul etmiyorum..."* A.g.e., 75.

141 *"Hitler'in intihar etmesi korkaklık değildi,"* A.g.e., 73.

142 *"Tüm sapkınlıkları doğal olarak reddediyordu..."* A.g.e., 61.

142 *Göring, Kelley ile tercümanı Triest'e* Fry, *Inside Nuremberg Prison,* loc. 635–643.

143 *"Göring bir parça bile değişmemişti,"* Schurr, "Gods Come Down."

143 *haber filmlerini göstererek* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 118; Tucker, "Hess Gloomily Views Newsreels of Himself."

144 *"ellerini sıkıyordu..."* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 33.

145 *"hafıza kaybı kısmen..."* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 120.

145 *"amneziyi devam ettirmek istediği çok açık,"* A.g.e., 119–120.

145 *"düzgün kanallar..."* Stringer, "Hess's Aloofness Fails."

146 *"gönüllü bir engelleme"* A.g.e.

146 *Kelley, en iyisinin* Kelley'den Donovan'a, 17 Kasım 1945.

146 *"...incelemesine izin verilmesin,"* Andrus, Memorandum: "Psychiatric Consultation on Rudolf Hess."

146 *zorla, "Hayır," cevabı verdiğini küçümseyerek söyleyen* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 120.

146 *"İçini görebiliyordum..."* A.g.e., 121–122.

146 *"Gözbebeğinin büyüklüğü üzerine yapılmış herhangi bir çalışma biliyor musunuz?"* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 21–22.

147 *Kelley... farklı türden tıbbi bir çıkmaza girdi* A.g.e., 134; Kelley, "Psychiatric Profiles of Nazi Defendants."

147 *karantina altına alınması... gerekliliğini* Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 145.

148 *omurga ponksiyonu* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 134; Kelley, "Medical Status of Prisoner Ernst Kaltenbrunner."

148 *"milyonları korkutan Kaltenbrunner'in..."* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 116.

148 *"Ölümcül olabilir..."* Kelley, "Psychiatric Profiles of Nazi Defendants."

148 *Kelley ile tercüman Howard Triest, birlikte* Fry, *Inside Nuremberg Prison,* loc. 498–500.

149 *"Halifax'in... bu mektubu aldığını söylüyor,"* Kelley'den Donovan'a, 10 Kasım 1945.

150 *"Binbaşı Kelley... raporunu ilettiğinde..."* J. E. S., Memorandum.

151 *Göring... yazdığını iddia etmişti* Fry, *Inside Nuremberg Prison,* loc. 651–658.

151 *"zorluk yaratır"* Kelley'den Donovan'a, 13 Kasım 1945.

152 *Donovan ekipten ayrılarak* Waller, *Vahşi Bill Donovan,* 343–346.

152 *"Bazen ne düşündüğünüzü biliyorlar,"* Schaefer, "Virginia's Reel."

7. BÖLÜM: ADALET SARAYI

153 *yeni güvenlik önlemleri tasarlamıştı* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 125.

153 *"Bunlara rağmen kaçak mal buluyorduk,"* A.g.e., 125–127.

154 *Ribbentrop'un dağınık hücresinde* A.g.e., 125–127.

154 *"Ortaya çıkmasını istemedikleri çok şey var..."* Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 145–146.

154 *Yüksek yoğunluklu bir dizi tavan aydınlatması* Urban, *Nuremberg Trials,* 25.

155 *"optik yanılsama"* Schacht, *Confessions,* 411.

156 *yaklaşık bin beş yüz öğle yemeği* Sprecher, *Inside the Nuremberg Trial,* 143.

156 *"...bir durumda olmalarını istemiyoruz,"* Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 148.

156 *Üniformalarının... emin oldu* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 38, 144.

156 *"çok adi bir kumaştan"* Tusa, *Nuremberg Trial,* 148.

156 *Sıralama düzeni... örtüşüyordu* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 144.

156 *Göring... zekice bir yöntem geliştirdi* A.g.e., 59.

157 *Andrus... yapabilir diye endişeleniyordu* A.g.e., 114.

157 *"profesyonel güleryüzlülük maskesinin..."* West, *Train of Powder,* 6.

158 *"...geri kalan her şeyden yoksun..."* Dos Passos, "Report from Nürnberg."

158 *"Tam bir deli... Öyle açıktı ki bu... utanç verici gibiydi..."* West, *Train of Powder,* 5.

158 *"Foxy Grandpa'daki berbat çizgi karakterlerden biri"* Dos Passos, "Report from Nürnberg."

158 *"...özgü olmayan bir kadın gibi"* West, *Train of Powder,* 5.

158 *damalı ceketiyle* Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 148.

159 *seksen yedi milyon şişe şampanyayı* Neave, *On Trial at Nuremberg,* 240–241.

160 *onlarla ilgili bir şey bilmediğini söyleyip* Gilbert, *Nuremberg Diary,* 36.

161 *"Göring... bıyık altından küfrediyorsa..."* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 128.

162 *"Lanet olsun, keşke..."* Gilbert, *Psychology of Dictatorship,* 110.

162 *"Mahkeme başladığında... kendi liderlik vasıflarını gösterdi,"* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 69.

162 *"Hepiniz Führer'i tanıyordunuz,"* Gilbert, *Nuremberg Diary,* 70.

162 Onlara göre bunlar... kesinlikle suç teşkil eden bencilce davranışlardı Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 241.

163 "Elbette yeniden silahlandık," Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 63.

164 "Ah, ama olacak. Bekleyin ve görün..." Gilbert, "Trial Notes."

165 Streicher, dikkatle izliyor gibi görünüyordu Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 160.

165 "yerlerinde oturmaya devam ettiler, taş kesilmiş gibiydiler," Neave, *On Trial at Nuremberg,* 247.

165 "Buna inanmıyorum," Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 160.

165 "Kimsenin size bir fikri olmadığını söylemesine izin vermeyin..." Gilbert, *Nuremberg Diary,* 47–49.

165 "Çok iyi bir gündü..." Gilbert, *Psychology of Dictatorship,* 110.

166 "Kendini ve grubunu hazır durumda tutmakta zorlanıyorsun..." Gilbert, "Trial Notes."

166 Başsavcı Jackson... sözlerine ekledi Neave, *On Trial at Nuremberg,* 248–249.

167 "...gönüllü katılıyor," Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 162.

167 tiz, bastırılmış ama bariz heyecanlı sesiyle "Hess Tells Court He Faked."

167 "...hafızam, tekrar dünyaya karşılık verecek..." Hess, "Statement before the IMT at Nuremberg."

167 Rohrscheidt... kahkaha attı Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 162.

168 "Artık numara yapmayacağına memnunum," Tucker, "Hess Gloomily Views Newsreels of Himself."

168 "Nasıldım ama? İyiydi, değil mi?" Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 32–34.

169 "Hess, hani bizim buradaki Hess?.." Gilbert, "Notes on Rudolf Hess."

169 Göring... kızgındı Kelley, "Rudolf Hess."

169 *"mahkeme salonuna bakınca..."* Gilbert, *Nuremberg Diary,* 53

169 *"ancak amneziyi savunma için kullandığı da kesin."* Long, "Hess Tells Court He Faked."

169 *"ifade vermek için fazla deliydi,"* Kelley, "Nuremberg Trial."

169 *"zira davadan alınması... anlamına gelecekti..."* Kelley, "Rudolf Hess."

170 *"Bu adam ehliyet sahibidir..."* Kelley, "Psychiatric Evaluations."

170 *"Tek başına yemek yediği... öfkeliydi,"* Gilbert, *Nuremberg Diary,* 141.

170 *"...Hess ve Ribbentrop'u yan yana getirdiğini,"* Tusa ve Tusa, *Nuremberg Trial,* 242.

171 *"Gott im Himmel!"* Gilbert, *Nuremberg Diary,* 102; Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 136.

171 *"Lütfen... sizinle konuşmama izin verin..."* Gilbert, "Keitel Interview."

172 *"zihin sağlığı açısından iyi"* "Nazis No Longer Swagger at Trial."

172 *"...birinin... öğrenmek istiyordu,"* Kelley, "Rudolf Hess."

172 *"Genel Personel Doktoru, Binbaşı Kelley,"* Rosenberg'den Douglas Kelley'ye.

173 *Göring... bir konuşmadan söz etti* Kelley, "Rudolf Hess."

173 *Göring kendini kaybederek ağladı* Zillmer et al., *Quest for the Nazi Personality,* 82.

174 *mahkemede Kelley'nin yerine geçecek psikiyatrist olarak... Nürnberg'e* Wyllie, *Warlord and the Renegade,* 198.

175 *"neredeyse Hess'le yaşadığı"* Davis, "Hitler Gang Just Ordinary Thugs."

176 *"...konuşuyor gibiydi,"* Neave, *On Trial at Nuremberg,* 255.

176 *"Nedense bana, yakalanmış bir aslanı andırıyor,"* Dodd ve Bloom, *Letters from Nuremberg,* 263.

176 *"Yoldaşları, onu kendilerinden geçerek takip ediyorlardı,"* Neave, *On Trial at Nuremberg,* 257.

176 *Göring'in bariz kibri* A.g.e., 259.

177 *"Eski Reich Mareşali... yürüdüğünde..."* Dodd ve Bloom, *Letters from Nuremberg,* 267.

177 *tanık kürsüsünde öfkeye kapıldı* Neave, *On Trial at Nuremberg,* 263.

177 *"sözlerle ortaya çıkan bariz agresiflik"* Gilbert, *Psychology of Dictatorship,* 115.

177 *Göring sanık kürsüsünde dönerek* Neave, *On Trial at Nuremberg,* 272.

178 *"Artık uyuşturucu da isteyemezdi..."* Gilbert, *Psychology of Dictatorship,* 115.

178 *"artık haber değeri taşımıyordu..."* Manvell ve Fraenkel, *Goering,* 334.

178 *"...elimizdeki kanıtlara ters düşmektedir..."* Ehrenfreund, *Nuremberg Legacy,* 73.

179 *"...bir defa daha alnım ak bir şekilde ifade etmeliyim ki,"* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 174

179 *"Hiçbir şeyden pişman değilim..."* Ehrenfreund, *Nuremberg Legacy,* 85.

179 *okuldan çok uzakta olan* Lebert ve Lebert, *My Father's Keeper,* 204–205.

179 *"Burada sizden büyük bir ricada bulunuyorum..."* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 161–162.

180 *Emmy ya da diğer akrabalarının... sürekli reddetti* Neave, *On Trial at Nuremberg, 267.*

180 *"Göring hakkında ne düşünürsem düşüneyim..."* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 162.

180 *"...elden ele geçmesi ihtimali..."* A.g.e., 174.

180 *"Büyümüşsün,"* Lebert ve Lebert, *My Father's Keeper,* 205–206.

181 *"idam muhtemelen gerçekleştirilmeyecek..."* A.g.e., 206.

181 *"Deli tutsaklara idam cezası vermek..."* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 36–37.

181 *"Uzun bir hapis dönemi..."* Anspacher, "SF Psychiatrist for Doomed Nazi Tells How They'll Die."

182 *"Hitler efsanesi hakkında endişelenmek zorunda değilsin artık,"* Bosch, *Judgment on Nuremberg,* 61.

182 *Göring'in... duyan Gerecke* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 185.

183 *Andrus, hücreye ilk girenler arasındaydı* A.g.e., 191.

183 *"Komutana..."* A.g.e., 201.

184 *Ancak 2005 yılı kadar yakın bir tarihte* Ehrenfreund, *Nuremberg Legacy,* 90–91.

184 *"...asla zayıf düşmeyecektir..."* "SF Doctor Predicts How 11 Nazis Will Die."

185 *"onun nasıl usta bir dâhi" olduğunu gösterdiğini* "S.F. Psychiatrist Is Amazed at Goering Suicide."

185 *"...Göring... bir adım daha ileri gitti..."* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 76.

186 *"Son anda biraz cesaret gösterdi..."* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 113.

186 *"mutlu asılacağını"* "S.F. Psychiatrist Is Amazed at Goering Suicide."

186 *"...dehşet verici bir istek,"* Andrus, *I Was the Nuremberg Jailer,* 168.

8. BÖLÜM: NAZİ ZİHNİYETİ

188 *"Savaş suçlarıyla ilgili bir şey bilmiyoruz,"* Bosch, *Judgment on Nuremberg,* 203.

189 *"...umudumuz var."* A.g.e., 218.

189 *"Savaş yıllarını unutmak... sabırsızlanıyordu,"* Alice Kelley'den Selzer'a.

189 *"Birtakım insanlar... baskı yaptılar,"* Alice Kelley'den Mandel'e, 1 Eylül 1985.

189 *Nazi yazarlarının imzaladıkları kitap koleksiyonu* A.g.e.

191 *"büyük masalar ardında..."* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 238–239.

191 *"...tiksinti ve nefretle baktığımız için"* Kelley, "Nuremberg Trial."

191 *"Delilik... durumunu açıklamıyor,"* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 4.

192 *"...bilimsel bir gerçektir,"* A.g.e., 6–7.

192 *"...akıl almaz derecede uzun saatler boyunca çalışmış..."* Schurr, "Gods Come Down."

192 *"Hitler... çok fazla inanmış..."* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 211.

193 *"Hitler de herhangi biri gibi her açıdan normaldi,"* A.g.e., 212.

193 *Cambridge profesörü Joseph MacCurdy* "WWII Adolf Hitler Profile Suggests 'Messiah Complex'."

193 *"...bir mide ağrısından başka bir şey olmadığını"* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 201.

193 *Kelley'nin öğrendiği üzere* A.g.e., 217.

194 *Hitler'in doktorlarından Karl Brandt* A.g.e., 218.

194 *Hitler'in... ölüm korkusu* A.g.e., 215.

194 *İntiharın... çekici gelmesinin bir diğer nedeni de* A.g.e., 202, 205.

195 *"Dr. Ley dışında..."* Zillmer et al., *Quest for the Nazi Personality,* 80.

195 *"özel tipler değillerdi,"* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 238.

196 *"Dünyanın her ülkesinde var olan insanlar onlar..."* Kelley, "Nuremberg Trial."

197 *"Amerika'da günümüzde... çok az şey olduğuna,"* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 238.

197 *Beyaz üstünlüğü yanlısı... gibi Amerikalı politikacılar* A.g.e., 242–243.

198 *"düşüncelerimizi ve eğitimimizi..."* A.g.e., 13.

198 *"Bu, [şimdi] Amerika'da da filizlenmekte,"* Kelley, "Nuremberg Trial."

198 *Bu tehlikeyle mücadele etmek için* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 245.

198 *Amerika'nın geleneklerine... inanç davetinde* Brunner, "'Oh Those Crazy Cards Again'."

199 *Eyalet çapında ders verirken* Lecturing Contracts 1946.

199 *Nihayetinde... anlaşma yaparak* Greenberg'den Kelley'ye.

200 *"...okutmanlık teklifi aldı..."* Fabing'den Byron'a.

200 *yirmi hektarlık mülk, ziyaretçilere açıktı* Forsyth County Tarih Kaynakları, "Graylyn."

201 *Doktorlar, lobotomi deneyleri bile yapabiliyorlardı* Davis, "Civilization Now Offers Hope to Victims."

201 *"Nörotik bir kimse... düşünür,"* Summers, "Graylyn Ready for Treatment."

202 *"...bırakacağı etkiyle başa çıkamaz..."* McIlwain, "Liquor Can Curb Its Own Problems."

203 *"Aslında... yeniden eğitiyoruz,"* Summers, "Graylyn Ready for Treatment."

206 *"...o kadar çatlak gibi hareket etmezler,"* "Semantics Held Key to Clarity in Thought."

206 *Carolinas... seyahat etti* Konferans Anlaşmaları 1947.

206 *"...ortalama duygusal yaş düzeyi..."* Anspacher, "Nuernberg Psychiatrist Fears Nazism in U.S."

206 *"çok zeki olmayan..."* Rogers, "Faster Mental Cures Found."

207 *"psikiyatristlerin... yorumlamaya çalıştıkları yönündeki efsaneyi"* "Mental Health Held Serious U.S. Problem."

207 *Tam bilmediğini... söyledi* Alice Kelley'den Mandel'e, 1 Eylül 1985.

207 *tüm politikacı ve devlet memurlarını psikolojik bir incelemeden geçirirdi* "Politicians Should Get Mental Exams"

207 *"Yapılacak esas şey..."* Blank, "Nuremberg Psychiatrist Has Test for Nazis."

208 *"Hiçbir şekilde... sempati duymuyordu..."* Alice Kelley'den Mandel'e, 1 Eylül 1985.

208 *Gilbert'ın kitabı da... doğrudan atıfta bulunmadı* Brunner, "'Oh Those Crazy Cards Again',"

209 *Gilbert, Göring'in... sadakatinin... anlattı* Koehli, "Ponerology 101."

209 *Göring'in intiharı... Gilbert'a göre* Brunner, "'Oh Those Crazy Cards Again',"

210 *Mart 1947'de... dört gün tur yaptı* "Dr. Kelley Broadcasts in New York."

212 *"Artık kimse... ilgilenmeyecek,"* Loosli-Usteri'den Kelley'ye.

213 *Kelley... danışmanlık yapmayı kabul etti* Holstrom'dan Kelley'ye.

214 *"...anlayacak yetkinlikteyse..."* "Cherry Answers Kelley Comment."

214 *"Haydi, gel kokla..."* McEwen, "Somnoform Promises Magic Aid."

214 *"Birkaç koklamadan sonra,"* Barton, "How Drug Released Inhibitions Told."

215 *Kelley ve diğer destekçileri, ilaçların* A.g.e.

216 *"teklifi ciddi ciddi düşündüğünü"* "Head of Graylyn Offered University Post."

216 *"Özel bir öğretim ve araştırma pozisyonu olabilirdi,"* A.g.e.

216 *tedavisini yönetmiş* "Dr. Kelley Resigns Post on Medical School Faculty."

216 *22 Cells in Nuremberg'in baskısı... tükenmişti* Greenberg'den Kelley'ye.

9. BÖLÜM: SİYANÜR

217 *iyi bir maaşla* Malloy'dan Kelley'ye.

217 *"...koltuk dedektiflerini kabul ediyor musun?"* Abramson'dan Kelley'ye.

217 *Kelley... dersleri verdi* Wilson'dan Kelley'ye.

218 *"Tüm öğrenciler derse geliyordu,"* Hansen, Professor Uses Tricker in Class."

219 *"Sadece biz tavuklar gidiyorduk,"* Fabing'den Byron'a.

219 *Manhattan Projesi'nin eski kimyageri olan* Farrell, *Shallow Grave in Trinity County,* 107.

221 *"...polislerin yaklaşık üçte birinden yarısına kadarı..."* Kelley ve Hansen, "Dumb Cops Are Dangerous."

223 *"Rorschach metodu... çok hızlı ilerledi,"* Kelley, "Clinical Reality and Projective Technique."

224 *"...bir ilacın peşindeyim,"* "U.C. Man Develops New 'Truth Serum' Method."

224 *"Bozuk para biriktirir misin?"* Walker, A Trail of Corn, 155.

224 *"Hermann Göring ve Burton Abbott'ın en bencil" kişiler* Farrell, *Shallow Grave in Trinity County,* 83.

225 *Abbott... hoşlanmamaya ve korkmaya başlamıştı* Walker, *A Trail of Corn,* 162, 106.

225 *"Yüzde yüz hatalı,"* Farrell, *Shallow Grave in Trinity County,* 177.

225 *yönetmen Nicholas Ray... Kelley'yle görüştü* Rathgeb, *Making of Rebel Without a Cause,* 73.

226 *Arkadaşlarıyla konuştuğu şovlardan biri* Fabing'den Byron'a.

228 *"...halkın daha iyi anlamasını sağlamak..."* KQED, "Application for a Grant."

230 *"Neden tüm eğitici programlar..."* Newton, "Criminal Man."

230 *"anaç... bekâr bir kadın..."* Kelley, *22 Cells in Nuremberg,* 226.

230 *Schroeder, Kelley'yi... suçlayıp* Schroeder'dan Kelley'ye.

236 *"körfezin karşısına yüzebileceğini"* Randebaugh, "Theories."

237 *"...nezaket kurallarını düşününce... biraz yüksek..."* Kelley'den Baş İdareci'ye.

246 *"...işlerin sayısına şaşırıyorum..."* Terman'dan Kelley'ye.

246 *"...bir konuşma veya bildiriye hazırlanmak genelde..."* Kelley'den Terman'a.

246 *"istisnai iş yükünün ağırlığını hissettiğini"* Dreher'dan Alice Kelley'e.

248 *ölümünü... 16.56'da ilan ettiler* "UC Criminologist Dr. Douglas Kelley Killed by Poison."

249 *"Nedenini kesinlikle bilmiyordum..."* Ryan, "Mysterious Suicide."

250 *"Dr. Kelley bir defasında..."* "Private Rites Mark Funeral for Dr. Kelley."

250 *"Bilindiği kadarıyla..."* "Mystery in UC Suicide Deepens."

251 *"...onu suçlayanların yapacağı şey bu mu..."* Alice Kelley'den Mandel'e, 1 Eylül 1985.

251 *"Saçmalık!"* Mandel'den Alice Kelley'ye.

251 *"Kabı hiç görmedim..."* Alice Kelley'den Mandel'e, 1 Eylül 1985.

251 *"acı vererek yaktığını"* Randebaugh, "Theories."

252 *"Neredeyse 30 yıldır çok yakın arkadaştık,"* Fitzkee, "Obituary."

10. BÖLÜM: ÖLÜM SONRASI

254 *Kristaller...* Alice Kelley, "Inventory of Items for Sale."

257 *"şizofrenik ve. . .yoksun"* Walsh, *War and the Human Race,* 77.

257 *"...sevecen ve neşeliydi,"* Walsh, Memorandum: "Interview with Prisoner #7."

258 *"...şizofrenik kişilik izleri taşıyan..."* Walsh, "Historical Responsibility of the Psychiatrist."

258 *"Amerikan ordusu yetkilileri tarafından... yasaklandığını..."* Walsh, *War and the Human Race,* 76–77.

259 *Sovyetler Birliği... bir değişiklik yapılmasına direndiler* Neave, *On Trial at Nuremberg,* 81.

259 *"Eğimli bir açıdan..."* Dolibois, *Pattern of Circles,* 176.

259 *Birçok psikolog, kayıtlardaki problemlere işaret ettiler* Brunner, "'Oh Those Crazy Cards Again'," 234.

260 *Gustave Gilbert... öncü bayraktarlarındandı* Zillmer et al., *Quest for the Nazi Personality,* 178, 187.

261 *"...Holokost'un... gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini merak ediyordu,"* Freakonomics, "Fear Thy Nature."

261 *1970'ler kadar geç bir tarihte* Brunner, "'Oh Those Crazy Cards Again'," 249.

262 *"Burada da gerçekleşebilir,"* Harrower, "Were Hitler's Henchmen Mad?"

262 *Dukie mazeretler bularak onu reddetti* Alice Kelley'den Selzer'a.

262 *uzak tutmasının esas nedeni* Alice Kelley'den Mandel'e.

263 *"testlerin bazılarını tercüman aracılığıyla..."* Miale ve Selzer, *The Nuremberg Mind,* xiii.

263 *Gilbert'ın önsözü... son basılan çalışmalarından biriydi* Williams, "Dr. Gustave Gilbert Dead at 65."

263 *"öncül Nazi suçlularının... bizleri..."* Miale ve Selzer, *The Nuremberg Mind,* 14.

263 *belli büyük... grupların* Brunner, "'Oh Those Crazy Cards Again'," 247.

263 *"Rorschach sonuçlarının yorumu..."* Harrower, "Rorschach Records of the Nazi War Criminals."

264 *niceliksel ve istatistiksel tabanlı bir kriter uyguladı* Brunner, "'Oh Those Crazy Cards Again'," 251–252.

264 *araştırmacı Reneau Kennedy... bu kayıtları buldu* Zillmer et al., *Quest for the Nazi Personality,* 87.

265 *Amerikan halkının yüzde yirmisi için de geçerli olduğu üzere* A.g.e., 98.

265 *"...bu grubun üyeleri arasındaki farklılıklar..."* A.g.e., 99.

BİBLİYOGRAFYA

"Abbreviated Clinical Record: Hermann Goering." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Abrahamsen, David. *Crime and the Human Mind*, Montclair, CA: Patterson Smith, 1969.

Abramson, Paul D., Douglas McGlashan Kelley'ye, 6 Mart 1950. Özel Koleksiyonlar, California Üniversitesi, Santa Cruz.

Alexander, Leo. "Medical Science under Dictatorship." *New England Journal of Medicine* 14 (Temmuz 1949): 39–47.

Andrus, Burton C. *I Was the Nuremberg Jailer*, New York: Coward-McCann, 1969.

———. William Donovan'a Memorandum, 2 Kasım 1945. Donovan Nürnberg Mahkemeleri Koleksiyonu, Cornell Üniversitesi Hukuk Kütüphanesi.

———. Memorandum: "Psychiatric Consultation on Rudolf Hess." 1945. MS MLR P 20, 4 Numaralı Kutu Ulusal Arşiv ve Dosya Kayıtları İdaresi.

———. "Prison Regulations." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "SOP, for Reception of Visitors." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Statement on Ley's Suicide." 1945. MS MLR P 20. Ulusal Arşiv ve Dosya Kayıtları İdaresi.

———, Üçüncü Ordu Komutan Yardımcısı'na, 3 Kasım 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Anspacher, Carolyn. "Nazi Has Plan to Save Youth He Corrupted." *San Francisco Chronicle*, 17 Ekim 1946.

———. "Nuernberg Psychiatrist Fears Nazism in U.S." *San Francisco Chronicle*, b.t. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Psychiatrist Says Hitler Was Neurotic, Not Insane." *San Francisco Chronicle*, 12 Ekim 1946.

———. "SF Psychiatrist for Doomed Nazi Tells How They'll Die." *San Francisco Chronicle*, 1946. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Army Psychiatrist Gives Picture of Nuernberg Trials Principals." *Bakersfield Californian*, 2 Aralık 1946.

"Autopsy Shows Dr. Kelley Didn't Have Fatal Illness." *San Francisco Chronicle*, 3 Ocak 1958.

Barnes, John W. ve Douglas McGlashan Kelley. "Combat Neurosis." b.t. MS 229, 3:2 Numaralı Kutu. Özel Koleksiyonlar, California Üniversitesi, Santa Cruz.

Barton, William S. "How Drug Released Inhibitions Told." *Los Angeles Times*, 21 Mayıs 1950.

"Berkeley Zanies Drive Cops Crazy." 1951. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Blank, Gerald. "Nuremberg Psychiatrist Has Test for Nazis." *World*, 26 Mart 1947.

Kitap Sözleşmesi. MS Dosyası 1946. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Bosch, William J. *Judgment on Nuremberg; American Attitudes Toward the Major German War-crime Trials.* Chapel Hill: North Carolina Üniversitesi Yayınları, 1970.

Brickner, Richard M. *Is Germany Incurable?* Philadelphia: J.B. Lippincott, 1943.

"Bride of Dr. Douglas Kelley, of San Francisco." *Chattanooga Express*, 20 Ekim 1940.

Bromberg, Walter. *Crime and the Mind: A Psychiatric Analysis of Crime and Punishment.* New York: Macmillan, 1965.

Brunner, José. "'Oh Those Crazy Cards Again': A History of the Debate on the Nazi Rorschachs, 1946–2001." *Political Psychology* 22, 2 numara (2001): 233–261.

Case, Bill. "Army Doctors' New System Salvages 'Mentally Wounded'." *Chattanooga Free Yayınları*, 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Cherry Answers Kelley Comment." *Winston-Salem Journal*, 18 Kasım 1947.

Crassweller, Robert D. *Trujillo: The Life and Times of a Caribbean Dictator.* New York: Macmillan, 1966.

Curnutte, Mark. "Interrogator Recalls Talks with Hitler's Inner Circle." *Cincinnati Enquirer*, 15 Kasım 2009.

"Daughter of Truckee Historian Is Dead." 11 Ekim 1955. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Davidson, Eugene. *The Trial of the Germans: An Account of the Twenty-two Defendants before the International Military Tribunal at Nuremburg.* Columbia: Missouri Üniversitesi, 1966.

Davis, Chester S. "Civilization Now Offers Hope to Victims of 'Civilization'" *Winston-Salem Journal and Sentinel*, 26 Eylül 1948.

———. "How Graylyn Is Reviving Some of Our Sick Minds." *Winston-Salem Journal and Sentinel*, 16 Eylül 1948.

Davis, Louise. "Hitler Gang Just Ordinary Thugs, Psychiatrist Says." *Nashville Tennessean*, 29 Ocak 1946.

Dodd, Christopher J. ve Lary Bloom. *Letters from Nuremberg*. New York: Crown Yayınevi, 2007.

Dolibois, John. Yazarla E-posta Röportajı, Şubat 2012.

———. *Pattern of Circles: An Ambassador's Story*. Kent, OH: Kent State Üniversitesi Yayınları, 1989.

Dos Passos, John. "Report from Nürnberg." *LIFE*, 10 Aralık 1945.

"Dr. Conti Dead in Nuremberg." b.t. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Dr. Conti Suicide Revealed by Army." b.t. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Dr. D. McG. Kelley Arrives to Take Post at Bowman Gray" [Winston-Salem], 1947. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Dr. George Frank Kelley Dies at 91." 19 Kasım 1971. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Dr. Kelley Broadcasts in New York." *Winston-Salem Journal*, 24 Mart 1947.

"Dr. Kelley Is Star Witness for the Defense." *Statesville Daily*, 28 Mayıs 1947.

"Dr. Kelley Kills Self." b.t. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Dr. Kelley Leaves Post at Graylyn" [Winston-Salem], 1949. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Dr. Kelley Made News in Sensational Cases." *San Francisco Chronicle*, 2 Ocak 1958.

"Dr. Kelley Named Officer of Semantics Institute." *Winston-Salem Journal*, 28 Haziran 1947.

"Dr. Kelley Resigns Post on Medical School Faculty." *Winston-Salem Journal*, 1 Ağustos 1949.

"Dr. Kelley Suicide Laid to Overwork." 2 Ocak 1958. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Dreher, George E., Alice Vivienne Kelley'ye, 4 Ocak 1958. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Early, Don, Douglas McGlashan Kelley'ye, 18 Şubat 1947. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Ehrenfreund, Norbert. *The Nuremberg Legacy: How the Nazi War Crimes Trials Changed the Course of History.* New York: Palgrave Macmillan, 2007.

Essig, E. O. "Charles Fayette McGlashan." *Pan-Pacific Entomologist* (Ocak 1931): 97–99.

Everts, William H., Alice Vivienne Kelley'ye, 19 Mayıs 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

İdari Emir. "Carrier Sheet, HQ Com Z, to Senior Consultant in Neuropsychiatry." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Experts on Semantics Deliver SF Lecture." *San Francisco Examiner,* 11 Ağustos 1952.

Fabing, Howard D., Edward A. Byron'a, 9 Mayıs 1953. Özel Koleksiyonlar, California Üniversitesi, Santa Cruz.

"Faculty Will Not Examine Float Entries." *Daily Californian* [Berkeley], 26 Şubat 1932.

Farrell, Harry. *Shallow Grave in Trinity County.* New York: St. Martin's, 1997.

"File on Douglas McGlashan Kelley." b.t. ABD Federal Araştırma Bürosu.

Fitzkee, Dariel. "Obituary, Douglas M. Kelley." b.t. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Former Local Boy Given Major Scholarship in East." *Sierra Sun* [Truckee], 10 Ağustos 1939.

Forsyth County Tarih Kaynakları. "Graylyn," 15 Kasım 2012. http://www.cityofws.org/Assets/CityOfWS/Documents/Planning/HRC/Local_Landmarks/LHL_Sheets/72_Graylyn.pdf.

Freakonomics Radyo Yayını. "Fear Thy Nature." Nüshası. 14 Eylül 2012. http://www.freakonomics.com/2012/09/14/fear-thy-nature-a-new-freakonomics-radio-podcast/.

Freeman, Walter. *The Psychiatrist; Personalities and Patterns.* New York: Grune & Stratton, 1968.

Friedman, Howard S. ve Leslie R. Martin, *The Longevity Project: Surprising Discoveries for Health and Long Life from the Landmark Eight-decade Study.* New York: Hudson Street, 2011.

Fry, Helen. *Inside Nuremberg Prison: A Biography of Howard Triest.* n.p.: Kindle Ebook, 2011.

Gaillard, Ernest, Jr. Sertifika. 1944. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Gelles, Michael. Yazarla Telefon Röportajı, Ekim 2009.

"General Semantics—Science of the Effect of Words." *San Francisco News*, 7 Ağustos 1952.

Gilbert, Gustave Mark. "Goering." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Hess Test Notes." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Hess Thematic Apperception Test." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Keitel Interview." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Ley's Final Psychiatric Interview." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Notes on Rudolf Hess." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. *Nuremberg Diary.* New York: Da Capo, 1995.

———. *The Psychology of Dictatorship: Based on an Examination of the Leaders of Nazi Germany.* Westport, CT: Greenwood, 1979.

———. "Trial Notes." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Goering Interview Notes." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Goering Was Child in Adult World, Says Brain Expert." 1946. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Göring, Emmy. *My Life with Goering.* Londra: David Bruce ve Watson, 1972.

———, Hermann Göring'e, 10 Ekim 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Göring, Hermann. Otobiyografik Açıklama, 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———, Douglas McGlashan Kelley'ye, 9 Eylül 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———, Emmy Göring'e, 10 Ekim 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———, Emmy Göring'e, 28 Ekim 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Green, Edwin. "General Semantics and Human Affairs." *Los Angeles Daily News,* 16 Mart 1942.

Greenberg Yayınevi'nden Douglas McGlashan Kelley'ye, 20 Ocak 1949. MS Dosyası "1949." Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Gregor, Neil. *Haunted City: Nuremberg and the Nazi Past.* New Haven, CT: Yale Üniversitesi Yayınları, 2009.

Gunkel, Christoph. "How a Top Nazi's Brother Saved Lives." *Der Spiegel,* 2 Mayıs 2012. http://www.spiegel.de/international/germany/new-book-on-hermann-goering-good-brother-albert-goering-a-830893.html.

Hale, Nathan G. *The Rise and Crisis of Psychoanalysis in the United States: Freud and the Americans, 1917–1985.* New York: Oxford Üniversitesi Yayınları, 1995.

Halleck, Seymour L., *Psychiatric Aspects of Criminology.* Springfield, IL: Charles C. Thomas, 1968.

Hansen, Ken. "Professor Uses Tricker in Class." *Daily Californian* [Berkeley], 5 Aralık 1950.

Harrower, Molly. "Rorschach Records of the Nazi War Criminals: An Experimental Study after Thirty Years." *Journal of Personality Assessment* 40, 4 Numara (1976).

———. "Were Hitler's Henchmen Mad?" *Psychology Today* (Temmuz 1976): 76–78.

Hastings, Donald W. ve David G. Hastings, *Psychiatric Experiences of the Eighth Air Force: First Year of Combat, July 4, 1942 to July 4, 1943.* New York: Josiah Macy Jr. Derneği, 1944.

"Head of Graylyn Offered University Post." 1949. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Here and There with *Newsweek* Correspondents." *Newsweek* 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri Arasındaki Tanımlanamayan Dergi Kupürü.

Hess, Rudolf. "Statement before the IMT at Nuremberg." 1945. MS MLR P 20, 6 Numaralı Kutu Ulusal Arşiv ve Dosya Kayıtları İdaresi.

"Hitler Gang's Personalities Are Discussed." *Richmond News Leader,* 5 Nisan 1947.

"Hitler's Own Physician Never Expected Trial for War Crimes, Dr. Douglas Kelley Reveals." b.t. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Holstrom, J. D., Douglas McGlashan Kelley'ye, 5 Temmuz 1950. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Hoover, J. Edgar. "Hermann Göring, Ingestion of Paracodeine Tablets." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Immaturity Threatens Nation, Noted Psychiatrist Declares." *Hazelton Standard-Sentinel*, 27 Ocak 1948.

"Ink Blots Test Hess's Sanity." *Philadelphia Inquirer*, 14 Ekim 1945. "Interview with Baldur Von Schirach." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Interview with Hans Fritzsche." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

William Donovan'a J. E. S. Memorandumu, b.t. Donovan Nürnberg Mahkemeleri Koleksiyonu, Cornell Üniversitesi Hukuk Kütüphanesi.

Joyce, Nick. "In Search of the Nazi Personality." *Journal of the American Psychological Association* 40, 3 Numara (2009): 18.

Juchli, Rene H. "Emergency Call for Dr. Robert Ley." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Kaempffert, Waldemar. "New Test for Drunks." *New York Times*, 16 Kasım 1941.

Kelley, Alice Vivienne. "Faux Invitation." 1942. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Inventory of Items for Sale." 1958. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. Memorandum. b.t. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———, Bill Mandel'e, 1 Eylül 1985. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———, Bill Mandel'e, 4 Şubat 1986. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———, Michael Selzer'a, b.t. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———, Melody Starr'a. 25 Ocak 1959. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Alicia Kelley'den, Alice Vivienne Kelley'ye, 1958. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Kelley, Doug, Yazarla Röportajlar, Ağustos 2008, Eylül 2009, Mart 2012 ve Haziran 2012.

Kelley, Douglas McGlashan. "Annual Ward Report." 1943. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Appraisals of Prisoners." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. Röportaj Notlarından Oluşan Ciltli Defter, 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Clinical Reality and Projective Technique." *The American Journal of Psychiatry* 107, 10 Numara (1951): 753–757.

———. "Clinical Summary of Neurological and Psychiatric Examination of Internee #31G 350013." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Conjuring as an Asset to Occupational Therapy." *Occupational Therapy and Rehabilitation* 19, 2 Numara (1940): 71–82.

———. "Examination of Hermann Goering." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Gifted Children Followup." 1955. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Gravatt's Four-ace Trick." *GENII* (b.t.).

———. El Yazısı Not, 1927. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Hess Rorschach." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "History of Psychiatric Service." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Mania and the Moon." *The Psychoanalytic Review* 29, 4 Numara (1942): 406–426.

———. "Medical Report on Rudolf Hess." 1945. MS Dosyası "Prison Psychiatric Reports." ARC 6291444, MLR P 20. Ulusal Arşiv ve Dosya Kayıtları İdaresi.

———. "Medical Status of Prisoner Ernst Kaltenbrunner." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Memorandum on the Death of Leonardo Conti." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Mental Examination of Robert Ley." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "The Nuremberg Trial." Konferansı, 1946. Douglas McGlashan Kelley Arşiv Koleksiyonu, California Üniversitesi, Santa Cruz.

———. "Personal File, to 1937." b.t. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. Kişisel mektup. "File to 1937." Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Preliminary Studies of the Rorschach Records of the Nazi War Criminals." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Prison Psychiatric Reports." 1945. ARC 6291444, MLR P 20. Ulusal Arşiv ve Dosya Kayıtları İdaresi.

———. "Psychiatric Evaluations." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Prison Psychiatric Reports." içindeki "Psychiatric Profiles of Nazi Defendants." 1945. MS ARC 6291444, MLR P 20. Ulusal Arşiv ve Dosya Kayıtları İdaresi.

———. "Psychiatric Service." 1943. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Record of Professional Assignments." 1946. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Rorschach Report on Hermann Göring." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Rorschach Report on Joachim Von Ribbentrop." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Rorschach Technique." 1943. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Rudolf Hess." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Statement on Hess." 1945. MS MLR P 20, 4 Numaralı Kutu Ulusal Arşiv ve Dosya Kayıtları İdaresi.

———. "TAT Test Results: Goering." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———, Alice Vivienne Kelley'ye, 20 Ağustos 1935. Dosyası "To 1937." Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———, Burton C. Andrus'a, 26 Ekim 1945. "Mental Examination of Prisoner [Ley] to Commanding Officer." Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———, C. C. Carpenter'a, 26 Temmuz 1949. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———, Baş İdareci'ye, 18 Temmuz 1955. Özel Koleksiyonlar, California Üniversitesi, Santa Cruz.

———, Birlik Komutanı'na, İç Güvenlik Müfrezesi, 15 Ekim 1945. "Psychiatric Status of Internee." Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———, J. D. Holstrom'a, 30 Ocak 1950. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———, Lewis Terman'a, 6 Temmuz 1955. MS Dosyası "To 1937." Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———, William Donovan'a, 26 Ekim 1945. Donovan Nürnberg Mahkemeleri Koleksiyonu, Cornell Üniversitesi Hukuk Kütüphanesi.

———, William Donovan'a, 9 Kasım 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———, William Donovan'a, 10 Kasım 1945. Donovan Nürnberg Mahkemeleri Koleksiyonu, Cornell Üniversitesi Hukuk Kütüphanesi.

———, William Donovan'a, 13 Kasım 1945. Donovan Nürnberg Mahkemeleri Koleksiyonu, Cornell Üniversitesi Hukuk Kütüphanesi.

———, William Donovan'a, 17 Kasım 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———, William Donovan'a, 22 Kasım 1945. Donovan Nürnberg Mahkemeleri Koleksiyonu, Cornell Üniversitesi Hukuk Kütüphanesi.

———, William Donovan'a, 26 Kasım 1945. Donovan Nürnberg Mahkemeleri Koleksiyonu, Cornell Üniversitesi Hukuk Kütüphanesi.

———. *22 Cells in Nuremberg; a Psychiatrist Examines the Nazi Criminals*. New York: Greenberg, 1947.

———. "Use of General Semantics and Korzybskian Principles as an Extensional Method of Group Psychotherapy in Traumatic Neurosis." *The Journal of Nervous and Mental Disease* 114, 3 Numara (1951): 189–220.

———. "The Use of Narcosis Therapy in the ETO." 1943. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Von Schirach." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Kelley, Douglas McGlashan ve Gordon Waldear. "The Criminal." 1957. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Kelley, Douglas McGlashan ve Howard Whitman. "Squeal, Nazi, Squeal!" *Collier's*, 31 Ağustos 1946.

Kelley, Douglas McGlashan ve Terry Hansen. "Dumb Cops Are Dangerous." b.t. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Kelley Says Dictatorship Is Danger." *Winston-Salem Sentinel*, 27 Mart 1947.

"Kelley Suicide Mystery Deepens." 3 Ocak 1958. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Kelley Teaches Battle Psychiatry." *Chattanooga Free Yayınları*, 7 Nisan 1944.

Kirkland, E. H., Douglas McGlashan Kelley'ye, 26 Ocak 1946. "Promotion." Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Kitchin, Thurman, Douglas McGlashan Kelley'ye, 13 Ağustos 1946. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri, Dosya "1946."

Klam, Najeeb ve Douglas McGlashan Kelley. "Clinical Lab Report on Leonardo Conti." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Kodish, Bruce I. *Korzybski: A Biography.* Pasadena, CA: Extensional Publishing, 2011.

Koehli, Harrison. "Ponerology 101: Psychopathy at Nuremburg—Science of the Spirit—Sott.net." *SOTT.net*, 6 Eylül 2010. http://www.sott.net/ articles/show/214764-Ponerology-101-Psychopathy-at-Nuremburg#.

Koopman, John. "Gordon Waldear–State's Film Chronicler." *San Francisco Chronicle*, 27 Nisan 2002.

KQED Televizyon Kanalı. "Application for a Grant from the Educational Television and Radio Center." b.t. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"KQED Wins TV Award." 29 Ocak 1959. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Lawmen Hear Crime Cause from Savant." [Logan, Utah], 1951. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Lebert, Stephan ve Norman Lebert. *My Father's Keeper: Children of Nazi Leaders.* New York: Little, Brown, 2000.

Konferans Anlaşmaları, 1947. MS Dosyası "1947." Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri. Konferans Sözleşmeleri 1947–1949. TS Dosyası "1947." Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Konferans Anlaşmaları, 1946. MS Dosyası "1946." Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Ley, Robert. Son Dileği ve Vasiyeti. b.t. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. Beyanat. b.t. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Ley's Brain Sent to U.S. for Study." *San Francisco Chronicle*, 1 Kasım 1945.

Long, Tania. "Hess Tells Court He Faked Illness as 'Tactical' Move." *New York Times*, 1 Aralık 1945.

Loosli-Usteri, Marguerite, Douglas McGlashan Kelley'ye, 8 Aralık 1953. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Magic and Mickey Mouse." *Time*, 24 Kasım 1941.

"Magic Helps Treat Insane." *San Francisco News*, 17 Kasım 1941.

"Magicians Will Present Stunt at 10 Today." *Daily Californian* [Berkeley], 24 Şubat 1932.

Malloy, George D, Douglas M. Kelley'ye, 28 Haziran 1952. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Mandel, William, Alice Vivienne Kelley'ye, 2 Ağustos 1985. "Kelley Project: Notes On: Description of Suicide." Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Manvell, Roger ve Heinrich Fraenkel. *Goering: The Rise and Fall of the Notorious Nazi Leader.* New York: Skyhorse, 2011.

McEwen, Jim. "Somnoform Promises Magic Aid to Victims of Amnesia." *Winston-Salem Journal and Sentinel*, 3 Temmuz 1949.

McGlashan, M. Nona. *Give Me a Mountain Meadow: The Life of Charles Fayette McGlashan, 1847–1931, Imaginative Lawyer-editor of the High Sierra, Who Saved the Donner Story from Oblivion and Launched Winter Sports in the West.* Fresno, CA: Pioneer, 1977.

McIlwain, Bill. "Liquor Can Curb Its Own Problems." *Twin City Sentinel*, 6 Ağustos 1949.

"Mental Health Held Serious U.S. Problem." *Wilkes-Barre Record*, 28 Ocak 1948.

Miale, Florence R. ve Michael Selzer. *The Nuremberg Mind: The Psychology of the Nazi Leaders*. New York: Crown Group, 1976.

Miles, Steven, Yazarla Röportaj, Ekim 2009.

Miller, Clint L. "Hermann Göring, Progress in Reduction of Paracodeine." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———. "Medical Report on PWS with Serious Illness." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Miss Alice Hill Weds Dr. Kelley." b.t. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Modernism Blamed for Delinquency." *San Francisco Chronicle*, 7 Nisan 1951.

Mosley, Leonard. *The Reich Marshal; a Biography of Hermann Goering*. Garden City, NY: Doubleday, 1974.

Moss, Frank L., Alice Vivienne Kelley'ye, 4 Şubat 1961. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Mrs. Pelton Not Insane, Declares UC Psychiatrist." 1952. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Muir, Jean. "Profile of Douglas M. Kelley." b.t. MS Arşivi ve Özel Koleksiyonlar, California Üniversitesi, Santa Cruz.

"Mystery in UC Suicide Deepens." *San Francisco Examiner*, 3 Ocak 1958.

"Nazis No Longer Swagger at Trial." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Neave, Airey. *On Trial at Nuremberg*. Boston: Little, Brown, 1978.

"Neurosis Victims Return to Battle." b.t. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Newton, Dwight. "The Criminal Man." *San Francisco Examiner*, 12 Ağustos 1958.

Noyes, Arthur. "Ley Hangs Himself in Cell." *Stars and Stripes*, 28 Ekim 1945.

The Nuremberg Nazi Trial: Excerpts from the Testimony of Hermann Goering, Albert Speer, Auschwitz Commander Rudolf Hoess, and Others. St Petersburg, FL: Red and Black, 2010.

"Nuremberg Rorschach Tests." 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Wake Forest Üniversitesi'nin Bowman Gray Tıp Fakültesi'ndeki Psikiyatri Bölümü Klinik Psikoloji Dersi Eğitim Planı Taslağı. 1947. MS Dosyası "1947." Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Overy, Richard J. *Interrogations: The Nazi Elite in Allied Hands.* New York: Viking, 2001.

Palm, Henry. "Psychiatrist Says There Is No 'Criminal Type'." *San Francisco Examiner*, 22 Temmuz 1951.

Perkin, Robert L. "Time-Benders Watch Their P's and C's." *Rocky Mountain News* [Denver], 23 Temmuz 1949.

Pick, Daniel. *The Pursuit of the Nazi Mind: Hitler, Hess, and the Analysts.* Oxford: Oxford Üniversitesi Yayınları, 2012.

"Politicians Should Get Mental Exams; and So Should the Psychiatrists!" *Twin City Sentinel*, 18 Şubat 1948.

"Private Rites Mark Funeral for Dr. Kelley." *Berkeley Gazette*, 3 Ocak 1958.

"Psychiatrist Has Criticism for Pals." *San Francisco News*, 12 Kasım 1951.

"Psychiatrists Using Shell Game to Treat Insane." *San Francisco Examiner*, 18 Kasım 1941.

"Psychiatry and Crime." *Greensboro Record*, 17 Kasım 1947.

"Quarter of U.S. Police Held Unfit." 24 Eylül 1952. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Randebaugh, Charles. "Theories, but Not One Fits Kelley Suicide." *San Francisco Chronicle*, 4 Ocak 1958.

Rathgeb, Douglas L. *The Making of Rebel without a Cause.* Jefferson, NC: McFarland, 2004.

Rees, J. R., Douglas McGlashan Kelley'ye, 4 Aralık 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Rickman, Joel Y. "2 Deputies Balk Jail Probe Lie Test." San Jose Mercury News, 10 Eylül 1950.

Rogers, Marian. "Faster Mental Cures Found during War, Kelley Asserts." *Tulsa World*, 4 Aralık 1947.

Rosenberg, Alfred, Douglas McGlashan Kelley'ye, 26 Aralık 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Rosenberg, Lee G.'den, Alice Vivienne Kelley'ye, 30 Mayıs 1960. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

———, Alice Vivienne Kelley'ye, 23 Ağustos 1960. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Ross, Helen. "Dr. Douglas Kelley Analyzes Neuroses of Hitler, Nuremberg Trial Principals." *Cataba New Enterprise* (1947).

Roth, Marschal, Jr. "Dr. Kelley Was Not Fooled by Hess's 'Faking of Amnesia'." *Chattanooga Daily Times*, 31 Ocak 1946.

"Rudolf Hess: Report of British Observation and Findings." b.t. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Ryan, Joan. "Mysterious Suicide of Nuremberg Psychiatrist." *San Francisco Chronicle*, 6 Şubat 2005.

Sauckel, Fritz, Douglas McGlashan Kelley'ye, 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Schacht, Hjalmar Horace Greeley. *Confessions of "the Old Wizard"; Autobiography.* Boston: Houghton Mifflin, 1955.

Schaefer, Virginia Chumley. "Virginia's Reel" [Chattanooga], 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Schirach, Baldur von. "*Dem Tod.*" ["Ölümüne"], 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Schroeder, Christan, Douglas McGlashan Kelley'ye, 1 Nisan 1952. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Schurr, Cathleen. "The Gods Come Down." 1946. MS 229, 3:9 Numaralı Kutu. Özel Koleksiyonlar, California Üniversitesi, Santa Cruz.

Schwarz, Wolfgang. "Hermann Rorschach, M.D.: His Life and Work." *Rorschachiana: Journal of the International Society for the Rorschach* 21, 1 Numara (1996): 6–17.

Sears, Robert R.'dan, William Mandel'e, 8 Eylül 1985. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Semantics Held Key to Clarity in Thought." Denver Post, 21 Temmuz 1949.

"SF Doctor Predicts How 11 Nazis Will Die." *San Francisco Examiner*, 15 Ekim 1946.

"S.F. Psychiatrist Is Amazed at Goering Suicide." *San Francisco Chronicle*, 16 Ekim 1946.

Shurkin, Joel N. *Terman's Kids: The Groundbreaking Study of How the Gifted Grow Up.* Boston: Little, Brown, 1992.

Sprecher, Drexel A. *Inside the Nuremberg Trial: A Prosecutor's Comprehensive Account*, Vols. I. ve II. Ciltler, MD: America Üniversitesi, 1999.

Stack, Robert I. "The Capture of Goering." b.t. 36. Piyade Tümen Komutanlığı. http://www.kwanah.com/36division/ps/ps0277.htm.

"Streicher's Lewd Sex Library May Play Part in Trial." 20 Ekim 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Stringer, Ann. "Hess's Aloofness Fails: Talks to Old Partners in World Crime." *Dunkirk Evening Observer*, 20 Kasım 1945.

Summers, Scott. "Graylyn Ready for Treatment of Mental Ills." 17 Ağustos 1947. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Teich, Frederick. "Inventory: Alfred Rosenberg." 1945. MS MLR P 20, 3 Numaralı Kutu. Ulusal Arşiv ve Dosya Kayıtları İdaresi.

———. "Inventory: Hermann Goering." 1945. MS MLR P 20. Ulusal Arşiv ve Dosya Kayıtları İdaresi.

———. "Inventory: Rudolf Hess." 1945. MS MLR P 20, 4 Numaralı Kutu. Ulusal Arşiv ve Dosya Kayıtları İdaresi.

"Tells Need of Training People to Grow up." *Los Angeles Evening Herald Express*, 1 Nisan 1952.

Terman, Lewis, Douglas McGlashan Kelley'ye, 23 Haziran 1955. MS Dosyası "1955." Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Therapeutic Progress." *The American Practitioner* 48 (1914): 601–602.

"They Can't Tie Him." *Oakland Post-Inquirer*, 24 Şubat 1932.

"Time-Bender Idea Bodes Ill for Russ." *Associated Press*, 1947. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Totalitarianism Discussed." *Winston-Salem Sentinel*, 26 Haziran 1947.

"The Trial of Adolf Eichmann (Session 55, Part 1)." b.t. *Nizkor.org*, http:// www.nizkor.org/hweb/people/e/eichmann-adolf/transcripts/Sessions/ Session-055-01.html.

"The Trial of Adolf Eichmann (Session 55, Part 9)." b.t. *Nizkor.org*, http:// www.nizkor.org/hweb/people/e/eichmann-adolf/transcripts/Sessions/ Session-055-09.html.

Triest, Howard. Yazarla Telefon Röportajı, Ocak 2012.

Tucker, George. "Doctors Seek Way to Clear Hess's Mind, Put Him on Trial." *Fresno Bee*, 5 Kasım 1945.

———. "Hess Gloomily Views Newsreels of Himself." *San Francisco Examiner*, 9 Kasım 1945.

———. "'I Feel Better,' Hess Says after Confessing Ruse." *Los Angeles Times*, 30 Kasım 1945.

Tusa, Ann ve John Tusa. *The Nuremberg Trial*. New York: Atheneum, 1984.

"UC Criminologist Dr. Douglas Kelley Killed by Poison." *Berkeley Gazette*, 2 Ocak 1958.

"UC Doctors Use Drug to Aid Psychiatric Test." *San Francisco Examiner*, 22 Ocak 1942.

"U.C. 'Houdini' Sirkus Stunt." *Oakland Post-Inquirer*, 24 Şubat 1932.

"UC Man Develops New 'Truth Serum' Method." *Berkeley Gazette*, 1950. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"UC Man Reports Better Truth Serum." 1949. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"UC's Dr. Kelley, Crime Expert, Commits Suicide." *San Francisco Chronicle*, 2 Ocak 1958.

California Üniversitesi. "U.S. Neglects Mental Disease Research." 1942. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

California Üniversitesi, Berkeley. Kriminoloji Fakültesi. Basın Duyurusu, 30 Eylül 1954. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Başlıksız Haber Filmi, 1945. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Urban, Markus. *The Nuremberg Trials: A Short Guide*. Nürnberg: Sandberg, 2008.

"U.S. Experts to Study Dr. Ley's Damaged Brain." *Chicago Daily Tribune*, 1 Kasım 1945.

Volz, Matt. "Montana Pilot, 99, Recalls Flying Goering." *Azcentral.com*, 20 Ocak 2011. http://www.azcentral.com/offbeat/articles/2011/01/29/20110129montana-pilot-recalls-goering-flight-ON.html.

Waggoner, Walter H. "Walter Langer Is Dead at 82; Wrote Secret Study of Hitler." *New York Times*, 10 Temmuz 1981.

Walker, James. "Lessons of War Will Help Now." *Greenville News*, 19 Şubat 1947.

Walker, Keith. *A Trail of Corn*. Santa Rosa, CA: Golden Door, 1995.

Waller, Douglas C. *Wild Bill Donovan: The Spymaster Who Created the OSS and Modern American Espionage.* New York: Free, 2011.

Waller, James. *Becoming Evil: How Ordinary People Commit Genocide and Mass Killing.* Oxford: Oxford Üniversitesi Yayınları, 2002.

Walsh, Maurice N. "Historical Responsibility of the Psychiatrist." Genel Psikiyatri Arşivi 11, 4 Numara (1964): 355–359.

———. Memorandum: "Interview with Prisoner #7." 1948. MS İlaç Koleksiyonu Tarihi, Mayo Clinic.

———. *War and the Human Race.* New York: Elsevier, 1971.

"Wedding Announcement." b.t. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Wertham, Frederick. "A Psychiatrist Examines the Master-criminals at Nuremberg: Review of *22 Cells in Nuremberg.*" *New York Times*, 2 Şubat 1947.

West, Rebecca. *A Train of Powder.* New York: Viking, 1955.

Whitman, Howard. "Blots on Your Character." *Woman's Home Companion* (Ocak 1947). Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"Wife Who Killed Sons Called Insane." 1952. Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

Williams, Lena. "Dr. Gustave Gilbert Dead at 65; Trial Psychologist at Nuremberg." *New York Times*, 7 Şubat 1977.

Wilson, O. W., Douglas McGlashan Kelley'ye, 26 Temmuz 1949. MS Dosyası "1949." Douglas M. Kelley'nin Kişisel Belgeleri.

"WWII Adolf Hitler Profile Suggests 'Messiah Complex'." BBC News, 4 Nisan 2012. http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-17949037.

Wyllie, James. *The Warlord and the Renegade: The Story of Hermann and Albert Goering.* Stroud, BK: Sutton, 2006.

Zillmer, Eric A., Molly Harrower, Barry A. Ritzler ve Robert P. Archer. *The Quest for the Nazi Personality: A Psychological Investigation of Nazi War Criminals.* Routledge, 1995.

DİZİN

2 Cells in Nuremberg 200, 207, 216, 221, 230, 255
22 Cells 208, 210, 211, 216

A

Adalet Sarayı 7, 66, 67, 75, 154, 156, 158, 180
Adolf Eichmann 130, 195, 260
Adolf Hitler 9, 10, 14, 17, 18, 19, 24, 25, 26, 27, 30, 32, 36, 62, 77, 78, 82, 83, 84, 86, 87, 89, 91, 96, 97, 99, 103, 104, 105, 110, 116, 117, 123, 124, 132, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 150, 151, 159, 161, 162, 170, 171, 175, 176, 177, 181, 182, 184, 185, 186, 189, 192, 193, 194, 195, 197, 208, 209, 216, 229, 230, 261
ahlak 191
Airey Neave 23, 94, 125, 176
akıl sağlığı 62, 91, 98, 108
Albert Göring 17
Albert Riedel 224
Albert Speer 10, 26, 61, 209, 259
Alfred Jodl 9, 18, 89
Alfred Korzybski 50, 203, 241
Alfred Rosenberg 10, 19, 82, 112, 173
Alice Vivienne Hill 54
Alicia Kelley 10, 216, 232, 235, 240, 247, 256, 266
alkoliklik 202
Allen Kelley 10, 216, 232, 247, 256, 266
Alman Hava Kuvvetleri 9, 85
Amerikalı Sihirbazlar Topluluğu 51
Antabuse 202
Anne Frank'in Hatıra Defteri 255
Ann ve John Tusa 170
antisosyal davranış 91
Artur Seyss-Inquart 136
A Short Talk with Erlanger 205
Asi Gençlik 225
Aspudden Hastanesi 33
Atom Enerjisi Komisyonu 225
Aufbau Einer Nation 151
August Vollmer 219

B

Baldur von Schirach 10, 69, 89, 113
Barry Ritzler 264

Beethoven 117
Ben E. Swearingen 184
Benito Mussolini 194
Benjamin Rush 90
Berkeley Gazette 250
Berkeley kampüsü 46, 224
Berkeley Polis Merkezi 219
"Birahane" Darbesi 32, 116
Birleşik Devletler 27, 189, 197, 198
Bo Foster 16
Bowman Gray 200, 206, 213, 216
Bowman Gray Tıp Fakültesi 200
Bruno Klopfer 49, 211, 223, 241, 262
Burton Abbott 224, 256
Burton C. Andrus 18

C

California Başsavcılık Dairesi 225
California Tıp Derneği 227
California Üniversitesi Tıp Fakültesi 52
Carin Göring 33, 34, 78
Carin von Kantzow 78
Cesare Lombroso 90
Charles Buckman Goring 91
Charles Fayette McGlashan 40
Chester S. Davis 203
Christa Schroeder 229
Christine Rommel 154
Çıplak Şölen 36
Clarence Day 239
çocuk suçları 225
Çocuk suçları 222
Collier's 199
Columbia Üniversitesi 48
Çöp Kutusu 18, 20, 30, 31, 38
Criminal Man 227, 228, 255

D

Dachau toplama kampı 128
Daniel Pick 38
Dariel Fitzkee 252
David Maurer 219
depresyon 34, 53, 113, 116
Der Loisl, the Story of a Girl 159
Der Stürmer 10, 19, 83
dikkatle dinleme 236
dini hizmetler 73
Donald Ewen Cameron 144
Donner Gölü 41
Donner Topluluğu 41, 42, 43, 44
Douglas Douglas-Hamilton 103
Douglas Kelley 38, 48, 52, 174, 193, 237, 243
Douglas McGlashan Kelley 9, 29, 45
Drexel Sprecher 133
Drexel Üniversitesi 264

Dwight D. Eisenhower 15

E

East Bay Psikiyatri Kurumu 225
Edda Göring 17, 77, 78, 79, 99, 100, 101, 102, 125, 139, 179, 180, 181
Edna Glenn 223
E. F. L. Wood 149
Eğitsel Televizyon ve Radyo Merkezi 227
Emily Taft Douglas 188
Emmy Göring 15, 17, 77, 78, 79, 99, 100, 101, 102, 125, 138, 139, 179, 180, 181
Emmy Sonnemann 78
Erich Raeder 10, 89
Eric Zillmer 264
Erlangen 148
Ernst Kaltenbrunner 9, 27, 88, 147
Ernst Roehm 97
Erwin Rommel 154
Eugene Davidson 24
Eugene Talmadge 197
Eva Braun 195
evipan 109

F

Fakes, Frauds and Fools 226
faşizm 197
FBI 27, 28, 221, 222
fenobarbital 62
Florence Miale 262
Florida Üniversitesi 261
Francis Biddle 177
Frank L. Moss 255
Franz von Papen 10, 61, 89, 138
Fritz Sauckel 10, 99
Führer ilkesi 192

G

Gazeteciler 60, 175
Genel semantik 205
Genel Semantik Enstitüsü 203
GENII 51
Geoffrey Lawrence 10, 160
George "Doktor" Kelley 10, 44, 257
George Dreher 246
Georgia Abbott 257
Gerçeklik serumu 215
Gestapo 25, 27, 88, 125, 151
Goering, Amiable Psychopath 261
Goethe 117
Gordon Waldear 227, 255
Grand Otel 30, 66
Graylyn 200, 201, 202, 203, 205, 213, 216
Greenberg Yayınevi 199

Güneş Manzarası Mezarlığı 11
Gunther von Rohrscheidt 166
Gustave Mark Gilbert 128
Gustav Krupp von Bohlen 166
Gustav von Kahr 32
güvenlik önlemleri 153, 154

H

Hannah Arendt 196
Hans Frank 9, 18, 73, 116
Hans Fritzsche 182
hapishanenin papazları 115
Harry Borson 245
Harry Houdini 46
Harry Truman 189
Heinrich Fraenkel 178
Heinrich Himmler 21, 26
Henry F. Gerecke 73
Henry Murray 193
Herbert Hoover 26
Herbert Lee Stivers 184
Herman Morris Adler 215
Hermann Göring 3, 9, 14, 23, 26, 37, 60, 75, 80, 91, 96, 141, 184, 224, 267, 270
Hermann Rorschach 49
Herrick Memorial Hastanesi 248
Hervey Cleckley 97
Hess 9, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 115, 117, 120, 121, 126, 136, 137, 140, 143, 144, 145, 146, 147, 154, 156, 158, 159, 160, 161, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 172, 173, 175, 176, 179, 180, 181, 187, 190, 208, 240, 257, 258, 259, 261, 265, 267
Hildegard Pelton 223
History of the Donner Party 42
hırs 40, 48, 69, 115, 120, 189, 191, 226
hırslı 175, 217
Hjalmar Schacht 10, 19, 70, 182
Howard D. Fabing 200
Howard Triest 9, 95, 111, 148, 269
Huey Long 197

I

Is Germany Incurable? 91
idam cezası 146, 181, 225
idam hükmü 186
idam kararı 196
insülinli şok terapisi 201
intihar 18, 21, 33, 68, 69, 70, 72, 85, 96, 113, 124, 132, 133, 141, 180, 185, 186, 194, 195, 207, 249, 250, 251,

253, 259
intihar teşebbüsü 132
iş terapisi 201

J

Jack "Tex" Wheeler 184
Jacob ve David Greenberg 199
James Dean 226
James F. Breen 42
Janet Flanner 177
J. Edgar Hoover 27
Joachim von Ribbentrop 10, 72, 87, 119
John Amen 143
John Dolibois 9, 30, 73, 94, 127, 259, 269
John Dos Passos 158
John E. Rankin 197
John Gillen 30
John Hersey 205
John Holstrom 220
John Millet 38
Jonathan Worth 203, 204
José Brunner 263
Joseph Goebbels 21, 26
Joseph MacCurdy 193
Joseph Mitchell 219
Journal of Nervous and Mental Disease and Psychoanalytic Review 144
J. R. Rees 105
Julius Streicher 10, 19, 63, 78, 83
June McGlashan 10, 40, 43, 44, 45, 47, 213, 237, 246

K

kaçak mal 20, 153
Karl Brandt 117, 123, 194
Karl Dönitz 9, 18, 60, 84, 89, 116, 119
Karl Haushofer 110
Kart VII 119
Kavgam 82, 105
kelebek 41, 43, 118
kinestetik belirteçler 119
kodin 28
Konstantin von Neurath 10, 69, 89
Koruma Timi (SS) 14, 129, 147
Kriminoloji 215, 217, 219, 226, 227
kriminolojik psikiyatri 217
Ku Klux Klan 92

L

Langbro Akıl Hastanesi 33
Langley Porter Clinic 134
Leonardo Conti 117, 123
Leon Goldensohn 174, 210
Leora Brooke 152
Letterman Kara Kuvvetleri Hastanesi 225

Lewis Keseberg 42
Lewis Terman 45, 211, 246
Lloyd J. Thompson 56
Lobotomi 201
Long Island Üniversitesi 260, 264
Lord Halifax 149
Ludwig Pflücker 29, 73

M

Marguerite Loosli-Usteri 211
Martin Bormann 14, 26, 181
Maurice N. Walsh 257
McGlashan ailesi 44, 250
McSorley's Wonderful Saloon 219
Melataea Macglashanii 43
Merkezi İstihbarat Teşkilatı 61
Michael Selzer 262
Molly Harrower 212, 261
Monterey Garnizonu 20
Mondorf-les-Bains 7, 14, 18, 38
morfin ihtiyacı 33
Mormon Dağ Çayırları 42
mücevherler 267
Münih "Birahane" Darbesi 32
müzik 40, 54, 55, 66, 143, 229, 232, 238

N

Najeeb Klan 134
narkohipnoz 166, 175, 204, 205, 215
narsisizm 39, 91
Nathalie Gray 200
Nathan B. Eddy 27
Nazi kişiliği 39
Nazi psikiyatri kaydı değerlendirmesi 212
Nazi tutsakları 63, 69, 97, 133
Nazi zihniyeti 137, 260
Nazizm'in yükselişi 112
NBC 226
nevroz 190
New Jersey Eyaleti Polis Şefleri Birliği 221
New York Psikiyatri Enstitüsü 144
New York Psikiyatri Hastanesi 48
Nicholas Ray 225
Nolan D.C. Lewis 144
Nona McGlashan 43, 47
N. P. Dicks 105
Nuremberg Diary 208
Nürnberg 10, 12, 23, 25, 63, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 73, 74, 76, 78, 79, 83, 84, 85, 88, 89, 93, 94, 95, 96, 99, 103, 105, 106, 107, 114, 116, 117, 118, 121, 123, 127, 128, 129, 134, 139, 143, 145, 148, 149, 151, 152,

171, 172, 174, 175, 176, 179, 180, 184, 186, 189, 192, 196, 197, 199, 200, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 213, 217, 221, 229, 232, 238, 250, 255, 257, 258, 259, 260, 261, 263, 264, 265, 266, 269, 270
Nürnberg Mahkemeleri 10
Nürnberg Yasaları 25, 105

O

Oakland Polis Merkezi 225
Occupational Therapy and Rehabilitation 52
Oswald Rothaug 67
Otto Stahmer 138

P

Pabst Blue Ribbon birası 233
parakodin 27, 28, 29, 34, 35, 36, 75, 175, 178, 189, 245, 267
paranoya 91, 92, 108, 229
Paranoya 106
Paranoyak 92
Paul L. Kirk 219
Philip Zimbardo 261
polis danışmanlığı 219, 236
Psikanaliz Enstitüsü 264
psikodrama 201
psikolojik değerlendirme 220, 264
psikolojik travma 56
psikopat 57, 97, 196, 209, 227, 263, 265
Psikotik sadizm 265

R

Rafael Trujillo 257
Ralph Vernon Litteral 213
Ray Cullen 223
Ray ve Irving Shulman 225
Rebecca West 76, 84, 157, 158
Reich Mareşali 15, 16, 17, 26, 27, 28, 31, 35, 36, 39, 77, 79, 80, 81, 96, 98, 100, 110, 111, 120, 125, 135, 136, 139, 140, 143, 151, 160, 162, 170, 175, 177, 183, 184, 185, 189, 190, 207, 209, 250, 252
Reneau Kennedy 264
R. Gregg Cherry 214
Richard Brickner 91
R. J. Reynolds Tütün Şirketi 200
Robert Gellately 210
Robert I. Stack 15
Robert Jackson 10, 25, 62, 88, 109, 160, 176, 184
Robert Kropp 18
Robert Ley 9, 18, 85, 119, 124, 132, 134, 267

Robert P. Archer 264
Rockefeller Enstitüsü 48
Rodney Sheran 223
Roger Manvell 178
Rorschach Enstitüsü 211, 262
Rorschach testi 49, 118, 119, 121, 135, 136, 260, 262
Route 66 255
Rudolf Hess 9, 103, 126, 176, 190, 257, 267

S

sahne sihri 226
saldırgan bir savaş 125
saldırganca 96
Sallanan Kaya 41, 47
Sal Mineo 226
Sam Sheppard 219
Samuel J. Beck 264
San Francisco Examiner 250
San Francisco Psikopati Hastanesi 52
San Francisco Sihirbazlar Topluluğu 46
San Quentin Hapishanesi 218, 225
Saturday Evening Post 240
Saul Sidney Klass 223
savaş psikiyatrisi 57, 199
savaş sonrası nevrozu 56, 58
savaş suçları 61, 66, 68, 69, 88
Savaş Suçluları Kanadı 73
savaş yorgunluğu 56, 58
savcı ekibi 132
Savoya Prensi Eugene 26
Science and Sanity: An Introduction to Non-Aristotelian Systems and General Semantics 50
Science in Action 227
seyirci 43, 201, 226
S. I. Hayakawa 241
Sixtus O'Connor 73, 115
siyanür 21, 61, 133, 183, 207, 251
şizofreni 53
sodyum amitalin 54
sodyum pentotal 204
Somnoform 214, 215, 223
Sovyetler Birliği 103, 193, 259
Spandau Hapishanesi 187, 209, 257, 259
Squeal, Nazi, Squeal 199
SSCB 62, 82, 88
Stanford Hapishanesi Deneyi 261
Stanley Milgram 261
Stephanie Bryan 224, 256
Stephen A. Nash 223
Stratejik Hizmet Ofisi 88

T

Taarruz Bölüğü 24, 25, 97
tanıklar 179
televizyon 226, 227, 228, 247, 255
Telford Taylor 184
Tematik Algı Testi 122, 137
tercüman 31, 95, 99, 108, 111, 125, 126, 129, 148, 151, 257, 263
The Big Con 219
The Mask of Sanity 97
The Mentality of S.S. Murderous Robots 261
The Mystery of Hermann Goering's Suicide 184
The Myth of the Twentieth Century 82
The Nuremberg Interviews: An American Psychiatrist's Conversations with the Defendants and Witnesses 210
The Nuremberg Mind: The Psychology of the Nazi Leaders 262
Theodore Bilbo 197
The Psychoanalytic Review 48
The Psychology of Dictatorship 209, 252
The Quest for the Nazi Personality 264
The Rorschach Technique 50, 223
Thomas J. Dodd 176
Thomas Parran Jr. 186
Time dergisi 19
Travis Hava Kuvvetleri Üssü 225
Truckee 40, 41, 45, 47, 236, 250, 257

U

Uluslararası Askerî Mahkeme 88, 188
Uluslararası Polis Şefleri Birliği 222
Uluslararası Rorschach Kurulu 211
U.S. Marshal 255
Uzun Bıçaklar Gecesi 25, 97, 105

V

Valdenstein Kalesi 79
vatanseverlik 191
Versay Anlaşması 140
VI. George 103, 105

W

Wake Forest Üniversitesi 200
Walter C. Langer 193
Walther Funk 9, 127
Washington Kitabevi 221

Webb Haymaker 134
Why, Doctor? 227
Wilhelm Frick 9, 73, 156, 158, 181
Wilhelm Keitel 9, 18, 73, 89
William Burroughs 36
William "Clint" Miller 29
William Lee 36
William L. Shirer 91
William "Vahşi Bill" Donovan 10, 61, 88
Winston Churchill 103
Winston-Salem Journal and Sentinel 203
Winston-Salem Polis Merkezi 213

Y

Yahudi aleyhtarlığı 24, 84, 92, 140
Yahudiler 85, 106, 112, 131
Yanıltma Tespiti 218

Z

zaman-bağlama 50
Zihin Sağlığı Federasyonu'nun İlk Uluslararası Kongresi 212
zihinsel bozukluk 262

ELIZABETH HADWELL

JACK EL-HAI, tarih, tıp ve bilim içerikli yazıları yayınlanmış bir gazetecidir. *The Atlantic*, *Scientific American Mind*, *Wired*, *The Washington Post Magazine* ve *History Channel Magazine* gibi yayınlara, beş yüzden fazla makale yazmıştır. June Roth Memorial Award for Medical Journalism ödülünü kazanan El-Hai, McKnight Foundation, Jerome Foundation ve Center for Arts Criticism üyesidir. Augsburg College'da Yaratıcı Yazarlık MFA programı fakülte üyesi olan El-Hai, Minneapolis'te yaşamaktadır.

KAPAK TASARIMI: PETE GARCEAU

Kalpler nefrete yer açtığında, şeytan damarlardan sinsice süzülecektir...

İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda yakalanan Hermann Göring, Lüksemburg'daki bir ABD sorgulama merkezine on altı bavuluyla gelen, sıra dışı Nazi liderlerinden biridir. Bavullarında madalyalar, değerli taşlar, iki puro makası, ipek iç çamaşırı, bir sıcak su torbası ve bir milyon dolar nakit vardır. Bir kahve kutusunda ve Göring'in giysilerinin dikişlerinde gizlenen küçük ampullerin içindeki potasyum siyanürü ise hem Göring'in hem de bu sıra dışı Nazi liderlerinden sorumlu psikiyatristin hikâyesinde ölümcül bir rol oynayacaktır.

Yüksek rütbeli Nazilerin mahkemede yargılanmaya akıl sağlığı bakımından uygun olup olmadığını araştırma görevi, psikiyatrist Douglas M. Kelley'ye verilmiştir. Bu, onun hayatının fırsatıdır. Kelley, Nazi mahkûmları türlü türlü teste tabi tutar ve bu süreçte tecrübe ettiği her şeyi not alıp numuneler toplayarak devasa bir arşiv oluşturur. Kelley, ordunun kendisine biçtiği görev dışında bir gizemi daha araştırmaktadır:

Nazileri diğer insanlardan ayıran psikolojik ve karakteristik ortak özellikler var mıdır? Bir Nazi "virüsü" söz konusu mudur yoksa her insanın böyle bir vahşete sebep olma potansiyeli var mıdır?

Bu sorulara cevap ararken Kelley, mahkûmlar arasında daha baskın bir karakter olan Göring'le farkında olmadan samimi ve içselleştirilmiş bir ilişki kurmuştur. Kelley, usta manipülatörün örümcek ağına çoktan yakalanmıştır. Nazilerle geçirdiği süreç çeşitli şekillerde onu fırtınalı bir hayata sürükleyecektir. Psikiyatristin akıbeti ve Göring'in dünya sahnesinden inişi zihinlerden silinmeyecek niteliktedir.

www.pegasusyayinlari.com
ISBN:978-605-299-068-1